

iuramento cōtractus, & si essem index, nō admitterem huiusmodi petitionem, cōfessio mihi de iuramento petentis, super cōtractu, nisi prius ostenderet absolutionem; & relaxationem ipsius iuramenti. Quomodo enim, cum presentatur petitio seu libellus contra huiusmodi cōtractum iuratum allegando enormissimam lesionem, potest index ipse scire, vel intelligere, an illud sit verum, vtrius scilicet, enormissimam lesionem in cōtractu illo iurato, necne, antequam id probetur? cum etiam si probetur habeamus communem opinionem veriorum, & securiorem, & seruandam in utroque foro, quod etiam si sit enormissima lesio, debeat precedere iuramentum relaxationis, ad hoc, vt aduersus cōtractum possit agi? Ex ita concludo in hoc, sine dubio iudicē minimē debere admittere huiusmodi petitionē à principio, absque eo, quod constet de iuramenti ipsius relaxatione, quia index ex officio suo potest, & debet repellere agentem, sine actione, iuxta gloss. communiter approbaram in lvi. p. d. C. de transact. maxime in hoc casu, quod datur occasio perituri, quia sicut res iudicata, & transactio impediunt litem ingressum, & progressum, vt in c. 1. de lit. contestat. in 6. ita etiam, & iuramentum debet impedire, quia iuramentum speciem transactionis continet, & maiorem auctoritatem habet, quam res iudicata. Si verò admittatur huiusmodi petitio, & postea tempore sententię diffinitiuę ferendę non constet de relaxatione iuramenti, tunc seruanda est secunda opinio supradicta verior, & communis, quod expellatur pars agens de iudicio, & non audiatur, & ita est intelligenda hæc materia.

¶ Quod igitur habetur remedium, seu quæ cautela hoc casu, ad excludendum enormissimam lesionem, quandoquidem iuramentum non sufficit, vt supra vidimus. Et Anton. Gomez. 2. tom. cap. de restit. minor. num. 20. prope finem, in periclitatio infero. huic questioni satisfacit dicendo, quod in predictis casibus contineatur in iuramento, quod nō pos-

sit contrahens venire aduersus cōtractum etiam ratione enormissimę lesionis, vel alia quauis causa, nam hoc casus, vt ipse inferit neminem referens, nō potest annullari, vel rescindi cōtractus: remedio dicti l. 2. C. de rescind. venditi. nec alio quouis remedio, & ideo admonet contrahentes, & tabelliones in hoc esse cautos, vt secundum eorum intentionem verba ponantur, sequitur plures referens D. Burg. de Paz. consil. 2. p. v. 2. quæ opinio videtur teneri per gloss. & communiter Doctores in d. l. 2. dum tamen, quod supra est dictū, scilicet, quod si iuretur non venire aduersus cōtractum, etiam ratione lesionis ultra dimissam, nec aliā quacūque ratio non poterit rescindi prædicti cōtractus. Sed nihilominus in nostro casu, salua pace tanti viri, cōtractum censet esse tenendum, imò quod etiam si renuntietur cum iuramento, enormissimę lesionis, adhuc tamen si ipsa inuentur possit ab ea rescindi cōtractus, impetrata prius absolutione à iuramento, vt tene bene fundans Alciatus in dict. capitulum contingat. qu. 87. & 88. præcipue, quia quæ facilitate contraxit, eadem præstus mirur dicta verba apposuisse, argumens to. l. doli. & iuratum, ff. de nouit. & Alciatus vbi supra dict. qu. 88. cum Abbate impliat etiam si esset maior, qui cum iuramento renuntiavit enormissimę lesionis, & hoc latè probat, & defendit, neque obstat communis opinio gloss. & Doctorum in dict. l. 2. supra relata præ prima opinione, quia ea procedit in enormi lesione, quæ etiam est ultra dimissam, non verò in enormissima confiderata, secundum id, quod dicunt Doctores vbi supra; & ita resideo in hac opinione, saluo iudicio melius sentientis, & in fauorem huius sententię refert plures fundans Aymo. Cræuet. consil. 192. incip. casus ita, nū. 10. quem, & alios eos referens eandem probauit Burg. de Paz. consil. 28. nū. 18.

Sed excluso hoc remedio, restat aliud, scilicet, quando renuntiatio hæreditatis patet de latet, vel deferendę fa-

Atz à filijs etiam minoribus. 25. annis fuerit
geminata, iuramento præsinito, quia hoc
casu non poterit rescindi prætecto gra-
uissimæ lésionis, cui per geminationem
renuntiatio esse præsinitur, argumen-
to text. in Authent. siue à me, & in l. si
mulier. Et secunda. Quod Senatus consul-
tum Velleian. quibus consonat. l. 3. titu-
12. par. 5. ¶ Vbi probatur, quod licet mu-
lier fidelubendo pro alio non obligetur
in effectu, quia sibi competit exceptio
Velleiani, vt in toto titulo. C. & ff. ad
Velleian. tamen si bis id faciat pro eadē
causā bene obligatur, & cessat Velleia-
num: ergo ita, & eodem modo videtur
dicendum in nostro casu, vt geminata
renuntiatio enormissimæ lésionis, eam
excludat, quia duo vincula fortiora sūt
vno, vt in l. Balista. ff. ad Trebell. & plu-
ra de verbis geminatis tradit Corsetur
in tractatu de verb. geminatis, & Hippo-
lyt. in l. 1. num. 38. & sequentibus. C. ad
l. Cortiel. de Sicar. & in terminis nostris
hanc opinionem, tenet Philippus Dec.
conf. 181. colum. penult. & final. & Al-
ciat. in d. cum contingat, num. 89. de iur.
iuran. & Covar. vbi supra; in d. c. quan-
vis pactum. 3. par. 3. 4. num. 6. ad finem,
quem & alios pro, & contra refert no-
uissimè Ludouic. Mexia, in l. Reg. To-
let. de restitutorio. remi. loquentem in 4.
fondament. l. partis, nu. 17. vbi ipse tenet
mediam opinionem.

Sed si bene consideremus text. in d.
legib. siue à me, & si mulier, non ita sim-
pliciter loquuntur, sed quotiescunque
mulier post primam intercessionem à se
factam biennio iam elapso fecit secun-
dam intercessionem pro eadem causa,
vel dedit pignus, vel intercessorē, quia
tunc iam oritur iuris præsumptio, quod
in suam utilitatem debitum cedit, ex hu-
iusmodi temporis prolixitate iuncta ge-
minatione suæ obligationis, quod secus
erit, si intra biennium id faciat, quia tūc
eadem consequentia fragilitatis, qua
prius intercessit, in secundam iacturam
incidere præsinitur, ac perinde non te-
netur, vt in dict. l. si mulier. & in l. doli.
& diuersum. ff. de nouat. & in l. 1. §. si one

randa. versic. sed si post intervallo. ff.
quar. rerum actio non detur, vnde ita vi-
detur dicendum in proposito nostro, vt
ita demum procedat hæc renuntiatio e-
normissimæ lésionis, & effectū habeat,
si inter primam, & secundam renuntia-
tionem biennium intercesserit secus si
in eodem instrumēto id fiat, vel post in-
tra biennium, & si leges, in quibus se sum-
dant Doctores in hoc casu loquantur, quia
dictum Doctoris, seu, glossæ debet intel-
ligi secundum Ceteram, quam allegat, &
tenet Barto. in l. non solum. §. si libera-
tionis verba, nu. 7. ff. de liber. legat. & al-
ij Doctores, & ita in terminis nostris in-
telligit rem hanc Alciat. vbi supra, sed
adhuc Burg. de Paz vbi supra. d. consili-
28. num. 32. plures referens tenet distin-
ctè, quod geminatio actus non tollit re-
medium lésionis enormissimæ.

Aliud & tertium remedium, ponit
Alciat. ibidem, in proposito, scilicet, vt
apponatur clausula, quod omne, quod
plus valet donat. si ex aliquibus conie-
cturis appareat renuntiantem velle do-
nare, vt quia esset seruata sollemnitas ex
forma statuti requisita in donatione, vel
quando contraheret cum valde coniu-
cto, quia hoc casu satis est præsomen-
dum, quod mens concordet cum ver-
bis, in quo secundum eum multam ope-
rabitur arbitrium iudicis, qui ex quali-
tate contrahentium considerabit, an er-
ror, vel dolus, vel timor reuerentialis in-
teruenerit, & idem erit si cōstaret, quod
renuntians haberet certam sciētiam va-
loris ipsarum rerum de quibus agitur,
vt quia incoleret agrum, cui renuntia-
uit, vel administrauit diu bona paterna,
quibus renuntiauit, & sciebat eorum va-
lorem, quo casu non sufficeret clausula
generalis, quam notarij solent appone-
re, quod sciens non per errorem iuris,
vel facti renuntiat, secundum Alciat. v-
bi supra, cuius opinionem principalem
alios allegans sequitur Aymon Crauet.
conf. 114. nu. 10. & 11.

Vnde existimo ego, quod etiam si
notarius dicat, quod plurius est, contra-
hentem donare propter multa beneme-
rita,

rita, & feruitur sibi facti, prout quotidie ponitur in instrumentis, adhuc hoc non sufficeret, quia hæc potius generalis, quam mentalis est renuntiatio, & ex consuetudine potius notariorum appositæ, & idcirco nihil operatur, iuxta id, quod notat Bart. in l. 1. 6. quæstio. numer. 10. ff. de iur. codic. & sic non colligitur prædictus verus animus donandi, quem Alciat. ubi supra requirit.

102 1. Non obstat si dicatur, quod clausula consuetæ apponi in instrumentis, censentur appositæ ex voluntate contrahentium, ex text. in l. fin. C. de fideiussor. quem text. in hoc allegant multi relati per Couarr. in Rubrica de testamento, in 2. parte. numer. 14. & hæc est communis opinio, secundum Melech. plur. res allegant de successio. creatio. 6. 6. numer. 55. de quo latè lasi. in l. certi conditio. 9. si numos. numer. 24. & sequentibus. ff. si certi pet. & Euerard. in Centuria legal. loco 26. dicit meliorem iur. text. illum ad hoc Anto. de Fanos, in tractatu de pignor. primo memb. 3. part. numer. 25. & hoc præcipue proceedit, cum notarij, & tabelliones, committunt tempore quo legunt, & recitant scripturam in præsentia partium volentium eam concedere, & in publicam formam redigij, postquam legunt principalia ipsius scripturæ, & conditiones, & pacta specialia, quæ contrahentibus placuisse apponi, inter alia, quæ verbis recitant, dicunt. Nos erga scripturam, quæ a paretero signata de mi signor, & partes concedunt, itaque clausula apponitur, & consuetæ apponi per notarios, post illam interrogationem partibus factam, iam censetur inseri ex voluntate, & rogatu partium, imò ad eas appendendas præcedit solennis stipulatio, licet hodie non requiratur. Sed adhuc hæc non obstat, quia, & si in genere saltem interueniat partium voluntas in huiusmodi appositione clausulæ consuetæ apponi, hoc tamen non sufficit cum verus animus donandi requiratur in nostro casu, & proposito, qui ex coniunctis supradictis, & simili-

bus colligi debet, non vero ex generalitate verborum, præcipue cum in eis quando partes anunt notario dicenti prædicta verba non exprimat aliquid de donatione, cum etiam si expressius constaret, adhuc in dubio non esse præsumenda donatio, ut in l. cum de indebito, eodem similibus. ff. de probat. maxime in nostro casu, in quo vitra verba donationis requiritur mens, & animus donandi.

Uterius, ut ad opinionem Martini & Ciceramontan. magis communem redeamus aduersus Vltiamontan. sententiam, quæ habet, ut hæc lex confirmet contractum in se nullum per iuramenti appositionem, ex ea inferatur, quod si minor. 25. annis habens curatorem fecerit aliquem contractum sine licentia sui curatoris, & eum iurauerit, validatur talis contractus, & minor remanet obligatus ex eo, & conueniri poterit, quia, licet minor non possit aliquem contractum gerere sui obligatorij, sine auctoritate curatoris, & contractus aliter factus sit nullus, ut in toto titu. C. & ff. de auctor. tut. vel curat. tamen si ipse minor iuret ipsum contractum bene valeat, & tenet huiusmodi contractus, ita tenet in præsentia Petrus de Bellaper. & eum referens sequitur, & bene probat Cynus hic, nu. 8. ubi inquit huius opinionem.

104 1. Non obstat, quod minor curator habens similiter pupillo, ut iam si curatorem habens. C. de in integrum restitutione minor. & pupilli iuramentum nihil operatur super contractu suo, ut supra est dictum, & infra latius dicitur, igitur, & c. quia huius difficultati respondeatur, verum quidam esse, minorem tutorem habentem æquiparari pupillo in hunc effectum, ut dicit contractus pupilli factus si re auctoritate sui tutoris est nullus, ita & eodem modo, & factus sine suo curatore, quia per dationem curatoris, videtur ipse adulto bonorum administratio interdita, ut in dicta. & si curatorem, at interueniente iuramento, differens quidem ratio est, ac multum diuersa in contractibus horum, scilicet, pupilli, & adulti, quia in pupillo

est defectus ætatis ad iurandum, ac per consequens deficit iudicium, & discretio, quæ requiritur in iurante, quia intellectus ipsius est imbecillus, adultus vero habet ætatem, & iudicium integrum ad iurandum.

105 Ac perinde nimirum si argumentum à simili, & ab æquiparatis data dissimilitudine pereat, ut in. l. inter stipulārem. §. sacram. ff. de verbo. obligat. ibi, sed hæc dissimilia sunt, &c.

Item & secundò respondetur, quòd ad hoc, ut sit bona similitudo, & procedat argumentum eius, sufficit, quòd còveniat in casu de quo agitur, ut probat tex. in. l. fina. C. de collat. per quem text. ita tenet la. in. d. §. sacram. num. 22. & Euerard. in. centur. legal. loco. 10. & Bernard. Diaz. de Lugo, in regul. 52. ampliatione. 1. cùm ergo adultus habens curatorem æquiparetur pupillo, solum in hoc, ut contractus ipsorum facti, sine auctoritate tutoris, vel curatoris sint nulli ipso iure, meritò, quòd in hoc tantum casu procedat similitudo, non verò quoties interuenit iuramentum, cùm hoc casu non inueniatur prædicta æquiparatio, maxime militante diuersa ratione, quia pupillus non potest iurare, adultus autè potest.

His tamen non obstantibus, Salicet. in præfenti contrarium tenet, imò quòd iuramentum hoc casu non firmet còtractum adulti habentis curatorem sine eius auctoritate celebratū, quia sicut ei est interdicta administratio bonorū, sine curatore, ita & potestas iurandi, argumento dict. l. si curatorem.

106 Item & secundò argumento, gloss. in. l. iusiurandum, quòd ex conuentione, §. pupillus. verb. debet. in fine. ff. de iure iurand. quæ habet, quòd minor curator habens non potest deferre alteri iuramentum, quia in eius detrimentum iuratur, ergo fortius nec ipse contra se potest iurare, saltem conuentionaliter, omitto nunc, an iudicialiter possit.

Tertia est opinio aliorum existimantium, quòd si quidem adultus interrogatus, an habeat curatorem, nega-

uerit se eum habere, cùm tamen veritas sit in contrarium, tunc bene valeat contractus iuratus ex eo, quia voluit decipere contrahentem secum, ut in. l. 3. C. si minor se maior. dixer. faciunt ea, quæ supra latè diximus, de filiofamilias negante se esse talem filiumfamil. tempore contractus, si verò non interrogetur, an habeat curatorem, vel interrogatus respondeat, quòd sic, & absque eo contrahat, & iuret, tunc contractus sit nullus momenti, per textum in. l. 3. C. ad Macedonian. & hanc distinctionem communem appellat Cyn. in præfenti, nu. 8.

Sed perfectò prima opinio est verior, & communis, & tenenda, quæ apertissime comprobatur ex opinione Martini, & Catramont. quæ est magis communis, & practica, quæ habet, quòd si minor alienet rem suam immobilem, sine decreto prætoris, & iuret prædict. contractum aliàs nullum, valet, & tenet ergo si de scientie forma, & solennitate decreti prætoris, quod est necessarium ior rerum immobilium minorum alienatione, contractus firmatur solo iuramento adulti, eodem pacto firmabitur de scientie auctoritate curatoris, cùm utroque casu contractus de per se absque iuramento sit ipso iure nullus, & ita in his terminis dictum est supra hanc opinionem esse communem, & ultra ea, quæ dicta sunt supra, eandem opinionem in terminis testatur communem Antonius Gomez. a. tom. cap. de restitut. min. nu. 18. in versu. Tertiò extende. & communem quoque testatur Grego. Lopez. in d. l. 6. tit. final. parti. 6. in gloss. Mayor de curatore a nos. in versu. procedit etiam dictum huius. l. & ita est tenendum tam de iure quàm in practica, & sæpius vidi ita fieri, & consuli, & vidi consulere alios bonos practicos aduocatos.

Non obstat primum motum Salicet. tenentis contrarium, quia iam fuit responsum, & satisfactum prædictæ difficultati.

107 Nec etiam secundum eius fundamentum aliquid facit, quia præterquam quòd

quod gl'osilla hoc non dicitur clarum est, quod licet adultus habens curatorem, sine eius auctoritate non potest aliquid facere, ex quo remaneat ipse obligatus; ita etiam non potest deferre iuramentum alteri, vt aduersus se inret absque licentia sui curatoris, quia posset (imò est credendum) pars aduersa iurare contra minorem, atque perinde remaneret adultus obligatus virtute prædicti iuramenti delati per se, absque sui curatoris auctoritate, & licentia, & in expressio hanc opinionem testatur commanem Petrus Nuñez. Auendañ. responso. 4. numero. 11. vbi dicit probari, in l. 3. titul. 11. partita. 3. At verò in nostro casu, licet minor iurando præiudicetur, & remaneat obligatus, hoc operatur virtus, & robur ipsius iuramenti facti per ipsum, etiã sine curatoris auctoritate, & hoc est, quod disponit nostra authentica cum similibus, quia iuramentum, de quo in hoc text. ligat ipsum adultum iurantem, & est diuersum à iuramento, quod alteri deferretur per adultum, quia hoc non respicit personam adulti, neque est de non contraueniendo, sed tantum adultus absque iuramento permittit aduersario suo, vt inret veritatem super negotio, de quo contenditur, & quod ipse stabit suo iuramento, non verò iurat stare, sed promittit absque iuramento, vnde hæc promissio cum non sit iurata, & sine auctoritate sui curatoris, nihil valet, neque obligat adultum promittentem, vnde diuersissima hæc sunt, & non trahenda ad consequentiã, & ita non solum communem, sed etiam verissimam existimo esse opinionem primam supradictam affirmatiuã, vt iuramentum adulti suppleat defectu licentia, & auctoritatis curatoris.

108 Ex quibus inferitur, quod si adultus non haberet curatorem, posset deferre alteri iuramentum. Hæc est magis communis opinio, vt cum las. concludit Roland. à Valle, consil. 54. nu. 2. lib. 2.

Nec obstat etiam, quod Cynus dicit tertiam opinionem, & distinctionem supradictam esse communem, quia

ego non video Doctores tenentes eam, & licet vsque ad sua tempora fuisset communis, postea verò ipse Cynus, & plerique alij contrarium tenere, atque in practica seruatur contraria opinio affirmatiua, sine distinctione.

109 Vtcrius, quia supradictum est de absolutione, & relaxatione, quæ est petenda à iuramento, quando est enormissima læsio, est aduertendum, quod etiam si is qui iurauit contractum, iurasset etiam se absolutionem, aut relaxationem ab illo iuramento non petiturum (vt communiter solet fieri, & apponi per notarios in instrumentis, prout ipse videt sæpius, imò rard inueniunt scriptura publica iurata, quæ hoc nõ habeat) adhuc tamen hoc casu, huius etiam secundi, & posterioris iuramenti poterit iurans petere absolutionem atque relaxationem, vt notat eleganter Bald. in l. 2. colu. 28. versu. & quoad primam questionem, ff. de iur. iur. & Feli. in cap. de bitores, nu. 9. de iur. iur. & eos referens dominus meus in l. 2. nu. 33. C. de rescin. de vend.

110 Est tamen necessariò hoc casu petenda relaxatio ab hoc secundo iuramento, nec enim poterit is, qui iurauit absque periurio cum sola relaxatione à iuramento principali super obligatione agere aduersus contractum, vt tradit post alios, quos refert Matth. de Afflict. decisio. Neapolit. 30. nu. 5. vbi nu. 6. inquit, quod si fuerit in periurio ante licent motu super relaxatione, non poterit eam petere, sequitur etiã idem Matth. de Afflict. decisio. Neapolit. 220. numer. 11. & 12. vbi tenet, quod absolutio concessa à principali iuramento, non facta mentione posterioris iuramenti, non tenet, & est subreptitia, etiam si concedatur à Papa; & hæc obreptio potest allegari, & tractari coram iudice seculari, vt per eum ibi, num. 8. & 9. qui est videndus omnino, & omnia supradicta circa hanc relaxationem petendam, & quod sit necessariu tot relaxationes petere quot sint iuramenta, & quod suo ordine debent peti, tenet latissimè, & optime supradictos,

S & alios

Et alios plures Doctores referens Ros-
landus Velle, consil. 34. num. 5. & sequen-
tib. lib. 1. 274

115 ... Restat nunc examinare, an ad huius
modi relaxationem concedendam re-
quiratur citatio partis aduersæ, cui le-
di præiudicatur ex huiusmodi iuramen-
ti relaxatione? In quo articulo varietas
Doctorum inuenitur. Et primo videtur
dicendum requiri citationem, per text.
in l. de vnoquoque. ff. de re iudica. & in
capit. 1. de causa possesi. & proptiæ, &
in Clementinæ Pastoralis. de re iudic.
cum similibus, ubi probatur, citationem
esse necessariam, quotiescunque tracta-
tor de alterius præiudicio, quia contra
iudicium partis sententia proferri non
potest, & ita hanc opinionem primam
tenet, & communiorum testatur plures
referens eam sequentes Hippolytus de
Marf. in dict. l. de vnoquoque numero.
163. & eam communem plures allegant
testatur Ignatius Salzedo, in adnot. ad
regulam Bernard. tenent, & testantur
communem plures Doctores relati per
Covar. lib. 1. varis. cap. 4. num. 5. & eam
postquam recepissimum Ioannes Orosc.
in hoc quæquam. 6. ubi decretum, num.
60. ff. de offic. proconsul. testatur etiam
communem plures referens D. Didac.
Perez, in l. 1. titu. 1. lib. 3. ordinis. colum.
84. & vers. quæro. 16. & Ioan. Orosc.
ubi supra, hoc ampliat. etiam si huiusmo-
di relaxatio concedatur à Papa. Sed hæc
communis opinio procedit sanè, in ca-
sa quo petitur simul absolutio, & rela-
xatio iuramenti, item & quod conces-
sa absolutio, declaratur contractus
nullus, & per consequens, si qui iurauit
petit à contractu liberum, & immunitatem
indiget, quo casu nimium si citatio re-
quiratur, cum merè tractetur de præiud-
icio tertii, & sit interponenda super eo
causa cognitiua, & ita procedunt iura sa-
cra allegata, & d. 4. ubi decretum, & ita
intelligit materiam hanc Covar. ubi su-
pra, dict. numero. 5. qui latè agit eorundem
400. iudice, sit hoc petendum, item, &
an huiusmodi forma agendi, qua con-
muniatur hæc duo, scilicet, petitio ab-

solutiois à iuramento præiudicis, & pe-
ditio rescissionis contractus procedat,
& admittatur de iure eodem modo in-
telligit communem supra. R. Ignatius
Salzedo ubi supra. 4. limita. licet & Didac.
Perez ubi supra, concludat, quod siue
petatur relaxatio iuramenti ad effectum
agendi, vel excipiendi tantum, siue ad re-
scissionem contractus, requiratur citatio
partis aduersæ. 274

Sed re vera ipse considero, quod
quotiescunque petitur relaxatio, & ab-
solutio iuramenti ad effectum agendi,
vel excipiendi tantum coram iudice ec-
clesiastico, non verò ad rescissionem con-
tractus, de nullo præiudicio eius, in tu-
ius fauorem tractantem interpositum
est, tractatur, quia etiam si concedatur
dicta absolutio, & relaxatio iuramen-
to præiudicis remanet ita validus, contra-
ctus, & fortis, licet erat ante concessam
absolutionem, quia per eam nihil deira-
hiatur, vel dimittitur validitatis ipsius
contractus iurati, sed tantum concedi-
tor ad hunc effectum, quod etiam fitis,
qui iurauerit, egerit, & venerit aduer-
sus prædictum contractum non sit periu-
rus, remanet tamen obligatus ad obser-
uantiam contractus, sicut erat antea, ve-
iam supra latè conclusum, & probatum est,
unde cum nullum præiudiciū versetur in
hoc illi, cui iuratum est, & etiam eo inhi-
to, & contradicente debeat concedi, vi-
detur merè, eius citationem non requiri,
quia regula iuris est, quod qui potest
iuvare aliquo aliquando facere, poterit et-
iam, & eo ignorante facere. 274

116 Licet possit obijcere quis, quod præ-
iudicium fit alteri parti ex sola absolu-
tione, & eius concessione, quia cum e-
poterit is, qui iuraverit, movere agiti-
onem contra eum aduersus contractum,
& sic iniuste eum molestare, quod & fecit
refert, si sibi & effectum non fuisset dicta abso-
lutio, & ita versatur in hoc præiudicium
sibi, & ita videtur, quod debeat citari ad
prædictam absolutionem, & relaxationem
iuramenti concedendam per iura supra
allegata. Ad hoc potest responderi, quod
si in contractu est læsio enormissima,

con-

concedenda est necessario absolutio, & relaxatio iuramenti, imò & rescissio contractus fieri debet iuxta supra latè dicta, & ad hanc enormissimam lationem liquidandam, tunc citabitur altera pars, quando tractabitur de contractus rescissione ob eam; sed ad iuramentum relaxandum tantum non est necessaria citatio; quia si postea non probauerit enormissimam lationem, quam allegauit contra habitum expensis partis aduersæ, & sic prouidebitur ei; cui iuratum est, quia hoc est remedium à iure inuentum contra calumniosos & iniuste litigantes, non enim est in manu mea impedire iniuste litigantem, quousque legitime contestatus iustus, vel iniuste litigauerit, quod casu si contingerit iniuste litigasse, condemnabitur quidem in expensis, ut in l. cum, quem temere. cum similibus. ff. de iudic. & ita non est considerabile huiusmodi præiudicium, si verò postea citato reo, probauerit prædictam enormissimam lationem, & fuerit locus suæ positioni, bene litigauit, & per consequens non habet reus de quo se conquerat, quia do quidem fuit citatus ad litem principalem, & ita inuenio, quòd hoc casu, scilicet, quando petitur absolutio, & relaxatio iuramenta ad effectum tantum agendi, vel excipiendi, non verò ad rescissionem contractus, quòd non sit necessaria citatio partis aduersæ, tenet Oldrad. consil. 120. & alij plures DD. & eam sequitur, & testatur magis communè Mathæus de Afflict. decis. Neapolit. 240. num. 30. eam quoque sequuntur, & testantur communem plures DD. relati per Conarr. vbi supra, nu. 6. vbi eam videtur sequi, & inquit, quòd fortassis magis conueniens sit in praxi hæc opinio dicant communem, & in practica seruari relati per Ignatium Salced. vbi supra. d. 4. limitatione vbi eam sequitur, & dicit practica, licet etiam hoc casu sint alij Doctores, qui contrariam sententiā teneant, & dicant communem relati per Conar. vbi sup. d. nu. 6.

Sed meo iudicio, supradicta opinio negatiua, quòd non sit necessaria cita-

tio, hoc casu est verior, & tenenda, & communior, quia nullum, aut saltem leuissimum præiudicium paratur alteri parti ex iuramenti absolutione concessa, item quia citatio partis non requiritur in his, quæ iudex potest facere ex officio, secundum Hippolyt. vbi supra, nu. 65. sed hanc relaxationem potest iudex ordinarius ex officio concedere, ut notant DD. in cap. 1. de iur. iurao. igitur ad eam concedendam non requiritur citatio; item citatio non requiritur vbi lex in aliquo actu non exigit plenam probationem, sed contentatur solis articulis, vel argumentis, secundum Hippolyt. vbi supra, nu. 73. sed ad hæc relaxationem concedendam non requiritur plena probatio, sed sufficit semiplena, ut per DD. in d. cap. 1. igitur, item citatio non requiritur quando de stylo, & consuetudine curiæ non fit, secundum Hippolyt. vbi supra, nu. 83. sed de stylo, & praxi illa non fit igitur non est necessaria, & hanc opinionem testatur communem, & receptam in practica, & tenendam in iudicando, & consulendo plurimos DD. allegans latissimè, & melius omnium quos ipso viderim, examinans, & resolvens supra dicto modo materiam hanc Rolandus à Valle, consil. 1. per totum, lib. 2. qui omnino est videndus, vbi etiam allegat Conar. vbi sup. testatur magis communem eam sequens, idem Roland. consil. 59. n. 28. lib. 1. & iam ipse vidi in practica in quadam causa in qua eram aduocatus consilij villæ de Serrejon, quodam breui illustissimi, ac reuerendissimi Nuntij Hispan. impetratum, in quo committebatur causa relaxationis, & absolutionis à iuramento per d. concilium (hoc est per homines illius) præfrito super quodam contractu seruando. Priori monasterij sancti Vincentij huius ciuitatis Placentiæ, ut ipse Prior posset prædictam relaxationem, & absolutionem à iuramento concedere, si res prout narrat fuit, se haberet, non citata parte contrariis ad effectum tantum agendi, & ipse Prior viso contractu iurato, & quod fuit facta vera narratio domino nuntio, absq; eo, quod par-

tem aduersam citaret, cōcessit præd. ab
solutionem, & relaxationem. d. cōcilio.
quod ipse vidi, & intellexi, & legi, videtur
est etiam ad idem Roland. à Valle.
confi. 13. n. 25. & 38. li. i. vbi refert duas
communes opiniones contrarias in arti-
culo supra dicto, & tenet negatiuam, &
non requiratur citatio videndus est eti-
atissimè Tiraque. in tracta. res inter a-
lios act. pag. 32. limitatione. 30.

113 Vicerius, se offert nunc examinanda,
questio illa, an ad hoc, vt adultus iurans
seruare cōtractum suum excludatur ab
in integrū restitutione data lésione sic
necessariū, quod certioratur, de illo be-
neficio sibi cōpetenti, & q̄ ei renuntiet,
an verò sufficiat iurare se non vcturum
aduersus contractum à se factum.

Et primò quidem videtur diceqdum,
esse necessariam certiorationem prædi-
ctam, quia nemo videtur renuntiare ei,
de quo nō cogitauit, vt in. l. mater de ce-
dens. ff. de inoff. testamen. cum similib.
sed minor non cogitat cum iurat sibi cō-
petere restitutionem: ergo ei non vide-
tur renuntiare, & iuramentum non por-
rigitur ad aliud, de quo non est cogita-
tum, vt in. l. si. C. de non numerat. pecu-
& in. l. si. ff. qui sūt. cogantur, cum simi-
lib. & ita inuenio, quod hanc opinionem
tenent Dyn. & Cyn. in. l. 2. C. de rescin-
vend. & Ioan. Andreas in. c. penultimo,
de emptione, & vendit. vbi Anto. de Bu-
trio dicit, hanc esse communem opinio-
nem, dicit etiam communem Alex. in. l.
sciendum, nu. 36. ff. de verb. oblig. sequi-
tur etiam, & dicunt communem plures
relati per Tiraque. in præfatione. l. si
vnuquam, nu. 151. C. de reuocand. donat.
hanc etiam opinionem sequuntur, & di-
cunt cōmunem alij plures relati per do-
minū meum, in. l. 2. nu. 34. C. de rescin-
dend. quam sententiā nouissimè post plu-
res annos post quā hæc scripta in lucem
prodierūt sequitur, & cōmunè profite-
tur plurimos DD. referēs Matie. in. l. 1.
tit. 12. lib. 5. nou. collect. reg. glo. 8. n. 51.

114 Sed nihilominus his non obstanti-
bus contraria sententia, imò quod non
sit necessaria certioratio, sed iuramen-

tum simpliciter præstitum super obser-
uatione contractus excludat minorem
ab in integrum restitutione, absque eo,
quod certioratur, est verior, commu-
nior, & tenenda in iudicando, & con-
sulendo: & primò per text. expresse
meo iudicio in. l. 1. supra cod. & in hac
authent. Sacramenta puberum, si re-
considerentur, quia hæc iura, quæ ser-
uitatem, & robur præstant cōtractum
hys puberum iuratis, non requirunt huius-
modi certiorationem, sed dicunt Sa-
cramenta puberum super cōtractibus
rerum suarum sponte facta: inuisibili-
ter custodianor, itaque non dicitur in
hoc text. quod debent iurare de cō-
tractibus restitutionem non petere, vnde ge-
neraliter debent intelligi iuxta iura vul-
garia, & profectò optimū fundamen-
tum est hoc.

114 Secundo pro hac opinione scilicet,
quia iuramentum super facto, extendit-
tur ad omne ius resultans ex illo facto,
vt probat tex. in. l. si duo patroni. §. idem
Iulianus, & in. §. si quis iurauerit, & ibi
notant DD. & in. l. duobus. §. si de iur.
iur. ergo cum minor iurat super hoc fa-
cto, hoc est, se non contrauenturū cō-
tractui, sed cum obseruaturum, nō pote-
rit contrauenire ea ratione, quod non
fuerit certioratus de beneficio restitu-
tionis, sibi cōpetenti, quia suum iura-
mentum super facto extenditur ad hoc
ius, de quo in genere cogitauit, quando-
quidem iurauit se nō contrauenturum,
nam aliàs esset periturus non implendo
suum contractum, & iuramentum, & ita
inuenio, quod Alberi. de Rosatis maxi-
mus quidem, vt refertur practicus, non
minus quā iuridicus in hac authent.
sacramenta puberum. 3. col. & 4. inquit
se communiter vidisse seruari, quod cō-
tractus celebrati per minores cum iura-
mento sunt reputati validi etiam, sine il-
la certioratione, sed quia opinio tanti
Doctōris Dyni, est tot iuribus fulcita,
ad omne dubium tollendum dicit Alberi.
se credere esse rectum, quod in cō-
tractibus minorum adijciatur, quod cer-
tiorati fuerint, & quod ita fecit in plu-
ribus

ribus apponi, eandem quoque sententiam, quod non sit necessaria aliqua certioratio, tenet Bart. in presenti, nu. 16. dicens, quod quicquid dixerit Dynus, & Cya. communiter seruatur contrarium, & quod ipse contrarium etiam consuluit, & ibi eius additio litera. D. inquit hoc Bart. consuluisse consil. 77. & refert alios DD. id tenentes, aliis est consil. 90. incip. dilecto domino, num. 1. tenet etiam idem Bart. in d. l. idem Iulianus, num. 6. & ibi Paulus de Castro, num. 12. & 13. & idem Bart. in d. l. 2. nu. 12. & 13. C. de rescind. vendic. & idem Bart. in d. l. sciendum, nu. 8. ff. de verb. oblig. ubi l. 1. num. 33. ad finem dicit, hanc esse magis communem opinionem, dicit etiam magis communem Alexan. consil. 42. nu. 10. lib. 1. dicit communem Anton. de Burgos, in c. cum causis, nu. 42. de emptione, & vendit. & ibidem Barbat. late discuit hanc opinionem, nu. 21. sequuntur plures relati per Tiraquel. ubi supra, num. 135. hanc etiam opinionem pluribus relatis testatur communem Anton. Gomez. 2. tom. 5. de restitutione minorum, in versu quinto, extendit, dicit etiam communem, & ab hac communem non videri esse recedendum Grego. Lopez. in l. 6. tit. 19. par. 6. in glo. iurasse ad medium, ubi dicit, tunc esse facere, quod dicit Alberic. & quod plane procedit in certioratione iuris, & ibi refert, quid de certioratione facti, eandem etiam testatur communiter approbatam plures DD. quos in unum conuoluit Menchus in d. l. 2. nu. 24. C. de rescind. vendit. qui omnino est videndus, ubi dicit, quod omnes DD. hoc intelligunt procedere, siue minor iuret cum curatoris autoritate, siue solus, excepta Bald. ibi, q. 9. nu. 12. qui hanc Bart. opinionem communem vult restringere quociescunque minor iurat cum autoritate curatoris, sed quod eius opinio communiter reiecta est, allegat etiam ibi bonum tex. pro hac opinione in cap. ex scripto de iure iurand. ubi probatur, quod valet renuntiatio Velleiani facta a muliere iurante, etiam si de illo beneficio certiorata mi-

nu. 12. q.

nime fuerit, de quo text. alibi dicam latius annuente Deo, hanc etiam opinionem sequitur Arias Pincus, in repetitio. dist. 1. 2. C. de rescind. venditio. 3. parte, capit. 1. num. 10. postquam retulit plures Doctores pro, & contra, & inquit se non dubitare stante h. l. supra eodem, & hac authentica, maximeque ex decisione iuris pontificij circa obseruandum iuramentum non posse recedi ab hac opinione Bartol. iura enim aperte, eam vim tribuant soli iuramento, nulla expectata certioratione minoris cuius ignorantiam, & imbecillitatem preterponunt, plus tribuendo obseruationi iuramenti, quam fauori etatis, nec eam restrictionem admittunt illa iura. Hactenus ille, eandem sequuntur plures relati per Matien. ubi supra. ubi eam proficitur esse communem, licet priorem sequatur.

Pro hac etiam opinione, ipse ultra omnes supradictos considero leges Regias, quae consonant authent. nostrae, scilicet l. 16. in princip. tit. 1. parti. 3. & d. l. 6. tit. 19. partita. 6. ubi dicitur, quod si minor 25. ann. maior autem 14. ann. iurauerit se non contrauenturum contra huius se facti ratione minoris etatis, non poterit postea contrauenire, etiam si post aperuerit fuisse laesum, & damnum casu. Ecce ergo iura Regia expresse probantia non esse necessariam certiorationem beneficii restitutionis minoribus competentis ad hoc, vt minor excludatur a praedicta restitutione etiam si laesus fuerit. Nec obstat si replicet, quis dicens, quod imo illa iura Regia manifeste dicunt contrarium, dum probant quod minor debet iurare se non contrauenturum ratione minoris etatis. Ergo praesupponunt scilicet, & certiorationem beneficii restitutionis propter eam etatem, sibi competentem. Quia ad hoc respondeo, quod in illis legibus, de certioratione minoribus facienda tempore iuramenti verbum nullum, & licet dicant, quod minor debet iurare se non contrauenturum ratione minoris etatis, etiam si id non dixissent, deberet adhuc intelligi, quia clarum est,

53

mino.

minores, adeo iurare, quia sunt minores, quia si essent maiores. 25. annis non esset necessarium eos iurare, unde licet exprimitur, quod inest, non debet nos alterare, ut sunt iura vulgaria.

Vnde infero ipse, quod etiam si ad hoc in suo iuramento dicit, se non contraveniuntur contractui a se gesto ratione minoris ætatis, sed tantum dicat, quia sum minor. 25. anni. maior autē. 24. iuro, & c. me non contraveniuntur huic contractui per me gesto, sufficere quidem; & idem operari, ac si dixisset, ratio he minoris ætatis, quia eo ipso, quod dicit se esse minorem viginti quinque annis, fatetur ea ratione se iurare contra alios obsequium, iste est text. in presenti expressus quidem, & in dict. l. 1. supra eodē, & sic debent intelligi, & declarari dicte leges Regiæ, quæ verè, & rectè hoc volunt dicere, & significare, & sic est veritas meo iudicio, quia iuramentum super facto, comprehendit omnem ius subintellektū infusio, ut supra dictū est, licet hodie communiter copiosius soleant minores iurare, & est cautela, ut ista dicitur, scilicet se non contraveniuntur ratione minoris ætatis, nec alia quacūque causa, & ratione, ut excludatur remedia d. l. 2. C. de re iud. v. dictione, & alia remedia, quæ etiam minoribus competunt, ut notandum, & declaratum est.

117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

minare, quod las. examinat, in. d. §. idem solianus, nu. 19. scilicet, an credator tabellioni dicenti se certiorasse minorem de hoc beneficio, sibi competenti. Et cum his meo iudicio recte, & clare remanet examinatus, & elucidatus articulis hic, dubius, in quo DD. nimis varij sunt.

Nec obstat fundamentum contrarie partis, scilicet, quod iuramentum, & renuntiatio non extenditur ad incogitata tempore renuntiationis, quid ex his, quæ in favorem huius secundæ magis communis opinionis adduximus, patet responsum, scilicet, quod quotiescunque minor, quia minor est, iurat non contravenire contractui, saltem in genere cogitat de remedio competente minoribus, pro ut beneficium renuntiationis in integrum, & ei videtur renuntiare, cum huiusmodi res comprehendatur sub facto iurato. Explicitus est articulus hic. *Latus Deo.*

117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

Verior tamen communis, & magis communis, & tenenda in iudicando, & cogulendo opinio est, quod tex. hic, & similes procedant etiam in impuberibus, proximi pubertatis, & doli capacibus, maxime attento iure canonico, cui est standum in materia iuramenti tanquam concernenti peccati, & peccatum, argumēto. c. si. & ibi notant. gl. & Doctores, de preceptis quæ etiam opinio probatur in. c. quoniam pactum.

pastum, de past. in. 6. & in capit. ex lite-
ris, in. 2. de sponsalib. atque ita hanc opi-
nionem tenet ibi glo. Abb. & alij Docto-
res, item Bart. testans eam communem
esse in presenti, & Salicet. & Paul. de
Castro, sequitur etiam plures allegans,
& dicens, quod ita fuit votatum in toto
consilio Neapolita. quod hæc opinio,
Bart. & Canonistarum, sit obseruanda
Matthæus de Afflict. decisio. Neapolit.
322. numer. 3. & sequentibus, sequitur
etiam, & testatur communior, & ve-
riorem Grego. Lopez, in. d. l. 6. parti. ti-
tul. fin. parti. 6. in glo. Mayor de cator-
ze años, dicit communem, & quod ab
ea non est recedendum in iudicando, &
consulendo, licet in puncto iuris dicat eam
esse falsam Anto. Comez. 2. tom. vari. c.
de restit. minorum, nu. 18: refert alios
eandem opinionem tenentes Couar. v-
bi supra, & ykraz supradictos, articulum
hanc latissime omnium examinat pro,
& contra Gort. Iunior in presenti, nu.
54. & pluribus sequentibus, qui, nu. 73. re-
statut hanc secundam opinionem comu-
nem esse, & nu. 85. inquit, quod dñi es-
se recedere in iudicando ab ista vltima
opinione fauore animæ, eandem etiam
opinionem tenet à nemine allegatus Im-
bertus de Bonenco, Doctor antiquus in
suo tractatu, quæ fecit super hæc auth.
nu. 9. vbi bene considerat maiorem fau-
orem versari in eo, quod hoc casu iura-
mentum adimpleatur, quia respicit ani-
mam, quam vt non seruetur propter be-
neficium minoris ætatis, quod est fauo-
rabile solum personæ minoris non ani-
mæ ipsius, & ita consulo tenendam esse
hanc secundam opinionem, tanquam ma-
gis communem, & veriorum attentio in
re canonico, & securior æ animæ, & quia
apud hos Doctores possunt latius videri
siquidam pro, & contra, & eorum res-
poniones, amplius super hoc non insi-
stam, quas communes opiniones supra-
dictas refert Anto. Gabriel. l. 2. comun.
opin. concl. 1. de minor. 39. pag. 113.
& vltimo loco refert in nostris proprijs ter-
minis donationis iuratz à minore, vt sic
sit intelligendum, quod minor aduersus

Præterea, text. in presenti procedit
ne dum in contractibus in quibus loqui-
tur, sed etiam in quasi contractibus, nam
procedit in donatione, & stipulatione
puberum, cum hæc appellentur quan-
doque contractus, vt in l. si donationis
in principio. C. quod met. caus. & in l. si
quis emptionis in principio. C. de præ-
scrip. 30. vel. 40. annorum, cum similibus,
atque ita hanc opinionem tenet gl. in præ-
sentii. verb. contractibus, ibi nos contra,
& sequitur Bart. hic, & Ias. in l. 1. n. 6. ff.
si quis in ius vocat. non ierit, & licet An-
gel. ibi, nu. 5. & Cur. lun. nu. 4. & Petrus,
& Cyn. hic teneant contrarium, tamen
opinionem huius glossæ testatur communem
alios referens Cur. lun. hic, nu. 131. qui
est videndus à nu. 127. & est etiam viden-
dus super hoc Tiraque. post leges comu-
biales, glo. 3. n. 196. & hæc opinio proba-
tur in c. in presenti. de probationibus,
qui est text. expressus in verb. præterea,
& ita tenet Imbert. de Bouenco, in præ-
sentii, nu. 15. & Mencha. plures allegans
loquens in donatione lib. 1. controuers.
vlt. freq. c. 13. n. 2. est magis communis
opinio, secundum Maria. Soc. lun. conf. 79. n.
5. lib. 2. adde, quod in donatione cum in
sola voluntate consistat, & ad aliquid non
correspondens sit non cadit considera-
tio, vt in ea quis dicatur enormiter, vel
alio modo læsus, vt cum Barto. & Ber-
trand. tradit idem Mar. Soc. lun. conf.
47. nu. 31. vbi limitat quando alio res-
pectu daretur læsio, scilicet, propter fragi-
litate ætatis, & quia filius minor dona-
uit, vt patri obediret cui iam iuuenis non
quæbatur contradicere, quia tunc ob graue dā-
nū presumitur dolus patris, & ita potest
suspici de dolo, & frande sicut in cōtra-
ctibus respectu ius, ac proinde agi ad res-
cissionem donationis, vel cessionis etiā
iuratz, & quod donatio, seu renuntiatio
gratuita ex causa enormissime læsionis
non rescindat, tenet alios allegas nouissi-
mè post huius operis, primā editionem
D. Moli. de primog. Hæpdi. c. 3. nu. 30.
& n. 32. loquitur in nostris proprijs ter-
minis donationis iuratz à minore, vt sic
sit intelligendum, quod minor aduersus

eam nō restituitur ob prædictam enormissimam læsionem, si minor consulte, ac ius causam iustam ac honestam, sibiq; alioqui vtilem id fecerit, secus si hoc deficiat, vt numer. 33. cum alijs probat. *

Estque communis, & secundum eam resoluit Senatus Pedemont. vt nos hoc in loco, alijsq; referens testatur nouissimè post huius operis secundam editionem Anton. Theaur. decil. 66. num. 1. cum sequentib. & cōmuniter receptam plurimos allegans, & latè probans, respondens contrarijs profitetur nouissimè Ioan. Vincent. Honded. conf. 42. num. 9. cum sequentib. vbi etiam quod huiusmodi donatio à minore facta cum iuramento, non rescinditur prætextu enormissimæ læsionis, & quod ita fuit pronūtiatum. *

Et quod donatio etiam iurata, in qua dolus præsumitur, non valeat, vel firmetur iuramento, licet ipsum sit relaxandum, vt in donatione facta à minore. 25. ann. suo curatori, optimè tenet & probat Rip. respons. 4. de donat. alijs. 138. in ordin. per totum: & inquit Cessur conf. 117. nu. 1. posse attentari, quod iuramentum nō confirmet donationem minoris, licet iurā teneatur iuramentum ferroare, sed regulariter tenenda est suprad. communis opinio, quā limitat Alciat. in d. cap. eam contingat. num. 39. in donatione adferente enorme præiudicium minori: hoc tamen solum, si alia causa nō subest, minimè infringit prædictam donationem iuratam, vt ex supradictis constat, verius tamen videtur, quod idem Alciatus ibidem nu. 92. putat asserens ita super in facto consultum respondisse, scilicet, quod si impubes faceret donationem omnium bonorum, valde sibi præiudicalem iuramentum hoc casu non obligare, loquitur in præcedentibus Alciat. in impubere, seu pupillo doli capace. Ita dicta communis opinio procedit in pura & simplici donatione, secus in donatione ob causam in qua contingit enormissimæ læsio, vt in renuntiatione opulentissimæ hæreditatis modico facta: ita Decius confil. 180. numer. 3. & sequen-

tibus. Curtius Iunior confil. 141. per totum.

119. Qui Imbertus de Boueco in presenti num. 16. infert idem esse in fideiussione minoris iuramento ipsius vallata pro alijs intercedentis.

Quod profectò est mirabile si bene consideretur, vt donatio rei immobilis facta per minores. 25. ann. licet maiorem 14. confirmet iuramento ipsius, nam plūs roboris præstat hoc casu iuramentum minoris donationi huiusmodi, quā vditioni rei immobilis ipsius minoris, vel alteri cōtra sui oneroso, quia quod iuramentum confirmet contrariam, & alienationem rei immobilis minoris factam sine decreto prætoris, non mirum est, quoniam iuramentum, hoc casu equiparatur decreto prætoris, quo interueniente, possunt res immobiliæ minorū alienari, vt in Rubric. & per totum: C. de præd. & al. reb. minor. sine decreto. non alienan. vel obligan. & per totum. ff. de reb. eorum, &c.

Quod quidē iuramentum alijs maiorem vim habet, quā res indicata, vt in l. 2. ff. de iur. iur. arvero, quod iuramentum confirmet donationem minoris, hoc est adulti, mirabile est, atq; maximi habendum.

120. Cū donationes à puberibus nō possint, neque cum decreto celebrari, nisi certis quibusdā casibus, vt probat text. in l. fin. vers. cū autem. C. si maior factus aliena. fact. sine decret. ratam habet & ibi glos. in verb. celebrari possint. & Celsus dist. cap. 117. num. 1. sic multo magis operator hoc casu iuramentum, quē in alienatione, & datur ex hoc maxime extensio ad textum nostrum loquentem in contractibus, vt procedat etiam in donatione.

121. Quod patet alia ratione ex text. in d. l. fin. nam ibidem probatur, quod licet alienatio rei immobilis minoris facta absq; decreto roboretur, si minor minor factus per quinquennium post completum. 25. annus ætatis suæ tacuerit, & nihil conquectus sit super tali alienatione, ita qd amplius per ipsum, vel ipsius hæredes non possit retractari, in donatione

vult procuratorem ad iudicium, & promittit, & iuravit se habere ratum, & non contrauenturum instantur, neque his, quæ per procuratorem gesta fuerint, nisi hoc casu processus gestus cum procuratore minoris hoc modo constituto valebit, & non dabitur minori restitutio, ut tenet Bartol. in dict. l. minor. 25. ann. omisam allegationem, quam etiam opinionem sequitur Marant. de ordin. iudic. 6. p. prin. c. de appell. nu. 92. fol. 567. licet Bald. in l. vnic. nu. 26. C. de confes. teneat contra glos. hanc, & contra supradicta.

- 128 Et ad idem sit in muliere litigante in iudicio per procuratorem cum iuramento constitutum videndus est Marant. vbi supra, nu. 94. & sequentib. Ex quibus omnibus infero elegantem declarationem, & optimum intellectum, & limitationem ad text. in l. clarum. C. de auth. prastand. eui consonat. l. 11. tit. 2. par. 3. & ad tex. in l. non ideo minus. C. de proscript. & ad totum titulum. C. de his, qui legitim. personam non habent standi in iudic. cum similibus, quibus iuribus præbatur, quod minori litigaturo debet præstari curator ad litem, & quod aliis iudicium, & acta cause facta contra minorem indefensum sint ipso iure nulla, ut illa iura minime procedant, quotiescunque minor promittit, & iuravit se non contrauenturum iudicio, neque sententiam ferendam, neque alicui ad iudiciali ratione minoris iuris, neque alia quacunque ratione, nam hoc casu valebit quidem optimo iure processus, iudicium, & sententia etiam contra minorem indefensum, quod pater ex supradictis, & erit cautela, ut adversarius litigans cum minore, hoc agat cum eo, scilicet, ut præstet huiusmodi iuramentum, & ita dicere esse intelligendam glos. nostram in præfati, quæ ampliat nostram text. ut procedat etiam in iudicijs, Auct. vbi supra, & hanc cautelam testatur communem Curt. iun. in præfati, num. 149. de eo procedere hoc sine scrupulo, si iudex, & adversarius, seu tabellio publica persona recipiant istud iuramentum

nomine omnium, quorum interesse posset, secundum Cyn. & Salic. hic. Sed inquit Cynus in princip. huius authenticæ, quod authentica hæc multas animas deducit ad inferos, illorum, scilicet, qui inducant minores ad iudicandum, ut excludantur à remedio restitutionis in integrum, sibi competenti: ego idem dico, quod dixi in princip. huius repetitionis, circa hoc dictum Cyn. quod ibi retuli.

129 Hanc communem limitat Paulus de Castr. in præfati, in repet. ut procedat quotiescunque minor iuravit specialiter super aliquo actu iudiciali, sed si iuraret in principio iudicii generaliter de feruando totum iudicium, sed de hac limitatione Pauli dubitat Curt. iun. hic, num. 150. qui est videndus, & memorand.

- 130 ¶ Quia iuramentum minoris generale, quo affirmat se nunquam contrauenturum alicui contra actum, quem fecerit valeat, & tenet quando fit in præfati tabellionis recipientis illud nomine omnium, quorum interest, & hoc casu minor restitui non potest, ut testator communem esse hanc opinionem Ias. hic, non 76. licet Ambertus hic, no. 17. & sequentibus late in hoc distinguat, & propter eam bene dubitavit Curt. iunior de dict. limitatione Pauli, nam si tabellio, vel scribe, prædictum iuramentum minoris litigantis recipiat nomine eorum, quorum interest, sine dubio valebit, etiam si sit generale, & minor non restituatur etiam indefensus, quod probatur ex dicta communis opinione Ias. & hoc est sine scrupulo, secundum Curt. vbi supra, nam data, quod limitatio Pauli fuisset vera procederet quando nullas reciperet prædictum iuramentum nomine eorum, quorum interest, alia secus, vnde cum hodie iure Regio. l. 2. tit. 16. lib. 5. noui ordinis Recopilationis Regis non requiratur præfati partis, cui aliquid promittitur, sed in absentia ei acquiratur, maxime in iuramento de iure canonico, ut in cap. quoties cordi. r. quæ ff. 7. opinio Pauli nullo modo potest procedere, & communis opinio supradicta procedet indistincte, sine tabellio recipiat

piat iuramentum, siue non, & ita sentit
Imbertus hic, num. 21. qui est videndus
§ num. 19.

131 Vltimò, ex supradictis inferitur ad li-
mitationem communis opinio, quæ ha-
bet, quòd si minor etiam cum authori-
tate sui tutoris, vel curatoris, confessus
est in iudicio delictum, de quo non con-
stat per probationem aliam, quàm per
solam suam confessionem, quòd eo ipso
cèsetur l. 3. & potest in integrum re-
stitui, non còstito aliter de l. 3. h. c.
opinio fuit originaliter Angel. de Peru-
sio, per text. ibi. in l. certum. §. in papil-
lo. versic. minorem. ff. de confess. quam
opinionem plures allegas, & latè ex a-
minans, dicit communem Anton. Gom.
in. 3. tom. cap. 1. de delict. num. 66. licet
ipse cum alijs quos refert teneat còtra-
rium: sed communem opinionem tenet
Didac. Perez in l. 1. tit. 3. lib. 3. Ordina-
cium. §. 7. 1. tenet & dicit communem
Didac. Perez in l. 9. tit. 11. lib. 3. Or-
dinam. col. 170. sequitur etiam infiniti
autores referens eam sequutus An-
tonius de Padilla in l. error. nu. 29. C. de
iur. & fact. ignor. vbi num. 30. respondet
dupliciter. l. 4. tit. 19. par. 6. quæ vide-
tor probare contrarium, vbi Gregor.
Lopez est etiam videndus, & secundum
hanc communem opinionem iam ipse
iudicauit.

132 Nam hæc communis opinio intelli-
genda & limitanda est; præterquam si
minor ipse iurauerit hanc confessionem;
nam hoc casu etiam si de delicto aliter
non constat, quàm per suam solam con-
fessionem, non còmpetit sibi restitutio
aduersus eam ratione sui iuramenti, per
text. hunc ita expressè tenet Ioan. Fab.
in d. clarum. col. 1. vers. si tamen con-
fixatur. C. de auth. præst. quem sequi-
tur Padilla vbi supra, num. 30.

Sed in eo iudicio (salua pace rati viri,
quos fortè alijs melioribus iudicijs pla-
cebit) contrarium est verius, imò quòd
hoc casu datur restitutio huic minori
aduersus suam confessionem, etiam iu-
ratam; nam alijs illa fors redderetur,
præcedens communis opinio, quod nam-

quàm aut raro eueniat, quòd minor di-
cat suam confessionem in iudicio absq;
iuramento: & ita hanc opinionem tenuit
prius Anton. Gom. vbi supra, & Auend.
in. 4. respons. nu. 6. idem in respons. 11:
hum. 6. vbi refert alios ita tenentes, qui
bene inspecti reuera id non tenent, sed
nihilominus existimo veriorē, & te-
nendam hanc opinionem secundam.

133 Non obstat textus noster in præsentem
cum similibus, quid procedat quoties
præstitum est iuramentum de futuro, &
sic de non contraveniendo, secus tamen
est, quando præstitum est iuramentum
de præterito, vel de præsentem, scilicet,
quòd res sic se habet, vel positione esse
veram, quòd casu l. 3. probata, non
impeditur minor petere restitutionem:
ita expressè intelligit, & declarat no-
strum text. Bart. in conf. tot. incipi. Gi-
rardus in fin. in vers. super sexto. nu. 10:
licet de eius dicto dubitet valde in præ-
sentem l. 1. num. 77. & Cust. l. uni. nu. 149.
& 150. sed id videtur sequi Boderic. de
92. nu. 5. cum Geraldo, quem refert.

134 Ideò secundo respondet, quòd hic
procedit & loquitur in ciuilibus, secus
verò est in criminalibus in confessione
minoris iurati, qui non iurat, se non con-
trauenturum; atque ideò meritò pote-
rit petere restitutionem in integrum
probat l. 3. quæ censetur probata,
eo ipso quo de delicto non constat ali-
ter quàm per eam, iuxta supradictam
communem opinionem. Et his duobus
modis respondet Anto. Gom. vbi supra.

135 Ex qua secunda solutione inferitur,
quòd etiam in criminalibus quido mi-
nor iurat se non contrauenturum, vt putà
quando minor, qui aliquem de delicto
accusauit ei, remisit delictum, vel iniu-
riam, & iurauit se non contrauenturum
ratione minoris & tatis, nec alia quacūq;
valebit quidem talis remissio cum iura-
mento, facta etiam sine licentia & au-
thoritate sui curatoris: quod etiā pro-
batur per textum nostrum, & omnia su-
pradicta, præcipue opinionem glossæ
nostre communiter approbatam, scilicet
est, quòd hæc authentica procedat etia

in iudicijs, nam hoc modo potest verificari, & explicari hec communis opinio gloss. Imo etiam si remissio iniuriz cum iuramento fieret antequam accusatio deduceretur in iudicium, idem esse per nostrum text. ¶ Pro quo etiam facit, quia actio semel extincta amplius non reuiviscit, ut in l. qui res. §. 3. rem. ff. de solut. principum in actione iniuriarum, quod ipso iure tollitur etiam pacto nudo, ut in l. si tibi decem. §. quendam, & in l. si vni. §. pactus ne peteret. in versiculo, sed si pactus. ff. de pact. & in l. 22. ad fin. titulo. 9. partit. 7. adde, quod etiam si partes pacisci velint postea, ut agi possit, non valeat predicta pactio, quia remissio iniuriz est res favorabilis, ut probatur in dicto versiculo, sed si pactum.

¶ Ex quo text. probatur, quod vulgo dicitur solet, nempe remissiones (hoc est, los perdones) in causis criminalibus non debere esse, nec posse esse conditionales, quod quidem intelligendum est hoc modo, ut pacisci non possit, remitto tibi tale iniuriam quam mihi fecisti, hoc additamento, & conditione, si tale quid feceris, vel seruaueris, vel dederis, si minus remaneat mihi ius meum (hoc est actio & accusatio) saluum, ut iterum agere, vel accusare possim, nam hac pacto non obstat, etiam si fides ex parte delinquentis remissi non seruetur; non poterit iterum offensus ad accusationem reddere, sed compellitur offensor adimplere promissa, hic est text. expressus in d. §. pactus ne peteret, in d. vers. sed si pacti, qui profectus est notabilis, & menti tenendus ad hoc, super quo text. in proposito sunt videndi Doctor. ibi, principum Bart. nou. 26. l. 1. au. 46. & Ioan. Orosio. nu. 66.

¶ Cum hæc ergo ita se habeat, consequens est, ut minor 25. annis maior autem 14. qui iniuriam, sibi illatam remisit, & promissit cum iuramento se non contrahenturum ratione minoris ætatis, nec alia quacunque, nullo modo admittatur, nec audiatur ad accusandum de nouo.

¶ Quia minor, vel aliz personarum, quæ

fungetur vice, & iure minoris non datur, nec competit restitutio ad accusandum, vel crimina proponenda, vel obijcienda, ut tradit Anto. Gomez, in 3. to. cap. 1. de delictis, nu. 7. & Couarr. in practica. quæstio. capit. 26. nu. 4. & Matth. de Afflict. decis. Neapolit. 390. nu. 3. & 6. Feli. in c. fraternitatis, nu. 6. fallencia. 3. de testib. Greg. Lopez, in l. 4. tit. 19. par. 6. glo. 2. Absque iuramento autem adultus, si habet curatorem potest cum ipsius autoritate remittere iniuriam, si autem est pupillus, non, sed eius tutor, & contra hanc remissionem non restituitur. Anto. Gomez. c. de homicid. nu. 66. Anton. Menesius in l. transigere, nu. 65. & 66. C. de transact.

¶ Vterius in hac materia probanda, venit opinio Bald. in l. generaliter, col. 2. vers. pone enim. C. de reb. cred. & c. qui tenet per text. hunc, quod si ciuitas constituit vnum procuratorem, seu syndicum ad contrahendum cum iuramento, & ille syndicus contrahat nomine ciuitatis, vel vniuersitatis, & iuret licet tale iuramentum non operetur, ut si contraueniat, vniuersitas sit peritura, quia vniuersitas non habet animam, bene tamen operabitur, ut aduersus talem contractum non possit vniuersitas petere restitutionem propter iuramentum, quod dictum est menti tenendum, quia est notabile, & quotidianum, ut affirmat, idem sequitur Maranta vbi supra, num. 93. sequitur etiam Grego. Lopez, in l. 6. in gloss. Mayor de decatorze años, ad finem, tit. 19. par. 6.

¶ Quia Respublica, & minor æquiparatur, ut in l. Rempublica. C. de iur. Reip. publ. lib. 11. & in l. 10. tit. 14. p. 6. Quod tamen non procedit in Ecclesiis fauore ipsius Ecclesiæ, secundum Bald. vbi supra, & glo. in c. 1. de in integrum restitut. lib. 6. verb. contractum, & Gregor. Lopez vbi supra, & l. in presenti, nu. 64. qui alios refert ita tenentes, sequitur etiam alios refert Bernar. Diaz de Logo, in regu. 219. 4. fallencia, fol. 122. refert alios Cur. lna. in presenti, nu. 182. dicit cens, se non inuenire contradicentem, & 12.

& tamen ipse censet idē esse dicendum in ecclesia, quod in republica, hoc casu, & sic tenet contrariam opinionem, sed tenenda est superior opinio tanquam communis, quandoquidem non est qui contradicat prater Cart. cum in hoc casu reperiatur privilegiata ecclesia, magis quam res publica & minor.

- 142 Quinimo idem las. num. 62. existimat idem esse in prelato ecclesie, quia licet sit validus contractus per eum gestus, tale iuramentum non tollit beneficium, restitutionis in integrum, per gloss. in d. l. c. i. de in integ. restit. lib. 6.

Quod ipse intelligit, quando contractus prelatus fuit super re ecclesie, ut in d. gloss. continetur, & sequitur Paul. de Castr. hic, num. 4. dum dicitur quod prelati contractus ecclesie sunt in damnum ecclesie, & Bernard. Diaz ubi supra.

- 143 Item addo, quod si iudex interdicat adultro ne contrahat, tunc adultri contractus iuramento firmatur, si iudex alia ratione quam minoris etatis illi precipiat, secundum Bald. in §. item sacramenta in fin. de pac. iuram. firm. ubi agit, quid in filio sic interdicto à patre? sequitur Gregorius Lopez in l. §. gloss. fin. tit. 1. part. 1.

Sed & ad sunt quāplures alie ampliationes & limitationes nostri text. quas DD. hic, & in alijs locis ordinarijs ponunt, ipse verò eas non examinabo, quia precipua & difficiliora huius materie dicta & declarata sunt in supra, reliqua sunt ordinaria & clara: duo tamen pro complemento huius materie dicam & examinato, quæ rei, de qua agimus, mihi concinere videntur.

- 144 Primum est, quod text. noster non solum procedit, quando iuramentum expresse apponitur super contractibus puberum, sed etiam si expresse non apponatur, sed minores præstent suam fidem super eis; nam huiusmodi fidei præstatio, & interpositio confirmat contractum sicut iuramentum: ita expresse probat text. in cap. ad aures, & ibi notant DD. de his, quæ vi met. vè casu sunt in illis verbis, nisi forte iuramento, vel fide in-

terposita sit firmata: quem text. ad hoc notarunt & commendant las. in §. item si quis postulante. nu. 54. Instit. de actio. & Felix. num. 7. & alij in cap. querelam de iur. iur. & Matthæ. de Affict. de iur. Neapol. 389. relati per Arias Pinel. in l. 2. in. 3. part. c. in no. 13. C. de rescis. vend. tenent etiam alij allegati per Covarr. in cap. quamvis passum. l. p. §. 2. num. 200 de pact. in. 6. tenent etiam allegati Caspellam Tolosanam, & loquens in terminis nostræ authenticæ, sic intelligens eam Avendaño in. 2. par. cap. 127. præf. nu. 6. ubi agunt, an teneatur pena pios iurij, qui contra oneris huiusmodi fidei interpositi, tenet etiam Gregor. Lo. per. in l. 16. tit. 1. p. 1. §. gloss. magis in medio.

Sed Covarr. ubi supra, bene quidem distinguit meo iudicio, sequens doctrinam quorundam Doctorum; tam iuristarum, quam Theologorum, quos ibi ipse refert in hac modum, scilicet quod si quidem quis interponat fidem suam humanam, vel eam, quæ nobilitatis tunc ac titulo conuentionibus accedere solet pro obseruatione contractus, tunc quidem non est iuramentum hæc fidei præstatio, quia non ad Deum, neque ad rem sacram refertur vel præstat, prout est natura iuramenti; si verò fides Christiana interponatur, tunc quia refertur ad Deum est iuramentum, & operatur effectus iuramenti: in dubio autem quando non constet de qua fide senserit contrahens, tunc de humano est intelligendum, ac proinde non erit iuramentum, secundum Caietanum, quem ibi refert, quam distinctionem sequitur Arias Pinel. ubi supra, addens, quod si non simpliciter fides, sed bona fides interponatur, tunc hæc verba magis referenda sunt ad veram & Catholicam fidem, quam ad particularem veritatem loquentis, & sic erit iuramentum, unde et quæ supra dixi in principio huius articuli, extendendo text. hunc in contractibus confirmatis fidei interpositione, intelligenda & declaranda sunt, iuxta supradictam distinctionem: & ita etiam debet intel-

ligi

ligi text. in dict. cap. ad aures. cum similibus: quod est summè notandū in proposito, & in practica.

146 Ex quibus inferitur, quodd cōm. l. 26. in vers. E aū dezimos. tit. 1. part. 3. probetur: Que est que hiziere pleyto omeno. nre astro de campis algunze cosa, si lo falliere es perjuro, homo si lo jurasse: & sic lex illa requiritur homagium, & iuramentum, quod si minor super contrahendo interponat homagium forma solita, & consuetas firmatus alius contra: & sic ampliat hoc modo mirabiliter dispositio huius authentice, ex dispositione & decisione text. in d. l. 26. & ita ibi Gregor. Lop. in gloss. magna, in principio verb. O le hiziere pleyto omenaje. inferit ex illa: ad terminos nostri text. & allegat in eius confirmationem plures doctrinas doctorum, qui sunt videndi.

147 Sed contra hanc opinionem ipse Gregor. Lopez. insurgit, & allegat plura iura: & rationes, scilicet, quia per homagium non fit iuramentum per Deum, vel rem sacra, que est substantia iuramenti, sed est quedam promissio simplex inter gentes, ut probatur in cap. grandi. de supplend. neglig. prlat. ubi iuramentum, & homagium ponuntur tanquam diuersa: super allegat alias leges regias, ubi idem probatur.

147 Et precipuam ipse allego eandem. l. 26. ubi ponuntur etiam tanquam diuersa, ut probatur ibi: E aū dezimos otra razón, que si alguno jurare a otro, o le hiziere pleyto omenaje, &c. Ecce literam, quæ ponitur inter diuersa: neque obstat eadem lex, dum postea dicit, Que tale omo este si lo falliere, es porende perjuro: quam l. supra allegamus pro ampliatione nostri text. Nam respondet Gregorius, quod hæc verba: Es porende perjuro, referuntur ad illum, qui iurauit aliquid adimplere, & postea se felix quo lex prius loquuta fuit, & verba inferiora legis, ibi: E ha por pena de no ser troydo en ningun testimonio, ni ser par de otro, así como adelante se muestra en el titulo de los que fazen al-

guna cosa por que valen menos, referuntur, & correspondet ad factorem homagij de quo secundo loco loquuta est illa l. & sic quod singula singulis reddantur, itaq; si interueniat iuramentum, fractor sit periusus, fractor verò homagij non sit periusus, sed notetur infamia, ut in l. 2. tit. 5. p. 7. ad quam l. ita lex se refert, cum se remittit ad leges in hoc loquentes, in quibus non reperitur quod fractor homagij, sit fractor iuramenti, & periusus; ergo cōmuni iuramentum, de quo loquitur nostra authentica, est, & debet esse tale, per quod condegnatur religio, non sufficeret quem iurare per caput suum, vel animam suam, ut in præfenti notant DD. precipue Iacobus Butricar. & Salicet. minime habebit locum nostro text. in faciente homagium tantum, quandoquidem, id non respicit religionem Christi, sed nostram fidem humanam, & ita videtur residere in hac opinione Gregor. Lopez. contra id quod prius dixit. Eandem opinionem tenet etiam Antonius de Padilla in l. si quis maior. num. 36. C. de transact. Inuenio etiam eandem opinionem in effectu tenete Petrum Nuñez de Auedaño in 2. part. cap. 87. pratorum. nu. 6. & 7. ubi inquit, quod solum homagium de per se non est iuramentum, neque fractor illius est periusus, sicut est fractor iuramenti, & ibi intelligit dict. l. 26. ut procedat tantum quando in homagio interuenit interpositio bonæ fidei, quo casu iam videtur iuramentum adesse, iuxta supra latè dicta. ¶ Secundo modo intelligit Lillam, dicens, quod fractor homagij sit periusus, id est, promissionis solennis fractor, non tamen reatum periurij incurrit. ¶ Vel tertio, quod homagium dicatur publica fides, ut tenet Nebrissenfis in suo dictionario, verbo, Omenaje, quam frangens sit periusus, ut tenet Oldaldus conf. 93. & ibi Auedaño. d. nu. 7. ponit formam homagij.

149 Vnde pro vera resolutione huius articuli, meo iudicio, dicendum est, quod si quidem in homagij præstatione interponatur fides Christiana, vel alio modo

fides

fides interposita referatur ad Deum, vel ad rem sacram, vel interponatur bona fides, tunc sine dubio dicendum est huiusmodi homagium esse iuramentum; & firmare contractus puberum, sicut si expressè iurassent. Si verò nulla fides, vel fides humana, vel nobilis interponatur in forma huiusmodi homagij, tunc quia deficit substantia ipsius iuramenti, non est iuramentum, neque confirmatio huiusmodi homagium contractus puberum, neque fractio illius est propriè per iurum, & idem erit si sola fides interponatur, eo casu quo non constet ad quam fidem fieri debeat relatio: ita colligo & teneo ex dictione Caietani, & aliorum supra in articulo precedenti posita, & etiam ex Gregor. Lopez, & Auendañ. ubi supra, qui ita tenent, licet non ita clarè distinguant. Neque obest. d. l. 26. in verbis supradictis, quia intelligenda est modis supradictis per Gregoriū, & Auendañ. & ita remanet clara, & resoluta materia hæc.

150 Ex omnibus supradictis resultat vñ, de quo iam fui consultus, quid nam sibi velint verba illa, quæ per Regem solent apponi, & apponuntur in titulis. De las mercedes de las escriuanias, scilicet, q̃ los tales escriuanias no puedā hazer escrituras en que se obliguen las partes a buena fe, y sin mal engaño: nam certè clara responsio est ei, qui supradicta scierit, vel viderit: nam tunc interpositio bonæ fidei habet vim iuramenti, vt supra latè dictum & probatum est, & iuramentum sui prohibetiam hodie per. l. 1. tit. 1. lib. 4. noui Ordinem. Recopilacionis regie, de qua statim dicemus, exhibicionibus apponi in scriptoris publicis, nec ratione iuramenti defraudetur iudicio regalis, & transvertatur inter laicos coram iudicibus ecclesiasticis, qui sunt competentes in causa iuramenti, vt in. c. fin. de for. compet. 6. oporiet iure præcipi in tabellionibus in transactione ipsorum; ne talia verba apponant in scripturis coram se celebratis sub quibusdam penis, ac si apposuisse iuramentum expressè, & ita in. d. l. Regia. 11. præcipi-

tur. Que en las cartas que se librare de escriuanias, y notarias, se mande que el escriuano no ponga en ellas juramento, ni que las partes se fometan a la juridiccion ecclesiastica: & eadem ratione præcipitur, & apponitur hodie, quod non faciant scripturas, in quibus partes se obligent, a buena fe, y sin mal engaño: & hoc colligitur etiam manifestissimè ex serie & tenore ipsorum titularum, qui ad hanc sententiam & rationè concinunt: & ita ipse respondi, & vidi pluries de intellectu dictorum bonorū dubitari: & postea inveni ita expressè intelligentem & declarantem. quandam notarium practicum Monterroso in sua practica civilis & crimin. quam fecit in septimo tractatu, in cap. quod inscribitur, Declaracion, en que casos los escriuanos publicos y reales, puedan tomar juramento en los contratos q̃ ante ellos passaren. fol. 163. quod quidem facit in confirmationem distinctiōis supraposita, dum dicit, solam fidei præstationem in dubio non inducere iuramentum, nisi bonæ fidei fiat mentio, vel referatur ad Deum, vel ad rem sacram, prout est de substantia iuramenti.

151 Vltimò restat nunc examinare. l. Regiam, qua hodie videtur correctæ tota nostra materia huius athenæ & aliarum legum regni: tum ea concordantium: nam. l. si. tit. 1. lib. 4. noui Ordinem. Regie Recopilacionis, est prohibitum apponi iuramenta in contractibus; adeo, quod si apponantur, contractus ipsi sint nulli, & exiqui nõ possint nec debeant, & tabellio incurrit penas, in. d. l. Ordinem. contractus, adeo videnda est eius litera & cõtextura, quæ est huiusmodi.

Porque somos informados, que las leyes, y ordenanças de nuestros Reynos, que descendien, q̃ ninguno, ni algun lego no fagan contratos por do se obliguen con juramento, por do se fometan a la juridiccion ecclesiastica, no se guarda cumplimiento; ni se executan las penas en ellas contenidas cõtra las partes, si contra los escriuanos q̃ vienen contra ellas, de lo qual se sigue grandes pe-

ligros y daños, à las conciencias, por los perjuros en que à menudo incurren los legos, que se obligan con juramento, y por las excomuniones, que por las tales deudas comunmente ponen los juezes Ecclesiasticos; y por los grandes daños, y costas que se les recrece, y la nuestra jurisdiccion Real à causa dello recibe detrimento. Por ende ordenamos, y mandamos, que de aqui adelante las dichas leyes se guarden, y cumplan: y en guardandolas, defendemos que niugun lego, Christiano, Judio, ni Moro, no haga obligacion, ni se someta a la jurisdiccion Ecclesiastica, ni haga jurameto por la tal obligacion junta, ni apartadamente, so las penas contenidas en las dichas leyes, y que la obligacion no vala, ni haga fe, ni prueva. Y mandamos à todas, y qualesquier justicias, que no la executen, ni manden, ni hagan pagar. Y defendemos, que escrivano alguno no la reciba, ni signe la tal obligacion, ni juramento, quier se haga junta, ò apartadamente, so pena que el escrivano que la signare, pierda el oficio, y dende adelante sus escrivuras, no hagan fe, ni prueva: y pierda la mitad desus bienes, y destos sea un tercio para el que lo acusare, y los dos tercios, para la nuestra camara. Y mandamos à los nuestros secretarios, que cada y quando libren cartas de escrivanas, y notarias, para qualesquier personas pongan en ellas, que si signare el tal escrivano, obligacion entre lego, y lego, por dode se someta el deudor a la jurisdiccion Ecclesiastica, ò signare jurameto della, que pierda el oficio. Pero permitimos, que los contratos delas rentas que se arrendan de las Yglesias, y monasterios, y Prelados, y aleigos dellas, que pueda intervenir jurametos, y ponerle en ellas censuras, si las partes las consintieren al tiempo que se hizieren los recados.

Hæc profecto lex videtur destruere, & corrigere totam nostram materiam, nisi cum grano salis intelligatur, secundum mentem eorum, qui eam sanxerunt, ideo pro eius intelligentia nonnulla sunt hic videnda, & declaranda.

Primò, an hæc lex sit iusta, & an conditores eius potuerint, vel potestatem habuerint eam condendi, videtur enim lex illa contra libertatem Ecclesiasticam, cum tollit iuramenta, quæ lex civilis tollere non potest, & si tollat, non est seruanda, vt in l. cassi, & irrita, cum vulgar. C. de sacrosanctis. Ecclesijs, & in capit. Ecclesia sanctæ Mariz de constit. præcipue in concernentibus peccatum, prout est non seruari iuramenta, nam hoc casu standum est iuri canonico, etiam iure civili repugnante, vt in capit. fina. & ibi gloss. & DD. de præscriptio. cū similibus, dixi latè supra circa interpretationem. L. 2. tit. 11. libr. 5. ordinamen. noui, Regiz Recopilationis. Sed ius canonicum disponit iuramenta, quæ non vergunt in dispendium salutis æternæ, etiam si lex civilis improbet seruanda esse, vt la cap. quantis pactum. de pact. in. 6. cum similib. ergo hæc lex Regia minimè est seruanda, cum in casu ipsius possint seruari iuramenta, sine interitu salutis æternæ.

Ex hæc est vera ratio, quare noster text. in hac authent. sacramenta püberum, disponit seruanda esse huiusmodi iuramenta apposta super contractibus nullis de iure civilis, nam cum in iuramentis Dens Optimus Maximus, & somma veritas adducatur in testem, iustissimum est iuramenta, quæ quidem licita, & non contra bonos mores sunt, seruari, & adimpleri, quicquid alias leges civiles dicant, & disponant, quæ minimè sunt admittendæ in hoc casu: Dixi licita, & non contra bonos mores, quia si licita sunt, & contra bonos mores, hoc est, quod promissiones super quibus interponuntur tendant in malum finem, vt puta in rem turpem, vel alias illicitam, quæ indicie peccatum, & sic non possunt seruari, sine periculo animæ; tunc eadem ratione, quæ diximus seruanda esse iuramenta licita, scilicet, vt emittatur peccatum eadem inquam non sunt obligatoria iuramenta, si apponantur super rebus, & promissionibus illicitis, & contra bonos mores,

vt in regula non est obligatoria, de regul. iur. in. 6. & in d. capit. quanois patrum, de pact. eodem lib. vbi latè Coua. exemplificat.

153 Sed inuenio, quod Petrus Nuñez de Auendaño, vir quidem literatus admodum, & maximè practicus in secunda parte de exequend. mandat. regum, cap. 27. nu. 14. vers. sed qualiter supra dicta lex, fol. 226. col. 2. illius folij sentiens hanc difficultatem assignat nostræ. l. Regiz rationem decidendi, dicens rectè, ac iuste Regem Castellæ eam potuisse stabilire in tutamen propriæ iurisdictionis, ne laici iurando efficiantur fori Ecclesiastici, vetando subditos, ne alienam iurisdictionem directè, vel indirectè pro 154 rogent, ex doctrina Barto. & Modern. in. l. 1. §. & post operis. ff. de nou. oper. nunt. & aliorum, quos ibi refert, præcipuè Gulierm. Benedic. in repet. c. Raynuntius, de testamentis, in partes duas, sub num. 247. qui vt ipse Auenda. refert in proprio casu loquitur, cum ergo dicit. l. inquit, ipse concernans propriam defensionem Regiz iurisdictionis, & non emulacionem Ecclesiasticæ iurisdictionis, nemini dubium esse debet, eas iustissimè conditas ex generali ratione tex. in l. 1. §. denique. ff. de aqu. pluui. arcend. cū similibus. Hactenus ille. Inuenio etiam, quandam Regiæ pragmaticam conditā, En Talauera, ann. 1482. quæ est in volumine veteri pragmatice arū, fol. 158. secū dōm impressionē Merynæ, quæ inquit. d. l. ordinamenti potuisse bene, de iure condi, & non esse contra libertatem Ecclesiasticam, quæ pragmatica hodie firmatur, in. l. 12. tit. 1. lib. 4. Nouæ Republicationis legum Regni.

154 Sed, quæ nam ratio quæso est, quæ in casu huius. l. Regiz impediatur iuramenta feruari, quæ contra bonos mores dici possit? Nam licet damnosum sit, & præiudiciale regali iurisdictioni huiusmodi iuramenta feruari, attamen non est turpe, nec contra bonos mores, nec inducit peccatum, imò non feruare ea, esset peccatum. Et quod non sit turpe, neque illicitum feruari huiusmodi

iuramenta, etiam si sit damnosum Regiz iurisdictioni, probatur ex decisione, text. in. c. fin. de for. compet. in. 6. vbi probatur, quod laicus ratione iuramenti efficitur de foro Ecclesiastico; ergo, &c. quia ius canonicum, nihil disponit, quod non sit iustum, & honestum, igitur non ob hoc, quod ex iuramento defraudetur iurisdicctio Regalis, iuramentum dicitur illicitum, nec desinere debet feruari, sequendo, quod sanius est in dubio & ita videtur. d. l. Regiæ annullantē contractus, super quibus apponuntur iuramenta, nullā esse tanquam contra libertatem Ecclesiasticā, & ius canonicum in materia concernenti peccatum.

Vnde meritò, per Christianissimos Reges Ferdinandum, & Elisabeth, eius coniugem secutos securiorem partem d. l. Regiæ reuocata, & annullata est, idē de nouo stabiliendo, alijs tamen rationibus vrgentissimis, vt capetur in veteri pragmatice condita, En Madrid anno Domini. 1502. quæ est in volumine antiquo pragmatice, fol. 129. & sequenti. vbi postquam retulit dict. legem Regiam, inquit hæc verba: Et que hanc misimo, algunas de las causas que en la dicha ley estan expressadas, que dicen que mouieron a la hazer, dizque parece ser en alguna manera contra la libertad de la Yglesia, a la qual nuestra intencion, no fue, ni es de perjudicar en cosa alguna. Y como quiera que algunos Letrados de ciencia, y conciencia de nuestros Reynos, nos han dicho, y certificado, que la dicha ley como esta, y anda imprimida, es buena, y que justamētē se puede vsar della: pero queriēdo escoger la parte mas sana, y segura, tenemos por bien de mandar reuocar la dicha ley, y reuocamos, y cassamos, y anulamos lo lenemente, segun q̄ esta: y mandamos, q̄ por virtud della, no se haga, ni execute cosa alguna, y que sea quitada, y retirada de las dichas leyes, y q̄ qualquiera que la tuuiere la rasgue, y quite dellas. Et postea in eadem met pragmatice, idē Christianissimi Principes, idē quod in. d. l. erat decisum de nouo sanxerunt,

T moti

multis alijs causis iustissimis, quæ suffi-
cienter sunt, vt non directè, sed obliquò
propter eas lex ciuilitè impediat cõtra-
ctibus robor prestari ex iuramentis, sci-
bent. Porque de los juramentos que se
hacen en los contratos, se han seguido,
y siguen grandes costas, y daños, y peli-
gros a las animas y cõciencias, y bie-
nes de nuestros subditos, y naturales,
por los perjuros en que a menudo in-
curren en poco tèmor de sus almas, y
cõciencias, los legos q se obligan con
juramento, y por las fraudes, engaños, y
simulaciones q en los semejantes con-
tratos se hazen y cometten, segun la ex-
periencia lo ha mostrado. Quam prag-
maticam ipse non inuenio recopilatam
in noua recopilatione legum huius Re-
gni, sed tantum inuenio positam legem
regum ordinamentis veteris, relata in
dicta 11. & sic hodie dicta 11. debet de-
fendi & validari ex rationibus supradic-
tis, quæ omnes licet ibi non expriman-
tur: habetæ pro expressis, quando quis
dicit scimus eis fuisse iuxta fundatam,
& roboratam.

¶ Quia quando aliquæ lex, vel dispositio
vnicuique ratione fundari potest, illa ha-
betur pro expressa, vt in l. quauis. & ibi
glossa. C. de fideicommissis. & vt supra latè
dictum est, & conclusum est ex doctrina
Bar. in l. omnes populi. numer. 25. ff. de
iustitia & iur. lex ciuilitè per circuitum
beato potest tollere: iuramenta prohi-
bendo prius cõtractus certo modo fieri
& inducendo simulationem, & dolum
in huiusmodi cõtractibus si aliter fiat,
nam hoc casu certum est, quod nec ius
canonicum prestat firmitatē iuramen-
to, præcedente dolo, vel simulatione,
quia non adest cõsensu, vt in dict. capi-
quamuis pactum, cum similibus: & ita
debent his rationibus, & fundamentis
adiungi. Conar. & alij relati per Dida-
cum Perez, in l. 6. tit. sub. p. Ordina-
cola. 999. vers. dubitatur. præterea, qui
defendunt hanc. l. regiam de solo fun-
damento, quo Auendaño, vbi supra: &
ita ex superioribus omnibus remanet
resolutio vera, quod dicta l. regiam.

est iusta & seruanda, non verò ex ratio-
ne, quam assignat Auendaño, scilicet,
ne defraudetur iurisdicção regalis, sed ex
alijs rationibus supra relatis, & ita est
tenendum sabuo iudicio sanctæ matris
Ecclesiæ: cui me io omnibus submitto.

Viso hoc, dicta lex regia debet seruari.
Secundò principaliter est aduertendu-
m, quod eadem lex nihil detrahât no-
stræ authen. Sacramenta pûberum cum
materia, neq; in vilo corrigit eam. Nam
lex illa regia tantum loquitur, & proce-
dit in casibus, & cõtractibus, quibus
ad sui firmitatem non requiritur iura-
mentum, nam in hoc casu lex illa loqui-
tur, non verò in casibus, quibus ad firmi-
tatem & validitatem cõtractuum re-
quititur iuramentum; nam in his casibus
lex illa non loquitur, neque locum
sibi vendicat, vnde minores, pûberes ta-
men. poterunt iurare suos cõtractus,
& valebunt, & teacubunt iurati, iteoon-
cabiliter, nequæ a belliones, & qui præ-
dictos cõtractus, & iuramenta recon-
perint, & signauerint a minoribus, alijs
quam pœnam, imò nullam incurrun-
t ita inuenio tenere & intelligere ex pre-
dictis, & concordare nostrum textum cum
dictis legibus regijs pluribus fundamē-
tis Didaci Perez, vbi supra. colu. 1.
na. 793. cum sequenti, post Seguram in
repetitione. l. 1. §. si vir vxor, numero
19.8. & ibi additio. ff. de acquirenda
possess. & Palat. Rub. in repet. cap. post
vellas. §. 12. numero. 30. de donat. in
ter vxor. & vxor. & Couarr. in repeti-
dict. cap. quamuis pactum. 43. num. 80.
sol. 1. quos refert Dida. Perez. vbi su-
pra. quos etiam refert idem sequens
Anton. Padilla in l. 6. numeri. 41. C. de
releind. vnde dicitur. ita cõmuniter
accepta esse, d. l. regiam 1. & refert per
tertia ita sententiam Anton. Gomez. in
per allegat. cap. 14. de rebus. m. 105.
nu. 22. ad fin. & Greg. Lopez. l. 6. tit. 12
in gloss. pœno pœna. part. 6. & Nota-
rium Grauat. in fine potarum. q. d. 119.
Bernard. Diaz. de lego in regulis d. 1.
licet. Arias Pineda ibidem. 3. part. cap. 10.
nu. 12. fol. 128. in cap. 1. q. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

opinio

opinio, & intelligentia communis ad no-
stram rex. exprefse hodie approbata est
in pragmatica illa de Talauera, relata in
d. l. 1. tit. 1. lib. 4. Nouz Recopila. & in
L. 1. Del quaderno de las alcualas, re-
lata in l. 6. tit. 10. lib. 9. eiusdem Reco-
piliteque leges fupradictæ Regiz nihil
obfunt noftræ authenticæ.

157 Sed antequam me expediam ab il-
lis Regijs decisionibus aduertendum est 161
alio, & fecundo casu non loqui eas ne-
que procedere, vt ipſammet dicunt, &
diſponunt, ſcilicet: Quanto a las rentas
de las Yleſias, y Monafterios, y Perla-
dos, y clerigos dellas: porque en eſtos
caſos bien ſe permite, que interuengan
juramentores los recados, y ſe pongan
en ellos cenſuras, ſi las partes las conſin-
tieren al tiempo que ſe hizieren los re-
cados, vt in d. l. 1. canetur.

158 Item, etiam per d. l. 12. Regiam exci-
piuntur alij caſus, quibus poteſt appo-
ni iuramentum imponere, & valeat iura-
mentum etiam ſi ſint adhibita à maioribus
25. annis, ſcilicet, Quando vno de los có-
trayentes, es clérigo. Item, En los com-
promiſſos, y contratos, y dotes, y arras,
y vendidas, y enagenamientos, y dona-
ciones perpetuas, quod eſt notandum.

159 Alium caſum ponit Auendañ. in. 2.
p. 1. tit. 12. de pſſetorum, cap. 29. numer. 12.
col. 2. ad finem, fol. 249. vbi poteſt appo-
ni iuramentum in ſcriptura publica, ſci-
licet, in teſtamento, quoties eſt neceſſa-
rium iuramentum, vt dictum eſt. Valeant
in vim contractus, exemplum vide per
ipſum, ibi, nu. 11. & l. 12.

160 Eſt etiam aduertendum, quod vbi-
cunque de facto extra caſus permiſſos
in d. l. 12. fuerit iuramentum interpo-
ſitum, poteſt iudex ſecularis adire, vt cō-
pellat illum, cui iuratum eſt, vt iuramen-
tum relaxet, quia contra l. prohiben-
tem fuit interpoſitum, vt pluribus al-
legatis tenet Auendañ in diſt. c. 27. l. 1. can.
num. 15.

161 Quoiomodo contrahentes, qui aduſ-
us prohibitionem dictarum legum in-
rauerunt contractum liberabuntur à po-
teſtate earum, ſi renuntient huiusmodi ſeri-

pturis à ſe celebratis, & relaxent iuramen-
tum, vt bene probat Didac. Perez vbi ſu-
pra, col. 796. in verſu. vtrum autem, di-
cens hanc eſſe optimam cautelam, vt par-
tes id faciant antequam producant ſcri-
pturam in iudicio, tabellio autem in i-
curric potnam illius. l. ex receptione ſo-
la iuramenti, ſed ex ſigno à ſe facto ſu-
per illo, vt probat Olare. d. l. 1. tit. 1. cap. 1. up.

Sed eſt alia cautela alegans, quæ
conſulitur creditori, cui iuratum eſt in
ſcriptura contra prohibitionem. d. l. 1.
vt ea non obſtante habeat, & conſe-
quatur executionem ipſius, ſcilicet,
quod adeat iudicem Eccleſiaſticum, vt
compellat ſeculares iudices ad obſeru-
uantiam contractum, in quibus tale iura-
mentum interuenit, & ſic expropon-
tur tales contractus, vt cum Alexand. q.
conſ. 39. volumine. 4. & Bald. in l. 1. in
fine. C. de reb. credit. & c. tenet Auendañ
d. c. 27. nu. 24.

De quo ipſe valde dubito: Primò,
quia iudex Eccleſiaſticus, non debet
hoc præcipere, cum vt iam ſupra habem-
us probatum huiusmodi lex prohibet
beis iuramenta interponi in contracti-
bus propter ſupradictas rationes, ſi ſuſ-
ſta, & ſeruanda ſunt, vt in cap. 1. de iur.
i. Secundo, quia etiam ſi iudex Eccleſiaſticus
id præciperet iudicibus ſecularibus,
iudices ſeculares non tenerentur obedi-
re in hoc, quia facerent contra dictam l. 12. que pſa lex defraudaretur
quotidie, & paſſim, itaque ſum du-
bitus de hac cautela, ſummitto me tamē
iudicem Eccleſiæ.

Ultimò aduenio, quod etiam ſi præ-
dictum, & inſtrumentum iuratum e-
ſt, & non poſſit, attamen creditor non
prohibetur debitum petere via ordina-
ris, probando debitum teſtibus, vt pro-
bat, & tenet Didac. Perez vbi ſupra, co-
lum. 796. verſu. quid verò, pro quò al-
lego bonam. l. in argumentum. in l. 1. tit.
1. lib. 4. Nouz Recopilat. ibi: Aun-
que bien permitimos, & c. & cum his rema-
net ſatis expedita, & clara. d. l. Regiz, do-
niamus ad alia, vt vltimam manu huius
materiz imponamus.

193

D. IOANNIS GUTIERREZ
 Canonici Doctoralis Ciuitatenfis breuis
 Repetitio. c. Quauis pactum,
 de pactis. lib. 6.

*Actum de futura successione
 lege civilis improbatum est, de
 iure autem canonico inuicem
 confirmatur.*

2. Pactum, seu renuntiatio hereditatis futura cum inuicem factam in fauorem fratrum, vel sororum, an valeat?
3. Renocato consensu pacto, sine renuntiationi per patrem praestito, pactum etiam iuratum non valebit.
4. Pactum de futura successione in casu. l. fin. de pact. non firmatur iuramento.
5. Renocato consensu per patrem praestito, seu renuntiationi iuratae, filia, facta in fauorem fratrum, an huiusmodi filia sit exclusa a successione patris, qui renocauit consensum?
6. Pater an possit praestare licentiam, & consensum, ut filius renunciet cum inuicem hereditati a se profectura in fauorem alterius filij, vel duorum, etiam alijs filijs praeiuris, vel praeiuratis?
7. Renuntiatio sororis hereditatis paternae facta vi fratri praesenti & recipienti, an omnibus alijs fratribus acquiratur, vel illi tantum, cui renuntiatum est, & numero sequenti.
9. Cautela, ut renuntiatio illi tantum acquiratur, cui fit.
10. Filius in cuius fauorem renuntiatum est ab alio fratre, an ultra hoc possit per patrem meliorari in tertio & quinto bonorum.
11. Pater an possit disponere de legitima in se renuntiata in filium, vel filios, quos voluerit ultra tertium & quintum suorum bonorum, nihil relinquendo de praedicta legitima ceteris alijs filijs, quando renuntiatio fuit facta hac facultate sibi data per filium vel filiam, qui renuntiauit, & numeris sequentibus.

12. Renuntiatione legitima per filium in patrem simpliciter facta, non data dicta facultate, omnes filij habebunt aequale ius in illa legitima renuntiata, excepto in tertio & quinto illius legitime, de quo potest pater libere disponere, sicut de suis bonis.
13. Renuntians suam legitimam in fauorem patris, vel alterius, potest ei in legitima apponere grauamina, & fideicommissa, &c. & vi facultate concessa per. l. 27. Tauri, parentibus.
14. Renuntiatione hereditatis, vel legitima facta ab eo, qui habet ascendentes, vel ascendentes, an eis prauidetur?
15. Pater, an possit in prauidicium ceterorum filiorum concedere filio, vel filiae testantibus facultatem testandi, ita ut bona suam quae sita, possint quibusdam ex filijs relinquere, alijs praeiuris, vel extraneis, & an praedictus filius testans possit de licentia patris eidem patri praedicta bona relinquere suprad. conditione, & facultate, & numeris sequentibus.
16. Filius, an possit consentire grauamini in sua legitima apposto in prauidicium liberorum?
17. Filius, an possit renuntiare suae legitima in prauidicium creditorum. & no. 24.
18. Omnia bona filij decedentis sine desponsibus legitimis, sunt legitima patrum, excepto tertioque eis necessario relinquenda est.
19. Iura & actiones inter bona connumerantur.
20. Debitor potest respondere hereditatem sibi ad delatam in prauidicium creditorum.
21. Pater in vita non tenetur assignare, neque dare filijs suis legitimas sibi competentes post mortem ipsius patris.
22. Ius aduendi hereditatem, non est in bonis nostris.

- 23 Non est pars patris hereditas capere, & si e-
sita perderet.
- 24 Filius quod possit renuntiare legitimam
in praiudicium creditorem.
- 25 Filius prateritus sine testamento patris po-
test id approbare, & tunc reconuocari
testamentum iure pratorio.
- 26 Filius in cuius fauore pater fecit scrip-
turam publicam non meliorandi alio; po-
test consentire in meliorationem aliorum
fratrum factam, & renuntiare predi-
cta scriptura in praiudicium suorum
filiorum.
- 27 Filius tempore quo pater testatur, potest
consentire se prateriri, vel exheredari.
- 28 L. si unquam. C. de reuocac. donat. an ha-
beat locum in hereditate non adita, &
sic in iure quarendum?
- 29 Differentia inter renuntiare & repudia-
re hereditatem.
- 30 Decedentibus simul patre & filio in bel-
lo non cogniti, quis prius decesserit, pater
sumitur patrem prius decessisse.
- 31 Pater potest remittere tacite vel expres-
se fructum filio, etiam si alios filios
habeat.
- 32 Filius potest consentire gramina in sua
legitima appositum, adiam si habeat filios.
- 33 Decedentibus debentur legitima iure na-
ture, ascendentibus vero iure misera-
tionis.
- 34 Maioratus potest constitui in legitima
filij modo & forma hic positis.
- 35 Text. in l. fin. C. de pact. procedit etiam in
implicis paciscentibus inter se de heredita-
te patris diuidenda certo modo.
- 36 Præcedit etiam. d. l. fin. in ascendentibus
paciscentibus super hereditate filij.
- 37 Alius casus, in quo potest gramamen ap-
poni secum in legitima filij.
- 38 Tertius casus, in quo potest secum apponi
gramamen filio in legitima.
- 39 Vinculari quomodo possit legitime filij.
- 40 Consensus filij super uere vinculis &
gramaminibus in legitima apposis, an
nocet eius filijs?
- 41 Consensus patris de ceteris in vita filij,
eos dedit licentiam ad testandum, pre-
iudicat ceteris filijs.
- 42 Frater non admittitur contra testamen-
tum si filius ipsi tunc persona instituta.
- 43 Mater potest approbare testamentum filij
in praiudicium aliorum filiorum.
- 44 Pater an possit licentiam & consensum
a se præstitum filio ad testandum reuo-
care, & numeris sequentibus.
- 45 L. fin. C. de pact. declaratur.
- 46 Primogenium a duobus constitutum, an
possit per superfluum altero defuncto re-
uocari?
- 47 Iure regio, quid hodie in hoc dicendum
sit?
- 48 Marito constitentem maiorem de re
uxoris cum ipsius consensu, & postea
reuocantem talem maiorem, ad quem
pertineant res maiores?
- 49 Pater quod possit reuocare consensum,
& licentiam a se præstitam filio ad tes-
tandum.
- 50 Praterquam si ad esset iuramentum, quia
tunc non posset reuocare.
- 51 Filius, vel pater non potest post mortem
testatoris consentire gramamen in sua
legitima, appositum in praiudicium fi-
liorum, licet possit in praiudicium sui
ipsius?
- 52 Præsentia eius, cui fit renuntiatio ha-
re-
ditatis an requiritur ad validitatem ipsius
renuntiationis iurata?
- 53 Donatio gratuita, an hodie iure regio ac-
quiratur absenti taliter, quod reuocari
non possit ante acceptationem etiam?
- 54 Donatio absenti facta quotiescunque no-
tarius nomine ipsius stipularetur & ac-
ceptaret eam, an possit reuocare ante ac-
tificationem absentis?
- 55 Donatio facta cum iuramento de non de-
nuocando eam, an possit reuocari ante ac-
ceptionem?
- 56 Per traditionem scripturæ donatidnis,
vel iur. rei donatæ, videtur traditæ pos-
sessio ipsius, & donatio erit certa, & no-
perturbabitur.
- 57 Donatario decedente sine acceptatione,
donationis heredes ipsius an possint ac-
ceptare donationem, vel e conuerso de-
cedente donatore ante acceptationem do-
natary, an donatarius possit postea ac-
ceptare donationem inuitis heredibus
donatary.

58 Donatarius si sit praesens tempore donationis, an requiratur acceptatio.

59 Quod validitatem donationis sine privilegio sola scientia donatarii sufficit non vero, quo ad irrevocabilitatem ipsius, quia ad id acceptatio quoque requiritur.

60 Donatio facta alicui ita, de post certum tempus acquiratur Ecclesiae, vel alteri in pio loco, an possit revocari a solo donato. Ob hoc antequam ab Ecclesia, vel pio loco acceptetur, remissio.

61 Renuntiatio cum iuramento, de qua in hoc tex. intelligitur habere locum si renuntiatio delata fuerit heredibus, alias non.

62 Renuntiatio hereditatis materna facta cum iuramento in favorem patris, matris, vel patris, & suorum heredum, ad hereditatem praedictam post mortem patris, pertinet ad filios duorum, vel trium matris, trimonium, vel ad eos tantum, qui fuerint ex eodem matrimonio, ex quo sunt tenentiam, remissio.

TEXTVS IN CAPITULO QVANTVM

uis pactum, de pactis. Lib. 6.

Secundus casus principalis, in quo iuramentum confirmatum, aliis de se invalidum est in causa capit. quamvis pactum de pact. in 6. cuius verba sunt haec: *Quoniam pactum patri factum a filia dum nuptii traditur, de dote contenta nullum ad bona paterna regressum haberet, improbat: lex civilis: si tamen iuramento non vi, nec dolo praestito firmatum fuerit, ab eadem omnino servari debet: cum non vergat in aeterni salutis dispendium, nec reducat in alterius detrimentum.*

1. Tex. hic non eget summatio, quia breviter scriptum summat, & materiam eius Doctores pluribus in locis declarant. Praecipue Montan. in l. 6. tit. 11. lib. 5. for. verbo; Otorgere, Georgius Natta, & Covar. hic super hoc tex. qui longa commentaria ediderunt, & ideo ipse ne videar potius relator, quam inuictor, calamus in huius tex. enucleatione non promittam, quia bene enucleatus est per praedictos. Sed quia ipse iam supra, vnum casum potissimum declaravi, in quo iuramentum confirmatum alicui aliis nullum, & in eo posui, & constitui. brevis repetitio: nem super authenticis sacramenta pueram. C. si adoleverit. & alius, & secundus casus potissimus, sit in hoc. c. quoniam pactum, in quo iuramentum etiam confirmatum alicui nullum, & reprobatum a iure civili, ideo assumpti declarandum tex.

huc, & nonnulla circa eius intellectum praefigere placuit, breviter quidem, & resolute, ac satis distincte, quia quotidiana, & practicabilia sunt, quae in hoc capite traduntur, reliqua consulo mista faciemus ceteri brevis repetitione, & in expositione huius capituli, & materiae huius ordinem servabo, scilicet, declarabo vnamquamque particulam eius sigillatim, & nonnullas quaestiones practicas annexas, usque ad verba finalia huius tex.

1. Adest igitur hic secundus casus, in quo iuramentum robur, visque praestat alicui aliis invalido, imo per legem civilem reprobato, scilicet, pacto de non succedendo, nam si illi iuramentum super addatur, cum tamen non vis, nec dolo intercedat, servari omnino debet huiusmodi pactum, cum non vergat in dispendium salutis aeternae.

1. Ex primo dicitur in hoc textu: *Quoniam pactum patri factum, &c.* Verba haec duabus orationibus servantur, scilicet, quod lex civilis improbat huiusmodi pactum, & quod iure canonico per textum hunc iuramentum confirmetur si non vis, nec dolo praestitum fuerit iuramentum. Quantum ad primum, lex civilis, quae improbat hoc pactum, est lex pactum, dotali. C. de collatio. & l. pactum, quod dotali. C. de pactis, quarum legum rationes congerit Covarruvias hic, in

I 2 3. par.

3. part. in primo p. nu. 11. Quoniam ad se o-
cundum de iuramento, hęc decisio noua
est in hac specie, quamvis in genere pos-
sit confirmari per plura capita iuris cas-
monici, scilicet, licet mulieres. de iur.
lib. 6. & in cap. quibus cum coniungar.
de iur. iur. in cap. 1. & in cap. de iur. iur.
eodem tit. cum similibus tenetur, quod
iuramentum quod potest feruari sine pe-
riculo animę, est seruandum.

2. Sed primo circa hęc verba; & parti-
culam text. quzro de optima quęstio-
ne, quę multumque ducent in nostra matē-
ria, & semper vertitur in praesentia, an quę-
admodum huiusmodi pactum factum pa-
tri valet, ita etiam valeat si non hęc ei,
sed fratribus & sororibus renuntiantis,
in quo vera; & ceteras hęc resolutio om-
nia est, per quam opiniones Doctorum
quę videbantur contrarię, reducuntur
ad concordiam: quod si quidem in hac
renuntiatione intencit consensus pa-
tris, in quo perseveravit usque ad mor-
tem, valet, quidem renuntians; si vero
non interuenit consensus patris, tunc est
nullius momenti, argumēt. text. optimi
in d. l. fin. C. de pact. ita tenet & concludit
Gregor. Natta hic, num. 171. & Alexan.
in l. stipulatio hoc modo concepta, nu-
12. ad fin. de verb. oblig. & Couar. in
presenti, in 3. part. in princ. num. & hoc
modo intelligendus est Roderic. Suar.
in l. quoniam in prioribus, in 5. limit. ad
l. regiam. nu. 3. C. de inoffic. testam. qui
videbatur tenere contrarium, imo quod
non valet huiusmodi pactum fratribus
factum, etiam cum iuramento, nam in-
telligitur non accedente consensu pa-
tris, secus si adsit: unde dicitur text. nolite
inquit, patri factum, supplendum est idem
esse si fratribus fiat cum consensu tamen
patris in eo perseverantis usque ad mor-
tem.

3. Vnde inferitur, quod etiam si ipse pa-
ter semel pręstiterit hunc consensum,
si tamen postea reuocet, huiusmodi pa-
ctum etiam iuratum non valebit, & filia
eo nō obstante, poterit patri succedere:
hęc est vulgata doctrina Bald. in cap. ad
nostram. cl. 1. num. 9. de iur. iur. & licet

Isa. in d. l. fin. nu. 13. C. de pact. reprober
eam, tamen opinio Bald. est verissima,
communis & tenenda, ut plures referēs
testatur Covarr. vbi supra, num. 7. & 8.
& pręter eum Anton. Gomez. in l. 22.
Faor. nu. 31. testatur etiam communem
plures referens, & pluribus modis ma-
gistris Menchac. lib. 3. controversi. sy-
llog. cap. 14. nu. 9. & sequens, & nonif-
simę eam sequitur plures referens Do-
ctor Molina lib. 2. de Hispano. primog.
cap. 3. num. 4. pro quo meo iudicio est
text. in d. l. fin. C. de pact. vbi probatur
quod ad hoc ut valeat pactum de futura
successione, requiritur, quod is de cuius
hereditate agitur, consentiat, & in eo-
dem consensu usque ad mortem suam per-
maneat; aliter si non permanet, nullum
est pactum.

4. In hęc omnia communis opinio gloss. &
Doctorum, in dicta. l. pact. dotali. C. de
collat. & in d. l. fin. & in d. l. si stipulatio
hoc modo concepta, quę habet, quod in
casu dicti. l. fin. etiam iuramento non ser-
uatur pactum, & fundamentis Isa. qui
tenebat contrarium, respondet & facili-
faciunt bene Roder. Suarez, & Anton.
Gomez vbi supra, nu. 10. & 11. & 12.

5. Bene verum est, quod Couar. vbi su-
pra, nu. 8. in 4. & 5. casu. fol. 110. existi-
mant, sub dubio tamen, quod quando pa-
ctum huiusmodi fit fratribus, consen-
tiente patre, vel quando ipsi fratres in-
ter se paciscuntur cum consensu patris
de ipsius hereditate, certis portionibus
diuidenda, licet ipsi semel pater possit re-
uocet consensum suum: tamen virtute iura-
menti, filia erit exclusa ab huiusmodi
successione, & in secundo casu, frater
teneatur stare pactioni a se initę cum
consensu patris, licet sit reuocatus, con-
sensu ex eo, quod pactum hoc valet
cum consensu patris usque ad mortem
ut in d. l. fin. C. de pact. unde licet pater
reuocet consensum, & sic pactum non
valeat remanet tamen iuramentum, quod
aliquid debet operari, & sic ipse Couar.
limitandam censet doctrinam Bald. su-
pra dictam, & receptissimam, & verissi-
mam, his duobus casibus.

Sed

6 Sed certò minor virum grauiſſimum doctiſſimumque, quod hanc opinionem tenere tentauerit. Nam præterquam, quòd iſthæ ſua opinio eſt contra communem opin. Bald. ſupradictam, & contra aliam etiam communem opinionem, cuius etiam ſupra meminimus, quæ hæbet, quod iuramentum non confirmat pactum, de quo in d. l. ſi. eſt etiam præterea contra. d. l. ſi. ubi requiritur perſeuerantia cōſenſus, quia alia pactum interpoſitum improbum, & contra bonos mores exiſtimatur, & Ideò iuramentum non firmatur, & eſt etiam omniſanda mento deſtituta, cū ſcīamus, quod quando ex natura contractus ei in eſt aliqua conditio, eadem etiam in eſt in iuramento ſuper contractu interpoſito, & iuramentum non ſubſiſtit, neque operatur ſuam firmitatem, ſed ſortitur naturam contractus ſuper quo interponitur, vt in l. ſi. C. de non nōmera. pec. quem tex. in hoc conſiderat Bald. in d. quæ in Eccleſiarum, no. 31. de conſtit. & laſ. in l. quæ pecuniam, col. penol. ff. ſi cert. pet. & ipſe ſecondo in loco ubi etiam retuli ſupradictum in primo caſu principali, ſcilicet, in repet. tex. in auct. ſi iuramenta puerum, no. 16. vnde nimirum, ſi hoc caſu iuramentum nihil operetur, & ita cum alijs Doctōribus in hijs proprijs terminis, & caſibus, tenet contrarium aduerſus Coſuar. licet eum non reſerant Ant. Gmiez ubi ſupra, & nouiſſime latè probans tenet in hoc contra illuſtriſſimum Episcopum Menchac. ubi ſupra, num. 13. & 14. quem non legeram, niſi poſt primam huius operis editionem, & idem facit nouiſ D. Molin. ubi ſupra, no. 4. & eſt ſine dubio.

6 Vnde inferitur poſſe quidem patrem præſtare licentiam, & conſenſum, vt filius renuntiet cum iuramento hæreditati ſe proſecturum in fauorem alterius filij, vel duorum, hoc eſt, fratrum renuntiare volentis, etiam alijs filijs fratribus, præteritis, vel prætermiſis, nec enim filius, vel filij prætermiſi, vel præregiti, habebunt ex hoc cauſam, ut ius querelandi, ſed licentia, & conſenſu patris ex-

eo, quod pater præſtiterit. d. cōſenſum, vt filius renuntiet in fauorem reliquorum fratrum, ſe præteritis, quandoquidem nullum præiudicium in hoc eſt ſecūterit, cum pater ipſe nihil haberet in legitima filij renuntiantis, neque aliquid ex ea poterat ſibi acquirere, vt in eo, omnes filij habent partem, ſed tantum habet, & debet præſtare conſenſum, & licentiam ad validitatem pacti, & renuntiationis, quia legitima, quæ renuntiator cum conſenſu patris, eſt proprijs ipſius filij, ſibi competitura in bonis patris poſt ipſius patris obitū, & etiam ſi pater non præſtaret prædictam licentiam, & conſenſum, & ſic renuntiationis fieri non poſſet, & facta eſſet nulla, adhuc patris nihil remaneret, neque acquireretur ex legitima ſui filij volentis renuntiare, vel renuntiantis, nam eſt propria filij, & licet viuente eius patre, de ea non poſſit diſponere abſque ipſius conſenſu, tamen poſt eius mortem liberè poterit diſponere in quemcunque velis, vnde pater præſtando conſenſum, & licentiam filio vel filijs, vt renuntiet ſuam legitimam, ſibi competituram in bonis ipſius in quendam, vel quosdam alios ex filijs, non facit iniuriam alijs filijs, cum imò legitima ex bonis patris ſit quaſi debita filio in vita patris, iuxta gloſſ. communiter approbatam in l. 3. C. de iur. & fact. ignor. & ipſe filius reputetur quaſi dominus patre viuente in bonis ipſius, vt late diximus in repetitione. §. ſui. Inſtit. de hæred. quali. & differentia, in. 1. amplif.

7 Sed contra hanc opinionem, & illa rationem obſtat doctrina Bald. in l. pactu dotali C. de collat. in. 8. quæ in. 6. ubi inquit, quòd ſi foror renuntiauit hæreditati paternæ vni fratri præſenti, & recipienti (intelligit, ſcilicet, cum conſenſu patris) acquiritur non ſolum illi fratri, in cuius tantum fauorem eſt renuntiatum, ſed etiam alijs omnibus fratribus ipſius, & ibi reſert Dyn. ita conſoloiſſe, & eum ſequutum Ioan. Andream in addit. ad Speculum, in titulo de teſtib. §. 1. in additione, quæ incipit de præcedentibus in fine illius additionis, ſequitur etiam

T 5 Rodez

Roderic. Suarez, in repet. l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. testamento, in. 4. limitatione. l. Regiz, no. 1. fol. 149. & sequenti, ea ratione, quia quoties vnus ex his, quibus successio defertur, vel per mediam personam alterius, per repudiationem excluditur à iure petendi, eius portio defertur alijs iure accrescendi, aliquando volentibus, & aliquando inuitis, vt in l. 3. §. vt bonorum, cum tribus legib. sequentib. ff. de acq. h. gred. & in l. vnic. C. quando non pet. part. & in l. vnic. §. his ita. C. de caduc. tollend. vnde ita videbatur dicendum in nostro casu, & supradict. opinionem Bald. tenet etiam plures allegans Boer, decisi. 184. nu. 3.

Sed non obstat hæc opinio, & doctrina supradicta, mex suprad. sententiæ, quia fundamentum Roder. Suarez, clare loquitur, & procedit quando repudiat, vel renuntiatio nulli fit, sed tantum simpliciter fit, non explicito, nec declarato cui fiat, quia hoc casu merito, quod omnibus fratribus accrescat, at vero quoties renuntiatio fit fauore vnus, vel duorum fratrum, plurimumve cum consensu patris, iam illi hæc ratio, & fundamentum cessat, quia renuntians, expressè voluit illi, vel illis tantum acquiri, nõ vero omnibus, quia si aliud vellet, expressisset, repudiando, vel renuntiando simpliciter, vel expressè in fauorem omnium, vnde cum hoc non fecerit, sed imò in fauorem vnus, vel duorum renuntiauerit, si hæc renuntiatio extenderetur in fauorem ceterorum fratrum, quibus non est renuntiatum, esset contra voluntatem renuntiantis, & ius accrescendi procedit ex tacita quadam defuncti voluntate, & nõ contra eam, iuxta communem resolutionem per nos traditam in l. vnic. ca. C. quando non pet. part. &c.

Præterea, & secundo respondeo ad dictam Bald. doctrinam, & sequacium, quod procedit, præterquam si appareat præsumptio donationis collatz in illo fratre recipiente dictam renuntiationem, quia tunc illi soli quæritur, vt in l. in xibus, versic. veluti. ff. de donat. & in l. si actionem. C. de pact. ita scilicet

sum declarat, idemmet Bald. vbi supra, & etiam Roderic. Suarez, in dict. limitatione, nu. 1. Sed hoc satis apparet quando renuntiatio fit in fauore vnus fratris cum consensu patris, nam renuntians, hoc ipso, manifestam, & notam facit suam voluntatem, vt solus ille frater, vel fratres quibus renuntiavit, habeant hæreditatem, nõ verò alij, quibus non renuntiavit, præcipue cum fundamentum Bald. loquatur eo casu, quo est renuntiata, & repudiata hæreditas simpliciter, non expresso in cuius fauorem, & ita ipse tenerem, & iudicarem, si casus accideret.

Sed ad tollendum omne dubium, & vt magis consulari ei, vel his, in quorum fauorem renuntiatio est, alijs fratribus prætermisissis oportet, quod hoc exprimitur in renuntiatione, vt illi, vel illis solis acquiratur, cui, vel quibus renuntiat, nam voluntas renuntiantis ea est, vt donatio fiat ei, vel eis tantum, non vero alij, vel alijs suis fratribus, & ita erit res explicita, & sine dubio, vnde consulo, vt hoc fiat, & apponantur in huiusmodi renuntiationibus verba supradicta, vt nullus remaneat scrupulus, licet reuera, si omittantur, tenendum est valere renuntiationem, & acquiri tantum his, quibus est renuntiatum prout voluit renuntians per supradicta.

Ex omnibus supradictis in hac illatione subinfertur primo, quod filius in cuius fauorem est renuntiatum ab alio fratre, vel fratribus habebit illam portionem ultra meliorationem tertij, & quinti, quam meliorationem potest pater facere in illi filium, non obstante, quod prædictus filius habeat iam ultra suam legitimam prædictam partem, sibi à fratre renuntiatam, quod est vtile, & singulare pro declaratione. l. fori, & aliarum legum huius Regni, quæ prohibent filio postea relinquere ultra legitimam, & tertium, & quintum, aliquid aliud, nam portionem sine parte à fratre, sibi renuntiatam cum consensu patris, bene poterit habere ultra suam legitimam, & meliorationem tertij, & quinti, nec hæc declaratio contradicit dictis legibus, quia illæ loquuntur, & pro-

procedunt in patre, vel matre, & exteris ascendentibus, ut ipsi minimè quidem possint in præiudicium aliorum filiorum, vel nepotum alteri filio, vel nepoti plusquam tertium, & quintum meliorationis relinquere ultra legitimam: at in nostro casu, pater nihil plus reliquit, sed alter filius partem suam legitimam, quæ ad se pertinebat ex eisdem legibus, in cuius præiudicium pater tamen in re communi, quam Regio non poterat aliquid disponere, renūciat eam cum iuramento, & cum consensu patris, in illum fratrem, cui, nec patri consentienti sit iniuria, nec cæteris fratribus, quando quidem ipsi nihil in legitima renuntiationis habebant, & ita inuenio, quod in expressis terminis, licet sic non declaret, tenet Anto. Gomez, in l. 21. Tauri, num. 31. ubi refert hoc idem tenentem Roderic. Sotrez.

11. Secundo subinfertur idem esse, si filius, vel filia cum consensu patris renuntiet legitimam hæreditatem eiusdem patris, & etiam matris, sibi deferendam, in ipsammet partem, hoc addito, ut ipse pater possit liberè de prædicta sua hære, dicare, & legitima disponere relinquendo eam uni, vel duobus ex fratribus suis, filiis eiusdem patris quibus voluerit, & in suprad. parte, & legitima possit vel eis meliorationem facere ultra legitimam; sibi in bonis eiusdem patris debitas, item & ultra tertiam, & quintam bonorum ipsius patris, de quo in filios, vel nepotes per leges. Regias potest facere meliorationem, ita quod cæteri filii non teneantur aliquid relinquere de prædicta parte legitimæ patris renuntiatæ, nam in hismodi renuntiatione, ita etiam prole, & distichè facta, credendum patrem quod possit partem disponere de legitima, in se renuntiatæ, in filium, vel filios, quibus voluerit, ultra tertium, & quintum suam bonorum, non obstatibus dictis legibus Regis disponentibus omnia bona parentum esse legitimam filiorum, excepto quinto, de quo potest pro anima sua, & in extraneos disponere, & tertio, in quos potest filiorum, vel nepotes melio-

rare. Nam hæc leges Regis, ut supra dictum est, loquuntur, & procedunt in bonis ipsius patris, at vero nos loquimur in legitima alterius filii, quæ fuit in patre renuntiatæ, his facultatibus, ut pater possit disponere de ea, ut supradictum est, hæc enim legitima filii debita, sibi post mortem patris, non est bona ipsius patris libera, si filius superiuit patri, nec pater aliquid in ea habet, licet procedat ex bonis suis, quia necessario tenetur filio relinquere prædictam legitimam, sine onere, & conditione, & ita sunt bona ipsius filii, de quibus potest liberè disponere, quia tempore quo sortitur effectum hæc renuntiationis (hoc est post mortem patris) cum pater sit mortuus, poterat de illis bonis filius liberè disponere, ergo & in vita patris, idem poterit cum consensu ipsius patris, quando quidem refertur ipsa renuntiationis in suo effectu ad tempus mortis patris, & statim a mortuo incipit operari suum effectum, & sic potest filius tempore traditionis rei suæ, vel propriæ, quæ sua futura est (hoc est) tempore renuntiationis adijcere, quæcunque onera, & facultates voluerit, argumentor, in traditionibus, ff. de pact. cum similib. & ideo pater, in quem est renuntiatæ hæc legitima, facultate supradictæ sibi concessa, ut possit liberè de ea disponere relinquendo uni, vel duobus ex filiis suis ultra tertij, & quinti suorum bonorum meliorationem, poterit uti hæc facultate, quia dicta legitima non fuit sibi acquisita simpliciter, & liberè ad hoc, ut ceteri filii itaquam de alijs bonis patris possint petere in ea partem suam, sed cum illa facultate, quæ quidem facultas respectu, & in favorem filiorum, quibus sic, eiusdem legitimæ meliorationis per patrem videtur conditio, unde ceteri filii non poterunt se cōqueri de hoc, neque aliquid de prædicta legitima petere.

12. Fateor tamen, quod si filius, vel filia, simpliciter renuntiet dictam suam legitimam in patrem non data nec concessa sibi facultate supradicta, quod tunc tanquam in bonis patris ei acquisitis, sicut

sicut in alijs bonis eiusdem patris, omnes filij habebunt æquale ius, neque pater poterit de illa disponere ultra tertium, & quintum, & idem iudicabitur de hac legitima renuntiata simpliciter, tunc temporis, quod de cæteris bonis ipsius patris, nam ille filius, qui in eâ prædicto modo renuntiavit, habetur pro mortuo, ac per consequens cæteris filiis accresceret ius illud pro portionibus hæreditarijs, sibi deferendis.

- 13 Item, etiam supradicta ampliatur, quod sicut filius renuntians in patrem legitimam, sibi competituram in bonis ipsius patris, potest apponere dictam facultatem, & libertatem patri, ita etiam poterit apponere gravamina, & fideicommissa, & summisiones, & prohibitionem alienationis, tãdem maiusculum in forma facere, & constituere, non solum quando renuntiat patri, sed etiam quando renuntiat fratribus, vel etiam, si non apponat hæc onera, & gravamina, poterit concedere facultatem patri, vel fratribus, in quorum favorem renuntiat, ut ea apponant, & faciant, itaque poterit uti facultate concessa parentibus in cas. l. 27. Taur. quæ hodie ponitur in l. 11. tit. 6. lib. 5. Nouæ Recopilat. Regiæ, meliorantibus filios suos in tertio bonorum suorum, nam huiusmodi filius, vel filia renuntians poterit in tota sua legitima hoc facere, per ea, quæ supradicta sunt, cum non habeat descendentes, nec ascendentes legitimos, quibus aliquid iure teneatur relinquere, sed possit relinquere prædictam suam legitimam, sibi competituram in bonis patris post ipsius mortem, cuilibet extraneo, cum consensu tamen patris, vel eius, de cuius hæreditate tractatur, ne aliàs detur votum captandæ mortis, ut in d. l. f. C. de pact. quia licet habeat patrem tempore renuntiationis, intelligitur tamen, quod pater debet præmori, alias nihil valebit renuntiatio, ut infra dicetur.

- 14 Unde inferitur limitatio ad omnia supradicta in hoc articulo, scilicet, quod si hic filius, vel filia renuntians haberet matrem, vel alios ascendentes, vel descen-

dentes legitimos, vel aliquem eorum tempore, quo prædicta renuntiatio sortitur effectum, hoc est tempore mortis eius, cuius hæreditas renuntiatur, & ipse renuntians decedat in vita prædictorum suorum ascendentium, vel descendentium, vel cuiuslibet eorum, supradicta omnia hoc casu non procederent, nec valet renuntiatio in præiudicium ipsorum, quia eis tenetur relinquere legitimam, iuxta dispositionem legum huius regni, scilicet, descendentes omnia bona, excepto tertio, & quinto, & tunc de illo tertio debet disponere inter dictos suos descendentes, ut in d. l. 1. tit. 6. lib. 5. Nouæ Recopil. & ascendentes, excepto tertio, de quo potest liberè disponere, & de quinto etiam, quando habet descendentes legitimos, ut disponit in ra huius Regni. Sed si tempore renuntiationis non habet descendentes, postea tamen ei nascantur, an supradicta procedant? videndum est super gloss. f. huius. c. quānuis pactum, & ibi latè tractabitur, quare superiora omnia maxime sunt notanda, quia quotidie in practica contingunt, & ea non inuenio sic declarata per Doctores nostros Hispanos, nec per alios. Relinquo tamen cogitandum super his, quæ dicta sunt in hac secunda sublimitatione, ut deliberationi locus sit melius sentientibus, & intelligentibus, meo tamen iudicio supradicta vera sunt, & optimis constant, & probantur rationibus.

- 15 Maior autem dubitatio est, & versatur, an dicta supradicta in l. 1. & 2. proximis sublimitationibus, procedant etiam quando filius, vel filia condit testamētum de bonis, sibi iam quæsitis ex successione matris defunctæ, vel alterius, vel alio, quocunque titulo, an pater possit in præiudicium cæterorum filiorum concedere filio, vel filia testamētum facultatem, & licentiam testamētum condendi, & relinquendi prædicta bona, sibi iam quæsitam, quibusdam ex filiis, eisdemque fratribus testantis cæteris fratribus præteritis, & prætermis, vel etiam extraneis, qui-
bus voluerit filius, vel filia testans? Item

an ipsi filij testantes de licetia patris possint relinquere prædicta sua bona ipsimet patri cum supradicta facultate, ut possit pater de eis libere disponere in fauorem vnius, vel duorum pluriumve fratrum, eorundemq; patris filiorum, ceteris filijs præteritis vltra tertium, & quintum bonorum patris, de quibus tertio, & quinto ipse alijs poterat disponere, ita ut in his casibus, ceteri filij, quibus nihil relinquitur ex his bonis, non possint se conueniri de suo patre, dicentes non potuisse patrem in præiudicium sui ipsorum dictam licentiam concessisse, nec facultate supradicta per filium, sibi concessa uti, sed quoddam tenebatur omnibus suis filijs æqualiter relinquere tantquam bona ipsius patris, sibi acquisita excepto tertio, & quinto ipsorum bonorum, in quibus licitum est, sibi per leges Regras meliorare, vel filium, vel nepotem, vnum, vel plures, quos voluerit. Certè grandis, pulchra, & optima dubitatio est, quia nos loquuti sumus supra, in renuntiatione, quæ sit per viam contractus, & in eo casu præsupponitur prius decedendum fore patrem, quam filium, vel filiam renuntiantem, vnde cum filius, vel filia renuntians superuivuit patri, pater ipse nihil habere potest in illa legitima filij renuntiantis, ita ut ex ea tanquam de bonis patris possint ceteri filij aliquid petere, neque ipse filius renuntians taceatur patri relinquere supradicto casu, cum ipse pater prædicti casu, & ipse filius renuntiat, quod habituros est ex patris ipsius bonis post mortem ipsius patris. At vero nostra præsens questio est, & loquimur in testamento, quod facit filius de bonis, sibi iam quæ sit, & concedere patri licentiam, & licentiam filio testandi, prout voluerit, etiam in sui præiudicium, hoc est partis legitimæ, sibi debite, quo casu præsupponitur filium, vel filiam testantem prius decedisse, quam patrem ipsum, quo etiam casu, pater habet suam legitimam in bonis filij, & ita sibi debetur, licet debetur filijs in bonis patris eorum, ut in l. n. & si parentibus, ff. de inoffic. testam. &

in l. scripta, ff. vnd. lib. & de iure Regio erat olim l. 6. Tauri, hodie est l. i. tit. 8. lib. 5. Recopilation. Nouz legum huius Regni, ubi præcipitur, & declaratur, omnia bona filiorum decedentium absque filijs, vel descendantibus alijs legitimis esse legitimam ascendentium, excepto tertio, de quo potest filius liberè disponere, vnde cum pater in hac secunda præfenti quæstione renuntiet, & cedat iuri, sibi quærendo, videtur præiudicare in eo ceteris filijs, & per consequens, quod hoc non possit facere, quid dicendum?

Et licet quæstio hæc extra terminos nostræ materiæ aliquantulum videatur, tamen, quia aliquo modo ei concineretur, videtur, & quia subtilis, & quotidiana in practica est, eam hic examinare, & decidere libuit pro viribus meis tenuibus licet.

Et primo quidem videtur non valere huiusmodi licentiam, & facultatem in præiudicium ceterorum filiorum, imò quod ea non obstante, & non obstante etiam testamento filij, qui testatus est cum licentia patris, & defunctus est in vita ipsius, ceteri filij habeant integram, & æqualem portionem cum alijs fratribus in legitima, quæ ex bonis filij defuncti pertinebat patri, præterquam respectu tertii, & quinti, in quibus pater poterat meliorare quemcunque, vel quoscunque vellet filiorum, vel nepotum ex permissione legum Regni, quia pater, in cuius fauorem filius testatus est, concedendo in prædictam facultatem, non potuit præiudicare filijs in illa legitima, sibi debita in bonis filij prædecedentis plusquam in tertio, & quinto, ut sup.

16 Ex his, quæ tradit Covarr. in c. Raynaldus, f. 1. au. 4. de testamen. ubi dicit, quod filius non potest consentire, gratumini in sua legitima apposito in præiudicium liberorum, & quod eius consensus reuocabitur ab eorum filijs, ex titulo inofficiorum donationum, vel ex ratione l. si vnquam. C. de reuocand. donat. siquidem inofficiosa renuntiatione, aut remissio reuocatur tanquam inofficiosa donatio, ex traditione Doctorum per eum,

ibi relatorum, subdens, quod quauis hic consensus respiciat ius querendū, quod minimē est consideratio dignum ex remissionibus, ibi allegatis per eum, tamen attenta Doctorum dubitatione, an filius possit grauamini adiecto in legitima consentire, przdicto modo temperabitur, vt in prziudicium liberorum non valeat przdictus consensus, & inquit idem esse in consensu adhibito ad exheredationem. Hastenus ille: ergo idem erit in legitima debita ascendentibus, quandoquidem zquiparantur, tam iure comuni, quam Regio, quantū ad hoc, vt debeatur, vt ita etiam pater non possit consentire grauamen in prziudicium filiorum, qui non participant de illa, ac per consequens non possit distam licentiam, & facultatem concedere, vel ipse testari de legitima, sibi debita in bonis filij, dando vel filiorum amplius, quāz alteri vltra tertium, & quintum.

17 Secundo, pro hac opinione facit doctrina Petri de Ancharran. cons. i. ot. v. tenet, quōd filius non potest renuntiare suam legitimam in prziudicium creditorum, sed sic est, quōd filius est creditor, vel saltem quasi creditor, imō quasi dominus legitimz, sibi competentis in bonis patris, etiam patre viuente, & e conuerso, iuxta glo. communiter approbatam in l. 3. C. de iur. & fact. ignor. quoz licet in legitima filij tantum loquatur, tamen idem est in legitima patris in bonis filij, vt in d. l. nam & si parentibus. ff. de iust. test. & in d. l. i. tit. 8. lib. 5. Noz Recopil. igitur non poterit renuntiare etiam in prziudicium filiorum, quibus est quasi debita.

18 Tercio, & precipue pro hac opinio ne fuit dict. l. i. tit. 8. lib. 5. ordin. noui regalis, vbi probatur, quōd omnia bona filij decedentis, sine descenditibus legitimis, excepto tertio, sunt legitima patris, sed, quōd sicut parentibus non licet exheredare, vel prztexere filios extra causas iure expressas, ita nec filijs parentes, quia necessitatio tenentur filij parentibus legitimam relinquere, vt ex dicta. l. Regia colligitur, sed nemo dubi

tat, quōd hoc ius legitimz patri debetur in bonis filij dicitur bona ipsius patris.

19 Quia iura, & actiones inter bona connumerantur, vt tradit laff. Pinelus in rubrica. C. de bon. mat. statim in princip. ergo pater non poterit prziudicare in illo alicui filio.

Sed his non obstantibus, contraria sententia est verior meo iudicio, & tenenda, imō quod pater quantumconque habeat alios filios, etiam in eorum prziudicium possit concedere licentiam, & facultatem filio testanti, vt possit ad libitum testari, & dispoñere, & insuper possit ipse pater de illa legitima libere dispoñere in vnum, vel plures filiorum alijs filijs prztetitis ex facultate, sibi a filio concessa.

20 Fundatur primo hzc opinio per text. in l. qui autem, in vers. proinde. ff. quz in fraud. credit. vbi probatur posse verum debitorem repudiare hereditate, sibi iam delatam non solum testamentariam, sed etiam legitimam in prziudicium creditorum, nec ex hoc creditores poterunt reuocare przdictam repudiationem, imō quod fortius est, & legitimum poterit debitor repudiare.

In quo text. plura sunt consideranda, & ponderanda, quz magis astringunt, & probant hanc secundam opinionem.

Primo, quōd ibi erat iam hereditas delata in nostro vero casu non, sed deferenda, nam regula iuris est, quod delata hereditas est, quam adeundo quis potest consequi, sed patri, quando ipse prestat licentiam, & facultatem filio testandi prout voluerit, non est delata hereditas, quia non potest eam adeundo consequi, quia filius adhuc viuait, & superstitis nulla est hereditas, vt in l. qui superstitis. ff. de acq. hzred. ergo si debitor iam delatam hereditatem potest repudiare sine querela creditorum, hoc est, quod ex eo non possint se conqueri creditores, i fortiori poterit deferendam, vel grauamen in ea consentire in prziudicium liberorum.

Secundo ponderandum est, quod in text.

text. illo, debitor est verus, & proprius debitor, & creditores sunt proprii creditores tempore; quo debitor repudiat.

- 21 Sed pater in vita est improprius debitor legitimæ filiorum, quia in vita non tenetur pater assignare, nec dare filijs suis legitimis, sibi cōpetitoras post mortem ipsius patris, vt in l. 1. §. nec castrense, ibi, prematura etenim hæc species est collationis. ff. de collat. bon. & per consequens filij in vita patris non sunt proprii creditores, sed quasi, & improprii, iuxta. d. glo. communiter approbatam in d. l. §. C. de iuris. & fact. ignor. igitur si verus, & proprius debitor in præiudicium propriorum creditorum potest hæreditatem legitimam repudiare, à fortiori poterit id pater in præiudicium filiorum, qui sunt improprii creditores.

22 Tercio, ponderandus est text. ille in quantum dicit idem respectu legati, vt debitor possit repudiare legatum, sibi relictum, nam hoc plus est, quam quod possit repudiare hereditatem legitimam, vel testamentariam.

- 23 Nam ius ad eundem hæreditatem non est in bonis nostris, vt in l. pretiariorum, ff. ad l. Fal. cum similibus; & hæreditas antequam adeator nō est acquisita, quia opus est aditione; vt in quam plurimis iuris partibus probatur; ut verò legatum statim à morte defuncti absque agnitione transit recta via in legatarium, vt in l. 1. Titio. ff. de furt. & in l. 35. tit. 9. part. 6. l. 1. §. sed v. plurim. ff. si quis in fraud. patris. & in pluribus alijs iuribus vulgariibus, & receptissimis hæc sententia, igitur si dominium iā acquisitum, & recte iam imperatoris debitoris potest debitor repudiare in præiudicium creditorum, minus si possit pater eos quærendū renuntiare in præiudicium filiorum.

- 24 Quia non est paratio, hæc ratio capto, & quæ sita perdesse, vt in l. l. quia tenem. & in l. fin. C. de cōdici. & in l. l. si sponsus. §. si miritus. ff. de dotat. lib. vir. & vxor. ergo text. ille in d. l. qui agnoscit. iunctis ponderationibus supra factis expressus est pro hac opinione.

Ex quo confunditur manifestè opinio Petri de Ancharr. dict. consil. 107. de qua fecimus secundum fundamentum, pro parte contraria, dicens, quod filius non potest renuntiare suam legitimam in præiudicium creditorum, nam ibi videmus text. expressè probantem contrarium, & contra Ancharr. tenet præterea ex illo text. Franciscus de Ripa. l. 1. nu. 7. ff. de pignorib. & per glo. in l. scimus. verbo, ipso iure. C. de inoffic. testam. & contra Ancharr. est etiam bonus text. in d. l. 1. ff. de pignor. per quem eandem opinionem tenet Paul. de Castr. ibi, nu. 2. licet ipse Rip. relinquat cogitandū propter auctoritatem Ancharr. Sed vera opinio Ancharr. falsa est, & contraxit expressum in dict. l. qui autem, & contra eam etiam per illum text. & per text. in l. patrem, eodem titulo, tenet additio Palatij Rubei in repet. Rubr. §. 47. nu. 8. littera D. fol. m. h. i. 60.

Secundo, & principaliter pro hac opinione facit bonus text. in l. filio præterito, cum materia. ff. de in iust. rupt. iur. toque fact. testam. vbi probatur, quod si filius consentiat, & approbet testamentum patris post mortem ipsius patris, in quo ipse filius præteritus est, & iustate prætoris reconualescit, & sustinetur testamentum, licet alias, si non approbaret, esset nullum, vt in l. inter cetera, cum similib. ff. de liberis. & posth. ergo ita, & eodem modo poterit pater consentire præteritionem de se faciendam, concedendo filio licentiam, vt testetur libere sicut vltra, nec ceteri filij poterunt de hoc se conqueri, quia pater in quærendis, potuit illis præiudicare, per ea, quæ supra dicta sunt.

Unde infertor secundum Atonisum Gomez, in l. 122. Tauri, nu. 24. præcipue ad finem illius numeri, quod si pater fecerit scripturam publicam vni filio, non meliorandi ceteros filios, nec vllum eorum iuxta dispositionem. d. l. 22. quæ hodie est l. 6. tit. 6. lib. 5. ordin. noui. Regie Recopil. poterit filius hic, in cuius fauorem facta est huiusmodi scriptura, consentire meliorationem in fauorem aliorum.

rum fratrum, & renouciare dictæ scripturæ publicæ, etiam in præiudiciū suorum filiorum.

27

Facit etiam gl.in.l.si quando. §. si. gl. fin. C. de inoffic. testam. quæ tenet posse filium tempore, quo fit testamentum per patrem, vel matrem, consentire se præteriri, vel exheredari, & licet aliqui. dd. teneant contra illam gl. est tamen magis communis opinio cum ea, vt latissimè concludunt Roderic. Suarez in repet. l. quoniam in prioribus. in 20. ampliatione. num. 31. & 32. & sequētibz. C. de inoffic. testam. & Anto. Gomez in d. l. 12. Taur. nu. 5. & idem in. 1. Tom. cap. 11. nu. 14. vt alios plures omit tam, qui do illa gl. loquuntur & agunt. & ibidem. dd. præcipuè Anton. Gomez d. cap. 11. nu. 31. concludunt eadem ratione posse filium consentire grauamini apposito in sua legitima. & opinio glo. suprad. probari videtur in l. 6. tit. 8. par. 6. & cam in his terminis testatur comuniter approbatam D. Molina lib. 2. de Hispan. primog. ca. 3. nu. 7. Loquens in grammatine vinculi, & maioratus, idem tenet Palatius Rub. & Rode. Suarez infra Latinum, & sequentibus quicquid contrarium cum Socin. velit D. Peralt. in. l. cum Patrosus, num. 9. & sequētibz. ff. delegat. cuius ratio differentie intra hunc casum. & gl. d. l. si quando. §. fin. mihi non placet.

Tertio & principaliter pro hac opinione facit gl. si. in hoc. c. quauis pactū. cōmuniter approbata, vt infra super ea videbimus, qua probatur, pactum iuratum, de quo in hoc text. nocere filiis renouantibus, ergo ita & eodem modo dicendum est in nostro casu.

28

Quarto hæc opinio probatur optimo simili & argumento, scilicet, quia deestio tex. in. l. si vnquam. C. de renouand. donat. quæ habet, quod donatio omniū bonorū, vel maioris partis renouatur natiuitate filiorum, procedit & habet locū in bonis iam radicatis in patrimonio donantis, & suis effectis, secus verò in hereditate non adita per renouantē, quia eū huiusmodi hereditas nondum fuerit

quæ sita, sed sit ius quærendū, tunc enim; renouatio ipsius iuris quærendū, & donatio non renouatur postea natiuitate filiorum, argo m. d. l. qui autem. ff. quæ in fraud. & in. l. si sponus. §. si maritus. ff. de donat. inter vir. & vxor. & ita hæc opinio in terminis. d. l. si vnquam, tenent plurimi doctores relati per Ripam ibi in. 11. q. nu. 22. & latius per Tiraq. ibi in verb. donatione largitus, nu. 180. cū pluribus sequentibus, sequitur plures referens Baeza de non melior. ratione dot. filia. ca. 10. nu. 105. & 106. testatur cōmunem plures referens nouissimè post huius operis primam editionem D. Molin, Hispan. prim. lib. 2. c. 3. nu. 37. & sequentibus, & licet ipse ibi nu. 41. & sequentibus velit tenere contrarium, est contra cōmunem sententiam loquitur quæquædo renouantibus de liberis non cogitauit, quod si cogitasset tenet cōmunem. ¶ In quo, meo iudicio, ponit verā resolutionem Rip. vbi supra in hunc modū, quod si quidem ius quærendū, quod renouatur, est radicatum de præsentis specie certa probabili, & hoc casu natiuitate filiorum renouatur renouatio, quia est propriè donatio, vt in. l. pactum curatoris. C. de pact. & in. l. si mulier. ff. de cōdict. caus. data. de qua donatione loquitur. d. l. si vnquam. & ideo si filius renouaret hereditati matris defunctæ, locus esset dispositioni text. in. dist. l. si vnquam, vt prædicta renouatio nihil valeat in præiudiciū filiorum postea natorum, tum quia renouaret hereditati iam delatæ, & sic iuri radicato de præsentis.

Tum quia renouatio videtur adire, argumēto. l. rem mobilem. & in. l. ad legatum. ff. de procurat. est eaim in axima differentia inter renouare & repudiare hereditatem, nam renouando aditur, non vero repudiando, vt declarat Paul. de Cast. in. l. si actionem. C. de pactis. & in. l. pactū, quod dotali. C. de collat. & ita cōsultat Socin. cōsil. 54. incip. Visa renouatione. lib. 4. (Baeza alios allegat vbi supra. nu. 108.) si vero renouatur iuri quærendo, non radicato vlla specie certa, tunc non erit locus dispositioni. d. l. si

Li vnuquam, & ideo si quis renouet h̄reditatē patris, vel matris viuētis, non reuocabitur renouatiō propter superuacuitatē filiorum, quia h̄reditas viuētis non dicitur debita filiis spe certa, secundū Bartol. in l. post emancipatio nem. §. illud. per illum tex. ff. de liberat. legat. cum filij possint p̄mori, & sic nihil habituri sint, vt in l. nam, & si parentibus. ff. de inoff. testament. & pater possit testari, & alium h̄redem vniuersalem instituire, filio suo p̄mortuo, vt in l. 1. & in l. scimus. C. de inoff. testam. p̄matura enim est spes filij anhelantis ante diem h̄reditatē parentum, vt in l. 1. §. si impubere. ff. de collat. bonor. ha. etenus resolutio, & distinctio Ripz, quā resolutionem, & distinctionem refert ad literam, & sequitur D. Molin. vbi supra, nu. 40. & 41. & Roland. à Valle, consil. 11. nu. 24. & sequentibus libris.

Vbi plus dicit, & refert ex Carolo Ruino, consil. 170. 3. cola. vers. non obstat, & c. volumin. 1. & in consil. 140. cola. fin. volumin. 4. quod renouatiō facta per filiam patri ad formam huius. c. quāuis pactum, non reuocatur propter liberum susceptos, quia per talem renouationem filia fuit exclusa à iure querendo, & non à iure querito, & ibi allegat alios Doctores hoc sequētes, quod profectō maximē facit, & cōcludis pro hac secunda principali nostra opinione, & nominatim, quod pater filijs in querendis p̄iudicare possit, & è contra filijs patri probat bene cum alijs, quos refert Baeza de non meliorat. dot. filiar. c. 24. nu. 4. & sequentibus, p̄cipuē, nu. 7. & idem in effectu inquit, & sentit D. Molin. vbi supra, nu. 48. faciunt, quæ in renouatione, iuris quæredi tradit Aymon Crauer. consil. 114. nu. 14. & 15. & quod pater possit repudiare ius querendum in p̄iudicium filiorum, sine fraude tamen tenet Pelaez de maioratib. 4. par. q. 2. nu. 59. fol. 497. vbi idem tenet è conuerso in filio respectu patris.

Ergo ita, & eodem modo, imò à fortiori dicendum est in nostro casu, in linea ascendentium, quod pater poterit p̄-

stare licentiam, & facultatē filio suo testanti, vt testetur, prout voluerit, & relinquat bona sua cui voluerit, cum hoc sit renouari ius querendum non radicatum, neq; spe certa debitum, quia potest pater renouans p̄mori, & sic nihil renouauerit, imò magis congruum naturę est, & frequentius accidit, vt pater prius decessat quam filius, vt in d. l. nam, & si parentibus.

Et de decedentibus simul patre, & filio in bello, non cognito quis prius decesserit, p̄sumitur patrem prius decessisse ordine naturæ, vt de hoc est optimus tex. in l. qui duos. §. in bello. & in §. si Lucius. ff. de reb. dubijs, vnde sicut renouatiō filiz, vel filij h̄reditatis ascendentium nondum sibi delatæ p̄iudicat filiis suis, hoc est nepotibus eius, cuius h̄reditas fuit renouata, ita etiam, & à fortiori p̄iudicabit renouatiō patris h̄reditatis filij sui viuētis nondū sibi delatæ, ceteris filijs per rationes supra proxime distas, & profectō hoc fundamentum satis vrget pro hac 2. opinione.

Quintò & vltimò, pro hac opinione facit, quia pater, qui est legitimus administrator filij, quem in sua potestate habet, & ratione patris potestatis competit sibi vsusfructus bonorum omnium aduentitiorum filij, potest tacite, vel expresse remittere filio suo p̄dictum vsusfructum sibi debitum, etiam si alios filios habeat, & etiam vltra tertium, & quintum, neque alij filij poterunt petere, vt p̄dictus filius onferat dictum vsusfructum, sed p̄cipuē habere debet, etiam si pater aliat fecerit tertium, & quintum meliorationis in alium, vel alios filios, vt lætissimè plura in 2. & Doctores referens probat, & tenet Anto. Gomez, in l. 29. Taur. num. 29. & idem in l. 48. Taur. nu. 9. & 10. vnde ita, & eodem modo dicendum est in nostro casu, quod certè satis expresse videtur in proposito, & notandum in practica pro limitatione legum huius Regni, quæ prohibent parentes meliorare posse filios vltra tertium, & quintum bonorum suorum.

32 Et ita inueniō, quod hanc secundam opinionem fundat latissimē, licet non in proprijs terminis tamen in alijs fortiori bus Palatij Rub. in repetit. rubricā de dōat. inter vir. & vxor. §. 47. nu. 2. & sequentibus, vsq; in finem. §. fol. mihi. 59. vbi dicit, quod si pater grauamen fidei commissi imposuit filio in sua legitima, vt restituat post mortē filio suo primogenito, & ille etiam suo, vt fieri solet, & alijs expresse consentiat, valebit tale grauamen, nec dicitur hoc fieri in fraudem filiorū, & pro hac parte plura iura, & Doctores allegat, præcipue nostrum tex. in hoc. c. quāuis pactum, & l. 6. tit. 8. p. 6. ergo si hoc statum est in filio respectu patris, & fortiori, idem dicendum erit in patre respectu filij.

33 Quia licet tam ascendentibus, quam descendētibz sit debita legitima, vt in iuribus supra allegatis, tamen descendētibz debetur iure iuratz, & ascendētibz iure miserationis; vnde fortius ius est descendētibz quam ascendētibz respectu legitimæ, sibi debet, vt in l. scripto. ff. vnd. lib. & licet Palat. Rub. vbi supra, 2. nu. 2. dicat multo plura adduct posse pro contraria parte, quæ breuitatis causa, & quia lis sub iudice est omittit, remittens se ad scripta pro vtraque parte per maximos iuris vertices, neque tam firmans sententiam, tamen statim per totum illum. §. latissimē fundat hanc opinionem, eam amplians, vt etiam post mortem patris possit filius consentire prædictum grauamen, de quo ultimo est hoc male suspicor, & inquit quod hoc modo dicunt aliqui, quod legitima filij potest perpetuo vinculari, & consensu filij, qui potest per alium consensum, sibi, & successoribus prædicare reuocando iuri, sibi competentem non solum a fortiori patre quando prædictum est effectus nec ius legitimæ in eo, sed etiam eo vltio, quando tale ius non habet in legitima, quæ non est, sibi debita, sed quasi debita, iuxta sæpè allegatam glo. l. 3. C. de iur. & fact. ignor. & postea dicit, quod non potest ex hoc filius conqueri, quod pater renuntiet, vel remittat ius, vel

trum, quod sperat futurū, & sibi latēsondat, vt dictum est, quod professio expressum est in nostra quæstione, licet loquatur Palat. Rub. in filio consentiente grauamen in legitima, nam idem est & fortiori in patre consentiente filium testari, prout voluerit ipse filius, vel quod legerit vni, vel pluribus filiorum, alijs prætermisissis, vel quod faciat vinculum, eadem sententiam supradictam expressius firmavit idem Palat. Rub. in l. 27. Taur. nu. 16. eadem quoque sententiam dicit satis sustentabilem Roderic. Suarez in l. quoniam in prioribus, in. 10. ampliatione, nu. 48. C. de inoffic. testamen. fol. 72. scilicet, quod possit apponere grauamen maioratum in legitima de consensu ipsius filij, licet dubiet de hac opinione, & relinquat cogitandum.

34 Inquit tamen, nu. 49. quod in duobus casibus hæc conclusio erit, sine scrupulo. Primus est, vbi vltra dictam approbationem, & expressum consensum testamenti, & grauaminis, sibi appositi, inter fratres fieret dicta conventio, & bonorum paternorum vinculatio patre consentiente, & perseverante in eadem voluntate vsque ad mortem iuxta l. fin. C. de pact. & hoc dicit menti tenendū, quia est nouum, & eadem dicit, cogita super ea, & postea, eam tenet, dicens, sic vidisse factum in quadam successione antiquissima cuiusdam nobilissimi militis huius Regni ciuitatis Abulenſis, & fundatur ex glossa quam dicit communiter apud probatam, in d. l. fin. C. de pact.

35 Quæ ampliat, eam l. in liberis, scilicet, quod filij de consensu patris possint pasci inter se de hæreditate patris, eodem modo diuidenda, & conventiones quas voluerint facere super ea; patris perseverante in eadem voluntate vsque ad mortem, & illam glossam sequitur Barzibi statim in principio. post diuisionē textu & dicitur capi communem ibi tal. filio 20 Purporat. & Ant. Gomez in a. 10. m. c. 11. nu. 31. & Menchaz. plures allegans de successione. §. 1. in principio, nu. 5. vbi per hoc, in fine, & refert plures eaque sequentes in d. §. 1. vbi quod quæritur,

tum, nu. 16. & opinionem Roder. Suar. vbi supra, eū allegauimus, nu. 34. & 35. sequitur alios allegans nouissimē. Quando relinquūtur ceteris filijs alimēta cōpetentia, D. Moli. vbi supra, nu. 1. 3. & 4. vbi etiam addit, quod prā. d. conuēntio consensu patris non interueniente non firmatur iuramento, idem si pater consentiat cum iuramento si ante mortem consensum reuocet.

Sed & magis alstringit pro hac opinionē, & primo casu Roder. Suarez. l. il la finalis, si consideremus procedere nō tantum in filijs paciscentibus super hereditate patris ipso consentiente, vt supra dictum est, sed etiam in ascendētibz paciscentibus super hereditate filij, hoc est, descendētis ipso consentiente, nam per hanc ampliatiōem magis accedimus ad nostram quæstionē, & materiam, & quod hæc ampliatio sit vera, tenent ibidem Bald. colu. 2. Alexand. in prin. 1. col. l. a. num. 5. dicit eū communem Curt. Iun. ibi, nu. 9. vbi etiam testantur communem Cagnolus, nu. 68. & Purpurat. 23. quicquid alijs teneant in contrarium Fulgositus, ibi super glo. magna. Aretin. & Lancelot. Decius col. 2. & Philip. Decius, nu. 15. nam præcedēs opinio est vera, communis, & tenenda.

37 Secundus casus Roderic. Suarez, vbi supra, nu. 15. in quo potest securē filio apponi grauamen in legitima ipso consentiente, est, quando consensu filij, & approbatio grauaminis interueniret post mortem patris, per tex. in l. si quando. §. illud. & in §. generaliter. C. de inoff. testam. tenet Peralt. in l. cum patronus, nu. 8. & 9. ff. de legat. 2. de quo alibi latius dicemus annuente Deo.

38 Addit Roderic. Suarez vbi supra, nu. 35. tertium casum, scilicet, vbi filius in vitā patris approbasset testamentum, in quo fuit sibi appositum grauamen in legitima, & filius iurasset de non contrahendo, nec impugnando testamētum ratione grauaminis in legitima sibi appositū, per tex. apertum in præsentī, cap. quāuis pactum, & per alios Doctores, quos ibi refert, sequitur alios. DD. alle-

gans, & bene intelligeos D. Moli. vbi supra, nu. 5. & sic licet quæstio nostra prima facie non videatur nimis concipere nostro text. attamen de ipsius materia est, & quæ deciditur per eum saltem in argumentum.

Si igitur hoc in filijs statutum est, multo sortius in parentibus, idem dicendum erit per rationem supra assignatā, & sic bene ex hoc tertio casu comprobatur nostra opinio iunctis supradictis, & quæ infra dicentur ex eodem Roder. Suarez.

39 Vnde ipse infert ex prædictis vnum famosum ad consulendū, vbi pater vult, vinculare bona, quæ pro legitima relinquē filio suo cum prohibitionē alienationis, & cum substitutionibus, & alijs grauaminibus, ita vt omnis scrupulus cesset, scilicet, quod filius in ipsa cōfessione testamenti consentiat, & approbet testamentum, & supradictum vinculum, & onus sibi appositum in legitima, promittens, & iurans non contrahere testamentum, & cōditionibus in eo appositis occasione legitime, vel eius supplēmenti, vel alterius cuiuslibet grauaminis, & in hoc consentiat omnes alij filij, si sunt, nam per hoc videtur manere firmum vinculum.

Ergo ita, & eodem modo, imò à fortiori dicendum videtur in nostro casu, quod pater possit tempore testamenti, quod filius suus facit consentire grauamini, & vinculis in legitima sua impositis per filium, & etiam consentire, quod alteri legetur, & relinquatur, in super, & testari libere de prædicta sua legitima sibi relicta per filium hac facultate, vt possit libere de eadem testari, sicut ipse filius poterat cum prædict. consensu patris extraneo legare eandem legitimam cum grauaminibus, & conditionibus, quæ vellent, licet in hac nostra quæstione non sit necessarium iuramentum, quod Rod. Suarez requirit in quæstione sua, sed si interueniat, firmitus erit, ex his quæ infra dicentur in quæstione illa, ap pater possit reuocare licentiam à se semel præstitam ad dictum effectum.

V. 2. Sed

Sed proprius accedendo ad nostram
 quæstionem, idem Rodericus Suarez.
 ibi, nn. 53. & pluribus sequentibus vsque
 ad finem, dict. ampliacionis decimæ, tra-
 dat nouum quæstionem, an huiusmodi
 consensus filij super onere, vinculo, &
 grauaminibus, ac substitutionibus, & si-
 de commissis cum prohibitione aliena-
 tionis appositis in sua legitima præjudi-
 cet filiis consentientis (hoc est) nepoti-
 bus, eius, qui apposuit grauamina, an ve-
 ro, eo consensu non obstante, possint pe-
 tere, vt tota legitima diuidatur æquali-
 ter inter omnes reiecto prædicto grauami-
 ne, & vinculis? Et tandem ibi conclu-
 dit, quod si quidem filius consentiens
 decedit in vita patris, tunc hic consen-
 sus non obstat, nec præiudicat nepoti-
 bus, quia tenetur eis aues integram, & li-
 beram absque onere relinquere legiti-
 mam sui patris, quia ipsi sunt heredes ex
 persona sua propria, repræsentando per-
 sonam patris. Si vero filius consentiens
 superuiuat patri, tunc aut consentit in
 vita patris, & præiudicat filiis suis: aut
 post mortem, & non præiudicat, eo, quia
 statim mortuo patre fuerunt filio acqui-
 sita bona illa liberè, & absque onere, re-
 iecto prædicto vinculo, & quocunque
 alio onere, per text. in d. l. quoniam in
 prioribus, vnde filius ipse post mortem
 patris, cum sibi iam sint quæsitæ bona ip-
 sis liberè, non potest consentire vincu-
 lo, nec alicui grauamini in præiudicium
 filiorum, & consensus reuocabitur præ-
 textu inofficiosæ donationis (omitto,
 quod potest pater vnus, vel plures ex
 filijs, vel nepotibus iure Regio meliora-
 re in tertio, & quinto bonorū) & in hac
 distinctione reuidet Roderic. Suarez, li-
 cet, quia nouum timidus, & dubius, &
 amplius dicit, quod licet sit communis
 opinio, quod successorium edictum ha-
 beat locum in querela inofficiosi testa-
 menti (quod ipse latissimè egi in repeti-
 tione. l. pater filium. ff. de inoffic. testa-
 menti) tamen in casu supradicto, quo di-
 ximus consensum filij nocere nepotibus,
 eius filijs, non poterunt admitti nepotes
 ex successorio edicto, quod successorij

edictum propriè locum habet, quoties
 primus est exclusus repudiatione, vel
 morte, vel repore, secus si esset institu-
 tus, licet repudiasset, vt in nostro caso, &
 quod consensus filij post mortem patris
 non præiudicat filiis suis supra dict. casu
 probauit etiam Peral. vbi supra, nu. 8.
 non adducens præd. rationem.

41 Ergo ita, & eodem modo dicendum
 est in nostra quæstione, vt obstante con-
 sensu patris, eius filij non possint con-
 queri, nec annullare, neque querelare,
 neque ex persona patris, neque ex per-
 sona sua per successorium edictum, nec
 alio modo iudicium, & voluntatem pa-
 tris, dum tamen consentiat pater in vita
 filij testantis, secus si post eius mortem
 consentiat, quia tunc eius consensus, quia
 est super iure iam quæsito, non præiudi-
 cat filiis, præterquam in tertio, & quin-
 to, in quibus potest meliorare vnū, vel
 plures ex descendentibus suis, attentis
 legibus huius Regni, si vero pater con-
 sentiens decedat in vita filij, cui consen-
 sit, puto adhuc præiudicare filiis, quia in
 hoc casu non militat eadem ratio, quæ
 in filio consentiente grauamen in sua le-
 gitima decedente in vita patris.

42 Nam sublatis ascendentibus de me-
 dio, quia prædeceserint, frater non te-
 netur instituere fratres, & sic fratres
 non succedunt fratri contra suam vo-
 lontatem, & testamentum, nisi turpibus
 personis institutis, iuxta tex. in. l. fratres
 cum similibus. C. de inoffic. testamento,
 licet hoc casu, fratres non tam excludi-
 tur ex consensu patris, quàm ex legis au-
 thoritate, quia etiam si pater non con-
 sensisset (eo quod decessit in vita filij
 sui, qui testamentum condidit) non ad-
 mitterentur fratres ad successionem fra-
 tris defuncti cum testamento, nisi ex ip-
 sis voluntate, vel turpibus personis in-
 stitutis, quia tunc admitterentur etiam
 contra testamentum, & voluntatem fra-
 tris, vt in d. l. fratres, cum similibus. At
 vero nepotes mortui eorum patre in vi-
 ta aut succedunt necessario si volunt auo-
 tam ex testamento, quàm contra, & ab
 intestato, vnde pactum, & consensus pa-
 tris

tris sui eo decedente in vita sui nepotū,
eis non prziudicat, quia nunquā fuit hz
res patris, hoc est, aui, & hęc est maxima
ratio differentiz in hoc tantū casu.

43 Pro hac etiam nostra opinione fa-
cit, quod tradit Boerius decis. 96. num.
10. vbi vult, quod mater potest approba-
re testamentum filij in prziudicium alio-
rum filiorum, ex doctrina Bald. conf.
8t. volum. 4.

Ex quibus omnibus resultat respon-
sio ad adducta per Conarr. pro. 1. parte,
nam videmus contrarium eius, quod ip-
se dixit, & licet super eo esset dubietas
Doctorum, tamen in nostro casu (hoc
est) in patre consentiente, non debere
esse ea dubietas, vt supra dictum est, &
dicitur statim.

Non obstat etiam. l. 1. tit. 8. lib. 5. No-
ui ordina. regal. adducta pro. 1. opinio-
ne, quia agit in iure quz sita, nos verō lo-
quimur in quzrendo, quorum non est
eadem ratio, vt supra dictum est, nec
obstat, quod per illam. l. infert Palatinus
Rub. in repeti. Rubric. de donat. §. 63.
num. 6. dicens, quod in prziudicium pa-
tris non poterit filia renuntiare bonis
quz sitis cōstante matrimonio, quia de-
bet intelligi, vt ipse loquitur, quando id
faceret in fraudem, alias secus, quia ef-
fet cōtra dict. l. 4. qui autem.

Non obstat etiam doctrina Petrus
de Ancharran. dict. confis. 107. quia iam
fuit ei responsum supra in principio hu-
ius secundz opinionis, & sic remanet
satis explicitus, & declaratus articulus
hic, in iudicio; & nullibi eam inveni-
tatum in terminis huius quzstionis su-
pra tactz, & figuratz, & ideo supra di-
cta omnia congesti, & excogitati, vbi
lector doctus, & prudens eligat ex his
opinionibus, omnibus hinc inde perpe-
tus, veriorē. Mihi hęc secunda opinio
verior videtur per fundamenta supra
adducta pro ea, quia licet Palat. Rub.
& Rodericus Suarez vbi supra loquā-
tur sub dubio, & relinquant cogitan-
dum in sua quzstione, loquentes in fi-
lijs consentientibus grauamias in suis
legitimis, in nostra tamen quzstione

non adest tanta dubitatio, eo quod, vt
supra non semel dixi, licet parentibus,
& filijs debeat legitima, tamen non
ita debita est parentibus hereditas fi-
liorum, sicut filijs hereditas parentum,
quia illis debetur iure miserationis, his
verō iure naturali, & ex parentum cōm-
muni voto, vt in l. scripto. ff. vnde lib. vn
de nimirum, quod facilius parentes ex-
cludere se possint, & se abdicare ius
hoc, etiam in prziudicium filiorū, quā
filij. Licet tamen hęc ita se habeat, quia
articulus hic nouiter per me est discus-
sus, & in eo, quod ipse legerim, nettine
inuenierim scribentem, & iustum est cor-
rectioni, & limz melius sentietis me sub-
mittere, id libenter facio, & cogitandum
relinquo, vt deliberationi locus sit, ex-
plo doctissimorum virorum doctrinaz Cē-
sarez, & Pontificis facultatis, satis est
aperuisse viam, & laborem semper hunc
ritumq; fatigasse in excogitationibus,
& fundamentis vtriusque opinionis, &
meam sententiam atq; iudicium signifi-
casse, in hac contingibili quzstione.

* Nos refert, & sequitur nouissimē E-
man. Rodrig. in sua summa. c. 129. *Herre-
deros*, nu. 5. l. tom. *

44 Sed vt vltimā manū huius negotij im-
ponamus, remissius saltim videndū erit,
an retenta. 2. opinione supradicta, pate-
re possit licentiā, & cōsensum a se prziutū
filio ad testandū, reuocare? De quo quia
cautus plus debet protensus est, viden-
di sunt omnino Rodericus Suarez in. d.
Liquoniam in prioribus, in. 11. ampliatio-
ne, nu. 10. fol. 165. & Tellus Fernandez
in. l. 6. Taurin. nu. 64. & 65. dicens se iam
bis vidisse hoc in prāctica.

Illud tamen aduertendum est, quod
in hoc casu, non bene quadrat quatenus
ad perseverantiam, vel cōsensum prziu-
ti reuocationem decisio tex. in. l. fin. C.
de pact. quz requirit perseverantiam in
cōsensu pacti vsque ad mortem eū pre-
stantis, cum si reuocet, nō valet pactum
etiam iuratum, vti iam supra late distum
est, quia lex illa loquitur in cōsensu illius,
de cuius hereditate agitur, at verō nos agi-
mus de cōsensu, & facultate illius, cui de-

V 3 betur

betur hereditas, quod longe diuersum est, & ad non potest supradicta vltima questio decidi per hanc. l. final. C. de pact. ac. bonum fundamentum sumi ex ea, quia in casu dicti. l. final. deficiente consensu eius, de cuius hereditate agitur, vel quia nullus interfuit, vel quia qui adfuit, fuit per eundem reuocatus, & si hoc non obstante valeret pactum in casu dicti. l. final. daretur votum reprobum captandæ mortis contra voluntatem ipsius, quod est contra bonos mores, atque perinde nullius momenti, nec iuramento confirmator, at vero in nostro casu supradicti cessant, quia nullum datur votum captandæ mortis, præcipue cum ipse, de cuius hereditate agitur, consentiat, & non suspenderit suum consensum, quandoquidem testatus est, & non mutauit voluntatem suam, unde videbatur dicendum omnino valere prædictum testamentum, filij per consensum, & approbationem patris semel præstitum, licet postea reuocasset, quia libi præiudicauit consensum semel præstitum, & quod semel placuit, amplius displicere non potest, præcipue quia à principio fuit voluntarium patri consentire, at vero ex post facto postquam semel consensit, & facultatem præstitit filio testandi prout velle, est necessarium in eadē voluntate permanere, vt in l. si quis ab initio, ff. de action. & oblig.

46 Pro quo, facit opinio pulchra Doctorum tenentium, quod licet consensu ad duobus, scilicet, viro, & vxore, vel alijs, primogenio ex vtriusque partem, vel facta melioratione possit alter eorum, quoad propria bona potius esse, imo altero, vel mortuo, & maioratum, quoad sua bona reuocare, tamen si maritus ex legitimo consensu vxoris maioratum, inlicitus ex bonis iuris, quæ morte solius mariti constituitur maioratus ille, & vinculum huiusmodi, & de quo quod vxor non potest reuocare, id est quod sua bona, operante hac commutatione, & irrevocabilitate contractu ab vxore legitime semel præstito, valere ex Quidam, & alijs quidam, & tenet

vnde

et

Roder. Suarez in repeti. dicti. l. quoniam in prioribus, in. 5. limitatione ad. l. Regiam, num. 12. fol. 165. & in numer. 14. fol. 166. C. de inoffic. testament. & Didac. Couarr. Præf. Segouienf. meritisissimus in repet. Rubricæ de testament. 2. parte, num. 8. fol. 5. & Tellus Fernandez, in. l. 17. Taur. num. 14. idem in supra dicti. 1. cap. quando maritus, & vxor simul constituunt maioratum licentia Regis, quod possint ambo, vel vnus eorum reuocare pro sua parte, siue fiat per viam vltimæ voluntatis, siue per viam contractus causa matrimonij quando irrevocabilis non est, tenet, & bene probat Tiracquel. de iure primogenij, q. 68. per totam, fol. 408. ad fin. & fol. seq. contra Bologn. consil. 62. tenentem esse irrevocabilem licet opin. Bolog. teneat idem Tiracquel. eodem tract. q. 8. ad fin. num. 7. opin. etiam Quidam, & sequacium, cum supra dicti limitatione videtur sequi D. Burgos de Pace, in. l. 3. Taur. 2. parte. 6. colu. num. 125. & sequent. & nouissimè post huius operis primam editionem, vtrumque sequitur, & probat referens supra prædictos, & alios auctores D. Molina Hispan. primogen. lib. 4. c. 2. nu. 84. vbi num. 85. plures remissiones refert circa fructus perceptos reuocato maioratu ex legis, vel hominis dispositione. Eadem enim opinionem sequitur nos referens D. Burgos de Pace iunior. q. 2. iuris num. 14. lib. 1. & nu. 15. vbi limitat quando consensus vxoris esset super omnibus suis bonis, & Angulo, in. 2. q. 2. titu. 6. lib. 5. Nouæ coll. Reg. ergo ita in prædicto videbatur dicendum, vt pater, quæ semel consensus præstitit filio testandi prout velle, non possit reuocare prædictum.

47 Sed quia supradictam opinionem, & distinctionem in materiâ vinculi, vel in ipsius retulimus, duo sunt aduertendæ, & notanda circa eam, antequam ad præpositum queramus. Primo, quod videtur hodie in Regio, secundum caput, & membrum supradictæ distinctionis non potest recte corrigi per. l. 17. Taur. quæ hodie nouissimè sumatur in. l. 1. titu. 6. lib. 5. l. Nouæ

Non Recop. legum Regni, & per. l. 44. quæ hodie est. l. 4. titu. 7. eiusdem lib. 5. quibus legibus deciditur, & probatur, quod melioratio tertij, siue fiat in testamento, siue in contractu inter vivos potest reuocari, nisi in tribus casibus specialibus ibi positis, scilicet, quando traditur in vita possessio bonorum dicti tertij meliorato, vel eius procuratori per constituentem, itē quando traditur scriptura meliorationis coram tabellione, item & tertio, quando dicta melioratio tertij fit ob causam matrimonij, vel ob aliam causam onerosam: ergo videtur hodie dicendum attentis supradictis legibus Regijs, quod etiam, quando maritus constituit maioratum, vel vinculum cum legitimo consensu vxoris de vtriusque patrimonio, possit vxor etiam mortuo marito, reuocare prædicta maiora- tum, & vinculum, quoad sua tantum bona, sicut posset, si ipsa sola condidisset dictum maioratum, seu vinculum, præterquam in supradictis tribus casibus per dictas leges Regias, quia non debet plus operari consensus suus præstirus marito, quam si ipsa sola constitueret dictum maioratum, siue vinculum, vel simul cum marito, quo etiam casu posset reuocare, licet conditum esset in contra- ctu inter vivos, vt in dictis legibus Regijs, & præterea tenet Couarru. vbi su- præ, vnde hæc leges Regie reddunt me dubiū de supradicta opinione. Sed relinquo cogitandum, quia viri grauissimi Roderic. Suarez, Couar. & Tellez Fernan. & D. Molin. vbi sup. quæ præd. opinionem tenuerunt, non ignorabant dictas leges Regias, præcipue Couar. & Tellez Fernandez, quia ille in eodem numero allegauit dict. l. 17. & per eā idem tenuit in primo casu supradictæ distinctionis, quādo vir, & vxor, simul faciunt maioratū, & vinculum, hic vero legit, & commen- tatur. d. l. 17. dum tenuit suprad. opinio- nem yd sic præ oculis illam habebant, idem facit D. Moh. vbi sup. & nihilomi- nus, ut si deat in supradicta opinione, quan- do maritus solus de consensu vxoris ma- ioratum, vel vinculum constituit de vtrius-

que patrimonio, ideo si vultis tenere ho- rum opinionem, cogitetis bonū respon- sum ad dictas leges Regias, quia ipse nō inuenio, saltem sufficiens.

Sed re maturius considerata com- monis sententia præfata adhuc videtur verior, & tenenda in iudicando, & con- sulendo non obstantibus præd. legibus Regijs contra eam expensis: ipsæ enim tantum permittunt parentibus melio- rantibus in tertio bonorum suorum ali- quem ex descendantibus in testamen- to, vel per contractum inter vivos reuo- care meliorationem vsque ad horā suæ mortis præterquam in casibus ibidem exceptis: sed in nostra specie, nec vxor meliorat per testamentum, nec per con- tractum, sed tantum consentit testamen- to viri, quo ipse solus testatus est facien- do hanc meliorationem, & vinculum de bonis suis, & vxoris, quare merito, vt morte mariti confirmetur irreuocabili- ter eius testamentū, ita vt vxor non possit suum consensum reuocare, qui iam morte viri sortitus fuit suum effectū, argumēto tex. in l. nec fratris. C. de donat. caus. mor. vbi si soror donauit causam mor- tis fratris sui, confirmatur donatio mor- tis fratris, ita quoddam forori superuienti non liceat illam reuocare (secūd. Bal. ibi nu. 1. vbi dicit, idem esse si tu cōfenseris testamento alterius, quia morte illius confirmatur, probatur etiā ex l. sicut. §. vendit. ff. quib. mod. pign. vel hypothe- soluitur, ibi vt si legare permittit valeat quod concessit: quo fit, vt si consensio permittendo, quod alter testetur de re mea præiudicat mihi talis patencia, & consensus, & ad hoc notat illam textum Baldus vbi supra, & inquit idem Bald. in cap. 1. §. donare, colu. 2. num. 3. qualiter feud. alien. poss. illum text. esse singul. ad hoc, quod qui possunt præstare con- sensum in contractu, possunt & in iusti- cia voluntate, idem latius Roderic. Sua- rez vbi supra. num. 13. vnde cum hic casus sit diuersus, ac omissus a legibus Re- gijis remanere debet sub dispositione iu- ris communis, quod habet, vt in præ- fecta specie, vxor mortuo marito con-

sententia se præsistum reuocare minime possit, aliud enim est vendere, aliud vendenti consentire, vt in regula iuris, vbi Decius, numer. 2. quod aliud est contrahere; aliud est contrahenti consentire; aliud ergo est testari, aliud testanti consentire, & aliud est meliorare aliud melioranti consentire: vxor igitur consentiens testamento viri non videtur, nec testari, nec meliorare, sed testamentum, & meliorationi viri consentire, itaque hæc est alia species inter testari, & contrahere, nempe testamentum, vel contractus alterius consentire, de quominime loquuntur dictæ leges Regiæ, ac proinde non obstant, nec correctio est inducenda vbi expressè ea non fit, vt in leg. sancimus. C. de testament. & in leg. præcipimus. C. de appellat. & quantis regula dictæ leg. aliud est vendere. ff. de regul. iuris; non procedat vbi eadem est ratio, vnde prohibetur vendere prohibetur etiam consentire venditioni, vt notant Baldus, & Salicetus, per illum 49
 rextum, in l. secunda. C. si aduersus donationem; & prohibetur contrahere, non potest alteri id facienti consentire, quando est eadem ratio, patet secus secundum Decium, in dictis aliud est vendere, numer. 3. & 4. at tamen in nostro proposito non eadem est ratio, sed diuersa nempe meliorationis ab vxore factæ per testamentum, vel contractum, & consensus ab eadem præstiti testamenti viri de rebus vtriusque testantis: ipsa namque meliorationem à se factam in testamento, vel in contractu inter viuos, sicut potest reuocare extra eas ab eisdem leg. Exe. aptos, ita potest, & non reuocare, & hoc est ratum, quod ipsæ leg. disponunt, vt est prædictum non igitur ex hoc sequitur, vt etiam possit reuocare consentium à se præstitum testamento viri de rebus vtriusque testantis, nec hoc villo iure cauetur, sed potius contrarium, vt supra vidimus, at vero si per consentium ab vxore præstitum filios grauaretur in legitima, tunc quem admodum ipsa testando non poterat grauare, vt in l. quoniam in prioribus. C.

de inoffic. testamento, ita nec, consensuendo testamento mariti, cum ille, qui prohibetur alienare, prohibetur etiam alienanti consentire, vt in dictis. C. si aduers. donationem: vnde si maritus faceret testamentum de bonis suis, & vxoris ipsa consentiret, non posset inter filios, ita disponere, vt grauaret eos amplius in legitima in bonis vxoris, argumento dict. l. 2. C. si aduers. vendit. & in terminis decidit Rodericus Suarez vbi supra, num. 14.

Uterius & secundò, circa supradicta est videndum, quid si maritus de consensu vxoris faciat maiorem de re vxoris ipsa consentiente, ita vt maritus disponeret, sicut de re ipsius mariti, & postea maritus reuocet talem maiorem, ad quem pertineant res maioris? De qua questione videndum est omnino Gregorius Lopez, in l. 9. titulo 13. partic. 5. in gloss. *El señor lo consiente*.

His tamen omnibus non obstantibus Rodericus Suarez, & Tellus Fernandez vbi supra, eos allegant in versu, sed vt ultimam manu, nu. 44. in nostra propositione, ibi questione idè decidunt, quod dict. l. fin. Cade pact. in suo casu, quibus tamen fundamentis.

Bene tamen verum est, quòd si prædicta licentia, & consensus patris in maioriâ, & questione de qua agimus, effecti iuramento vallator, non posset reuocari, & parens omnino excluderetur, secundum Tellum Fernandez in d. l. 6. Tauri num. 64. & 65. qui dicit se vidisse in iura causa matrem, que cum iuramento consensit, & licentiam præstitit, exclusam fuisse, & in alia quæ non iurauit admissam, & obtinuisse, non obstat, quòd licentiam præbuerat, quia eam reuocare uerat; quod est prædictum notandum; & pro hac opinione est textus expressus in præsentibus, idemque probat. l. si quid d. 4. illud, & 5. generaliter. C. de inoffic. testamento, vnde consulo; vt fœderum in hac licentia, & consensus patris apponatur iuramentum, licet secus effecti in consen-

consensu, ut fiat pactum de hereditate
viventis, ut dixi in principio huius repe-
titionis. numer. 3. 4. & 5. quia nos in hac
presente questione agimus de reuoca-
tione consensu prelati cum iuramento,
ut filius liberè testetur, nullam relin-
quendo patri legiti-^{mam}, quod est diver-
sum, ut statim dicam.

Circa que iura duo sunt potissimè ad-
vertenda. Primum, quod licet in casu. d. l.
fin. C. de pact. reuocato consensu, etiam
pactum iuratum nihil valeat, ut supra di-
ctum est, tamen id est idem, quia pactum
est contra bonos mores, in nostro tamè
casu licet à patre prelati filio testa-
di, & consensus non est contra bonos
mores, ut supra dictum est, & idem iura-
mento firmatur, & efficitur irrevocabi-
lis, præterquam, quod in d. l. fin. licentia
& consensus eius, de cuius hereditate
agitur, non fuit iuratus, sed pactum ipsum,
in nostro vero casu licet à & consensus
fuit iuratus, unde diversissimi quidem
sunt hi duo casus, & minime trahendi ad
consequentiam, nec similitudinè: quod
nota.

1. Vltimus & secundò circa supradicta
iura est advertendum, quod licet in illis
probetur, & præterea Tellus ubi supra
dicat, posse filium vel patrem post mor-
tem testatoris consentire, gravamè sibi
in legitima impositum, dum tamen ex-
pressè & specificè consentiunt est tamè
illud intelligendum respectu sui ipsorum
non verò respectu filiorum, quia cum
iam sit in questione, non possunt in eo
se præiudicare, ut iam supra diximus:
& hoc modo est iam intelligendum il-
lud, de quo supra dixi non male suspica-
ndum, additæ ampliatione. Palat. Rub.
dicentis posse filium, etiam post mortem
patris consentire gravamè sibi in sua
legitima appositum, idemque retuli etiam
ex Rodero, Suarez, nam intelligi debet
respectu sui ipsius, non respectu filio-
rum suorum, præterquam in tertio
& quinto inter filios, & respectu quinti
quorum inter exheredatos.
2. Vltimus, ut ad interpretationem alio-
rum verborum huius cap. deveniamus,
ad id

videndum nunc erit, an ad validationem
renuntiationis iuratz, de qua in nostro
text. requiratur presentia patris, vel
eorum, quorum favore fit renuntiatio-
& quod ab eis acceptetur? Qua de re vi-
dendus est Covar. in presentia, prælect.
in initio. numer. 4. ubi de iure communi
concludit requiri, id probans rationi-
bus & autoritatibus, & inquit sufficere
stipulationem notarii pro absente, vel
ratihabitationem subsequutam ipsius ab-
sentis: de iure verò regio attenta. l. 3.
tit. 8. lib. 3. Ordina. veteris, quæ hodie
est. l. 2. tit. 16. lib. 5. Ordina. novi, regis
Recopil. inquit, forsitan non esse necessa-
riam notarii nominis absentis stipulatio-
nem ex his, quæ ipse Covar. tradit lib. 1.
Variar. resolo. cap. 14. sed & absq. dict.
l. regia, inquit Covarr. non desit, qui
opinentur, iuramenti religionem suf-
ficere, ut etiam absente patre, hæc renun-
tatio valida sit, rursus adhuc videri qui
busdam putat, oportere quod pater sit
presens in hac specie, ut ipsius consen-
sus intercedat, sine quo pactio ista, siue
renuntiatio etiam iurata iniquissima cen-
setur, alioquin etiam notario pro parte
stipulante posse filiam renuntiationem
revocare priusquam pater pactum ratum
habeat: in hoc articulo de iure regio
tenet verisimam esse opinionem, quam
Covar. sub dubio affirmavit, scilicet, qd
valeat, etiam si sit absens pater huiusmo-
di renuntiatio, quia mihi videtur expre-
sa dicta l. regia, dum probat valere pactum,
siue obligationem alteri factam,
siue inter absentes, siue inter presentes
factum sit pactum: addo tamen, quod
præcelleret consensus patris, licet in alia
scriptura seorsum, nam alius pactio ista
siue renuntiatio sine dicto consensu est
nulla, ut in dicta l. fin. C. de pact. si tamè
præcelleret, & eius virtute filius vel filia
in absentia patris vel fratris, in quorum
favorem renuntiat cum iuramento re-
nuntiaverit, valebit quidem, & tenebit
renuntiatio, neq. poterit revocari etiam
ante acceptationem, maxime ratione
iuramenti appositum, quia ita firmat, ro-
burque præstat actui inualido, ut nullo

T 5 modo

modo reuocari queat (seruatis seruandis, hoc est, precedente consensu patris, licet seorsum in alia scriptura) per text. in præsenti. c. quanuis pactum. cum similib. & per text. in athen. Sacramenta puerum. C. si aduersi. vendit. de qua latè egimus supra. * Si tamen non præcessit cōsensus patris, poterit reuocari renuntiatio prædicta, etiam iurata: quoniam nō est nulla, vt prædiximus: sequitur tamen acceptatione patris ante reuocationem permanente ipso in eodem consensu vique ad mortem validatur ipsa renuntiatio, secundum Salicet. in. d. l. f. nu. 10. ad f. quem refert Couar. vbi sup. approinde nō poterit deinceps reuocari a renuntiante. *

- 53 Ex quibus ipse idem inferre possem, in mera & gratuita donatione, quod hodie stante dict. l. regia, acquiratur etiam absenti, & non possit reuocari etiā ante acceptationem, quia lex illa nō tantum loquitur in pacto, sed in quocunque genere obligationis, in qua quis se velit obligare alteri, nam remanet obligatus etiam in fauorem absentis, siue pacto nudo, siue alio modo, sicut si interuenisset stipulatio, sed quando interuenit stipulatio, non est necessaria acceptatio, nec potest reuocari, quia obligatus per stipulationem, est firmiter obligatus, vt in tota. c. ff. de verb. oblig. & in titula eodem, iur. &c. & in terminis per. d. l. regia ita tenet Antonius Gomez. 2. tom. c. 4. de donat. nu. 3. ad fin. & idem voluit in d. l. tom. 1. cap. 1. nu. 18. ad fin. eandem etiam opinionē tenet expressè Doctor Didacus Perez Salmantinus in l. 3. tit. 8. lib. 3. Ordina. veteris. col. 1053. & 1058. vbi refert Couar. idem tenentem: sed aduere, quod Couar. nō idem tenet, sed potius contrarium, vt infra dicetur. Pro hac etiam opinione factū quod tradit Petrus Duen. in regul. 119. limitatione. 1. ad fin. vbi inquit hodie videri per dict. l. 3. non requiri acceptationem confessionis extraiudicialis: pro hac etiam opinione faciunt quæ hæc tradit Roderic. Suar. in repetit. l. quoniam in prioribus. in. 8. q. princip. numer. 1. &

sequentibus. fol. 216. C. de inoffic. testa. & in remissione iniuriz facta absente parte, quod hodie attentat. d. l. reg. non requiratur acceptatio, tenet Iacob. de Villalpan. in. l. 22. tit. 1. p. 7. §. 60. nu. 12. fol. 170.

Sed his non obstantibus contrarium in nostris terminis donationis factæ absenti, & non acceptanti, tenet etiam attentat dict. l. regia Gregor. Lopez in. l. 4. tit. 4. part. 5. in glos. *Nolo puerde hæzr.* per totam, vbi latissimè fundat hanc opinionem: & respondet ad. d. l. regiam vbi limitat in duobus casibus. Primò, quociescunq; notarius stipularetur & reciperet nomine absentis: secundò, quoties donans iurauit donationē, quia his duobus casibus secundum eum non poterit reuocari donatio, etiam si nō fuerit acceptata per donatarium: hanc etiam secundam opinionem tenet, & sequitur Couar. lib. 2. Var. resol. cap. 14. num. 13. & Petrus Nuñez de Auendañ. 2. p. cap. 29. prætor. num. 11. eandem etiam opinionē tenet, & sequitur Notarius Monterroso, in sua practica, in. 7. tracta. fol. 115. ad fin. vbi eam appellat magis vulgarem, sequitur etiam Ioan. Bapt. in sua antinom. iur. num. 26. & hæc opinio secunda mihi videtur tenenda ex fundamentis, & rationibus, de quibus supra. DD. hanc secundam opinionem, etiam attentat. d. l. regia, nouissimè post huius operis primam editionem optimè probat egregius D. Molina de Hispan. primogen. lib. 4. cap. 2. num. 58. & sequent. vbi eam tenet ex communi opinione, etiam in pia causa: eandem etiam opinionem tenet Olanus in sua concordia antinomiar. l. l. c. 43. & sequent. vbi refert D. Molina. & nouissimè alios allegans D. Burgos de Paz conf. 14. nu. 20. & conf. 3. nu. 12. quem & alios referens eandem opinionem latè pluribus fundamentis, & considerationibus probat Burgos de Paz Iunior. præd. authoris filius lib. 1. q. 16. nu. 23. & seq. & Adnotatus Granaten. Pelaez in tract. innotat. 1. p. q. 36. num. 2. fol. 142. & q. 68. num. 1. fol. 121. & utrobique affirmat hanc

hanc opinionem in iudicijs praticari;
& dict. q. 36. tenet sufficere tacitam ac-
ceptionem, & ipsius tacite accepta-
tionis nonnulla exempla refert: articu-
lum hunc nouissime ad vtrancq; partem
post supradictos examinavit Matienso
in l. 7. in glof. 2. nu. 15. & pluribus seqq.
tir. 10. lib. 5. nouz collect. reg. qui tandē
præcipue num. 19. & 21. tenet priorem
sententiam supra relatam, cum alijs quos
refert, sed fallitur in iudicio, nam se-
conda contraria verior & receptor est,
quæuis primam teneat etiam nouissi-
mè F. Ludou. Lop. in suo instruct. cons-
cient. 2. part. c. 27. col. 199. & Angul. in.
l. 1. glo. 8. nu. 18. tit. *De leg. mjerias*, lib. 5.
nouz collect. reg. 15. 16.

54 Sed quantum ad primam limitatio-
nem supra positam Gregor. Lopez, sci-
licet, quotiescunque notarius nomine
absentis stipularetur, & acceptaret do-
nationem, inuenio, quod eam plures al-
legans, sequitur etiam Couar. in Rubr.
de testament. in. 3. p. num. 13. vbi inquit
esse communem opinionē DD. æquiri
hoc casu absentis actionem vtilem absq;
cessione, esse tamē necessariam ad hoc
ipsius donatarij rati habitationē, licet ante
huiusmodi rati habitationem donator nō
possit reuocare, prædictā donationem,
secundum communem opinionem DD.
quæ ibi refertur, licet aliqui etiā per eum
relatj teneant contrarium: & hæc limi-
tatio prima est vera, & tenenda, licet
contra eam teneat Alias, in cap. cum
contingat. 11. ad fin. de iur. iuran. & in-
quit pum. 112. esse hæc suam opinionē
communem: sed per primam opinionem se-
quitur & latissime probat agens pro &
contra, & dicens communem plures re-
ferens Roland. à Valle consl. 19. per to-
tum, præcipue num. 112. lib. 1. vbi repre-
hendit Alcia. vbi supra, & tenet non re-
quiri acceptationē, nec ratificationem.
Quæ articulum huiusmodi examinans
postea D. Molina, vbi supra, num. 58. &
seq. vbi secundam opinionem supra vis-
detur eligere, sed nihilominus tenendū
est, quod prædixi. * Eisdē duas opinio-
nes contrarias cum iustitijs earum au-

toribus

refert nouissime Antoni. The-
saurus, decil. Pedemont. 79. nu. 3. & 4.
vbi inquit vtrancq; non solum commu-
nem, sed etiam magis communem à re-
centioribus appellari: ipse tamē magis
communem existimat esse nostrā, quam
defendimus & veriorē nempe, vt in
prædicta specie a re ratificationem ab-
sentis possit reuocari donatio: & nu. 5.
eam expressè probat in quadam con-
cordia, quam inter prædictas opiniones
assignat. *

55 Secunda limitatio Gregor. Lopez vbi
supra, est etiam vera, scilicet interue-
niente iuramento in donatione, de non
reuocando eam, secundum Couar. d. c.
14. nu. 13. sequitur etiam plures allegas,
& bene probas, tam iure Canonico, quam
Ciuili Roland. à Valle consl. 19. nu. 19.
& sequentibus lib. 1. & ita est tenendum;
licet Alcia. vbi supra, dict. nu. 112. dicat
contrariam opinionem esse veriorē.

Re tamen accuratius perpensa post
huius operis primam editionem, opinio
Alciati in hoc verior videtur & teoen-
da in praxi aduersus præfatam limitatio-
nem Gregor. Lop. & sequacium, eo q
iuramentum sequi debet naturam actus,
super quo interponitur: ac proinde in
nostra specie intelligendum est si dona-
tio à donatio acceptetur, argumēto
l. fin. Cide nonnum. pecun. & in l. fin. ff.
qui satisd. cogno. cum simili l. 17. versic.
Quo si dexteros, tit. 12. pars 3. sed donatio
ipsa absentis facta, iuxta suā primordia-
lem naturā ita demum intelligitur va-
lere & reuocari nō posse, si à donatario
acceptetur, & non alias, vt in l. si ego. ff.
de negot. gest. & in l. communis seruus.
6. fin. in fin. ff. de acquir. possess. & in l.
absenti. ff. de donat. & in l. 4. tit. 4. p. 5.
in vers. *La perra*, & in versic. *La quarta*,
& in terminis hoc probat Paul. de Ca-
stro consl. 173. incip. in casu sequenti,
visis omnijs, per totum consl. lib. 2. vbi
loquitur in donatione facta per patrem
filiz absentis, & inquit quod illi non fuit
ius quæsitum ante ratificationem, quia
licet legatum acquiratur etiā ignorantī
reuocabiliter, tamen non sic est in do-
natio-

ratione, quæ etiam reuocabiliter non acquiritur, nisi scienti, & consentienti, quia pendet ex voluntate duorum, idem Paulus Castrensis. consil. 195. visus, quæ narratur in 2. dubio volumin. 2. sequitur Decius consil. 226. numer. 12. & consil. 464. num. 3. & consil. 531. in fine, & consil. 661. nu. 11. Cart. Iunior, consil. 52. nu. 13. & consil. 55. nu. 9. & consil. 120. num. 3. & 4. Bertrand. consil. 173. colu. 5. volu. 1. Parisius, consil. 77. col. 3. vol. 1. & consil. 78. col. penult. eodem volum. refert alios Roland. à Valle, consil. 19. nu. 6. 10. & 11. lib. 1. ergo iuramentum in prædicta donatione interpositum, siue simpliciter, siue de non reuocando eam, eodem modo intelligendum est, nempe si acceptetur. Præterea per iuramentum, vel pactum nullus obligatur, nisi consentiat ille cui fit iuramentum, unde quando quis iurat principaliter in fauorem absentis, primaria obligatio dirigitur in Deum, si tamen pars non curat de implemento, nec etiam Deus, & ideo hoc respectu requiritur consensus absentis, ita Abb. per text. ibi post Anton. de Butrio, in c. sicut. el. 3. nu. 5. de iure iurand. & inquit Archid. in c. quacunque arte verborum. 22. q. 5. in fine, nu. 4. quod nemo per iuramentum, vel pactum proprium obligatur, nisi consentiat ille, cui fit pactum, vel iuramentum: conducunt etiam tradita per Bal. in anth. generaliter, nu. 12. C. de Episc. & cleric. & per Fortun. Garfiam, in cap. 1. nom. 23. de pact. & in terminis per prædicta opinionem supra dictam Alcia. quanuis cum non referat, quod donatio huiusmodi iurata ante acceptationem possit reuocari aduersus Grego. Lopez ubi supra, late probat, & tenet nonisimò D. Molin. ubi supra, num. 64. & 66. post Decium quem refert. consil. 432. num. 25. & 26. dicens, hoc fortiori ratione procedere in maioratibus in quibus plura grauamina iniungi solent vocatis ad eorum successionem ad quæ implenda ipsi etiam astringuntur, & ideo requiritur acceptatio, quia censeri debent donationes ob causam, & contractus ultro citroque obligatorij, & respectui: can-

dem etiam sententiam tenet Burgos de Paz senior. dict. consil. 14. nu. 21. & iunior. dict. quæst. nu. 46. Quæ ratione idem erit censendum etiam si in donatione facta absentis interueniat clausula constituti, vel reservatio usufructus, nam adhuc reuocari poterit si acceptata non fuerit, prædictæ enim clausule nihil operantur, nisi à parte in cuius fauorem appositæ fuerint acceptatæ sint, ut in l. quod meo. §. si usufructo. ff. de acq. possess. cum simil. ut probat Alexand. in dict. l. quod meo in princip. nu. 18. Paulus Castrensis. dict. consil. 171. nu. 2. Decius dict. consil. 120. nu. 3. Anton. Gomez in l. 45. Tauri, nu. 82. & 83. Tellus Fernandez, in l. 17. Tau. nu. 30. & D. Molin. vbi sup. nu. 63. & quanuis Greg. Lop. & Covar. vbi sup. & præterea Pelaez. d. q. 68. nu. 1. aliud velint in donatione iurata, id quod dem iure non probant, nec expresse affirmant, aut defendunt, sed incidenter eius meminere, eorumque opinio ex suprad. vera non videtur. Præterea Roland. à Valle ubi supra, allegatur pro eadem limitatione, qui latius eam probare videtur, nititur fundamentis non estificationibus quanuis coloratis, ut infra statim apparebit in responsione eorum, quare prædicta limitatio destituta manet, & contraria pars quam nunc defendimus fortificata, recteque fundata: cui non obstat glos. in c. quoties cordis oculus verb. & per te. 1. q. 7. quæ tenet, quod interueniente iuramento alteri per alterum stipulari, quæ sequuntur communiter. DD. in l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de verb. oblig. refert plures Roland. à Valle. d. consil. 19. nu. 29. & seq. & ita iuramentum supplet præsentiam partis, Deusque videtur recipere promissionem pro absente, ut videt Felin. in procem. Greg. nu. 24. responderi namque potest, quod cum pars non fuerit vere presens, neque donationem acceptauerit, potest adhuc reuocari ex suprad. adductis, æque enim reperitur, quod recipiatur à Deo, nisi quatenus à principali fuisset acceptata, ut respondet Alciat. vbi sup. d. nu. 432. in fine, & Molin. nu. 65. idque duplici ratio-

ratione. Prima, quia quamvis statuo: caueatur, quod alteri per alterum acqui-
ratur obligatio, illud intelligendum est
interueniente absentis acceptatione, ut
tenuit Paulus de Castro. d. conf. 171. per
totum. Alexan. conf. 126. numer. 5. lib. 5.
Curt. l. uni. d. conf. 110. numer. 2. Deci. vbi
supra. Secunda, quia ita etiam attento
iure communi alteri per alterum stipu-
lari potest in fauorem causæ piz, ut ex-
plicitur probat Ias. in d. 6. alteri. nu. 6.
& nihilominus in donatione facta eccle-
siæ & piz causæ, acceptatio est necessa-
ria pro sui validitate, mixta gloss. com-
muniter approbat in l. illud verbalia
causa in fin. C. de sacros. eccles. est com-
munis, ut testatur Additio Bart. l. i. in
C. in l. penult. ff. de iur. & D. Couar.
in Rubr. de testam. 3. p. nu. 13. & plures
referens. D. Molin. vbi supra. numer. 58.

* Eandem opinionem Alciati, quam su-
pra in hac secunda editione defendimus;
sequuntur alij plurimi auctores, quos
nouissimè in vnum congerit Antonius
Thesaurus, de off. Pedem. 70. numer. 8. vbi
in vers. verum respondetur ex alijs ad
glos. d. cap. quoribus, quæ videbatur con-
traria non esse practicabilem, nec vers;
& Ultramontanos communiter tenere
contrarium, & numer. 6. & 7. tenet cum
alijs, quos refert; quod prædiximus do-
nationem factam absentis reuocari posse
ante acceptationem; etiam si interue-
niat reservatio vsusfructus, vel clausula
constituti, tamen si in articulo principali
de iuramento promissorum donationi
absentis factæ accedente contra Alciat.
& sequaces nobiscum, in princ. nu. 55.
& sic cum limitatione Gregor. Lopez
teneat Thesaur. nempe, quod prædicta
donatio iurata absentis facta, reuocari
non possit, citatque dist. numer. 6. plures
alios auctores eam tenentes, inter quos
Bursat. conf. 118. dicentem magis com-
munem: addit præterea cum ea semel,
atque interum transisse Senatorem, siq;
res dubia, atque satis controuersa est:
nihilominus adhuc in puncto iuris con-
tra limitationem, & sic cum Alciat. &
sequacibus, prout supra nouissimè te-

nui, puto nunc quoque esse tenendum:
essetque in dubium meo iudicio, quādo
donatarius respectu ad aliquod tene-
batur, ut patet ex Molin. vbi supra, &
ex Thesaur. etiam vbi supra. numer. 10. in
ultima ampliat. quamvis in simplici do-
natione loquatur: idem tamen est in iu-
rata: *

Admonet tamen Monterros. vbi sup.
tabellionem de bono consilio, ut partes
admoneat, ut tradatur scriptura dona-
tionis donatario, vel titulus rei donatæ,
quia per traditionem huiusmodi vide-
tur tradita possessio rerum donatarum;
& donatio erit certa, & non perturbabi-
bitur: quod probatur in l. 1. C. de donat.
& in l. 8. tit. 10. par. 3. & in l. 10. tit. 1.
De las donaciones. lib. 3. for. quæ iura bene
declarat Anton. Gomez in l. 45. Taur.
nu. 56. vsque ad numerum 60. & Tellum
Fernandez in l. 17. Taur. numer. 65. & se-
quentibus in melioratione, & donatione
terrij hodie habemus leges regias ex-
pressas, quæ hodie dicunt & probant,
scilicet l. 1. tit. 6. & l. 4. tit. 7. lib. 5. nouæ
recop. regiz. vnde est cautela ad hoc, ut
donatio sit irrevocabilis, vel quod ac-
ceptetur statim à donatario, vel quod
tradatur scriptura donationis coram ta-
bellione donatario nomine possessionis
mis, & melius erit quod fiat utrumque:

Sed an quo casu donatarius decedat
sine acceptatione, ipsius hæredes pos-
sint acceptare prædictam donationem,
vel de conuerso decedente donatore an-
te acceptationem donatarij, an donata-
rius possint acceptare postea donatio-
nem, annitis, & reclamantibus hæredibus
donatoris, dubium est? De quo videndi
sunt Alciat. in dist. cap. cum contingat.
n. 112. & Greg. Lop. in d. l. 4. tit. 4. par. 5.
glos. mag. ad hn. vbi tenent in utroque
casu non posse fieri acceptationem: &
alios DD. allegant: tenet etiam alij DD.
relati per Couar. in d. Rubr. de testam.
in d. 3. p. d. numer. 13. colum. antepen. &
penult. & fin. illius nom. vbi ipse tenet
contrarium, eo casu, quo notarius stipu-
latus est, & acceptatur donationem no-
mine absentis, quo casu limitat ipse

Couar.

Couarr. secundam opinionem principalem supra positam in materia donationis absentis factæ.

- 58 Vtcrius addendum est, quod si donatarius sit præsens tempore donationis, non requiritur acceptatio, licet melius sit, & securius, quod tunc etiam acceptetur donatio, secundum Monterro. vbi supra, & melius Couarr. dict. nu. 13. in 3. parte repet. Rubric. de testament. vbi plures Doctores id tenentes allegat, & dicit communem, & iuramentum operatur præsentiæ donatarii, secundum Roland. à Valle, consil. 19. n. 33. & 34. lib. 1. & an. in dubio presumatur præsentiæ donatarii, licet non fuerit aliquid dictum de præsentiâ ipsius, videndus est Boerius decisio. 353. nu. 3.

- 59 Adde vltimò in proposito, quod tradit Auendañ. 2. par. c. l. prator. nu. 2. vbi dicit esse communem opinionem, quod ad validitatem donationis, vel privilegij sole scientia donatarii sufficit, & ibi refert plures casus, in quibus tacita præsumentur scientia, & acceptatio sequitur. Roland. à Valle, vbi supra, proximè tum retuli, vbi etiam refert quomodo præsumentur scientia. * & Thesaurus. d. decisio. 70. nu. 12. * quæ communis opinio debet intelligi, ut procedat quo ad validitatem tantum donationis, non verò quo ad irrevocabilitatem ipsius, nam ad hoc requiritur acceptatio donatarii, ut supra dictum est, sed cogita super hoc vltimo, quia Roland. vbi supra dicit, quod scientia operatorum ratificationem, ratamen maturius considerata tenendum est, quod prædixi, quia opinio contra Roland. vera non videtur. Adde, quod Menchac. lib. 2. controuers. vlt. frequent. c. 15. num. 8. inquit, quod licet donatio absentis facta valeat, intelligitur tamen dummodo donans donatario id notum fecerit per se, vel per aliam, nec sufficeret, ut donatarius aliunde huius rei notitiam haberet etiam si eam acceptaret, dicens, quod ita firmat esse communem opin. Corneus, consil. 73. eleganter, nu. 7. lib. 3. Corneus tamen ibi tantum dicit, quod gl. & DD. communiter omnes vo-

lunt nequaquam contrahi posse donationem intra absentes, nisi mediante nuntio, vel epistola. Sed quod non sufficiat, quod donatarius aliunde huius rei notitia habeat etiam si eam acceptaret, nec Corneus hoc dicit, nec verum puto existimans donationem absentis factam acceptione sequuta ante revocationem irrevocabilem fieri, quomodo cunque notitia donationis habeatur per suprad. maxime attenda. d. l. Regia. quæ omnia sunt menti tenenda, quia sunt quotidiana in practica, & hac ratione, & quia dependentia sunt ab his, quæ pro intelligentia nostri tex. adducta sunt, examinaui hic, & posui. * Si tamen temporis factæ donationis uterque donans, & donatarius esset in ciuitate eadem, & eodem die, & coram eisdem testibus alter alteri donationem fecisset, valeret donatio etiam absque gratificatione, per ea, quæ in simili tenuit Bellonus, consil. 9. nu. 14. & 16. quem refert, & in terminis ita tenet Thesaurus vbi supra, nu. 12. dicens, quod hæc coniectura attenda. ita nouissimè censuit Senatus, in causa magna. 1587. 15. Nouembris. *

- 60 Vltimò in materia donationis non acceptatæ, an donatio facta alicui, ita, ut post certum tempus acquiratur Ecclesie, vel alteri pio loco, vel causæ, possit reuocari à solo donatore, antequam ab Ecclesia, vel pio loco acceptetur, videndus est Bar. in l. qui Romæ. §. Flauius Hermes. nu. 1. ff. de verb. oblig. & Roder. Suar. vbi supra in dict. q. 8. prin. & Anto. Gom. in l. 40. Taur. n. 19. & sequen. & Dida. Perez. in l. 3. tit. 8. lib. 3. ordi. col. 106. & sequen. & Couarr. li. 1. var. resol. c. 14. nu. 7. & quia ipsi copiose, & late id examinant, ego omitto. Et iam ipse, & alij aduocati huius ciuitatis consulimus in hoc puncto, & artic. contra Bar. vbi supra, cum communi, & veriore opinione.

- 61 Penultimò, circa expositionem horum verborum huius tex. quæ nunc examinamus, est aduertendum, quod ad hoc ut tex. iste locum habeat, requiritur, quod filia, vel filius renuntians superuivat ei, vel eis, quorum hæreditates, & legitimas renun-

renuntiat: nam prædicta renuntiatio hæc tacitam habet conditionem, scilicet, si renuntianti delata fuerit illorum hæreditas, aliàs secus, unde si renuntians decederet vivo patre, vel matre, quorum hæreditates renuntiavit, renuntiatio hæc est nullius momenti, & non nocet nepotibus ex filia renuntiante, licet sint hæredes matris, quia ipsi hoc casu admittuntur, non tanquam hæredes matris, sed ex persona propria: & si non sunt descendentes renuntiantis, multo minus nocebit dicta renuntiatio alijs fratribus, imò ea non obstante omnes filij æqualiter succedunt in bonis parentum, præterquam si pariter disposuerint de tertio & quarto, quod possunt: nam hæc tacita conditio, quæ inest renuntiationi, scilicet, si delata fuerit hæreditas, ita impletur & naturam actionis, si- cut expressa, iuxta gloss. vulgarem, & communiter approbatà in l. item quia. verb. in lè petitur. ff. de pactis. præterea conditio debet adimpleri in ipecifica forma, vt in l. Mæuius. & in l. qui hæred. ff. de condit. & demonstrat. & iuramentum sortitur naturam contractus, siue actus super quo interponitur, & habet eandem conditionem, vt in l. final. cum similib. C. de non num. pecun. ergo cum prædicta conditio non fuerit adimpleta, scilicet, quod hæreditas fuerit delata renuntianti, quia ipse præmortuus est, & nulla sit hæreditas veniens, vt in l. qui superstitis. ff. de acquir. hæred. nec pater id vitæ teneatur assignare filio legitimam, vt supra est dictum, & consensus patris nihil operetur hoc casu, quia in eo etiã subintelligitur dicta tacita conditio, si hæreditas renuntians deferatur renuntianti: consequens est, vt huiusmodi renuntiatio sit nullius momenti: & licet Romanus in dicta l. qui superstitis, & Dedius, & nonnulli alij velint tenere contrarium; tamen præcedens opinio verior & magis composuit est & remissa meo iudicio in iudicando & consulendo; vt pluribus allegatis tradit Cobar. in præsent. in 3. part. 9. l. cum. 4. hanc etiam pluribus Doctoribus re-

lati testatur communè Tellos Fernandez in l. 6. Taur. au. 61. vnde menti tenenda est hæc declaratio ad nostrum textum quia contingibilis est.

62 Ultimo circa hæc verba, patri factu, huius textus est videnda optima quæstio decisa per Nicola. Boerium decis. 184. per tota, scilicet, quando filia dote contenta renuntiat vniuersam hæreditatē matris in fauorem patris totum, vel patris & suorum hæredum, an si iste pater habeat alios filios, fratres & sorores renuntiantis, item & alios filios ex alio & secundo vel tertio matrimonio, vtrum hæc hæreditas renuntiata, mortuo patre diuidatur inter filios vtriusque matrimonij, vel solum pertineat ad fratres & sorores filij renuntiantis ex vno eodemque matrimonio, & nõ ad ceteros alterius matrimonij? videndus est ipse Boerius, quia refert in hoc diuersas opiniones Doctorum; & secundum quam fuerit indicatū in Senatu Neapolitano:

SVM MARI VM.

Ext. hic procedit etiã in filia minore. 25. annorum, maior tamen 11. annorum.

2 Certioratio nõ requiritur minori faciendâ in casu huius textus.

3 Text. hic procedit nõ tantum in filia emancipata, sed etiam in constituta in patris potestate.

4 Text. hic procedit etiam in filio ob aliquam causam renuntians in iuramento hæreditati parentis.

5 Pater in vita non compellitur filio assignare legitimam.

6 Pater volens bene potest filio in vita assignare legitimam.

7 Legitima filij in vita patris assignata, & iradita, an crescentibus postea facultatibus patris possit filius petere supplementum, & incrementum suæ legitimæ, & quid e converso, & numeris seqq.

8 Legitima consideratur ætérna boni, quæ sunt tempore mortis defuncti, non vero ante.

9 Text. in l. si quando. §. l. & 2. C. de inof. testam. declarat.

10 Legitime excessus recepta per filium in vita patris, diminuiti postea facultatibus patris poterit repeti ab ipso filio.

11 Filius in casu huius text. excluditur a petitione supplementi, & incrementi sue legitime, auctis postea facultatibus patris. & per contrarium diminuiti facultatibus non poterit ab eo repeti excessus.

12 Filius, qui in vita patris non recepit integram legitimam, potest postea auctis facultatibus residuum petere.

13 Filius, qui in vita patris coacti per statutum, recepit legitimam pro condemnatione delicti soluenda, an etiam auctis postea facultatibus patris possit aliquid aliud consequi.

14 Statuta sunt stricti iuris, & non sunt extendenda in preiudicium filiorum, sed imò interpretanda, ut quam minimè laedant ius commune.

A filia. In hoc verbo, a filia, est advertendum, quod procedit decisio hæc, etiam si filia sit minor. 25. annis, maior tamen. 12. ann. ut probatur in authent. Sacramenta puerum. iam supra latè declarata, estque communis opinio, secundum Couar. in presenti. 3. part. relectio. §. 1. nu. 3. ubi plures DD. allegat.

2 Sed appropinquat in filia impubere doli tamen capacis videnda sunt, quæ latè diximus in d. authent. Sacramenta puerum. nu. 117. & ad ibi per me dicta me remitto.

3 Vbi etiam latè examinavimus in nu. 113. & seqq. an minor iurans debeat certiorari: de quo in specie huius text. Couar. hic nu. 4. tenet cum Guido. Papa. & Guiljerm. Bened. non requiri certiorationem iuris civilis improbantis hoc pactum.

4 Qui numer. 5. tenet etiam text. hunc procedere in filia non tantum emancipata, sed etiam in constituta in patris potestate.

Sed & text. hic non solum procedit in filia renuntiante dote contenta, sed etiam in filio masculino, vel causa litis,

aut donationis propter nuptias, vel alia ratione recipienti aliquid & renuntiante paternæ hæreditati cum iuramento, & ita oos in hoc capite indifferenter loquuti sumus: tam in filia, quam in filio renuntiantibus, & hæc est communis omnium doctrina in presenti.

5 Sed est hic examinandus articulus satis difficilis in iure, in quo Doctores sibi ipsis valde contradicunt: nam habemus, quod licet pater in vita non compellatur filio assignare legitimam, ut in l. 1. §. si impubere. ff. de collatione bonor. & est communis opinio secundum Imol. & Alexan. in l. lex Corbelia. ff. de vulg. & popil. Fabian. in authent. novissima. in 7. q. C. de inoffic. testam.

6 Tamè volens pater bene potest filio etiam volenti assignare, & tradere in vita legitimam, ut probat text. in l. 1. §. si parens. ff. si quis ad paren. fuer. manum. & in l. cum quo, de peculie. §. fin. ff. ad l. falcid. & est communis opinio, secundum Tellum Fernandez in l. 13. Taur. numer. 1. de quo ultra ipsum videndus est latè las. in lectura. l. frater à fratre, num. 44. in 5. col. illius numeri. in 7. limitatione. & in repet. num. 43. ad fin. ff. de condit. indeb. & Roderic. Suar. ubi supra, num. 3. ad fin.

7 Sed est dubiū, si assignata huiusmodi legitima in vita, & filio tradita, postea facultates patris augeantur, an filius possit petere supplementum suæ legitimæ in eis: Et quod non possit, nec etiam per contrarium diminuat legitimam sibi assignatam, si facultates patris decreverint, tenet Iacob. Butric. primus omnium, & magister Barr. in l. pactum. C. de collat. in vers. modò quæro. argumento text. in l. penult. C. de solut. ubi probatur, quod si fundus datus in solum pro debito, industria & opera creditoris melior factus sit, debitor nihil ex hac melioratione potest petere, sicut & converso creditor conqueri non posset, si deterior factus esset: iussuper inquit Iacob. Butr. quod in nostro casu filius non excluditur virtute pacti de non succedendo, quia hoc reprobatum est à iure civili, sed

ex vi perceptionis partis, quæ sibi com-
petebat, unde si postea facultates patris
auctæ sint non poterit petere supple-
tum, quia recepit quod suum erat, &
ex solutione eius, quod sibi debetur, ex-
cluditur, & non ex vi pacti de non suc-
cedendo, & ibi addit aliam rationem, &
ita inuenio, quod hanc opinionem Ia-
cob. Butri. testantur communem in pro-
prio loco Roma. colum. 6. & Georgius
Natan. in presenti colu. 2. & Roderic.
Suarez in l. quoniam in prioribus, in. 4.
limitatione ad l. regiam, num. 4. fol. 152.
C. de inoffic. testa. quem referens hanc
dicit communem Covarr. in presenti,
in. 3. parte. §. 1. nu. 2. communem etiam
testantur Anton. Gomez, in l. 22. Taur.
nu. 4. & Mencha. plures allegans de suc-
cessi. creat. §. 20. nu. 291. hanc etiam com-
munem, & magis communem plurimos
Doctores referens, veram & tenendam
dicit, & probat nouissimè Tellus Fern-
and. in d. l. 22. Tauri, nu. 16. ultra quos
omnes hanc dicit communem Ioan. Crot.
à nemine allegatus in rep. dist. l. frater à
fratre, numer. 17. ff. de condic. indebit.
hanc testatur communem, & magis com-
munem videri omnino postremus Gas-
par Baeca in tractatu, quem fecit de non
meliorand. ratione dot. filiabus, cap. §.
num. 30. vbi numeris sequentibus, eam
tenet cum modificatione quadam, &
loquitur ipse in filia dotata competen-
ter, eandem etiam opinionem nouissi-
mè dicit communem, cum Roma. Curt.
& Boerio. decis. 6. Ioan. Baptista in suo
rario communi opinionem. litera. F. nu.
166. fol. 74.

Sed meo iudicio contraria opinio est
verior, & tenenda, imò quod filius possit
postea petere legitimam, & eius supple-
mentum in bonis postea auctis, & hoc duo
bus præcipue fundamentis omisis alijs.

Primo, quia legitima consideratur
attentis bonis, quæ sunt tempore mor-
tis patris, & non ante, ut in l. cum qua-
ritur. C. de inoffic. testamen. & in l. 3.
& 7. tit. 6. lib. 5. Nouz Recopil. Regiz,
quæ illud loquuntur in melioratione
tertij & quinti, tamen idem est in legiti-

ma, cum tertium inter liberos sit legiti-
ma, quia extraneo relinqui non potest, ut
in l. a. d. tit. 6. lib. 5. unde non potest filius,
etiam si tempore assignationis legitime
in vita patris, sibi facta recipiat suam le-
gitimum competentem, & integram, at-
tento valore bonorum patris, illo tempo-
re renuntiare ius futurum, hoc est, quod
postea augetur, quia est pactum de futu-
ra successione, quod iure civili est im-
probatur, & hoc fundamentis contrariæ partis, ite
etiam respondetur. d. l. 1. §. si parens, &
d. l. cum quo de peculio. §. si quis in his
iuribus, non supponitur facultates patris
esse auctas postea, sed solum affirmatur
id, ad quod dicta iura adduximus, & illicet,
posse patrem præuenire nepotes mor-
tis, & soluere legitimam filiis in vita, quod
quidem non mirum est, nam & l. fin. C.
famil. erciscund. hoc expressius dicit, nā
inquit posse patrem in vita diuidere bona
sua inter filios, & quod valer huiusmodi
diuisio non tamen, idcirco sequitur, quod si
post dictam diuisionem alia bona antea
fuerint, non debeant diuidi. art. 1. lib. 5.

Secundo, & principaliter. hæc opti-
nio affirmatiua probatur. ex text. opti-
mo in l. si quando. §. 1. & 2. C. de inof-
fic. testa. vbi probatur, quod etiam si
pater filio in vita det, & assignet aliquas
res pro legitima sua, vel pro parte ipsius,
non prohibetur filius postea supplemen-
tum petere. Neque obstat intellectus,
quem ad illum tex. ex pluribus Doctori-
bus assignat Tellus Fernandez vbi sup-
d. num. 16. ad finem. f. quod ibi filius nou
accepit integram legitimam, sed parte
ipsius, idcirco non prohibetur residuum pe-
tere, at vero nostra quæst. est, quando fi-
lius in vita integram legitimam, & tem-
pore sibi competentem accepit. Nam
respondeo, quod idem est, etiam si inte-
gram legitimam accipiat, quia respectu
bonorum postea quæ sunt, non inte-
gram legitimam accepit, unde licet res
pectu eius legitime, quæ sibi compe-
tebat tempore receptionis nihil possit pete-
re ex bonis patris, quia iam recepit ius,
sibi competentem, tamen respectu cæterorum

X bono-

bonorum postea quāzitorū non prohibetur petere legitimam, sicut videmus in dictis §. 1. & 2. quia licet respectu illius partis, quā filius in vita patris recepit, nō possit post mortem patris aliquid petere, respectu tamē reliquę partis sibi pro complemento legitimę competentis in bonis patris, bene potest petere, ut in dictis iuribus probatur, quia huic iuri non potest renunciari, cū sit improbatum pactum de renuncianda futura successione: vnde cū valeat argumentum de parte quod totum, & de toto quo ad partem, ut in l. quę de tota cum simili. de rei vendic. consequens est, ut in illis §. hęc secunda opinio bene probetur, non obstat: et intellectu & responsione illis iuribus assignatis per Tellum Fernandez vbi supra.

Et ita inuenio, quod hanc secundam opinionem tenet expressē contra Jacobum Bot. Bald. in d. l. pactum dotali. in 6. opposit. C. de collat. & dicit hanc opinionem communē Iaf. in d. l. cū quāzitur & in auct. nouissima. num. 9. & in d. l. si quando. §. 1. incip. illud. C. de inof. testamēt. & communiorē dicit idem Iaf. in l. quod Seruius. col. fin. num. 12. ff. de condi. caus. dat. & c. dicit etiam communem eam sequēdo Couar. vbi supra. & hanc dicit magis communem & eam sequitur Menchac. vbi supra. hanc etiā dicit magis communē & eam sequitur idem Couar. in c. Raynutus. §. 1. nu. 8. de testamēt. & dicit magis comunem idem Menchac. de success. creat. §. 18. num. 84. quā opinioem tenent etiam Bald. & Ripa. num. 38. per text. ibi in c. xpm. M. Ferraricus de constit. & sequitur eam: & dicunt communem alij reclar. per T. illum Fernandez. vbi supra. nu. 35. sequuntur plures relati per Baqum vbi supra: num. 27: dicit communem Ioan. Bapt. vbi supra, cum Couar. hic: Iaf. & Gram. quos tantū refert.

10 In vnde per contrarium idem erit diminutis facultatibus patris tēpore mortis ipsius, nām poterit repeti a filio excessus legitimę iam pręstite & receptę, secūdū Paul. de Cass. in l. in ra-

tiōne. la. 3. na. §. ff. ad l. Falc. & ibi Alex. num. 7. & est ex mente communis opiniois affirmatiuę secundo loco supra positę, licet prima communis habeat contrarium: & in specie Tello Fernandez. vbi supra, dict. nu. 16. col. antepen. Nam retenta secūda opinio debet retineri opinio Paul. supradict. quia contrariorū eadem est disciplina: & retenta prima opinio principalis, debet teneri cōtra Paul. sed ut dixi, meo iudicio, secūda opinio est verior & tenēda, & per consequens supradicta illatio, licet ambę opiniones communes & magis communes sint, secūdū quod DD. dicunt.

11 Vnum tamē est sine dubio, quod deducitur in proposita quāzitione ex nostro text. scilicet, quod si filius hic, qui in vita patris accepit legitimā sibi tunc competentem, cum iuramento renuntiavit hereditati patris futurę, tūc omnino excludetur, etiam auctis postea facultatibus patris, & per contrarium si diminuantur, nihil repeti poterit ab eo filio, per textū in hoc cap. quāuis pactum. qui expressus est in hoc: & plures Doctores allegās testatur hęc esse magis communem opinionem Couar. in pręfenti. 3. part. dict. §. 1. num. 2. colum. penultim. & final. illius numericeandem quoque sententiam tenet Tello Fernandez, vbi supra, num. 12. qui num. 13. & 14. alios duos casus cōsiderat in materia. Hanc testator etiam magis communem Ioannes Baptista vbi supra, qui alios allegat, non verō supradictos, & inquit hanc esse cōcordiam inter supradictas opiniones.

12 Primus casus est Telli vbi supra, quādo filius in vita patris non recepit integram legitimā, nam inquit Tello cum alijs, quos refert, quod tunc auctis facultatibus patris, potest filius residuum petere, ex d. l. si quando. §. 1. C. de inof. testamēt. quod sanē verissimum ipse quoque esse censeo. Sed videtur aliquo modo in hoc ipse Tello incidere in opinionem hanc nostrā secundam principalem: nām si filius non recepit integram legitimā, etiam & respectu bono-

bonorum, quæ id temporis pater habebat, clarum est, quoddam etiam si facultates patris non augeantur, poterit petere postea residuum, igitur cum Tellos Fernandez num. 13. dicat quoddam auctis facultatibus quando filius non integram legitimam in vita patris accepit, potest filius petere residuum, loquitur etiam respectu bonorum postea auctorum, nam si firmus erat auctor supradictus in opinione Iacob. Butric. quæ fuit primo loco suprà posita, non debebat dicere in d. num. 13. quoddam auctis facultatibus, filius, qui non recepit in vita patris integram legitimam, potest residuum recuperare, quia etiam si non auctis fuissent, sed eadem bona fuissent, quæ erant tempore assignationis & receptionis, posset illud petere.

13 Secundus casus Telli Fernandez in d. nu. 14. est, quando pater in vita coactus fuit vi statuti solvere legitimam tunc filio competentem pro delicto ipsius filij, nam tunc etiam auctis postea facultatibus patris, filius nihil aliud consequi poterit, & ibi allegat Doctores hoc tenentes, hæc opinio vera videtur, quia hoc casu iam lex, hoc est statutum contenta videtur illa legitima non inspecto tempore mortis, licet posset subtiliter instari, quoddam statutum huiusmodi non præcipiat legitimam considerari tempore condemnationis, neque tempore mortis patris, sed tantum dicit, quoddam pater teneatur solvere legitimam filio in vita pro condemnatione ipsius, unde non auferit ius filio competens in bonis postea futuris.

14 Et sic cum statuta sint stricti iuris, non sunt extendenda in præiudicium filiorum, sed imò interpretanda, ut quam minime lædant ius commune, ut in l. 2. C. de noxal. act. cum simili. quia debet intelligi secundum ius, ut in l. nam & posteriores. ff. de legibus. præcipue quia est evitanda legum correctio, ut sunt iura vulgaria, propter quæ dubium sum in hoc ultimo casu, ut cogita, & dato maiori otio deliberari.

mutuam ad omnes & a
mutuam

Ex. hic an procedat in filia intrante religionem renuntiatæ hereditatis patris cum iuramento aliqua dote recepta.

- 1 Renuntiatio intrantis religionem qualiter & quo tempore hodie fieri debeat.
- 2 Ingressus monasterium si ledatur enormis sume ex sua renuntiatione iurata, quæ fecit, an positiuimodi renuntiatio iurata rescindi per restitutionem in integrum.
- 3 Testamentum ingredientis religionem ante ingressum factum, an valeat hodie stare quodam decreto sacri Concilij Tridentini.
- 4 Donatio inter vivos, facta aliquibus diebus ante ingressum, an valeat stare dict. decreto sacri Concilij Tridentini?

V M nuptis radebatur. Adde idem esse si filia renuntiet dum religionem intrare vult, & sic quoddam monasterium nihil petere possit, ex iuris vulgari regula, quoddam valet argumentum de matrimonio carnali ad spirituale & contra, ut in c. inter corporalia. & c. fin. de translatione prælat. præcipue cum in hoc differencia non inueniatur, & ita in terminis teneat Bart. in l. fin. nu. 6. in fin. & ibi alij Doctores. C. de pact. præcipue Cagnolus in repetit. illius. l. nu. 115. & testatur eam videri magis communem opinionem Covar. in præfenti in 3. parte. §. 2. nn. 3. qui eam sequitur, & inquit procedere, etiam si non reciperet omnem quantitatem sibi competentem, dum tamen congruam dotem recipiat: & tandem inquit esse admodum vile, & denique tantissimum, ad evitandas Doctorum opiniones in hac controversia, ut prædictum pactum fiat ex consensu monasterij, id est, prælati, & conventus, qui in querendis possunt monasterio præiudicare, ut in specie assertit tenere Purpurat. & Cagnol. in d. l. fin. nu. 194. & ita est tenenda hæc cautela, quia contra communem supradictam tenet Cornueus consil. 272. libr. 3.

X 2

& est

& est etiam communis opinio in contrarium, vt latissimè pro vtraque parte plures allegans tradit Tello Fernandez in l. 6. Tauar. nu. 53. & pluribus sequentibus, qui est omnino videndus in hoc articulo.

2. Hódie vero per sacrum concilium Tridentinum sessione. 25. cap. 16. aliter in hoc statutum est, his verbis. Nulla quoque renuntiatio, aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuscunque causæ piz valeat, nisi cum licetia episcopi, siue eius carij fiat intra duos menses proximos ante professionem, ac non lias intelligatur effectum suum fortiri, nisi sequuta professione, aliter verò facta etiam si cum huius fauoris expressa renuntiatione etiam iurata sit irrita & nullius effectus, & sic hæc forma seruanda erit in renuntiationibus, quæ deinceps fiet, quæ traditur in hoc decreto.

3. Sed, an si laici ex renuntiatione ingrediens monasterium enormissimè, quia renuntiavit opulentissimæ hereditati, modicæ dote, sufficiens tamen contenta, poterit rescindi huiusmodi renuntiatione iurata per restitutionem in integrum. Quia in re, quicquid sit in alijs casibus, vt dictum est à me in authen. sacramenta puerum. C. si aduers. vendit. in hoc tamè speciali, quando renuntiatio ingreditur monasterium, nullo modo rescindi debet dicta renuntiatione si tamen fiat secundum formam hodie traditam in dicto decreto sacri concilij, etiam si lesionem enormissimam contineat, vt tenet latè fundans & probans Cogan. in presenti dict. 3. nu. 5. sequentis opinionem Decij, & Aymon Shull. in consilijs per eum ibi allegatis, & bene. D. Burg. de par. consil. 5. nu. 1. & seq.
4. Sed videtur, quandam satis acuti ingenij Iorisperitum intelligere prædictum decretum sacri concilij supra relatam in renuntiatione & obligatione, quæ fit inter viuos, secus verò in testamento, quod ingrediens ante ingressum potest iure fecere testando de omnibus bonis suis prout voluerit, necquè ingressu

monasterij testamentum recipitur, vt in auth. de monach. 6. ff. de & in 3. nunc autem. & in auth. si quæ mulier. C. de sacrosanct. eccles. & in auth. nunc auct. C. de episcopis & cleric. & in cap. si quæ mulier. 19. quæ. fin. vnde cum sacrum Concilium tantum loquatur in renuntiatione & obligatione, quæ quidem inter viuos sunt; non debet extendi ad testamentum, quod est actus morientis & deambulatorium vsque ad mortem, cum per hunc intellectum euitetur legum correctio; & quod non mutatur, quare stare prohibetur in l. i. Iubemus. C. de testament. & in l. præcipimus. C. de appellat. Certe hic intellectus si verus est, prout videtur, optimus est, & qui plurimum conducit in practica, licet non sit remedium firmum consanguineis vel alijs, quibus in testamento ingreditis relinquunt hæreditas, quia postea ingressus poterit reuocare & annullare testamentum per suasionem monachorum & conventus. Sed quicquid sit, non audeo affirmare hunc intellectum relinquere sub declaratione summæ nobis Pontificis, qui habet autoritatem declarandi in dubiis tenet hæc meam opinionem, & intellectum ad. & decretum Sancti Concilij Trid. Ioan. Gratian. in reg. 456. num. 7. Illud scio, prædictum Iorisperitum qui ita intelligebat sic practice casu in suam personam, quia ingressus fuit monasterium sancti Francisci Saluatiæ, & antequam intraret, fecit testamentum, & disposuit de bonis suis in fauorem suum fratrum prout voluit, sed de eius testamenti firmitate dubito, attento dicto decreto sacri concilij, quod alias per hunc modum deservit retractari. Item etiam, quia sunt diuersæ opinionēs inter glossas & Doctores in tribus supra allegatis monachis ante ingressum possit condere testamentum, præcipue attenta l. 17. tit. 1. part. 4. 6. quæ post ingressum prohibet testari. de cuius intellectus vltra Gregor. ibi glossa. 1. videndus est Cogan. in re. ad nu. 5. ad si. de testam. quod licet d. n. i. per totum agit, an & quando testamentum factum

tum factum ante ingressum religionis, rumpatur per professionem, & quod factum post ingressum ante professionem tamen non reuocatur per professionem, & n. 9. quod post ipsam professionem non potest mutari, nec reuocari etiam in favorem monasterij quavis in vitroque alij aliud teneant, vide etiam in mat. Ioan. Gratia. vbi supra, per totam illam reg. 456.

Cogitabam, an posset dici, quod ingressurus, sine ingressura religionem, aliquibus diebus ante ingressum, faciat donationem firmam, & solennem suorum bonorum inter vivos, cui velit, reservata, sibi aliqua parte competente pro suis necessitatibus, non facta mentione, nec renuntiationis, nec ingressus religionis, quia cum quis existit in seculo non cogitans de ingressu religionis, etiam hoc die non videtur prohibitum per sacrum Concilium, quod donet, dom tamen alia solennia servet, & in fraudem Concilij id non faciat, precipue, quia decretum supra dict. 5. Concilij attentis preceden-
tibus decretis tantum videtur loqui in renuntiatione facta ab ingressu religionem. Sed adhuc de hoc dubito, si fraus huiusmodi donationis presumi possit, quod potest constare, vel ex modico intervallo temporis inter donationem predictam, & ingressum religionis, vel ex alijs etiam coniecturis, ideo consulo, ut semper in renuntiationibus huiusmodi, servetur forma tradita in hoc a sacro Concilio Tridentino, vbi supra.

SYMMARIUM.

I Ex. in hoc cap. quavis pactum, procedit etiam si nulla dote recepta renuntiatio fiat.
Matrimonium, an valeat, & esse possit absque dote.

I dote contenta. Idem si nulla dote recepta renuntiationem hanc iurata, de qua in hoc text. faceret, quia tunc alia ratione sustinebitur hec

renuntiatio, scilicet, quia iuramentum potest servari absque dispendio salutis eterne, quod ratio etiam militat in hoc casu, sicut quando filia renuntiavit accepta aliqua dote. Et hæc est communis opinio, licet aliqui Doctores teneant contrarium, secundum Covar. hic dict. §. 2. num. 6. ultra quem eandem plures Doctores referens Anton. Gomez in. l. 22. Tauri, nom. 7. quæ est tenenda, licet ultra allegatos, per ipsos contrarium etiam teneant Anchar. consi. 39. nu. 2. & Imol. consi. t. colum. 2. & Barbat. consi. 21. nu. 5. & 6. lib. 1. & Matthæus de Afflict. in. c. 1. §. si quis investierit. de feud. dat. in vic. l. communem, nu. 23. qui post las. consi. 133. nu. 15. in fin. lib. 4. limitat communem opinionem supradictam, si renuntiatio cum iuramento fieret hæreditatis maternæ nihil recepto, de quo ipse dubito propter communem opinionem supradictam, & de intellectu communis videndus est Covarruias.

2 Et ex supradict. communi opinio. infertur valere quidem matrimonium, & posse contrahi absque dote, quod probatur etiam ex tex. in. l. quod si nulla. ff. de religiof. & sumpt. fun. in Concilio tamē Arelatens. cautetur, quod nullum sine dote fiat coniugium, quod legitur in. c. nullum. 30. quæstione. 5.

SYMMARIUM.

I Ex. hic procedit etiam in renuntiatione hereditatis maternæ.

2 Renuntiatio hereditatis maternæ, an vocat patris habentis in sua potestate renuntiantem, quoad usufructum sibi debitum in bonis renuntiantis, & quoad alia? & numeris sequentibus.

3 L. fina. in princip. C. de bon. quæ a lib. declaratur.

4 Dispositio illius. L. non procedit quando testator, de cuius hereditate agitur, tacet, vel expressit voluit patrem non succedere, sed quod repellatur.

3 Patet

- 5 Pater in causa ista excedit. Prefertur substatu-
taria. *l. 1. §. 1. de iur. et iur. 109*
- 6 Sed hoc procedit in substatu. extraneos
secus in continentes. *l. 1. §. 1. de iur. et iur. 109*
- 7 Substitutio pupillaris tacita excludit ma-
trem, quando substitutus est frater pa-
pilli, vel alius coniunctus.
- 8 Idem esse quando substitutus est pia causa
ad exonerandam conscientiam testantis.
- 9 *L. 2. C. ad Orfician. intelligitur.*
- 10 Renuntiatio filij hereditatis maternæ cu-
iuramento, an valeat, & noceat patri;
quando mater extraneum heredem se-
cit.
- 11 Renuntiatio filij hereditatis maternæ, an
noceat patri, quando mater decessit in-
testata.
- 12 Renuntiatio hereditatis maternæ, facta
simpliciter, in dubio censetur facta sa-
nore fratrum, vel sororum.
- 13 Renuntiatio hereditatis maternæ, deces-
sante matre intestata, & sine alijs des-
cedentibus legitimis, excepto renūcia-
te, non impedit quin hereditas ipsius
deferatur ipsi renūciantibus.
- 14 Renuntiatio filij hereditatis maternæ fa-
cta & sine iuramento, an noceat patri quod
oblat. ad usufructum, & dominium seqq.
- 15 Filijs famil. non possunt cessare de rebus, in
quibus patres eorum habent usufruc-
tum, nec eas alienare, & ita voluntas in
parentum.
- 16 Filius famil. non potest hodie facere pactum
de nō petendo legatum sibi velictum sub
conditione in preiudicium usufructus
patri in eo debiti.
- 17 Pecunia filij famil. in quo pater habet
usufructum, non potest esse ob delin-
quentem filij, non solum respectu usufruc-
tus, sed nec etiam quoad proprietatem,
ne sit patri in preiudicium.
- 18 Pactum non queritur usufructus in bonis,
quæ filijs famil. dantur, vel in alijs quan-
tur conditione adiecta, ut ad patrem non
veniat usufructus in rebus.
- 19 Mater potest apponere filio prædict. con-
ditionem, scilicet, ne usufructus perue-
nit ad patrem, quando male suspicatur
de moribus mariti.
- 20 Mater, an regulariter possit apponere di-

ctam conditionem, scilicet patri quæ
datur usufructus, etiam si mali non sa-
piteretur de moribus mariti.

21 Difficultas quæ eadem ex. l. quoniam in prio-
ribus. C. de inoffic. testament. mora dis-
solvitur.

22 Renuntiatio filij hereditatis maternæ,
noceat patri sine dubio, quando ipse pater
consensit prædictæ renuntiationi.

Nullum ad bona paternæ re-
gressum haberet. Adde idē
esse reddēdū singula sin-
gulis, si filia, vel filius
renūciat cum iuramento
hereditati maternæ, pro-
mutentes ad bona maternā nullum re-
gressum habituros, nam valebit huius-
modi renuntiatio iuramento vallata, &
tervis, quæ requiruntur, servatis, sicut va-
let quando sit renuntiatio bonorum pa-
ternorum, de quibus in hoc text. eisdē
rationibus, quæ æquē militat in bonis
maternis, servatis servandis: & hoc est
sine dubio meo iudicio.

¶ Dubium autem versatur in hoc pun-
cto, an huiusmodi renuntiatio facta
cum iuramento de bonis maternis no-
ceat patri, qui in sua potestate habet fi-
lium; vel filiam renuntiantem, si mater
decedat in vita patris, quæ si post dece-
dat, etiam non est dubium. Itaque du-
bium est, quando mater, cuius bonis fi-
lius vel filia renuntiauit cum iuramento,
decedat in vita patris filij, vel filiarum.
renuntiantis, an huiusmodi renuntiatio
preiudicet, vel noceat patri in aliquot.

In hoc dubio inuenio doctrinam Pau-
li de Castro. in l. final. in principio. C. de
bon. quæ lib. nume. 5. in hunc modum
distinguentis, quod aut filius, qui rep-
diat legatum iuramento, mortuus est vi-
uente matre, & tunc pater non potest
ibi aliquid acquirere, nam etiam si non
repudiasset, per mortem esset exclusus,
quia repudiatio non fuit sortita effe-
ctum, nam cessaretur habere in se taci-
tam conditionem, si sibi deferretur, &
non fuit de lata, aut filius superuixit ma-
tri, & tunc eodem instati sibi deferretur,
& per repudiationem præcedentē ab eo
abdi-

abdicatur, quæ tunc incipit effectum fortiri, quod ibi, quodam simili comprobatur, & idem pater tunc potest eam sibi acquirere, si decessit intestata, secus si testata, & alium fecit heredem, quia dispositio dict. l. fin. C. de bono. quæ lib. non habet locum si testator, de cuius hereditate agitur, aliter providit, & ad patrem noluit pervenire, quia potest derogare dispositioni dict. l. fin. argumento text. in authentic. excipitur. C. eodem. de bon. quæ lib. tam expresse quam tacite, hæc Paulus, unde miror Tellum Fernandez, qui in l. 6. Taur. nu. 55. allegans dictam doctrinam, Paul. aliter eam refert, & nihil super ea dicit, miror etiam virum doctissimum Covarr. qui eam falsam esse existimat, aliter etiam Paulum intelligens, Præful enim meretissimus in 3. parte rele. & huius. c. §. 2. nu. 3. in princip. illius numeri, refert Paulum in supradicta facti specie tenere, non nocere huiusmodi renuntiationem iuram patrifamil. sub cuius potestate manet filius, qui renuntiavit, si mater mortem obierit vivente patre, & nondum finita patri potestate, nam ut clarè apparet ex litera Pauli supra relatæ, ipse hoc non tenet, sed quod si mater decessit intestata, tunc pater potest sibi acquirere eius hereditatem filio competentem, & delatam, si verò decessit testata, & alium heredem fecit, tunc Paulus expresse inquit excludi patrem propter filij renuntiationem præcedentem, unde diversum est hoc ab eo, quod Covarr. existimavit Paulum dicere.

Unde ipse Covarruvias adhuc existimans mentem Pauli esse, quam ipse reculit in dict. numer. 3. in princip. postea in eodem numer. 3. in penult. & ultim. columnis, inquit opinionem Pauli non omnino admittendam esse, & ipse in hunc modum distinguit pro intelligentia casus supradicti per Paulum positi, scilicet, quod aut pater consensit renuntiationi factæ per filium, & tunc res est admodum expedita, quod sibi nullius ius in hac re causa patris potestatis competat, cum eadem per consen-

sus renuntianerit, nec filio deferri possit hereditas tempore mortis illius, de cuius agitur successione, quia eidem validdè renuntiaverat, & idem pater non potest hereditatem illam petere ex persona filij, & sanè in hoc casu Covarr. bene dicit, nec enim loquutus est Paulus de Castro in eo, aut pater non consensit renuntiationi supradictæ, & hoc casu loquitur Paulus, & secundum intellectum, quem Covarr. dicit habere verba Pauli, non nocet renuntiationi patri hoc casu, sed ipse Covarr. inquit, quod valet, & nocet renuntiationi quoad cetera, patri tamen non nocet quoad ususfructum, neque quoad alia iura, quæ ratione patris potestatis habere in eisdem bonis poterat. Sed si bene advertamus ad Paulum ipse non inquit indistinctè, non nocere patri renuntiationem in hoc casu, sed distinguit, an mater, cuius hereditas fuit renuntiatum per filium cum iuramento, decesserit testata, nec ne, nam si decessit testata, & alium heredem fecit, non verò filium, qui renuntiavit, inquit Paulus, pater non admittitur, quia mater potuit patri, hoc est, marito suo tollere prædictam hereditatem, & alij relinquere, & derogare dict. l. fin. tam expresse quam tacite, si verò decessit intestata, tunc pater potest acquirere hereditatem, quia illo tempore, quo decessit mater ab intestato, defertur filio suo hereditas, & patri acquiritur ratione patris potestatis, & idem si bene perpendantur verba, & mens Pauli non meretur reprehendi, & opinio Covarr. in effectu videtur concordare in vno casu cum opinione Pauli, scilicet, quando decessit mater testata, & alium heredem fecit, nam tunc & Paulus, & Covarr. concludunt nocere patri renuntiationem, præterquam in ususfructu, quia respectu eius Covarr. dicit, patri non nocere renuntiationem, licet dubius sit in hoc, Paulus verò generaliter tenet nocere patri renuntiationem, nec excipit ususfructum. Sed pro intelligentia supradictorum circa dictam doctrinam Pauli duo sunt hic videnda. Pri-

modum doctrina Pauli sit vera. Secundò, an iure procedat limitatio Couarru. in usufructu.

3. Quoad primum, circa illud mēbrum Pauli, quando mater decessit testata, & alterum hāredem fecit, quòd noceat patri renūtiatio præcedens facta à filio: contra hanc opinionem videtur text. expressus in d. l. fin. in princ. C. de bon. quæ lib. vbi probatur, quòd filiofamil. recusante adire hāreditatē sibi delatam, potest pater eam sibi adire suo periculo & commodo: ergo licet filius renuntiet, & nolit hāreditatem patris, pater ipse non obstante renuntiatione, & recusatōne filij, poterit eam sibi adire: Sed nihilominus ego existimo hāc opinionem Pauli esse veram. Neque obstat d. l. fin. in princ. quia text. ille loquitur, & procedit in hāreditate iam delata filio, & sic in hāreditate præsentī, nos verò agimus in hāreditate tēpore futuro deferenda, & sic in iure querendo, at quidem diuersa ratio est iuris quæsitī, & querendī, & qui nō potest renuntiare ius quæsitum in præiudiciū alterius, potest renūciare ius querendum, & valet renūtiatio, vt in debitorē filio, & prælatō, qui possunt præiudicare in querendis creditoribus, filijs, & ecclesijs, non verò in quæsitis, vt supra satis superque dictum est: ergo meritò quod renūtiatio filij de hāreditate matris iurata noceat omninò patri, cū iuramentum non fuerit vi nec dolo præstitum, & possit seruari sine periculo salutis æternæ, vñ in hoc text. nec obstant verba finis huius text. dum dicit, nec reſponder in alterius detrimentum, quæ est exceptio & limitatio huius textus, quia hōc procedit de detrimento principalī, secus de secundario, vt expressè tenet glof. fin. hic, quæ intelligit secundario dici, etiam si noceat filijs renuntiantis, quia valet renūtiatio: quæ glof. cōmuniter est approbata, vt infra vidēmus: ergo si in præiudiciū filiorum valet renūtiatio, & fortiori valebit in præiudiciū patris, quia fortior ius habet filius in bonis patris, quā pater in

bonis filij, vt supra dictum est.

4. Secundò, respondeo cum Bald. in d. l. fin. numer. 4. & 13. vbi tenet, quòd dispositio illius l. non procedit, si testator, de cuius hāreditate agitur, voluit patrē non succedere, sed quod repellatur, non solum si expressè hoc dixerit, argomen. text. in dict. authent. excipitur. C. eod. sed etiam si tacitè & per indicia cōstet, eam fuisse defuncti voluntatem, sicut videmus in tacita pupillari quæ non excludit matrem, nisi per indicia probetur, testatorē contrarium voluisse, argumēto. l. Lucius. ff. de vulg. & pupil. & in l. in testamento. C. de testam. mil. & notatur in l. precibus. C. de impub. & alijs subst. & alijs pluribus locis: ergo ita & eodem modo si constat de voluntate matris testantis, saltem tacitè per indicia voluisse excludi patrē à successione, & hāreditate filio deferenda, non admittetur pater: quod satis constat, si mater in testamento vñom ex filijs vulgariter substituit alteri filio in cōmuni potestate posito, nam talis substitutus præfertur patri, & idem erit & fortiori, si expressè mater prohibeat hāreditatem ad patrē venire: argom. dict. authent. excipitur: eundem etiam intellectum sequitur Paulus de Castro ibidem. num. 6. vbi ex hoc infert, matrem posse tacitè & expressè derogare dispositioni illius legis.

5. Sed contrā hunc intellectū facit opinio glof. in dict. l. fin. in princ. verbo resfante. quæ tenet, quæ pater in casu illius text. præfertur substituto: & sic illi, qui ex voluntate testatoris debebat habere hāreditatem in defectū instituti: quam sequitur Bartol. ibi, & ceteri Doctores: sequitur idem Bartol. in l. i. numer. 22. ff. de vulg. & pupilla. substituto: duplici fundamento. Primò, per 9. fin. in q. thodo. iusd. l. fin. vbi dicit text. perinde ad patrē hāreditatē pertinere repudiante filio, ac si ipse pater ab initio fuisset institutus. Secundò, per text. in l. si pater fam. ff. de hāre. instit. vbi probatur, quod substitutio vulgaris intelligitur, si institutus hāres nō erit, vel alium hāredem fecerit.

rendo, & non quæsito, ut supra dictum est, unde mater poterit liberè de sua hereditate disponere etiam in extraneos, at verò in casu dicti. l. fin. & glo. ibidem, & communis opinionis, filius ante delatam sibi hereditatem nonquam renuntiavit, sed postquam sibi delata fuit, renuit, & recusat adire, quod non potest facere in præiudicium patris, nam eo non obstante pater poterit suo periculo adire, unde merito, quod in hoc casu substitutus extraneus datus à matre, non privet patrem hac facultate adeundi, præterquam si substitutus sit communis, ut supra dictum est, & hæc ampliatio ad doctrinam Pauli vera videtur, non tamen eam omnino affirmo. Et cum his est expeditus primus casus distinctionis Pauli, scilicet, quando mater, cuius hereditati filius cum iuramento renuntiavit, decessit testata.

II Superest nunc alios casus Pauli, scilicet quando mater decessit intestata, an renuntiatio filij noceat patri? Et Paulus tenet, quod acquiritur hoc casu hereditas patri per eius agnitionem, ut in. d. l. fin. quia statim mortua matre intestata eius hereditas deferatur filio, unde eo renuntiante potest pater adire. Sed hoc ipse intelligo verum, præterquam si renuntiatio hereditatis heret in favorem fratrum, matre consentiente, nam sicut potest renunciari in favorem eius, cuius hereditas renuntiatur, ita etiam & in favorem fratrum, ut supra est dictum, unde si in eorum favorem renuntiatio fiat, existimo quidem nocere patri eisdem rationibus, quibus diximus supra cum Paulo nocere renuntiationem factam in eiusdem matris favorem, quando mater decessit testata, imò à fortiori, quia à principio emanavit renuntiatio in favorem fratrum principaliter.

12 Quinimò etiam si renuntiatio hereditatis materne fieret simpliciter, ad hoc videtur in dubio facta favore fratrum, vel fororum, & sic etiam si testator decessit ab intestato, filia, quæ renuntiavit cum iuramento eius hereditati simpliciter, non admittitur ad successionem

ipsum, imò repellitur, ut testatur receptissimam esse, & communem opinionem pluribus Doctoribus relatis Covarr. in præfenti in. 3. parte. §. 3. nu. 5. unde cum excludatur per suam renuntiationem præcedentem iurata ab ea hereditate, & adeam admittantur fratres, in quorum favore fuit facta, vel subintellecta prædicta renuntiatio cum consensu matris, & renuntiatio sit iuris quærendi, merito, quod etiam hoc casu valeat, & præiudicet patri, & sic male suspicor de doctrina, & opinione Pauli, ubi supra in hoc secundo casu, scilicet, quando mater decessit intestata per supradicta, & huius mex opinionis videtur fuisse Covarr. ubi supra, dicti. §. num. 3. dum simpliciter tenet, valere renuntiationem supradictam, & non distinguit, an testata, vel intestata decessit mater.

13 Vno tamen casu posset procedere opinio Pauli, scilicet, quando mater, cuius hereditati renuntiatum est, non haberet alium filium, vel filiam nepotem, vel neptem, præter eum, qui renuntiavit, quia hoc casu defuncta matre abintestato, cum non habeat alium descendentem, præter illum, qui renuntiavit, videtur, quod eidem deferatur hereditas ipsius, non obstante ipsius renuntiatione, quia ea haberet effectum, si mater decesseret testata, vel si intestata, cum hereditas tamen descendebat, unde eis non relictis videtur, quod reacquiratur filio, qui renuntiavit, & per consequens pater ipsius admittatur ad eam, per. d. l. fin. & isto solo casu posset salvari opinio Pauli.

14 Vltimò restat in hoc articulo, ut expediatur doctrinam Pauli, ubi supra, hic agero, an vera sit limitatio Covarr. in usufructu, quia ipse tenet, quod licet renuntiatio hereditatis materne cum iuramento facta valeat quoad alia, patri tamen non nocet quoad usufructum, & postea dicit, quod licet sit dubius, tamen adhuc eam admittendam esse censet.

15 Pro hac opinione, & limitatione allego text. in dicti. l. fin. §. filijs autem. C. de bon. quæ lib. ubi probatur, quod filij famil.

famil. dum parentes viuunt, non possunt testari de rebus, in quibus ad patres vsusfructus pertinet, nec dominium earum villo modo alienare citra voluntatem parentum, nec hypothecae tradere, vel pignori assignare, & redditu rationem his verbis. Melius enim est coartare iuueniles calores, ne cupidini dediti tristem exitum sentiant, qui eos post dispersum expectat patrimonium: ergo ira, & eodem modo non poterit filiusfamil. renuntiare hereditati maternae in praeiudicium vsusfructus eius patri debiti, & legitimis sanctionibus ratione patrie potestatis citra consensum, & voluntatem ipsius patris: confirmatur etiā, quia in calu d. §. filijs, etiam si iuramentum intercedat, adhuc alienatio non valet, vt tenet glo. ibi verb. voluntatem, de qua alibi, latē dicemus annuente Deo.

16 Et ex dict. §. filijs autem, dixit eleganter glo. ordinaria in l. & heredi. §. filiafamil. verb. legatum. verū, sed quid hodie. si. de pact. quod hodie filiafamil. non potest facere pactum de non petendo legatum, sibi relictum sub conditione in praeiudicium vsusfructus patri in eo debiti: ergo ita, & eodem modo non poterit renuntiare hereditati maternae, & si renūtiat, renuntiatio non nocet patri, quo ad vsusfructum, quia clarum est, quod ea continet pactum de non petendo, vt probatur ex nostro tex. & illi glo. est alia similis in l. contra iuris. §. si. verb. inuile est, in fine. ff. cod. de pact. quas glo. sequitur Paulus de Cast. in d. §. filiafamil. nu. 2. & ceteri post eum secundum loca. Qros. ibi. nu. 3.

17 Confirmatur etiam ista hęc opinio, & limitatio, quia filiusfamil. etiam delinquendo, non potest patrem priuare vsufructu, sibi debito, & peruenit in peculio aduentiuo, quia id peculium ob patrie praeiudicium euicandum non publicatur ob delictum filij, non solum respectu vsusfructus, sed neque etiam quo ad proprietatem, vt pluribus Doctoribus relatis testatur communem opinionem esse Conar. lib. 2. variarum resol. c. 8. nu.

7. col. penult. illius numeri. ad fin. quam opinionem sequitur plures DD. allegas & latē fundas Anton. Gomez. 2. tom. c. de seruit. num. 22. 23. & 24. & testatur etiam communem Petrus Dueñas, in reg. 27. limit. 7. fol. 98. vbi alia in materia tradit. & nouissime, resoluit esse communem plures allegans tamq; probans, & defendens ab impugnationibus tenentium contrarium, amplians, & limitans Menochius doctissime de recuperand. possess. remedio. 9. nu. 65. & seq. fol. 81. & seq. qui in proposito est omnino videndus: ergo nec per renuntiationem poterit filius priuare patrem hoc vsusfructu sibi debito in bonis maternis.

Nec tenendo hanc opinionem, obicit noster tex. quia imò probatur in eo hęc limitatio in vltimis verbis tex. scilicet, quia est in praeiudicium alterius.

Sed his omnibus non obstantibus meo iudicio cōtraria opinio verior est, imò quòd hęc renūtiatio nocet etiam patri respectu vsusfructus sibi acquirendi in bonis maternis, & hęc est intentio, & mens Pauli, dum indistincte, & generaliter tenet nocere patri renuntiationem, eo casu; quo mater testata decedat.

Quz opinio probatur expressē in authent. excipitur. C. de bon. quz lib. vbi in expressis terminis vsusfructus probatur, quòd patri non quiritur vsusfructus in his bonis, quz filijsfamil. dantur; & relinquuntur ab aliquo parentum, cōditio hęc adiecta, ne ad patrem perueniat vsusfructus: ergo mater, in cuius favorem filius renuntiavit, relinquendo hereditatem alteri filio, vel extraneo, expressisimē videtur. patrem priuare vsusfructu, quia magis factu, quam verbi voluntas declaratur.

Et hęc opinio procedet non tantum quādo mater decēssit testata, sed etiam si intestata decēsserit, quia licet tunc nō militet ratio tex. in d. authent. excipitur, militat tamen alia ratio sufficiens, quz efficit validam predictam renuntiationem, scilicet, quòd sit iuris quzrendi, in quo filius potest praeiudicare patri, vt

supra

supra latè dictum, & probatum est maximè, quia eo tempore, quo filius renuntiavit non est certum, patrem habiturum vsumfructum bonorum maternos, eo tempore, quo filio deferatur hæreditas, si ei non renuntiasset, quia poterit contingere, quod pater decedat prius, quam mater renuntians, vel etiam si superviuat pater, poterit contingere, quod filius qui renuntiavit, tempore mortis matris exierit à patris potestate, aliqua de pluribus causis à iure expressis, & sic patri nullo modo vsumfructus acquireretur, etiam si eius filius hæreditati prædictæ non renuntiasset, unde tam ea ratione, quod renuntiatio sit iuris quærendi, quæ eventus, & incertitudinis acquisitionis vsumfructus, valebit optimo iure prædicta renuntiatio, & præ iudicabit patri, etiam si pater postea sit in ea causa, ut sibi quæreretur vsumfructus, si prædicta renuntiatio facta non fuisset.

Non obstant huic secundæ opinio. fundamenta supra adducta pro prima, nam eis omnibus pater responsio ex prædictis in hac secunda opinione, scilicet, quod procedunt, quando patri est iam quæritus vsumfructus, ut constat ex eisdem iuribus, & fundamentis, nam tunc merito, quod filius nullo modo possit patri in eo præiudicare, nostra verò quæstio loquitur, & procedit in vsumfructu, & iure quærendo, non verò in quæsito, per quod datur bona declaratio ad iura, & doctrinas glossarum, & Doctorum supra adducta.

Non obest etiam huic secundæ opinioni tex. in hoc.c. quanuis pactum, in fine, quia ei iam supra respondimus cum glo. si in præfenti communiter approbata, scilicet, quod procedat de principali detrimento, secus verò de secundario, prout est id, quod patri sit in vsumfructu, vel filijs renuntians per prædictam glo.

Sed contra hanc secundam opinionem veriorum, eo casu, quo mater decedit testata, & sic contra auth. excipitur, fortiter obstat text. in l. quoniam in prioribus. C. de inoffic. testamen. cui consonat. l. 17. tit. 1. par. 6. & l. 11. tit. 4.

eadem parti, ubi probatur, quod filio in legitima nullum onus, nec gravamen, siue conditio apponi potest, & si apponatur, rejicitur, & pro non appposito habetur: ergo mater non poterit apponere conditionem filio in legitima, ne, scilicet, vsumfructus acquiratur patri eius.

Sed huic difficultati potest dupliciter responderi. Primò, quod mater possit apponere hanc conditionem quando malè suspicatur de moribus mariti, quia tunc potius tendit conditio ad providentiam filij, quam ad ipsius damnum, nec gravamen, ut probat tex. in l. filijs matrem. C. de inoffic. testam. bonis tex. in l. multi non notz. ff. de liber. & posthu. quæ iura non sunt correctæ per. d. L. quoniam in prioribus, prout tenet præfatus hanc esse communem resolutionem Roderic. Suar. in. d. l. quoniam in. 1. limitatio ne ad illa. l. in principi. & numeris sequentibus, & n. 12. testatur etiam cōmone opinionē Mench. de success. creat. §. 10. nu. 239. & 406. sequitur Alcia. reg. 1. præfatione. 2. n. 3. ubi plures DD. refert.

Imò, quod fortius est text. in d. authen. excipitur, procedit etiam si mater non suspicetur malè de moribus mariti, nam indistinctè in legitima poterit apponere filio hanc conditionem, ne, scilicet, vsumfructus patri acquiratur, quia utroque casu est favor, & provisio filij, quod eius pater non habeat vsumfructum, & ita tenet glo. in authen. ut liceat matri, & auic in principio, verb. participium, quam glo. sequutus fuit Bald. in l. filiz coius, final. col. ad fi. C. fam. l. creif. & Salic. in. d. l. filijs matrem, dicēs se approbare dictam glo. quam sui maiores tenere, & inquit Roderic. Suarez ubi supra. nu. 11. quod audiuit secundum hanc opinionem fuisse iudicatum in Cancellaria, eandem etiam opinionem sequitur, & latissimè defendit adversus tenentes contrarium Mench. ubi supra, nu. 234. ubi dicit communem esse eandem quoniam dicit magis communem Salic. ubi supra, & eum referens Anto. Gomez, in l. 48. Taur. nu. 11.

Sed Bart. in dict. authen. excipitur reprobatur.

probat supradictam glo. & tenet contrariam opinionem, quia aliàs esset in voluntate matris privare patrem usufructu sibi debito per leges in bonis matris filiorum suorum famil. hanc etiam secundam opinionem latissime sequitur, & defendit Roderic. Suarez vbi supra, num. 11. eadem dicit magis communem Anton. Gómez in primo tom. c. 11. nu. 27. & idem in d. l. 48. Taur. d. nu. 11. eam sequutus, vbi plures DD. huius opinionis refert, vnde redditur difficilis articulus hic & dubius, scilicet, quando mater non suspicatur malè de moribus mariti, quia quando malè suspicatur, communis est resolutio, & vera sine dubio, quòd hoc potest facere, vt supra dictum est, idèò relinquo cogitandum super dicto articulo, quando mater non suspicatur malè de marito, an possit prohibere usufructum acquiri patri, sufficiat me adduxisse remissionem, quæ in hoc puncto scripta inuenitur pro parte affirmativa quam negatiua, quia locus iste non exigit altiore indaginem: licet, vt meum iudicium declarem in hoc, mihi semper verior visa fuit secunda magis communis opinio supradicta. scilicet, quòd mater non possit prohibere patri acquiri usufructum, quia is ex legum dispositionibus ei competit, æquum legitimum, administratori, ratione & virtute patris potestatis, vnde mater hoc ius velle quod non potest, argumento. Nemo potest ff. delegat. 1. & per alia fundamenta, quæ me mouens ad tenendam hanc opinionem, quæ nunc omitto, atque difficile poteram, posse obtineri secundum primam opinionem supradictam.

21. Secundo, & verius in proposito respondetur dictæ difficultati mortis ex text. in d. l. quoniam in prioribus, quòd illam procedit respectu dictæ authen. ex capite, non verò in nostro casu, & quæ sit ratio, quia non non agitur quando mater instituit ipsam nec filium, sed quando filius in vita matris, & cum eius dõnacione forentum iurit eum iuramento hæreditari matris, & mater ipsa instituit alios hæredes, non verò filium renuntiantem, vnde in d. l. 1. in fine.

vnde mater cum in sui fauorem fuerit facta renuntiatio, bene poterit disponere ad libitum de ipsius bonis, ad quod præstat argumentum ratio text. in dict. authen. excipitur, casus verò illius text. nõ est idem, de quo nos agimus, & quòd filius poterit renuntiare hereditati matris in hoc casu in præiudicium usufructus patris, probatur manifestissime ex his, quæ supra non semel dicta sunt, scilicet, quia est ius querendum, cuius quidem non par ratio est cum iure quesito. Item, & ex glo. in dict. l. si quando. §. fin. C. de inoffic. testam. communiter approbata, vt supra dictum est, quæ tenet posse filium in præiudicium liberorum renuntiare hereditati patris, & consentire se præteriri, & exheredari, & vinculum, & quæcunque alia onera in sua legitima apponi, maxime interueniente iuramento, vt supra latè dictum est, igitur a fortiori, id habebit locum in filio renuntiante in præiudicium patris, quia magis debita est hereditas patris filijs, quam hereditas filij patri, item & quoniam usufructus, quia legitima debetur filijs iure nature, vt dictum est, usufructus verò debetur patri ex dispositione civilis, hoc est legali, vnde cum fortius sit ius filiorum quàm patris, & in præiudicium filiorum valeat renuntiatio, valebit, & fortius in præiudicium patris.

Quando verò pater consensit renuntiationi huic per filium factæ de bonis maternis, clarum est, & absque dubio nocere in totum patri, quia ipse consensit, & ita tenet Covarr. vbi supra, & probatur præterea a fortiori, hoc est, in iure iam quesito in dict. l. fin. §. filijs auct. Gode bon. quæ lib. & in alijs pluribus iuribus, quibus probatur, posse quem iuri pro se introducto renuntiare, quæ iura vulgaria sunt, & idèò ea non retero, & cum his remanet bene declarata tota opinio, & doctrina Pauli de Castr. in d. l. fin. in princip. quoniam nunquam sic declaratum vidi, neque inuenies alibi hanc questionem, quia DD. hic, nec alibi non examinant eam, licet sit articulus difficultatis quod

fidia

tidianos, & optimus, quia Couar. & Tel
lus Fernandez vbi supra, qui de ea men-
tionem fecerunt, aliter, quam in meo li-
bro se habeat, literam Pauli retulerunt,
licet ob hoc non sint arguendi, quia cre-
dendum est in suis libris literam Pauli es-
se prout ipsi retulerunt, & non ita late
declararunt, ideo menti sunt tenenda om-
nia supradicta, quia honorem, & pecu-
nias tibi asserere poterunt. Post primam
huius operis editionem illustrissimus
Couar. in altera noua editione suæ re-
petitionis huius.c. præuisus his meis scri-
ptis (quia hunc librum ad eum cum mea
epistola familiari misi, & mihi rescripsit
adhuc suis adprehendo) cum mea opinio-
ne in omnibus supradict. circa doctri-
nam Pauli vbi supra, nempe in dict. l. fin.
in princip. nu. 5. C. de bon. quæ lib. con-
cordauit, & condescendit, eamque iure
probauit à sua priori contraria circa v-
sum fructum discedens, tribus conclusio-
nibus nouiter propositis, quas addidit in
prædict. nouissima editione, me tamen
tacito, imò, & signis atque stellis ab eo,
nouis additionibus cõsuetis apponi, præ-
termisiss, cum tamen in alijs nouissimè
me referat.

SYMMARIVM.

Ieges ciuiles, quæ improbant
pactũ de quo in hoc text.
referuntur, & earum ra-
tiones, remissiuè.

Pactum, siue renuntiatio de
non succedendo an firmetur iuramento
de iure ciuili?

Pactum, siue renuntiatio de succedendo an
firmetur iuramento de iure ciuili?

Dispositio huius text. est seruanda etiam
per iudices secularis laicos.

In Canonico est seruandum etiam in for-
ro ciuili, & per iudices laicos, in conce-
nentiis peccatorum.

Mprobat lex ciuili. Hęc. l.
ciuili, est. l. fin. & in l. pa-
ctum, quod dotali. C. de
pact. & in l. pactum dota-
li. C. de collatio. & in. l. si

quando. §. l. & 2. C. de inoffic. testamen-
tarum legum rationes assignat, & pon-
nit Couar. in præsent. in initio tertie
partis relect. ideo eas non referam.

Est tamen in hoc dubium, scilicet, an
attento iure ciuili pactum huiusmodi de
non succedendo, hoc est renuntiatio, fir-
metur iuramento? In quo glo. in dict. l. si
quando. §. illud. verb. prægrauari. C. de
inoffic. testamen. tenet, quod siue pactũ
istud sit de succedendo, siue de non suc-
cedendo, non firmetur iuramento, ean-
dem opinionem tenet glo. in d. l. pactũ
dotali. verb. improbatur, quæ refert Pe-
trum tenentem contrarium, imò quod
huiusmodi renuntiatio iuramento firma-
ta valeat, & teneat; est etiam similis glo.
in l. qui superfluitis. verb. repudiat. ff. de
acquir. hæredit. sed opinionem Petri,
quod valeat, tenet Bart. in. l. si quis pro
eo, num. fin. ff. de fideiuss. & idem Bart.
in dict. l. pactum dotali, vbi Decius, nu.
5. testatur esse communem opinionem,
dicit etiam communem Boccius decis.
62. num. 13. & hanc opinionem tenet, &
declarat Roman. in d. l. qui superfluitis,
num. 2. Cagnolus repet. d. l. fin. num. 15.
C. de pact. volumine septimo repetitio-
num, & Anto. Gomez, in. l. 22. Taur. nu.
6. & hæc communis opinio procedit ho-
die, & probatur attenta dispositione iu-
ris canonici in hoc cap. quanuis pactum
opinio verò contraria glo. attenta dispo-
sitione iuris ciuili, quod improbat hu-
iusmodi pactum, & iuramentum, id non
confirmat tanquam factum contra pro-
hibitionem legis, vt in. l. non dubium.
C. de legib. ita hæc duas opiniones con-
cordat Bald. in dict. l. pactum dotali, nu.
1. & Salic. ibi, num. 1. & eam dicij com-
munem Gozadinus, cons. 97. nu. 13. te-
net idem Barto. in rep. l. si potest, nu. 7.
ff. de acqu. hæred. vbi Maranta, nu. 218.
testatur eam Bart. opinionem esse com-
muniter approbatam, & tenuit ante om-
nes glo. hic, verb. seruari debet.

Sed supradicta procedunt in pacto
de non succedendo iurato, de quo loqui-
tur noster text. nam cum non sit contra
bonos mores, bene firmatur iuramento,
& sic quantum ad hunc casum bene re-
proban-

probantur dictæ glo. tamen quatenus lo-
quuntur in pacto affirmatiuo de succe-
dendo, bene dicunt glo. quod huiusmo-
di pactum non firmetur iuramento, quia
tractatur de hereditate viuentis, quod
est reprobatur, quia contra bonos mo-
res, ne detur votum captandæ mortis,
vt in d. l. fin. & ibi notatur. C. de pact. &
iuramentum contra bonos mores nõ est
obligatorium, etiam attento iure cano-
nico, vt in c. non est obligatorium. de re-
gul. iur. in. 6. de quo pacto noster text.
non loquitur, sed de pacto de non succe-
dendo, & ita inuenio, quod hanc opinio-
nem glo. in pacto affirmatiuo de succe-
dendo tenent, & sequuntur DD. ibidem,
vltra quos, eam opinionem glo. in hoc
dicit communem Alex. in l. stipulatio
hoc modo concepta. colu. 3. ff. de verb.
obligat. sequuntur, & dicunt commu-
nem plures relati per Tiraquel. in. l. si
vnuquam in princip. num. 157. & sequen.
C. de renouand. donat. sequitur alios re-
ferens Gregor. Lopez, in l. 33. tit. 11. par.
5. in glo. nõ deue valer. & ita hanc mate-
riam intelligit Barto. in dist. l. fin. num.
9. C. de pact. & ibid. DD. & hanc opinio-
nem testatur communem plurimos alle-
gans, & bene probans Mar. Socin. lun.
consil. 44. per totum lib. 2. qui est viden-
dus omnino.

4. Vltimò est notandum, quod dispo-
sitiõ huius tex. est seruanda etiam per iu-
dices seculares laicos, per tex. in c. licet
de iur. iur. lib. 6. & ita tenet glo. in hoc.
c. quauis pactum, verb. seruati debet.
ad fin. dicens, quod iudices seculares co-
pelli possunt per censuras Ecclesiasticas
ad obseruantiam huius tex.

5. Cuius ratio est, quia cum simus in con-
cernentibus peccatum, ius canonicum
est seruandum, etiã in foro ciuili, & per
iudices laicos, vt in c. fin. & ibi glo. &
DD. de prescrip. & ita hanc opinionem
inter minimis nostris text. tenet Georgius
Natan. in repet. huius text. num. 10. &
Guilier. Benedic. in repet. cap. Raynu-
rij. de testamen. verb. duas habens fi-
lias, num. 247. fol. 33. in. 2. part. & testatur
communem opinionem esse ex te-

stimonio Paul. Parisi. Couarr. in presen-
ti, in. 3. parte relect. §. 4. num. 9. & ita est
tenendum.

SVMMARIVM.

1. **R** Enuntiatio non firmatur cū iu-
ramento dolo præstito.
2. Enormissima lesio in casu hu-
ius tex. an sit causa suffi-
ciens ad rescindendam renuntiationem
iurata, de qua in hoc text. & quod re-
medium, sine cautela adhiberi possit ad
hoc remiss. iud.

1. **S** I tamen iuramento non vi, nec
dolo præstito firmata fuerit
ab eadem. Formam huius iu-
ramenti, vt comprehendat
omnes defectus, & laciones, posui latè
supra in repet. auth. sacram. puberum.
C. si aduers. vend. & ad ibi dicta me re-
mitto.

Sensus igitur horum verborum est
innestis infra proximis, quod si iuramen-
tum, de quo in hoc tex. præstetur vi, vel
dolo, non firmatur cum eo renuntiatio.
idem probat tex. in c. cum contingat, de
iur. iurand. & in dist. authen. sacramen-
ta puberum, cum alijs similibus, de quo
videndi sunt bene materiam hanc exa-
minantes vltra DD. in locis ordinarijs,
scilicet, an contractus, vel renuntiatio,
iuramento per metum, vim, vel dolum
præstito sit nullius momenti, & an opus
sit relaxatione, & absolutione. Couarru-
bie in. 3. parte. §. 4. num. 2. & idem Co-
uarr. lib. 1. variar. resol. cap. 4. num. 7. &
idem in quarto de sponsalib. 2. par. cap.
3. §. 5. & Matthæus de Afflictis decisi.
Neapol. 263. & 322. nu. 6. & ibi eius ad-
ditio. & 393. num. 11. & Naua. in repet.
c. acceptam. de restitutione spoliati. in.
5. opposit. num. 11. & Gregor. Lopez in.
l. fin. titu. 11. part. 3. glo. 2. ad fin. videoda
est etiam dist. l. fin. part. 2. & l. 28. titu.
11. part. 3. q. 2. ll. videntur sibi inuicem
contrariæ. Sed Gregor. Lopez in dist. l.
28. verb. iuranda, ponit concordiam; vi-
dendus est etiam in materia Roland. à
Valle

Valle confi. 2. num. 76. & sequentibus. lib. 1. ubi omnes agunt de materia. cap. si verò, de iur. iurand. & quia ipsi bene hoc declarent, ideo ego omitto.

- 2 Sed an enormissima lēſio contingēs in huiusmodi renuntiatione iurata sit in ſta cauſa, propter quam poſſit retractari ipſa renuntiatio, & quod remediū, ſiue cautela poſſit adhiberi, ne renuntiatio, ſiue contractus iuratus reſcindatur, prætextu huius lēſionis enormiſſimæ, obtentæ prius relaxatione iuramenti ad effectum agendi, & excipiendo dīdixi latē in dict. authen. ſacramenta puerum. C. ſi aduerſ. vendit. num. 97. & ſequent. ad ibi dicta me remitto, interim in terminis huius.c. quānuis pactum, vide omnino Anton. Gabrie. lib. 3. communium opinionū, conſultatione. 1. de iure dot. pag. 212. ubi reſert duas communes opinionēs contrarias in hoc, & tandem affirmatiuam dicit videri magis communem, & ibi eam pluribus modis ampliāt, & limitat, & nu. 11. reſert eſſe communem opinionem ex Grato conſi. 88. vol. 1. quod tunc lēſio dicatur nimis exceſſiua quando eſt vltra triplum, vel quadruplum iuſti pretij, verius credo, vt hoc relinquantur arbitrio iudicis.

In renuntiatione legitimæ patris viuentis, quod non reſcindatur prætextu enormiſſimæ lēſionis bonis rationibus plures allegans, tenet D. Burgos de Paz, conſi. 5. nu. 7.

Vltimò, poterat hic examinari quaſtio illa, an ſolus metus reuerentialis ſit ſufficiens ad reſcindendū contractum, vel renuntiationem iuratam? Sed omitto, alibi volente Deo laiſſimè dicturus, ne dum brevis eſſe cupio in hac repetitione, longus eſſe videar.

SYMMARIUM.

- 1 **I**lli renuntians in cauſa huius tex. excluditur ab hereditate patris etiam inter ſtati decedentis.
2 Hoc limitatur, quando parens nullos alios filios habet.

3 Hoc ſublimizatur, ſi adſint nepotes, vel nepos.

4 Renuntiatione facta, non quidem contemplatione filiorum, ſed vt in cuius ſanctam renuntiat, poſſit libere diſponere, non admittitur renuntians ad hereditatem parentis decedentis, etiam ſine alijs deſcendentibus.

5 Filius in cauſa huius tex. etiā ſi renuntiare iuri iuri pretendi alimenta, poterit nihilominus ſi indigeat ea petere.

6 Filius, vel filia renuntians in cauſa huius tex. excluditur a legitima quæ ſibi competet ſi non renuntiasset.

7 Renuntians hereditatem parentis, non prohibetur ſuccedere fratri, etiam ſi frater ipſe ſucceſſerit parenti, & eius bona habeat.

8 Hereditas poſtquam eſt adita, non dicitur amplius hereditas, ſed eſſicitur propriū patrimonium heredis.

9 Renuntians hereditatem parentis, nō prohibetur ſuccedere fratri, qui ſuit heres eidem parenti, licet deceſſerit ante aditionem hereditatis.

10 Cautela, vt renuntiatio verumque comprehendat.

11 Renuntiatio in cauſa huius tex. non impedit renuntiantem, quin capiat, quod ſibi relictum eſt in teſtamento ab eo, cuius hereditati renuntiauit.

12 Proceſſit hoc, etiam ſi filia renuntiauerit ſucceſſioni ex teſtamento.

13 Proceſſit etiam ſi renuntiatio ſua ſauore fratrum, patre conſentiente.

14 Renuntiatio, de qua in hoc tex. facta alijs filijs exiſtentibus, & decedentibus poſtea in vita parentum, non impedit quin renuntians admittatur ab inteſtato, & contra teſtamentum eius, cuius hereditati renuntiauit.

1 **N**onino ſeruari debet. Ex hoc inferitur planiſſimè, quod filia huiusmodi excluditur virtute prædicti pacti, & renuntiationis iuratae ab hereditate patris etiam inteſtati decedentis, vt pluriſimos allegans teſtatur communem eſſe opinionem Couarruias in præſenti. 3. par.

part. relect. §. 3. num. 5. vltra quem eandem opinionem sequitur, & dicit verior rem bene probans eam, & defendens à fundamento tenentium contrariam Anton. Gomez. in l. 22. Taur. numer. 8. qui nu. 9. latissimè etiam probat, & fundat, quòd neque contra testamētum, in quo prætèrita est huiusmodi filia, villo modo admitti poterit, propter renuntiationem prædictam, & testatur esse communem opinionem, & probari in hoc text. in illis verbis, nullum ad bona paterna regressum habere, & etià probatur in his verbis, quæ nunc declaramus, scilicet, omni nino sexuari debetis.

2. Sed hæc supràdicta procedunt, præterquam si tempore renuntiationis pater, vel mater nullos alios filios habebat præter renuntiantem, nec postea etiam nati sunt, quia ex tacita coniectura hæc renuntiatio videtur facta contemplatione, & favore filiorum nascendorum, argumēto. l. cum acutissimi. C. de fidei commissi. & in l. cum aius. ff. de conditi & demonstrat. cum similibus, vnde eis non natis, renuntiatio nullum habet effectum, & per consequens patre, vel matre decedente ab intestato, vel cum testamento, filius, vel filia, quæ renuntiauit, admittitur, licet sit præteritus, vel præterita, & extraneus institutus, & ita in terminis tenet Anto. Gomez. in dict. l. 22. num. 12.

3. Quod ipse subintelligo, præterquam si filius non existentibus adsint tamē nepotes, vel nepos ex filio præmortuo, quia cum tunc cesset ratio prædicta, quia natus est filius, licet sit mortuus, in cuius locum subintravit nepos, existimo quidem hoc casu admittendum esse renuntiationem, & renuntiantem minime admitti ad hæreditatem neque ab intestato, neque contra testamentum, per nostrum sen. & quia nepotes appellatione liberorum continentur, vt sunt iura vulgaria, & quia cessat ratio supra allegata.

4. Secundò, subintelligitur prædicta opinio, vltima Antonij Gomez, præterquam si constaret aperte renuntiationem minime factam fuisse contem-

platione, nec favore nascendorum filiorum tantum, vt putat, quia renuntians dixit, si non nascantur liberi, possit pater, vel mater sua bona relinquere venientibus ab intestato, vel cuilibet extraneo, quia tunc nullo modo renuntians poterit succedere, secund. Anto. Gom. dict. qu. 12. cum Collectario, quem refert in c. h. col. fin. nu. 34. de donat.

5. Et Anton. Gomez. d. nom. 12. ponit bonam declarationem in materia plures Doctores allegans, & bene probans, scilicet, quòd filius, vel filia in casu huius text. non obstante sua renuntiatione, etiam si expresse renuntiaverit iuripetenti alimentati, poterit nihilominus ea petere si indigeat, & nō habeat alibi vnde se alit. Tūm, quia prædict. renuntiatio est contra ius naturale, quo tenetur pater alere filium egentem, vt sunt iura vulgaria, à qua obligatione non liberatur pater, vel filius respectu parentis, etiam si iuraverit alimenta non exhibere, vt in c. cum quidam. §. illi verò, de iur. iurand. Tūm etiam, quia est contra text. in l. necare. ff. de lib. agnoscent. & iuramētum hoc casu daret occasionem delinquendi, & esset contra bonos mores, vnde nō est obligatorium, ne observandum, & hæc opinio vera mihi videtur, & tenenda in indicandos, & consulendo.

6. 7. Secundò, ex his verbis nostri text. & ex verbis præcedentibus, scilicet, nullum ad bona paterna regressum habere, probatur, quòd filia hæc, vel filius renuntians excluditur etiam à legitima, quæ sibi aliis, si non renuntiasset, deberetur in bonis parentis, quibus renuntiavit, aliis enim parum, aut nihil operaretur renuntiatio, atque ita hanc opinionem pleribus Doctores, pro ea allegatis testibus veriorem, & communē Cour. hic in 3. part. §. 3. nu. 3. licet referat contrariam opinionem esse etiam communē, & plures eam sequutos fuisse, sed eius fundamentis ipse respondet, & quia ipse sibi refert, & resolvit, quæ opinio sit tenenda, idē omitto. Solum aduerto, quòd ad tollendum omnē dubium renuntiatio habet expresse etiam de

Y. legi;

9 Quæ quidem communis opinio non solum procedit, quoties frater, cui filia renuntians succedit, adiuit hæreditatem patris, sed etiam si decedat ante eam aditam, nam tunc etiam poterit soror utrâque hæreditatem adire, & consequi hæreditatem fratris ex propria persona tãquam ipsius hæres, hæreditatē verò patris ex persona fratris defuncti ratione iuris adeundi, quod reperit in eius hæreditate transmissum, vel ex potentia iustitatis, vel ex capite iuris deliberandi, ita tenent Areti. confi. 161. num. 3. col. 3. & Decius confi. 166. nu. 3. & Laurent. Calcanens confi. 12. col. 1. & Anto. Gomez, & Couar. vbi supra.

10 Notabilis tamen erit cautela, si vis, quod renuntiatio utrumque comprehendat, ita quod filius, vel filia renuntians excludatur ab hæreditate fratris, quod renuntiatio cum iuramento fiat, non tantum hæreditatis paternæ, & maternæ, sed etiam fraternæ, quia hoc casu, cum utrumque expresse renuntiatio comprehendat non poterit is, qui renuntiavit, fratri succedere, ita tenet Iaf. in l. eius qui in provincia. §. quod si stipulatus, num. 11. ff. si cert. pet.

11 Secunda principalis limitatio ad nostrum text. est, quotiescunque pater ipse, cuius hæreditas, & successioni filia renuntiavit cum iuramento, aliquid reliquit in testamento ipsi filix, vel iure legati, vel institutionis, quia optimo iure poterit filia hæc reliquum consequi, nõ obstante contradictione fratrum, quia pater, in cuius favorem facta fuit renuntiatio, potest hanc libertatem sibi datã tacite, vel expresse renuntiare, & in expresse ita tenet Bald. in l. pactum dotali, nu. 3. C. de collat. & ibi Decius. n. 6. Guillen. Bened. in c. Raynont. verb. duas habent filias, nu. 266. de testam. & est communis secundum Roder. Suar. in repet. l. quoniam in prioribus, in §. limitatio. nu. 7. in princ. C. de inoffic. testam. & hanc opinionem tenet plures allegans Ant. Gom. in l. 22. Taur. num. 10. col. 6. 7. 8. & 9. vbi latissime fundat, & probat hanc opinionem, eam amplians duobus, vel tri-

bus modis, sequitur etiam idem Anton. Gom. in l. 14. Taur. nu. 8. vbi agit, an tunc teocatur conferre. Eandem quoque sententiam alios allegans tenet Matthæus de Afflictis, decisio. Neapolit. 350. num. 1. qui num. 1. & sequentibus addit idem esse, si per contractum intervius sibi aliquid donetur, & est magis communis hæc opinio secundum Covarr. in presenti. 3. parte, in princip. num. 8. qui supradictos non allegat: est etiam communis, ut plures allegans testatur Tellus Fernandez in l. 6. Taur. num. 40. & novissime, post huius operis primam editionem idem facit D. Molina. lib. 2. de Hispan. primog. t. 3. nu. 6.

Quod procedit eadem ratione, etiam si filia renuntiavit successioni ex testamento, secundum Bald. in l. fin. nu. 15. C. de pact. & Roman. in dict. l. pactum dotali, num. 6. in fine. & Iaf. in l. stipulatio hoc modo concepta. nu. 9. ff. de verb. oblig. & Roder. Suar. & Matth. de Afflictis. vbi supra, licet ipse Afflictis velit tenere contrarium hanc testatur communem opinionem Tellus Fernandez vbi supra, nu. 41. communem plures allegans testatur Ludon. Mexia, in l. Regia Toleti, de les terminis, in. 7. fundamento. 2. partis, nu. 34. sequitur alios allegans D. Molina. vbi supra, dict. nu. 6.

13 Procedit etiam, si renuntiatio fuerit facta favore fratrum patre consentiente secundum Roder. Suar. & Couar. vbi supra, qui alios allegat: vbi agit, an idem sit quotiescunque filia pactum, & renuntiationem hanc ioratum fecit cum ipsis fratribus consentiente patre, sed & sunt alix ampliationes ad hanc limitationem, quas refert Anton. Gomez in dict. l. 22. Taur. nu. 10. col. penult. & final. qui est omnino videndus in materia.

14 Tertio, noster text. in hoc cap. quando pactum, limitatur, quando filius, vel filia renuntiavit cum iuramento successioni patris, vel matris, eo casu, quo talis pater, vel mater habebat alios filios vel filias, & postea viuo patre, vel matre decedant, quia tunc filia, vel filius, qui renuntiavit, potest libere succedere.

re ab intestato, & contra testamentum, quia talis renuntiatio habet in se tacitam conditionem, si filij superuiventes ita tenet Bald. in dict. l. pactum, colum. 2. num. 3. Cide collat. & ibi ceteri Doctores, & est communis opinio secundum Antonium Gomez. l. totum. variat. cap. 5. de substat. fidei comm. l. ou. 2. vers. Tertio confirmatur ubi hanc opinionem probat argum. optimi text. in l. 3. C. de inoffic. testam. eandem opinionem communem testatur. Conar. l. in presentia. 3. parte. 63. numer. 2. qui est omnino videndus per totum tractatum. 4. quia facit in hac materia non inconclusiones, eandem quoque sententiam plurimos allegans sequitur de testatur communem. Tellos Fernandez. l. 1. C. Taut. numer. 44. ubi inquit neminem in hoc debitor, quando expresse renuntiatio fit propter fratres, & num. 45. inquit pluribus Doctores allegatis idem esse, quando in fauorem patris fit expressa renuntiatio nulla facta mentione filiorum, vel fororibus, quia intelligitur, & presumitur, eorum dactumque fauorem suum fuisse, patris quoniam de se filij cedere pro sumptibus, vel pro dote, quae constat, renuntiationem non fuisse statum statum contemplatione, sed tantum patris, quia tunc etiam si fratres mortui sint, filia, quae renuntiavit, non succedet ab intestato, neque contrate statum etiam, & ibi etiam latissime agit, quid sit, quando filia, quae renuntiavit, ingressa sit religionem, & alij fratres, & sorores moriantur in vita patris, videndus est omnino super hoc, quia per ferendos Regnicolas contrarij in hoc, & ipso ponit eam opinionem in inter eos, & super id. plurimum tractatur communem plures allegans De Molin. ubi super, num. 48. ubi limitat in primogenitis ex consensu seu renuntiatione ceterorum filiorum institutis. *ut vultur in primogenitis ex consensu seu renuntiatione ceterorum filiorum institutis.*

SVMMARIVM *cap. 1. ubi inquit neminem in hoc debitor, quando expresse renuntiatio fit propter fratres, & num. 45. inquit pluribus Doctores allegatis idem esse, quando in fauorem patris fit expressa renuntiatio nulla facta mentione filiorum, vel fororibus, quia intelligitur, & presumitur, eorum dactumque fauorem suum fuisse, patris quoniam de se filij cedere pro sumptibus, vel pro dote, quae constat, renuntiationem non fuisse statum statum contemplatione, sed tantum patris, quia tunc etiam si fratres mortui sint, filia, quae renuntiavit, non succedet ab intestato, neque contrate statum etiam, & ibi etiam latissime agit, quid sit, quando filia, quae renuntiavit, ingressa sit religionem, & alij fratres, & sorores moriantur in vita patris, videndus est omnino super hoc, quia per ferendos Regnicolas contrarij in hoc, & ipso ponit eam opinionem in inter eos, & super id. plurimum tractatur communem plures allegans De Molin. ubi super, num. 48. ubi limitat in primogenitis ex consensu seu renuntiatione ceterorum filiorum institutis.*

1 *Vrumentum, quod verget in dispendio salutis aeternae, non est seruandum.*

Vm non verget in aeterna salutis dispendio, quia si verget, minime esset seruandum, ut probant iura hic allegata in glo. vbi. dispendio.

ad iup. 3. ubi inquit neminem in hoc debitor, quando expresse renuntiatio fit propter fratres, & num. 45. inquit pluribus Doctores allegatis idem esse, quando in fauorem patris fit expressa renuntiatio nulla facta mentione filiorum, vel fororibus, quia intelligitur, & presumitur, eorum dactumque fauorem suum fuisse, patris quoniam de se filij cedere pro sumptibus, vel pro dote, quae constat, renuntiationem non fuisse statum statum contemplatione, sed tantum patris, quia tunc etiam si fratres mortui sint, filia, quae renuntiavit, non succedet ab intestato, neque contrate statum etiam, & ibi etiam latissime agit, quid sit, quando filia, quae renuntiavit, ingressa sit religionem, & alij fratres, & sorores moriantur in vita patris, videndus est omnino super hoc, quia per ferendos Regnicolas contrarij in hoc, & ipso ponit eam opinionem in inter eos, & super id. plurimum tractatur communem plures allegans De Molin. ubi super, num. 48. ubi limitat in primogenitis ex consensu seu renuntiatione ceterorum filiorum institutis.

1 *Enantiop, de qua in hoc text. ubi dicitur, si alij non possunt, secundario.*

2 *Reputatio, si decedat iura per se, vel maxime, si hereditarij reputatio, ut cum in nomen filij, vel per se.*

3 *poterunt, & debent ad successionem ad iura, & proanotum admitti, non obstat.*

4 *id id procedat, si filij reputasset datem, & cum ea vocaret se contemnam.*

5 *Renuntiatio, de qua in hoc text. dicitur, si alij non possunt, secundario.*

6 *hereditarij reputatio, si decedat iura per se, vel maxime, si hereditarij reputatio, ut cum in nomen filij, vel per se.*

7 *poterunt, & debent ad successionem ad iura, & proanotum admitti, non obstat.*

8 *id id procedat, si filij reputasset datem, & cum ea vocaret se contemnam.*

9 *Renuntiatio, de qua in hoc text. dicitur, si alij non possunt, secundario.*

10 *hereditarij reputatio, si decedat iura per se, vel maxime, si hereditarij reputatio, ut cum in nomen filij, vel per se.*

11 *poterunt, & debent ad successionem ad iura, & proanotum admitti, non obstat.*

12 *id id procedat, si filij reputasset datem, & cum ea vocaret se contemnam.*

13 *Renuntiatio, de qua in hoc text. dicitur, si alij non possunt, secundario.*

14 *hereditarij reputatio, si decedat iura per se, vel maxime, si hereditarij reputatio, ut cum in nomen filij, vel per se.*

15 *poterunt, & debent ad successionem ad iura, & proanotum admitti, non obstat.*

16 *id id procedat, si filij reputasset datem, & cum ea vocaret se contemnam.*

17 *Renuntiatio, de qua in hoc text. dicitur, si alij non possunt, secundario.*

18 *hereditarij reputatio, si decedat iura per se, vel maxime, si hereditarij reputatio, ut cum in nomen filij, vel per se.*

19 *poterunt, & debent ad successionem ad iura, & proanotum admitti, non obstat.*

20 *id id procedat, si filij reputasset datem, & cum ea vocaret se contemnam.*

personis, quibus pro constanti habet glo. noceri per prædictam renuntiationem, quasi dicat, non attenditur in hoc tex. quod secundario his personis damnum, & præiudicium fiat. Articulus hic maxima disputatione egeret, & distinctione, nisi per nostros Hispanos id factum esset, idem ne alienis laboribus mēbranas adimplēā, resolutiōē, & remissioē in hoc articulo me habebō, & idē animaduertendū est, duos præcipuos casus in proposito considerari posse.

Primes, si renuntians decedat viuo patre, vel matre, cuius hereditati renuntiauit cum iuramento, quia tunc eius filij, vel nepotes poterunt, & debent ad successionem aulorum, & proanorum admitti, non obstante renuntiatione prædicta iurata, quæ tantum effectum fortis ei intelligebatur, si ad renuntiantem hæreditas delata fuisset, quæ tūc gōn fuisset sibi delata, reperitur alia persona, cui principaliter hæreditas in dicta renuntiatione, hoc est, filius, vel filij renuntiantis, quibus deferitur, non hæreditas, unde in ipsorum præiudiciū valere non debet dicta renuntiatione, per nostrum text. in his verbis supra relatis, quæ nunc declaramus, & ita hæc est communis opinio, vt plures allegans testatur Covarr. hic in. 3. par. §. 2. num. 4. & §. 3. num. 6. & Roderic. Suarez, in repetit. l. quoniam in prioribus. 4. limitatione. l. Regiz. nu. 5. C. de inoffic. testament. & Anto. Gomez in. l. 22. Taur. num. 10. hanc testatur communem plures allegans Roland. à Valle confu. 11. nu. 1. & sequentibus, præcipue nu. 4. lib. 1.

Vbi num. 7. ampliat, etiam si filia recipisset dotē, & cum ea vocaret se contentam, & dicit hanc opinionē esse communem, & tenendam in practica in iudiciando, & consulendo, dum tamen nepotes conferant dictam dotē receptā per matrem. Licet plures alij Doctores teneant contra supra dict. communem ampliationem, quam ibi assignat, quos ibi ipse, nu. 3. refert. eandem etiam ampliat huius primi casus sequitur, & testatur communem plures referens Tullus Fer-

nandez vbi supra, num. 61. licet Anton. Gomez vbi supra, teneat, & fundet latissime contra hunc primū casum, imō quod hoc casu noceat etiam renuntiatione filij renuntiantis, & dicat hanc secundam opinionem esse communem, al legans plures, qui eam sequuntur, & quod ipse eam teneret in iudicando, & consulendo. Sed meo iudicio verior, & communior est prima opinio prædicta per nostrum text. & per cetera fundamenta adducta per Doctores vbi supra, quam limitant aliquibus modis Roderic. Suarez, & Anton. Gomez vbi supra, licet non veris, videnti sunt omnino eandem etiam dicunt communē Tullus Fernandez in dict. l. 6. Taur. num. 61. & Baeca in tractatu quem fecit, de non meliorand. ratione dot. filiar. cap. 74. num. 112. fol. 74. & nouissime D. Moli. dict. lib. 2. de Hispaniar. primogen. cap. 3. nu. 47.

Secundus casus principalis est, quando filius, vel filia renuntians cō iuramento decedit post mortem patris, vel matris, cuius hereditati renuntiauit, itaque ei superuixit, quo casu nostr. glo. procedit, & est vera, & communiter approbata, vt testantur Doctores omnes Hispani, vbi supra, & Roland. à Valle. d. confu. 11. nu. 8. & sequentibus, & idem Roder. Suarez in d. l. quoniam in prioribus, in 10. ampliatione. nu. 62. latius in dict. 4. limitatione, nu. 9. & 10.

Hic secundus casus limitatur per Doctores, quando non essent alij descendentes, qui succedant ei, cuius hereditati renuntiarum est cō iuramento, quorum fauore emissā præsumitur renuntiatione, quia tunc etiam si adsint collaterales, & alij consanguinei, non obstante renuntiatione prædicta, etiam si renuntians superuixerit ei, cuius hereditati renuntiauit, non excluduntur eius filij, vel nepotes, sed admittuntur ad hereditatē sui, vel proau, & præferuntur ceteris collateralibus ipsius ani, vel proau, vt tradit Anto. Gom. & Roder. Suarez vbi supra, 10. ampliatio. nu. 62. & in d. 4. limit. n. 9. & 10. qui d. bene probant, & DD. id tenentes

entes allegant, & latissimè etiam idem
sequitur Roland. à Valle, dict. consil. 1.
num. 12. & sequentibus, ubi sublimitat
plures allegans, quando filia renuntians
aliquid recepit pro dote, & parte sua,
quia tunc nepos excluditur, non vi renun-
tiationis, sed successione, & hoc quòd
filia aliquid accepit p. satisfactione suæ
partis, secus si accepit, ut nullo modo
succederet, & repudiaret.

6. Ampliatur hic secundus casus à for-
tiori in filiis postea natis, quia si renun-
tatio prædicta iurata, de qua in hoc tex-
to, nocet filiis renuntiantis, & ceteris simi-
libus personis quando renuntians super-
vixit ei, cuius hereditati renuntiavit, ut
supra dictum, & conclusum est cum com-
muni opinione, multò melius non in-
lidabitur dicta renuntiatio in hoc casu,
nativitate filiorum post dictam renun-
tiationem: quia facilius quid impeditur
à principio, quàm ex post facto tollitur,
ut sunt iura vulgaria, & in expresso hanc
opinionem tenet plures Doctores al-
legans Covar. in præsentia. 3. par. §. 3. nu-
8. ad quem est advertendum; dum alle-
gat Tiraquei. in l. si vnaquam. verb. dona-
tione largiuntur, num. 151. quod in meo li-
bro est, numer. 180. & sequentibus. &
ultra cum latissimè idem tenet Ripa in
repetit. dict. l. si vnaquam, in. 11. quæst.

num. 11. & 12. licet idem Covar. con-
trarium, & non bene meo iudicio, existi-
mauerit, in c. Raynaldus. §. 2. nu. 4. de te-
stament. Et cum his omnibus remanet
bene expedita materia huius. c. quanuis
pactum, saltem resolutivè sunt examina-
te præcipue quæstiones huius. c. quia si-
cut in principio huius repeti. diximus,
hec fuit nostra intentio, non verò totam
ipsius text. materiam perlegere, cum id
perfectissimè fecerit Covar. sed supra-
dicta tantum libuit tractare, & exami-
nare, licet nonnulla eorum etiam tracta-
verit Covar. tum quia postea casus præ-
positus id exigebat, scilicet etiam in quo iura
mentum confirmat actum aliis invali-
dum, & iure civili reprobatum, & matre-
ria quotidiana etiam poscebat, tum etiam,
quia post Covar. alij etiam scripserunt,
& brevius nos diximus. Ceteros verò
casus, in quibus iuramentum confirmat
actum aliis invalidum robor què præstat
ei, prosequemur late alij commensarij
censuris volentes Deo. Interim habetis
duos potissimos casus, primum in dicta
authent. sacramenta puberum. C. si ad-
vers. venditione. quam supra repeti-
mus, secundum in hoc præsentia capitulo
quanuis pactum, & de passis. 6. in quo
etiam brevem repetitionem constitui-
mus.

Laus Deo Optimo Maximo.

Allegat

343

ALLEGATIONES SIVE CON- SILIA ET INFORMATIONES IV- ris eiusdem authoris Ioannis Guterrij aduocati Placentini.

Prima allegatio.

HÆC Allegatio est in fauorem Bartholomæi de Frias, qui fecit contentum de pretio officij rectoriæ huius ciuitatis Placentiæ testamentariæ patris sui defuncti, qui in suo testamento iussit prædicto filio suo dari hoc officium, soluendo pro eo certam quantitatem, vel dando contentum ad voluntatem suorum testamentariorum infra sex menses ad soluenda debita sua, prout latius continetur in clausula testamenti, dict. patris infra posita. Qui quidem Bartholomæus soluit, & dedit contentum dicti pretij ad voluntatem matris suæ testamentariæ in solidum sui mariti, & postea conuentus fuit dict. Bartholomæus ab hæredibus patris dicentibus dict. Bartholomæum non soluuisse realiter dictum pretium, neque soluta fuisse debita defuncti, & petebant dict. Bartholomæum condemnandum ad renuntiandum dict. officium (quod sibi datum fuit ex eo, quod præd. contentum dedit) vt venderetur, & pretio ipsius soluerentur debita defuncti.

SYMMARIUM.

Clausula testamenti Didaci de Frias.
Emens à testamentario habere mandatum à testatore ad vendendum, an sit securus, licet pretium, quod dedit, non conuincatur in debita, & legata defuncti, sed in rem propriam exequutoris idem sit, & an ipse exequutor teneatur.
Exequutoris testamenti venditio quando

tractari possit, & quando non?

- 4 Emptor pignoris dati cum facultate vendendi, an sit securus, venditione facta de lo creditoris venditoris?
- 5 Exequutoris venditio non bene fide facta, an sit retractanda.
- 6 Emptor rerum minoris, qui soluit pretium tutori, vel curatori minoris, an sit securus in emptione sua, si pretium non soluitur creditori minoris? & numeris sequentibus.
- 7 Emptoris non spectat ad sollicitudinem, in

Y 4 casu

- Casa autem hoc in p[ro]p[ri]o l[ib]ro. T. de. S. Eccles. quo pretium solvatur credituri bus Ecclesie.*
- 9 Emens a debitore rem obligatam consti-
tuam creditoris, licet debitor pretium non
soluat creditoris, est securus.
- 10 L. 62. tit. 18. per 3.
- 11 Mutuus non debet esse sollicitus in quam
causam convertatur pecunia mutua, sed
quod causa afferatur per procuratorem
recipientem.
- 12 Emens ab heredem, ut sit securus, quid de-
beat facere, & procurare.
- 13 L. 60. tit. 18. per 3. bene intellecta.
- 14 Testamentarius de iure non potest habere
fidem de pretio.
- 15 Limitatio: quando testator voluit con-
trarium.
- 16 Unquamque verbum cessat minimum non
debet esse sine virtute, aliquando operandi.
- 17 Verbum, voluit, simpliciter, & de per se
prolatum, denotat liberam, & absolutam
voluntatem.
- 18 Verbi huius, voluerit, natura est, ut pos-
sit quis facere voluntatem suam, etiam
iniquam.
- 19 Verba hac, facias ad voluntatem tuam,
referantur ad absolutam voluntatem, non
vero ad arbitrium boni viri.
- 20 Commissarius, cui fuit concessa facultas
contrahendi per verba significancia li-
beram voluntatem, omnia potest facere,
duobus exceptis.
- 21 Testamentarius unus ex pluribus insa-
lidum constitutus, potest ipse solus, quia
acceptavit, omnia, sibi commissa fa-
cere.
- 22 Ubique tractatur de damno evitando,
omne verbum, etiam, quod inducit liberam
voluntatem, debet reduci ad arbitrium
boni viri.
- 23 Offensus, cuius arbitrium submisit se offen-
denti, si excedat modum, reduci debet eius ar-
bitrium ad arbitrium boni viri.
- 24 Arbitrarius, licet in compromisso dictum sit,
quod possint facere ad libitum volunta-
tis sue, & collere de iure unius partis,
& dare alteri, si immoderati iudicent,
eorum arbitrium reduci debet ad arbitrium
boni viri, & quia sit ratio.
- 25 Defraus, & falsitas testis, & filius
sua maior habeat officium rectoris, de-
monstratur ex clausula testamenti.
- 26 Inferior non potest alteri tollere induitum
& coactionem sibi per Principem
factam.
- 27 Papa si providit alicui de beneficio, quan-
vis praescriptum sit nulla ex aliquo defectu,
tamen illud beneficium remanet referen-
tatum, & in illo ordinarius se intromit-
tere non potest.
- 28 Clausula supradicta testamenti potestatur
in favorem dicti Bartholomaei de Frias.
- 29 Confessio procuratoris dicentis se pecu-
nias matris domini nomine recepisse,
non praedictat domino, si de illo mutuo
non constat verum.
- 30 Limitatur hoc, quando dominus dedit
mandatum procuratori suo ad accipien-
das pecunias matris, & ad id conficien-
dum, &c.
- 31 Procurator seu executor testamentarius
teneatur domino rationem reddere.
- R**esupposita clausula testa-
menti Didaci de Frias, quae
est huiusmodi: Item, Diga, que porge mi
desse, & voluntad es, que Bartolome de Frias
mi hizo mayor aya mi Regimiento, que que-
riendola el se le den y pagando el por el di-
cho Regimiento, mil y dozientos ducados,
para pagar mis deudas, y librar mis consos,
los quales pague dentro de seys meses de aho-
ra fallaciare, & la persona que quisiere el di-
cho Regimiento por mi renanciacion en con-
fianza, mando, que no renuncie en el dicho
Bartolome de Frias, hasta azer pagados los di-
chos mil y dozientos ducados, o dando conten-
to dellos a voluntad de mis testamentarios.
E si el dicho Bartolome de Frias, dentro de
los dichos seys meses no pagare los dichos
mil y dozientos ducados, o como si lo es, se dis-
pona del dicho Regimiento libremente por
el escrivano de va dicho, para pagar mis deudas,
y librar mis consos.
- Duo principales sunt videnda. Pri-
mo, an ille, qui emittit testamentario ha-
bente mandatum a testatore ad venden-
dum, sit securus, licet pretium, quod
soluit,

soluti, non conuertatur in debita vel legata defuncti, sed in rem propriam exequutoris vendentis, & an ipse exequutor reueat. Secundo est videndum, an ratio hæc: *A voluntas de suis testamentariis*, posita in clausula prædicta, operetur aliquid ultra regulas iuris communis.

- 2 Circa primum dubium respectu emptoris, an sit securus in hoc casu inuenio Bart. in l. alio. num. 25. ff. de aliment. & cibarij. legat. vbi dicit, quæro quid si dicitur in instrumento, quam pecuniam recepit in mei præsentia notarij (loquitur Bart. in testamentario, qui vendidit rem defuncti, & accepit pretium) sed non apparet, quod legatarijs sit soluta, an sufficiat emptoribus? Respondeo sic; quia cum ob istam causam habuerunt, mandatum exequutores, à testatore, sufficit quod emptores ob istam causam soluerint, licet exequutores in ista causam non conuertant, & ad hoc allegat Bart. text. in l. 1. §. non autem. ff. de exercit. actio. & est in verb. unde querit. vbi probatur, quod si præpositus nauis mutatus numos ad reficiendâ nauim mox mutauit voluntatem, & numos in suos usus conuertat, datur actio mutuantis contra dominum, qui preposuit eum licet in eius utilitatem non sint conuersi numi, quia imputet sibi exercitor, qui talem præposuerit; ergo ita, & eodem modo in nostro casu dicendum est, quod cum exequutor testamenti habeat mandatum à testatore ad vendendum, ut soluantur debita ipsius, si exequutor vendat in eam causam, & postquam receperit numos pretij conuertat eos in suâ utilitatem propriâ, sit securus emptor, quanto quidem ipse soluit, & imputet sibi testator, qui talem exequutorem deputauit & constituit.

- 3 2o. Secundo pro hac opinione est elegas doctrinâ Pauli de Castro in l. si præsum. C. de procur. vbi dicit, quod licet quando exequutores testamentarij vendiderunt quandam possessionem pro exoluendis legatis & debitis defuncti, non seruata debita forma possint retra-

hari venditio, tamen si habent potestatem vendendi, ut moris est, & ipsi vendant non bona fide, ut quia poterant ponere manus ad mobilia, quæ extrabant, vel non fecerint subhaftationem ad vendendum an poterant habere maius pretium, vel pretium conuertant in utilitatem hæredis, quod propter istas causas non est retractanda venditio, nisi in subfidium, si exequutores non reperiuntur soluendo, & sic hæres debet incipere ab eis, non ab emptore, nisi in subfidium, ne emptor remaneat deceptus ex potestate testatoris data suis exequutoribus, & ex fide quam habuit de eis, nam iustius est, quod hoc potius noceat hæredi, quam emptori, qui non debet esse curiosus, quod exequutores conuertant in causam pro qua vendiderunt: argumetur. l. doli. in fine. ff. de nouat. vbi probatur, quod de bitori non datur exceptio aduersus secundum creditorem, quem accepit per nouationem, quia hic secundus creditor non facile scire potest, quid inter eum, qui delegatus est & debitorem actum est, & etiam si sciret, dissimulare debet, ne curiosus videatur: quæ omnia verba optime quadrât in nostro casu, & emptor, qui emit à testamentario, non debet esse curiosus in exquirendo, an debita defuncti soluantur necne pretio, quod dedit, etiam si sciat quod non soluantur. Et per hoc tolluntur obiectiones, quæ ab aduersis partibus opponebantur, dicendo, quod dictus Bartholomæus de Fris, sciebat pretium dicti officij conuertendum esse in exolutionem debitorum defuncti, & non esse soluta debita. Quia ad hoc respondetur, ponere debere de hoc dictum emptorem esse curiosum, sed exequutor videtur quid facit, & imputet sibi testator, qui talem elegit sibi exequutorem.

- 4 Secundo mouetur Paulus per text. in l. 1. C. si vendit pign. agatur, cui consonat l. 49. tit. 13. parit. §. vbi probatur, quod si creditor, cui est ius vendendi pignus, illud vendat dolo malo, debitori datur actio contra creditorem vendentem quanti sua interstet, non vero contra emptor.

emptorem, nisi eo casu, quo creditor nō sit soluendo, & emptor quoque in mala fide fuerit: ergo ita, & eodem modo in nostro casu dicendum est, & ita inquit Paulus vbi supra, esse de nostra questione casum in illo text. & quod propter hoc recusauit consulere pro hērede, quā vendicabat recta via ab emptore, omis- sis exequutoribus, sicuti in pzēsenti no- stra specie fit.

Neque obstat, quod Bart. in. d. l. alio nu. 13. & seq. teneat, quod quando ex- equutor non vendidit bona fide, venditio est retractanda, & prius agendū est con- tra emptorem, quia Barto. ibi, solum lo- quitur in primis duobus casibus relatis per Paul. vbi sup. quotiesconq; exequu- tor non seruauit debitam formā in ven- dendo, quia non posuit manus ad mobi- lia, quæ exstabant, vel non fecit subhasta- rione, vel rē magni pretij dedit pro mo- dico, & sic non bona fide vendidit, non vero loquitur Bart. quando pretiū reda- ctum ex venditione non fuit conuersum in utilitatem defuncti, & sic quando ex parte exequutoris esset culpa in pretio conuertendo, cum tamen esset seruata solennitas, imō hoc vltimo casu fortius tenet idem Bart. in. d. l. alio. nu. 25. quod emptor sit securus, etiam si exequutor in utilitatem defuncti nō conuertat pre- tium, quia imputet sibi testator, qui ta- lem exequutorem constituit, per text. in. l. 1. §. non autem. vers. vnde quærit. ff. de exercit. act. & ita concordantur hæ doctrinæ Bar. & Pauli, & tenet in ter- minis, & concordat Curtius Iunior, in dict. l. si pretium, num. 5. C. de procorat. referens totam doctrinam Pauli, dicent ponendum, quia est de parte quotidiano quærendo.

Tertio, principaliter in fauorē. d. Bar- thol. de Frias allego Greg. Lop. in. l. 60. in glo. fixo pagamento, tit. 18. part. 3. vbi quærit, in emptor, qui soluit tutori, vel curatori minoris, sit securus in emptio- ne sua, si pretium non soluator creditori minoris, & inquit videri quod sic, per il- lam. l. Regiā, iuxta id quod notat Bar. in d. l. alio. ver. quæro quid si dicitur. ff. de

alimen. & cibari. legat. vbi dec idit, quod si exequutor testamenti vendidit fundū ad soluenda legata, cui soluit pretiū em- ptor, erit emptor statim securus, licet e- xequutor pretium non conuertat in so- lutionem legatorum. Hætenus Grego. Lopez.

Qui pro sua opinione allegat etiam a- liam doctrinam eiusdem Bar. in authen. hoc ius porrectum in vers. quæro dicti- tur hic. C. de. S. S. Eccles. & est in nu. 13. vbi tenet Bar. quod in casu. d. authen. nō spectat ad sollicitudinem emptoris, quod pretium soluator creditoribus Ecclesie, sed sufficit, quod ipse soluat de superio- ris mandato: ergo ita, & eodē modo di- cendum est in nostro casu, & a fortiori, quia si in rerum Ecclesiarum, & minoris em- ptoribus, hoc statutum est, quibus (scilicet, minoribus, & Ecclesijs) ius singulare restitutionis competit, vt emptores sint securi, licet pretia rerum nō sint conuer- sa in utilitatem minorum, vel Ecclesiarum, multo fortius idem dicendum in empto- ribus rerum defuncti, qui titulum habet ab eius exequutoribus habentibus man- datum à defuncto ad vendendum.

Alterius, Gregorius Lopez vbi su- pra, in sui fauorem adducit bonum tex. in. l. sicut. §. illud. ff. quib. mod. pignus vel hypoth. solu. vbi probatur, quod si debitor de consensu creditoris, vendi- derit, vel pignoraucrit rem obligatam ad satisfactionem debiti, & initionem pi- gnoris, & postea ipse debitor, qui acce- pit pretium, non soluit illud creditori, erit securus talis emptor, vel secundus creditor, & præfertur primo creditori, quia iam ipse soluit, & licite emi- de vo- luntate primi creditoris, & ei nocere debet fraus venditoris: ergo ita, & eo- dem modo dicendum est in nostro casu, quod cum venditio huius rectoris iure licito, & permittente testatore, imō eo iubente, facta sit dicto Bartholomæo e- ius filio maiori, propter summam amo- rem, quem erga eum habebat, non debet retractari venditio, licet testamentarius pretiū eius in utilitatē defuncti, & in ex- latione debitorū eius non conuerterit.

Repe-

Reperio etiam, quod idem Greg. Lop. in l. 24. glof. mag. incip. *Entonces*. verſ. Item, quia tali cau non videtur agi poſſe actione reali. tit. 13. par. 5. refert & ſequitur doctrinam eiufdem Bart. in d. l. alio. num. 25.

10. Quarto & principaliter in fauorem dicti Bartholomæi adduco elegantem l. 62. tit. 18. p. 3. in verſ. *El qual prometio*. Nam cum lex illa præſcribat formam ſcripturæ venditionis rei immobilis factæ per exequutorem teſtamenti, inquit in dicto verſ. *El qual prometio e otorgo e coruacion el albacax ſobre dicho, que recibio y pſeſo a ſu poder para pagar las maldas, e las deudas de ſuſodichos*, ſcilicet pretium rei venditæ, quia de eo in verbis proximis ſuperioribus illius legis fit mentione. Pondero ergo legem, expreſſam, quæ non requirit ad hoc, quod emptor ſit ſecurus, quod pretium conuerſatur in debita & legata deſuncti, ſed tantum, quod teſtamentarius ſateatur ſe in illam cauſam recipere, ergo ſi recipiat, licet in ſuos uſus conuertat, erit ſecurus emptor.
11. Quinto pro dicto Bartholomæo facit optimam doctrinam Bart. in l. doli mali. num. 8. ſi. de nupt. vbi tenet per d. l. 1. §. non autem, ſi. de exercit. quod ſi procurator habens ſpeciale mandatum ad recipiendam pecuniam mutuo in certum quendam uſum conuerſendam, & recipiat, ſufficit procuratorem cauſam aſſerere, quia nõ debet eſſe ſolicitus mutans an conuertatur pecunia in illam cauſam, ſed ſolum quod cauſa aſſeratur per procuratorem: & ibi Alex. in addit. ad Bartol. litera. E. alia adducit, ergo ita in propoſito dicendum eſt, cum teſtamentarij, & vniuſquiſque eorum habeant ſpeciale mandatum in ſolidum à teſtatore in teſtamento ad vendendum dictum officium dicto Bartholomæo, & ad ſatiſfactionem pretij recipiendam.
12. Superioribus omnibus nõ obſtat text. in l. 1. §. & ſi præſtatam. in verſ. quorundam pretia in legata, vel fideicommiſſa, vel alios creditores proceſſerunt. C. de iur. delib. iunctis hiſ, quæ ibi notant Albericus, & cæteri Doctores, & Carpola

caut. 225. vbi probatur, quod ad hoc vt emptor, qui emit ab herede, ſit ſecurus, ne creditores deſuncti eum moleſtent, & euincant ab eo rem emptam, requiritur, quod eius pretio ſint ſoluta legata, vel fideicommiſſa, vel debita ipli deſuncti, aliàs emptor non erit ſecurus. Cui difficultati licet eam moueat, non reſpondet Gregor. Lopez in dict. l. 24. Hoc inquam non obſtat, quia procedit reſpectu priorum creditorum, quibus ſunt obligata bona deſuncti, quibus in iuſtum eſt auferre hypothecariam, vel aliam actionem ſibi competentem, ſu pretium rei venditæ non conuertatur in ſolutione debitorum: at vero in noſtro caſu non petunt creditores officium hoc rectoris, ſed ipſam teſtamentaria, & alij, qui dicuntur heredes qui non poſſunt venire contra factum proprium; & contra voluntatem ſui deſuncti, cuius heredes dicuntur: ſi vero aliquid ius prætendunt, id intendunt contra dictam teſtamentariam, quæ contentum recipit, & habuit ſe pro contenta & ſatiſfacta à dicto Bartholomæo de dicto pretio huius officij, quia dictus Bartholomæus ſoluit dictam quantitatem, partem creditoribus deſuncti, partem etiam alijs perſonis, quibus voluit ſolui dicta teſtamentaria, prout conſtat ex ſcriptura publica in proceſſu producta.

13. Vltetiùs in hac re mirandum videtur Gregorium Lopez in d. l. 60. dicentem illam l. facere pro ſua opinione, cum tamen expreſſiſſima videatur contra ſe, & contra omnia ſupradicta in verſ. *Et otro ſi illius*. l. quia proſequendo ſcripturam rerum minoris venditionis, inquit: *Et otro ſi el guardador luego delante de los mismos fixo pagamien to de la deuda que el huertano denia, a aquel que la auia de recibir, e otorgarſe por pagado della, dandole, e enregandole la carta cancelada del dendo que auia ſobre el huertano*. Ergo ſi hoc lex illa requirit vt emptor ſit ſecurus, quomodo, aut quo pacto potuit dicere Gregorius Lopez ibi in verbo, *Fixo pagamien to*, per illam. l. quod emptor ſoluendo coratori minoris pretium, ſit ſecurus, licet corator

tor non soluat illud creditoribus? Sed certe non est credendum virum doctissimum, ita deceptum fuisse, præcipue cum præ oculis haberet legem illam Regiam. Vnde respondeo sustinendo opinionem Gregor. Lopez, quod præterquam, quod lex illa loquitur in venditione rerum minoris, in qua diuersum est per supradicta, non verò loquitur in venditione facta per exequutores testamenti, nam in hac iam videmus factum esse, si in instrumento venditionis continetur exequutorē recepisse pretium ad soluenda debita, licet non constet de solutione: vt in dict. l. 62. tituli. 18. partit. 3. vltra hanc inquam responsionem, quæ vera est, lex illa rectè ab initio inspecta non tantum non facit contra Gregorium Lopez, sed imò in eius fauorem, prout ipse eam intellexit, & allegauit: nam paulò post princip. dict. leg. 60. postquam fuit posita in ea solemnitas, quæ requiritur in venditione rerum minoris, dicuntur hæc verba. *Perende queremos mostrar, en que manera deve ser fecha la carta de tal vendida, porque el comprador pueda ser seguro de lo que comprare, y el guardador del huerfano se guarde de yerro. Y deximos, que deve ser fecha de esta manera. Sepan quantos, &c.* Aduertendum igitur est, quod lex illa vult cōsulere duobus personis, scilicet, emptori, & curatori vendenti, vt sint secuti, & consulendo vtrisque ponit formam instrumenti venditionis, & respectu emptoris dicitur. *Perro en el lugar, o fobla del precio porque es vendida la cosa, deve dexir assi: Que la vende el guardador del huerfano, por precio de tantos maravedis, quæ fue pagado al guardador delante del escriuano, y de los testigos que son escriptos en la carta.* Et statim subsequitur dictus versiculus. *Borro si, el guardador luego delante dellos mismos, &c.* Iam suprà relatus, qui videbatur contra Gregorium Lopez, vbi consulit ipsi curatori; itaque respectu emptoris vt sit securus, solum requirit veram numerationem, respectu verò curatoris vendentis ne incidat in errorem, requirit quòd

pretium solvatur creditoribus minoris, ne remaneat obligatus curator ex suo errore, & hoc est, quod re vera vult illa lex. & ita intellecta optimè facit pro opinione Gregorium Lopez ibidem, licet ipse nec hinc, nec alio modo eam inducat, sed tantum dicit, per illam. l. probari suam opinionem, scilicet, quod emptor sit securus soluendo pretium curatori, licet curator non soluat creditoribus minorum, & hoc est tenendum mentiquia est verus intellectus illius. l. Ex quibus omnibus inferitur resolutio ad secundam partem primi dubij principalis suprà positi, scilicet, quid dicendum sit respectu exequutoris vendentis quoties pretium non conuertitur in utilitatem defuncti; nam, vt videmus, ipse tenetur, non verò emptor.

Restat nunc tertia difficultas, nam supradicta omnia loquuntur, & procedunt, quotiescunque emens ab exequutore soluit realiter pretium exequutori, quia tunc licet non conuertatur in debita defuncti, remanet securus emptor, quandoquidem soluit; & exequutor tenetur, quia non conuertit pretium in utilitatem defuncti, & sibi imputet testator, qui talem constituit, & deputauit exequutorem; & ei dedit potestatem vendendi, at verò in nostro caso emptor non soluit pretium saltem partem eius, sed testamentaria habuit se pro contenta, & satisfacta.

14 Cùm de iure testamentarius non possit habere fidem de pretio: iuxta notata per Bar. in dict. l. alio. num. 22. & per dd. alijs in locis.

15 Sed difficultas hæc etiam non obest, quia testator disposuit in supradicta clausula, *Que la persona que huiere el dicho su regimiento en confianza, por su renunciaciõ, no renuncie en el dicho Bartolome de Frias, hasta auer pagado los dichos mil e dozientos ducados, o dado contio dellos a la voluntad de sus testamentarios.* Itaque posuit distinctionem. ò, quæ est alternativa, & ponitur inter diuersa, vt est vulgare, & sic iussit quòd solueret, aut daret contentum ad voluntatem suorum testamentariorum.

per dictum Barthol. filium suum in suo interrogatorio.

- 22 Non obstant etiam contra supradicta, quæ tradit Matheus de Afflict. decif. Neap. 91. n. 6. dicens ex Bald. in l. 1. col. 14. ff. de legat. 2. quod vbiennque tractatur de damno vitando, omne verbum, etiam quod inducat liberam voluntatem, debeat reduci ad arbitrium boni viri, ex doctrina Cym, in l. 3. C. de dot. promif.

- 23 Nam Cynus ibi mouet quæstionem, gloss. in l. penul. ff. de arbit. in gloss. fin. scilicet, quando quis offendit aliquem, & submisit se, & commisit in offensum vt iudicet eum sicut voluerit, quia valet compromissum, sed reducitur ad arbitrium boni viri, si excedat modum: vt in l. si libertus. ff. de oper. libert. & Cyn. inquit referendo Iacobus de Raynerio, quod tale compromissum non valet, tamen posito quod valeat, consideranda sunt verba. Nam ait dicit offendens. Ego faciam, quicquid volueris, & tunc tenetur facere voluntatem illius. Aut dixit: Ego faciam quicquid arbitratu fueris, vel quicquid æstimaueris; & tunc reducitur ad arbitrium boni viri. Ratio diuersitatis est, quia hoc non committitur in meram voluntatem, sed in casu superiori sic, & voluntas non est voluntas, nisi turpium: & non turpium possibile, & impossibile: hæc Cynus, vnde manifestissimè in his verbis tenet contrarium eius, ad quod allegatur, & eius verba sunt in nostrum fauorem: & licet postea ipse Cynus addat, quod quidam Moderniores intelligunt, quod per quæcûq; verba dicatur subintelligatur arbitrium boni viri, & in hoc videatur facere contra nos, respondeo, quod licet eius vltima verba sint vera, procedunt tamè, & loquuntur eo casu, quo quis vult iudicari per alterum, nam tunc cum ille ponatur pro iudice, attendenda est causa originalis, & principalis, quæ est vt sit iudex, & non accidentaliter, quod iudicet ad suam voluntatem, vnde ex ea parte, ex qua habet nomen iudicis, debet iudicare mo-

deratè, quantumcumque submitatur eius voluntati, & si excedat, reducetur ad arbitrium boni viri vt in dict. l. si libertus. ff. de oper. lib. quia iudex est vir bonus, vt in l. vir bonus. ff. iudicat. solu. vnde tanquam bonus vir nõ potest excedere id, quod iustum est.

- 24 Et hoc modo potest responderi doctoribus dicentibus, quod quando partes faciunt iudices arbitros, & in compromisso dicitur, quod arbitri possint facere ad libitum suæ voluntatis, tollendo de iure vnius partis, & dando alteri in parua, vel magna quantitate, hi arbitri si immoderatè iudicent eorum arbitramenrũ, & laudum reducitur ad arbitrium boni viri. Nam respondeo hoc procedere eo quod habeant nomen iudicum originaliter, & principaliter: & hoc est attendendum, licet postea subiiciatur in eorum liberam voluntatem per supradicta: quod quidem cessat in nostro casu, quia non tanquam iudex, sed tanquã merus exequutor deputatur testamentaria. Itè, & secundò respondeo ad gloss. in d. l. pen. ff. de arbit. quod ille est casus specialis vbi verbum, voluerit, restringitur arbitrio iudicis, vt tenet & dicit Ias. in dict. l. si sic in princip. nu. 30. de legat. 1.

- 25 Supradictis accedit, quia in dicta clausula testator demonstrat summam desiderium, & voluntatem, quam ipse testator habuit, vt dictus Bartholomæus filius suus maior haberet dictum officium, vnde postquam id habuit dictus filius, & fecit contentum sicut testator iussit, scilicet ad voluntatem testamentarij, non debet nec potest ei auferri licet pars pretij non sit conuersa in debita defuncti, quia ipse filius non tenebatur ad solutionem debitorum defuncti, nec pater eum grauauit in hoc, nec loquutus est cum illo, nec iussit, quod ille solueret, nec daret contentum dicti pretij creditoribus suis, quando dixit, quod soluerentur debita de pretio dicti officij, sed tantum loquutus fuit cum suis testamentarijs, qui si in aliquo excesserunt, non in vendendo, sed in conuertendo

tholomæus. Nec etiam posset auferri, licet in aliquo non fuisset impleta, postquam est iam in possessione, quia facilius quid impeditur à principio, quam ex postfacto tollitur, quo casu testator non iussit tolli. l. patre furioso. ff. de his, qui sunt sui, vel alien. iur. maxime, quod à principio filius impleuit voluntatem sui patris, quatenus ad eum spectabat, sicut pater iussit, & si testamentaria in aliquo excessit, ipsa tentatur: & hæc est bona consideratio.

- 29 Item in fauorem dicti Bartholomæi facit etiam, quia licet procurator constitutus ad accipiendum pecuniam mutuo, confitendo in instrumento se recepisse certam quantitatem, si de illo mutuo non constat verè, non præiudicat domino, iuxta vulgarem doctrinam Barthol. in l. 2. §. fin. num. 6. ff. si cert. pet. communiter ibi approbatam, & alibi sapientissime, vt resoluunt DD. moderni ibi, & Tiraquel. latissimè de utroque retractu tit. de retractu conuent. §. 4. gloss. 6. num. 12. fol. 317. id amplians, & extendens ad turorem, & curatorem, & exequutorem, & ad alios administratores, licet num. 13. refert alios tenentes domino præiudicari.

- 30 Si tamen dominus dedit mandatum ad recipiendum pecuniam mutuo, & ad cōfātendum se recepisse, hoc casu talis procurator, & administrator, bene potest confiteri recepisse, & talis confessio præiudicat domino, etiam si de vera numeratione non constat: vt contra Bart. in dict. §. fin. numer. 7. tenent DD. ibidem, & testatur, communem contra Bart. in hoc l. 23. & Curt. Iupior, qui latè defendit communem, nu. 16. & contra Bart. etiam in hoc tenent plures relati, per Roderic. Suarez, in l. post rem iudicatam, in re, quia supra visum est. ff. de re iudic. vbi eius additio refert Decium dicentem communem contra Bart. communem quoque, & rationem contra Bart. dicit Alex. in l. diuo Pio, §. si d. si emptor, nu. 22. ff. de re iudic. ergo ita, & eodem modo licet exequutor testamentarius, qui habet

mandatum ad vendendū non possit confiteri se recepisse, nec confitendo præiudicet defuncto, & eius bonis, atamen si testator dicit dicat, quod possit confiteri, vel quod solutio fiat ad voluntatem testamentarij, bene præiudicat confessio testamentarij defuncto, & eius bonis, per supra dicta: quia sicut recipiendo verè pecuniam pretij potuit consumendo eam in propriam suam vtilitatem, vel in alios vsus præiudicare domino, & defuncto per ea quæ supra dicta sunt, ita etiam confitendo, licet non cōuertat in vtilitatem domini, quod confitetur recepisse, quandoquidem habet mandatum ad confitendum: hæc ratio colligitur ex dictis per Curt. l. un. in l. 2. §. fin. nu. 25. ff. si cert. pet.

- 31 Et ipse procurator seu exequutor tenetur domino ad rationem reddendā, vt in l. qui proprio. §. procurator in ceteris. ff. de procurat. & in l. 10. tit. 12. p. 9. Hæc sunt quæ me mouent, vt existimem dictum Barthol. absoluentem esse, & liberandum ab hac lite, & causa, saluo meliore iudicio. Placentiz mense Augusti, anno Domini. 1667. Hæc lis, & causa fuit decisa per iudicem ordinariū huius civitatis Placentiz. 17. mensis Octobris. d. anni, me absente, quia eram in curia regali, & dictus iudex vidit totam meam hæc informationem iuris, quia ei fuit tradita per dictum Bartholomæum, cuius ipse fui aduocatus, & patronus in hac causa, & protulit sententiam, in qua absoluit, & liberauit. d. Bartholomæum à petitis per adricem, & cōsortes, & declarauit dictum officium Rectoris, super quo lis erat, pertinere ad dictum Bartholomæum, & esse suum, tam virtute clausule testatoris patris sui, quam virtute gratiæ, & indulti de prædicto officio sibi per nostram regem factæ, & reservauit hæredibus restatoris insuam saluum contra prædictam testamentariam, & non fecit condemnationem expensarum, itaque tota sententia fuit in fauorem meæ patris, & conformis prædictæ meæ iuris informationi.

Excerte cum fui in dicta curia regali, consilium doctissimum virum regium consiliarium super hoc casu, referendo ei clausulam supradictam testamenti, & fundamenta pro & contra facientia, & mihi respondit, me recte parocinasse in favorem. d. Bartholomæi, atque ei sine dubio funere iustitiam, & proferendam fore sententiam in eius fauorē. Quod quidem mihi valde placuit, & ob id lictatus fui plurimum, utpote haberem meæ opinionis hominem tantæ autoritatis consortem, & ita contigit quod postea duabus sententijs conformibus, latis in regali cancellaria Valisoleta, in gradu appellationis & supplicationis præfata prior sententiam confirmata in totam fuit.

SECUNDA

Allegatio.

SYMMARIVM.

1. **L**iberatio facta uni rei debendi, prodest correis si socij sint alij socij.
2. **R**ei debendi vel credendi quā de dicantur socij, & quomodo non sint socij.
3. **L**iberatio seu quietatio facta uni ex pluribus reis debendi in solidum obligatis, an ceteris prosit.
4. **L**. ff. de duob. reis, extenditur.
5. **V**biunque ratio. l. est amplior vel generalior dicto suo, ad ampliandam rationem extenditur ipsa dispositio.
6. **C**orreus sine socijs sit, sine nō, si non esset habiturus recesum contra socium liberatum, non liberatur ex pacto, seu liberatione alteri correo facta.
7. **L**iberatio vnus ex pluribus correis obligatis in solidum ex causa lucrativa, non extenditur ad alios.
8. **E**xtraneus dotans videtur donare.
9. **P**lares rei debendi in solidum obligati, videtur inter se fideiubere, ut si vnus eorum soluerit, totū possit exigere ab omnibus correis, ab vnoquoque pro com-

- modo & utilitate quam sensit.
10. **P**laribus obligatis in solidum ex causa lucrativa, solvens solidum, non habet regressum contra ceteros correos.
11. **L**. in lege falcidia hoc esse seruandum. ff. ad. l. falc. exponitur & ponderatur.
12. **C**reditor liberans vnum ex duobus fideiusoribus sibi cum reo principali obligatis pro debito in solidum ex causa onerosa, cum protestatione solidum exigens ab alio, petens solidum ab alio, repellitur pro dimidietate.
13. **S**olvens solidum non poterit petere à creditore, quod sibi cedatur actione, quoties cessante non facta, non potest repetere partem à correo, ut patet quia sint obligati ex causa lucrativa.
14. **C**autela, ut vnus ex pluribus reis debendi, ex causa lucrativa solvens solidum possit à correis partes suas repetere.
15. **C**reditor potest recipere partem debiti, sine præiudicio solidi, dicens quod per particularem eam satisfactionem, non sit visus renuntiare iuri, quod habet exigendi ab vnoquoque eorum solidum.
16. **D**ifferentia que sit inter acceptilationem, & liberationem.

IN Casu D. B. à me quæsitum, ostensa, & perfecta scriptura dotis, quam habuit cum sua coniuge, in qua quidem scriptura dotis continebatur, quod fratres & soror dictæ vxoris vnâ simul, & vnusquisque eorum in solidum dabant sororem suam prædictam cum dicto. B. in duobus mille ducatis, & præterea asscurabant, quod vinculum bonorum, & prælegatum relictum dictæ vxori per patrum eius prædefunctum valeret soluis censibus, & alijs omnibus debitis, & legatis defuncti, trecenta millia dipondiorum, hoc est octingentos ducatos, ex causa & augmento dotis, ad quæ omnia & pro supra dictis omnibus prædicti fratres se obligarunt in solidum de manu communi omnibus renuntiationibus, & clausulis necessarijs ad extinctionem solidi à quolibet, nulla obstat exceptione.

Z

Casus

Casus igitur à me quæsitus talis est. Vtrum his sic obligatis, & liberato & exempto, & dato prohibito à prædicta obligatione respectu dictæ assenationis vno ex dictis fratribus obligatis per dictos coniuges, prout verba liberationis scripta sonant, prædicta liberatio extendatur ad alios correos, ita, ut in nihilo teneantur respectu dictæ assenationis, vel an saltem pro parte dicti, liberari etiam non teneantur, vel teneantur in solidum non obstante prædicta liberatione.

1. Et quia in hac materia, iura infra alleganda differentiam constituent inter duos plures, ut reos debendi socios vel inter non socios, ut si socij sint liberatio quoque ceteris profit in solidum si vero non sint socij eis non profit nisi pro parte, ut probat. tex. capitalis in materia, in l. 4. §. nunc de effectu. & ibi gl. mag. & DD. ff. de liberat. legat. l. Vranus, in princ. ff. de fideiuss. & in l. si stipulatus. §. si. cod. l. ex duobus. ff. de negot. gest. l. si unus. in princ. ff. de pactis l. si duo. ff. de recep. arbit. l. si duo. ff. si quis caut. cum similibus.

2. Præsuppono in proposito, quando dicantur socij, & quando non socij. In quo sunt tres glossæ diversæ, quibus allegatis, resolvit Bart. in repet. d. l. ex duobus. n. 32, ff. de duob. reis, quod dicuntur socij, quando iuxerunt societatem omnium bonorum, vel illius obligationis, in qua simul omnes sunt obligati, hoc addito in ultimo casu, ut inter eos agatur, quod omne damnum & emolumentum illius obligatiōis sit commune, & tenet idem Bart. in d. l. 4. §. nunc de effectu. n. 5. alijs enim non ex eo, quod simul, & communiter contrahant, & in communes usus accipiant, sunt socij, nisi expresse dicatur, quod supra dictum est, ut de hoc est glossa in l. 1. vir uxori. §. fin. glo. magna paulo ante finem. ff. ad Vellejanum.

Ex quo resultat, quod in casu præsentati, prædicti tres obligati, non sunt socij, sed dicuntur plures rei obligati in solidum, non socij.

3. Quo sic præhabito, videtur primo dicendum, quod prædicta liberatio, & quietatio facta vni ex dictis reis, in nihilo profit ceteris obligatis, imò in solidum teneantur sicut antea. Primum, quia hi, & unusquisque eorum sunt obligati in solidum, & pactum factum dicto vni, fuit personale, & non debet ad alios extendi. l. si unus. ante omnia. ff. de pactis vbi cavetur, quod pactum factum super vna re, vel cum vna persona, non extenditur, neque ad aliam rem, neque ad aliam personam: quia cum hoc pactum personale sit, non extenditur ad alios, præter ad contentos in dicta liberatione, & quietatione.

4. Secundò pro hac parte facit textus expressus in l. fin. ff. de duob. reis, ubi in duobus reis dicitur, cum persona liberatur, manente obligatione, alter durat obligatus. Neque obstat si dicatur, quod lex illa loquitur tantum, & procedit in exemplo, & liberato ab obligatione per capitis diminutionem, quo casu tanquam eo effecto non solvendo, videtur merito decisum, quod ceteri teneantur in solidum, cum ob id, vel maxime accipiantur duo rei, ut quod unus non soluerit, vel non potuerit solvere, ceteri obligati teneantur solvere, at vero secus esse in nostro casu, cum ipse creditor liberauerit reum, quo casu, ipse iure factus, eum eximit ab obligatione, & sic sibi imputari videtur, & per consequens sibi videatur præiudicium inferre, neque enim est de quo conqueratur, nisi de seipso, quod debitorem liberauerit. Quia respondeo, quod ratio textus illius loquentis in exemptione per capitis diminutionem, est generalis, scilicet, cum quis liberatur ab obligatione, & non debet restringi per casum legis specialem.

5. Quia ubicunque ratio Legis, vel Canonis est amplior, vel generalior dicto suo disposito, tunc ad amplitudinem rationis extenditur ipsa dispositio: ita probat textus in l. regula. §. fin. & ibi notant Bart. & Bald. ff. de iur. & fact. igno. bonus textus in l. 2. §. si mater. vers. quod si curato-

curatores; & inverſ. quid ſi deceſſerint? ff. ad Tertil. optimus text. in l. nomina debitoris. §. ſi. ff. de legat. 3. tenet laſ. in l. id quod apud hoſtet. §. ſi. ff. de legat. 1. latē Euerard. in centuria legal. c. 35. à ratione legis larga, & ampla, fol. 114.

Tertiò in terminis noſtris hanc opinionem tenet Bart. ſcilicet, quod ceteri remaneant inſolidum obligati, in l. ab omnia. ff. de legat. 1. nu. 2. verſ. quæro, quid in contractibus? arg. tex. ibi, iuncta gloſſ. ubi probatur, quod ſi teſtator grauaverit heredes ſuos, ut centum Titio dēt, & poſtea eximat, & liberet perſonam vnus hæredis ab illa obligatio-
ne, inquit text. ceteros teneri ad omnia integra centum ſoluenda, & ſic etiam pro parte exempti, non tantum pro ſuis partibus: & gloſ. ibi, dum allegat. l. penult. ff. de duob. reis, & l. ſi ſtipularus. §. ſi. ff. de fideiuſſ. pro concordantibus videtur tenere, quod idem ſit in contractibus in duobus reis, ergo bene Bart. hoc argumento, hoc ibi tenet idem ſequitur Paulus de Caſtr. ibi nu. 5. ſingens caſum in noſtris terminis, & teſtatur communē doctrinam Bart. in repet. l. ex duobus reis, num. 22. ff. de duob. reis.

Secundò principaliter per contrariū videtur, quod in totum ſint liberați ceteri correi per liberationem, & acceptilationem vnus, quia acceptilatione vnus liberantur reliqui: ita probat text. in l. 2. ad fin. ibi. & acceptilatione, ff. de duob. reis. l. ſi ex pluribus. ff. de acceptilatione. ergo ita, & eodem modo, & liberatione, quia acceptilatione continet liberationem, text. in §. item per acceptilationem. Inſtit. quibus mod. tollitur obligatio: cum ſimilib.

His tamen omnibus non obſtanti-
bus tenenda eſt contraria ſementia, imò quodd huiusmodi pactum, & liberatio extendatur ad alios correat non ſocios, pro ea parte, pro qua reſgreſſum, & actionem habent contra liberatum, videtur, ſi tota pecunia ad eum peruenerat, vel utilitas tota, in totum cenſeantur ceteri liberați, & poſſint hac exceptione expellere creditorem agentem

12077

contra eos: ſi verò pars pecuniz, vel utilitatis ad liberatum peruenerit, pro ea parte cenſeantur ceteri liberați. Cuius quidem ratio ea eſt: quia ſi aliud diceremus, & ceteri non liberați ſolidum tenerentur ſolvere, poſſent poſtea petere, & exigere partem, vel totum ſecundum rationem ſupradictam à liberato, & ſic cum inquietarent, & prædicta liberatio nihil operaretur, nec eſſet alius effectus in perſona liberați, unde merito, quod pro ea parte ceteri liberentur, & habeant exceptionem: ita tenet expreſſe Bart. qui ſupradictam communem doctrinam, ita intelligit ubi ſuprà in dict. num. 22. & idem Bart. in dict. §. nunc de effectu, num. 1. poſt dicta ibi, quæ idem tenet, & eſt alia gl. quæ idem tenet in l. idem in duobus, iuncta text. ff. de pact. in gloſ. 1. ibi, non ut noceat alteri, vel proſit, cum eius principaliter non interſit, ergo ſi interſit, bene nocebit, vel proderit: & ita gloſ. illam ſequuntur, ibi Bart. Paulus, & Ioann. O-roſc. num. 1. & ita ſunt intelligenda quæ tradit Mart. de Afflict. dec. Neap. 319. num. 13.

Ex quo inferit Bart. in dict. l. ex duobus, dict. nu. 22. quod ſi correat, ſive ſocius ſit, ſive non, non eſſet habiturus reſgreſſum contra ſoculum liberatum, ut putat, quia ex ſua tantum culpa ſocius non liberatus conueniretur, pactum, vel liberatio non contingeret ei in aliquo, ſed inſolidum teneretur: quod dictum intelligi debet generaliter, quando correat non eſſet habiturus reſgreſſum, neque id reſtingi oportet, quando de culpa tantum ſua reus non liberatus, conuenitur, quia id gratia exempli ponitur, & non ſolent exempla arſtare regulam, iuxta iura vulgaria.

Vnde inferitur & optime, quod ſi duos pluresve eſſent obligati inſolidum ex aliqua cauſa laceratus, ut puta quia volentes donare promiſere, tunc pactum, & liberatio vni ex correis factum, non extenditur ad alios, ſed ceteri inſolidum tenentur: & hic eſt pro-
pius noſter caſus, nam prædicti ures

Z 3 fratres

fratres dorem constituerunt in solidum predictæ forori suæ, vxoridicti Bartholæi, & assecurationem faciunt, quod predictum vinculum & prelegatum valebit trecenta millia. dipondiorum.

- 8 Et cum fiat extranei dantes, videtur donare, & volentes donare promittunt, si nihil sibi referuent, vt probat rex. in. l. vñ. c. 4. accedit. C. de rei vxor. actione. ibi cum donasse magis mulieri quam sibi aliquid ius referuasse extraneos nō stipulando videatur, idem probat text. in. l. si cum dorem. in princip. ff. solut. mat. & in. l. ex more. in fine. C. de pact. conuent. & in. l. si extraneus, in fine. ff. de iur. dot. quod etiam patet, quia ex hac dotatione, nihil apud eos remanet, sed causa lucratua dant, quo casu non videntur inter se fideiubere, vt dicunt Doctores. infra allegandi, ita hanc opinionem in duobus obligatis ex causa lucratua donare volentibus, tenet Barthol. in dist. l. 4. §. nunc de effectu. no. 6. quam etiam loquens in duobus reis credendi (quod idem est cum sint correlatiui) tenet Paulus de Cast. in. l. in lege falcidia. hoc esse seruandum no. 3. ff. ad. l. falc.

- 9 Et ratio est, quoniam in hoc casu, licet regulare & verum sit cum opinione Azonis, quod plures rei debendi in solidum obligati videantur inter se fideiubere, vt si vnus soluerit totum possum ab omnibus correis, ab vnoquoque pro eodem modo, & vtilitate, quam sensu exit gece, vt post longam disputationem tenet glo. in. l. vir vxoris. §. si. in glo. mag. ibi. tunc sic. ff. ad Velloi, quam Doctores varijs autoris sequuntur, & in specie testantur communem in loco remoto, Bar. n. 35. l. 44. in. l. si constanter, in princip. ff. solut. mat.

- 10 Tamen, quoniam predicti rei constituntur, non est tan fructuosa, sed lucratua, vt donationis, tunc hoc casu solutus in solidum, nō habet regressum contra correos, ex eo, quod pro suo facto obligatione, & donatione soluit, tamquam tantum negotium gessit, non vero alterius correi, cum sit quid in

comparabile, & repugnantia, quod donec, & statim contradicat, exigenda ab alijs, quod prius donauit: ita tenet Barthol. licet sic non declaret in. d. §. nunc de effectu. no. 6. per text. optimum in. d. l. in lege falcidia: hoc esse seruandum, vbi idem tenet Bart. ante, no. 3. dicens, de ista. l. feci magnum festum in materia de duobus reis, & idem tenet idē Barthol. per supradictum text. in. l. reos. no. 2. ad fin. ff. de duobus reis, vbi Paulus, no. 3. idem sequitur, etiam Salic. in. l. 1. no. 3. C. de duobus reis, dicens, quod quandoque sunt obligati ex mera liberalitate, quia nihil receperunt, nō videntur iniuncti fideiubere, nisi sint socij: idem quoque sequitur Bald. ibi no. 3. loquens in obligatis ad eandem pecuniam ex causa donationis, sequitur l. si. in. l. si tibi homo. §. 1. no. 12. ff. de legat. 1. & testatur communem esse hanc opinionem Anton. Gomez. 1. tom. cap. de legat. no. 17. in limitatione, & idem capit. de duobus reis, no. si. col. si. qui omnes ad hoc allegant. d. l. in lege falcidia, & c. & maxime me commendant, adeo, vt Paulus ibi no. 2. dicat non reperiri meliorem illam ad hoc, & ideo eam inducam, vt plurimum vigeat, licet prima facie videatur nihil probare.

- 11 Nam casus in illo text. ita potest assignari. Dubitabatur in illa. l. quomodo heredes deberet detrahere falcidiam in casu, quo testator esset cum altero correis credendi, vel debendi. Et in quibus text. quod si quidem socij sunt in eare, diuidi debeant inter eos obligati, eo si singuli partem pecunie stipulati essent, vel promississent, & tunc de illa dimidiare debet detrahi, vel amplius falcidia, quod si socij non sint, vt in nostro casu, independenter esse creditum, & debita in vtriusq. bonis computari oportet, id, quod debetur testatori, & alteri, vel ex cuius bonis detrahi debeatur. Vides igitur differentiam inter primum & secundum casum legis, quando socij sunt, & quando socij non sunt, nam primo sit comparatio, vel detrahitio pro parte, in secundo autē inquit & probat

probat ut sit bona differentia, quod sit in pendentia, an ex bonis vnus tantum solui debeat, scilicet, an cōueniatur defunctus, vel eius hæres, vel non, quia si cōuenitur, totum detrahatur, ergo manifestissimè probatur ex eo, quod erant obligati ex causa lucratiua, quia si ex onerosa tenerentur, nõ esset in pendentia, cum clarum esset partem tantum computandam, vel detrahendam esse, cum sit notum, quod licet vnus cōueniatur in solidum, & solugrit totum, debet partem, vel solidum pecuniz, vel utilitatis, quod sensit alter, exigere ab eo, pro quo soluit, iuxta suprà late dicta, vnde non deberet esse in pendentia, cum in claris non sit locus coniecturis, ergo non ex onerosa, sed lucratiua causa ibi tenebatur, & vnus soluens totum, nihil repetit: & ita re vera meo iudicio voluerunt omnes Doctores suprà allegati inducere textum illum, licet sic non declarant, & est difficilis, attamen vrgens pōderatio.

12. Adde hinc esse, quod si creditor liberet vnum ex duobus fideiussoribus sibi cum reo principali obligatis pro debito in solidum ex causa onerosa, cum protestatione, quod saluum sibi remaneat ius exigendi solidum ab alio, & totum debitum petat ab illo fideiessore, quis eam sit obligatus, poterit quidem cum repellere fideiussor pro dimidietate, eo quod creditor non potest cedere huic fideiussori actiones pro dimidia parte debiti recuperanda ab alio confideiussore liberato: ab obligatione, contra quem iste fideiussor habebat regressum, nisi ipse fideiussor renuntiasset expressè beneficio cedendarum actionum, vel beneficio fideiussorum, vel generaliter omni legum auxilio, ita latè & optimè declarat Mathzeus de Affiliis, decis. Neapolit. 181. num. 10. & sequentibus: vnde à fortiori idem erit, quando creditor non seruauit sibi prædictum ius recuperandi solidum ab altero obligato in solidum, quia sibi debet imputare creditor, qui vnum obligatum exemit ab obligatione, quia al-

ter non fideiussisset, si id sciussisset à principio.

13. Item in nostro casu suprà posito, cum prædicti obligati non liberati, non habeant regressum contra correm liberatum ex persona sua, quia sunt obligati ex causa lucratiua donationis, vel simili, per consequens illum regressum non habebunt ex p̄sona creditoris, cui solutio sit solidi, itaque soluens solidum, non poterit dicere, & petere à creditore, quod sibi cedantur actiones. Primò, nam cum non repetat partem cessione non facta, non est sibi cessio facienda ad idem, cum iam admitteretur per indirectum per alium ad id, quod ex sua persona non potest, contra iura vulgaria. Secundo, quia hic soluens tantum negotium suum gerit, non correi, cum non sint socij: & in expresso ita tenet Barthol. in l. Modestinus, num. 5. & 8. ff. de solut. & ibi optimè Paul. numer. 4. tenet etiam Salicet. num. 4. & 5. in l. 1. C. de duob. reis. & ibi Bald. nu. 3. tenet idem Barr. no. 1. Paul. 2. in dict. l. in lego Falcidia, &c.

Item est ratio, quia prædicti omnes obligati, & mancomunati ex causa lucratiua ita tenentur, ut vnusquisque soluens solidum, non habeat regressum contra alium, quia suum debitum soluisse videtur, & non alterius licet omnes vnus solutione liberentur, sicuti quando vnus totam pecuniam, vel utilitatem sensit, & recepit; eoi lucro & utilitati renuntiare, & id accipere videntur cum donant, sicut in nostro casu, cum isti donatores in solidum videantur donare, per iura superius allegata, & sic vnus soluens, non habet regressum contra alterum, ac per consequens pactum, & liberatio vnus alteri prodesse non debet, nec respectu partis soluents, quia hic non datur pars, sed imò totum remanet penes quemcumque utilitate & obligatione, cum vnus non magis sentiat utilitatem quam alius, quia nihil ad eos peruenit, & sic ex lucratiua causa tenentur & ut præstantur dicti DD. nisi ita obligatio

essent correi, vt societas inter eos esset secundum DD. supra dictos: quz scilicet societas cum non interuenerit, hoc est, quod non sint socij omnium honorum, neque illius debiti, cum inter predictos dotantes non sit actum, quod datum & commodum illius obligationis pariter pertineat ad omnes prout requiritur iuxta supradicta, constat, manifestissime, quod neque vnus ex predictis dotatoribus tenetur alteri, neque alter alteri, & per consequens, quod liberato vno ex eis, ceteri remanent obligati in solidum.

- 14 Cautela igitur erit ex supradictis omnibus, quod quando plures obligantur in solidum ex causa aliqua lucrativa, faciant inter se scripturam, in qua inter se iudeiubeant inuicem, vel in eodem instrumentis, in quo se obligant, creditori dicant, quod ita obligantur, vt commodum, & damnum illius obligationis perueniat, & tangat pariter omnes obligatos, ita quod si vnus soluerit solidum, possit à ceteris obligatis partes suas recuperare, quia tunc hoc casus sunt socij, & per consequens dabitur regressus, & actio inter eos, & pactum vnus, siue liberatio extendetur ad omnes respectu solidi, si predicta societas inita est, secundum Bart. in dict. l. ex duobus, num. 22, & si creditor grauetur, & conuocatur ex hac pactione, quia sibi prejudicium fieri videtur, quoad solidi ab vno quocunque ex actionem, apponatur in scriptura, quod hoc faciunt dicti debitores, & tunc sine prejudicio iuris, quod habet dictus Titius creditor, solidum exigendi ab vnoquoque, quz est optima cautela, & respectu correorum debendi ex causa lucrativa probatur ex supradictis.

- 15 Respectu vero creditoris probatur per ea, quz tradit Capola, cautela 457, vbi consultit, quod quando creditori soluitur pars, recipiat eam, dicendo, recipio saluo iure solidi, vel clarius dicendo, quod per particularem eam solutionem, & receptionem non sit visus renuntiare iuri, quod habet

exigendi ab vnoquoque eorum in solidum.

Ex quibus sequitur & inferitur, quod cum supradicta cautela non sit facta inter predictos dotantes, neque aliquid ex supradictis, quod nullo iure erunt inter se obligati, ac ideo liberatio facta vni eorum, non proderit in aliquo ceteris dotantibus.

- 16 Nec obstat secunda opinio principalis supra posita, quz concludit liberationem vnus omnibus prodesse. Quia respondeo inter acceptilationem, & liberationem hanc esse differentiam, quia acceptilatio est solutio, vt in dict. §. item per acceptilationem solutione autem vnus omnes liberantur. l. 3. §. fin. ff. de duob. reis, & sic acceptilatio est in rem, ac pactum, vel liberatio non est solutio, sed potius gratia facta personz, vnde tanquam in personam non extenditur, vt probat textus in dict. §. ante omnia, dict. l. si vnus. ff. de pact. ita gloss. in dict. l. 4. §. non de effectu. ff. de liberat. legat. quam ibi sequitur Bart. nu. 4. quz 21 quidem omnia verissima sunt, & à doctoribus recepta. Et ita ego Ioannes Gutierrez consului in causa narrata Anno. 1564. mense Maij, quz postea fuit in iudicio deducta decem & noue annis iam elapsis, & sententia diffinitiva lata fuit iuxta hanc meam allegationem per eximium iuriconsultum D. Nauarro (nunc Canonicum Doctoral. meritis. sim. Toletanz ecclies.) iudicem Metropolit. Salmantianum reuocata in totum sententia contraria, lata io primam instantia, quz sententia secunda transiit in rem indicatam, tollens

TERTIA

Allegatio.

SUMMARIVM.

Exstitens à Principe statim, etiam antequam ad notitiam eius perveniat, gaudet beneficio restitutionis, & numeris quibuslibet. l. 100 de iur. iur. l. 1.

2 Liber.

- 2 Libertas data per testatorem acquiritur ignoranti.
- 3 Matrimonium dissolvitur, licet libellus repudij non sit traditus, vel cognitus marito.
- 4 Beneficia Principum latissima sunt interpretanda.
- 5 Rescriptum & privilegium Papa legitime mandati spiritus, & incestuosus diffinitum, extenditur ad illum, qui simul spiritus, & incestuosus sit secundum communem opinionem Canonistarum.
- 6 Privilegium quod acquiritur ini de tempore scientie, & numero sequentibus.
- 7 Filiusfamil. oblitus in dignitatem Patriatus, liberatus a patria potestate statim, quod sibi praestantur littera electio.
- 8 Civitas si elegit peritum in potestatem poterit etiam renovare antequam accipiat.
- 9 Dilatio concessa absenti non currit, nisi sit notificata sit.
- 10 Privilegium dicum concessum non quatenus sit ignoranti, sed a tempore certificationis.
- 11 Sola scientia sufficit pro validitate privilegij, vel donationis.
- 12 Mulier donationem sibi absenti factam potest repudiare, non servata solemnitate statuti disponentis, quod in alienationibus mulierum interfit consensus communis sanguineorum.
- 13 Solemnitas, qua requiritur in constructione, do aliam requiritur in eo destruendo.
- 14 Papillus non potest repudiare fundum si legitatus sine tutoris autoritate.
- 15 Hodie in re regio, non poterit mulier repudiare donationem sibi absenti factam absque licentia mariti.
- 16 Barro. concordator sibi ipse.
- 17 Text. in c. gratia quam. de rescript. in 6. loquens in gratia Papa in beneficalibus facta, non extenditur ad beneficium Principis in delictis indultum.
- 18 Similicudo si sit bona, satis est, quod in casu, de quo agitur, conveniat, licet in aliis deficiat.
- 19 Papa, vel Imperator in rescriptis non videtur velle alterare formam iuris, nisi

- ex certa scientia id faciant. ad i.
- 20 Rescriptum seu privilegium Papa legitime mandati spiritus, vel incestuosus diffinitum, non extenditur ad incestuosum, & spiritum simul, secundum communem opinionem Canonistarum.
- 21 Statuta, quae solum commodum offerunt, ligant a tempore concessionis.
- 22 Capiens excommunicationem, debet habere praemissum statum, etiam si id ignoraverit, dum tamen sciat excommunicationem esse.
- 23 Concordia in casu ad Barro. de erroribus, quae videtur contraria, & numero sequenti.
- 24 Disposiciones legales potius debent regulari, si nonnulli voluntarii, quam si nonnulli voluntarii, quam si nonnulli voluntarii.
- 25 Privilegium ignorantis praestit, sed non efficaciter antequam sciat, quin possit regulari.
- 26 Liquidum relegatus. ff. de reb. dub. in l. leg. in 1. & in 2.

TERTIA

Allegatio.

VIA Haud inelegans disputatio, neque dignus mihi semper vilis fuit articulus ille, à quo tempore beneficia Principis acquiruntur, ideo nonnulla de eo hic praefari libuit, in quo si quid boni dixerò, laudetur Dominus noster Iesus Christus, si verò mali, imputetur meae attribatur, ita quòd ipse solus redarguar, ut inquit Barro. in repe. l. non solum. §. morte, no. de. ff. de nou. oper. nuntiat.

- 1 Et in primis quaestio haec summè difficilis est in qua Barro. praetextorem suum, & sibi met contradicere videtur, nam ipse in l. fin. num. c. 5. C. de sentent. pass. dictum restitutum à Principe statim, etiam antequam ad eius notitiam perveniat, gaudere beneficio illo restitutionis in se collato. Pro quo primo ipse adduco text. in cap. gratia quam. de rescript. in 6. ubi probatur absenti, & ignorantem conferri posse beneficium, ac perinde eius fuisse domino quaestum,

Z 4 igitur

igitur ita in gratia principis dicendum est.

2. Secundo pro hac doctrina Barthol. facit, quod ipsemet allegat, scilicet. l. eius, qui in provincia. §. fin. ff. si cert. pet. vbi libertas data per testatorem acquiritur ignorant, quod quidem fundamētum ipse augeo, hoc modo, quia voluntas Principis, & testatoris æquiparantur: text. in authent. de nupt. §. disponat, coll. 4. text. in l. filium quem habentem, ibi sanxit testator. C. familiaris, cum. l. in conjunctionibus primum locum, in princip. ff. de condit. & demonstr. l. si fratres. §. idem respondit. ff. pro soc. cum simil. sed legata relicta à testatore cedunt à morte defuncti, & quæzruntur ignorant: vt probat text. in dict. §. fin. text. optimus, in l. cum pater. §. surdo. ff. de legat. 2. l. à Titio. cum materia. ff. de furt. ergo ita, & eodem modo beneficia Principis quæzri debent ignorant, æquiparatorum enim æquiparata debet esse dispositio, vt vbi sit eadem ratio, idem ius sit statuendum: vt in l. illud. ff. ad l. Aquilege prima. ff. de fonte.

3. Tertiò pro Barthol. præstat nobis argumentum. l. licet. C. de repud. vbi probatur, quod licet repudijs libellus non sit traditus, vel cognitus marito, dissoluitur matrimonium; ergo ita etiam videtur dicendum in proposita quæzrione.

4. Quarto facit optimè, quia beneficia principum latissimè sunt interpretanda. l. si. ff. de constit. Princip. cum vlgat. ergo consequens est, quod à tempore concessionis currant, non verò tantum à tempore scientiæ, vt latius pateat eorum usus.

5. Ex quo text. in dict. l. si. & eius regula inserta eleganter, idem Barth. in l. 2. in princip. num. 2. ff. de verb. obligat. quod cum sub simplicibus non contineantur mista de rigore iuris, sed tantum de æquitate, vt probat text. in l. si ita. ff. de lib. & posthum. & in l. si ita. §. 1. & in l. Clemens. ff. & hered. institut. rescriptum & privilegium Papæ de legitimando spurios, & incestuosum disun-

gam extendatur, & ad illum, qui situl spurius, & incestuosus est, quia benignitas, & æquitas, qua ille casus missus continetur sub simplicibus, potest habere locum in rescriptis, & privilegijs, cum ipsa sint latissimè interpretanda, iuxta d. l. si. quam Bart. opinionem testatur esse commanuer approbatà in proprio loco l. l. col. 3. Alciat. n. 47. tenent. abb. & Felin. in c. h. per text. ibi de simon. di. c. commanuer. Covar. de sponsalib. 2. part. c. 8. §. 8. num. 8. & 9. vbi plures allegat, & fundat. dicit magis communem l. l. p. 4. omnium, num. 30. Instituta de actione hac etiam opinionem dicit æquioram, veriorē, & receptiorē, quando legitimatio fit sine præiudicio filij legitimi, & naturalis, Menchz. de succes. creat. §. 22. numer. 51. ergo ita etiam in proposito beneficia Principis latè interpretemur, vt currant statim à tempore concessionis, quia hoc est latè interpretari, & patere.

6. Sed idemmet Barthol. in l. fin. nu. 4. ff. de constit. Princip. tenet contrarium in hoc, dicens quod sibi videtur vt æquiratur ius privilegiato à tempore scientiæ. Primò per text. in l. qui absent. ff. de acquiren. posses. vbi probatur, quod si absent. seruo quis scribat, vt in libertate moretur, non eius videretur fuisse mentis, vt statim libertatem consequatur, sed voluntatem suam conferri in id tempus, quo certior seruus factus sit; ecce ergo text. in simillimo casu disponentem pro Barthol. scilicet. in libertate, in qua tot, tantique fauores inueniuntur, & tamen ignorantia minime quæzritur.

7. Secundo, & principaliter pro hac secunda opinione Barthol. est text. expressus iuncta glos. prima, in l. si. C. de consub. lib. 12. vbi probatur, quod filius famil. electus in dignitatem Patriciatu à patria potestate liberatur statim ab imperialibus codicillis præstitis. & inquit glos. præstitis, id est, præsentatis sibi literis electionis: ecce igitur text. manifestissimum, vbi electio facta ab Imperatore currit à tempore præsen-

presentationis, & sic sciētia, ex quo red-
ditur vera hæc secunda opinio.

8 Tertiō, pro hæc opinione facit alia
doctrina eiusdem Barto. non minus sin-
gularis in l. absentis, nu. 2. ff. de donat. vbi
post longam disputationem concludit;
quod si civitas aliqua elegit periculum in
potestatem, poterit eam revocare: anto-
quam acceperit, quia sibi ante accepta-
tionem ius quæsitum minime fuit, & al-
legat Barto. pro se text. qui etiam in pro-
posito pro se facit in c. si tibi absentis de
prebend. in. 6. in quo ius collationis ab-
senti factū non queritur ei quousque ad
eius notitiam pervenerit, & eam adcep-
tauerit, & illam Bart. decisionem sequi-
tur Ias. in dict. l. fin. num. 47. ff. de consue-
tudinibus.

10 Neque huic recepte sententiz Barto.
in d. l. absentis, obest unquam text. in d.
c. si tibi absentis, in secunda parte, quate-
nus probat revocari non posse collatio-
nem huiusmodi. Quia respondeo, quod
Barto. vbi supra agit, quando civitas elo-
git voluntariē, & non de necessitate, in
illo verō cap. si tibi absentis, electio fuit
necessaria; unde postquam semel fun-
ctus est officio suo eligens, non potest
amplius variare: argumentō text. in l. i. de
ex. posteaquam. ff. de re iudic. & ita
Barto. vbi supra, huic difficultati respon-
det, & pro hac doctrina Bart. faciunt
quæ nos latē diximus, & resolvimus in
nostra repet. c. quavis pactum, de pacti;
in. 6. in verbis, quavis pactum patri fa-
ctum, nu. 42. & 53. scilicet, donationem
absenti factam posse quidem revocari
per donatorem antequam acceptetur
per donatarium, vbi diximus, an hodie
iure Regio idem sit.

9 Quartō, pro hac secunda opinione
Barto. facit doctrina eiusdem Barto. in l. h
Labco, per text. ibi. ff. de iur. codicill. vbi
tenet, quod dilatio concessa absentis non
currit, nisi ei notificata sit, pro qua do-
ctrina facit text. in l. 1. c. vbi in rem a-
ffio. ibi; ad notionem eius producendos
sequitur alios allegans Felibus in capiti-
2. num. 7. de consue. & ita videmus pra-
sticari quotidie in iudicijs; nam dilatio

data partibus ad probandum, vel ad ali-
quid aliud, non currit, nisi eis notificetur,
vel eorum procuratoribus.

11 Quintō, facit singulare dictum Ro-
man. in l. absentis. ff. de acquir. possess. vbi
dicit se cum pluribus Doctoribus con-
sultasse, quod privilegium civitatis ali-
cui concessum non queritur ei ignoran-
tibus, sed a tēpore certificationis, per textu
ibi dicitur in l. 1. c. vbi in rem a-
ffio. in Epitome, quod tradit Antonian.
cap. 2. præcordia. a. parte, dicens esse
communem opinionem, quod pro valis-
ditate privilegij, vel donationis non for-
sum acceptatio, sed sola scientia sufficit;
vbi in l. absentis. ff. de donat. ergo ad huius-
modi requiritur scientia, & tunc incipit
valere privilegium.

12 Ultimō, pro hac secunda opinione
Barto. facit, quod eleganter consuluit
Paul. de Castro, consil. 11. incip. in causa
presenti, vbi determinat, quod mulier
donationem sibi absentis factam potest
repudiare, non servata solemnitate statuti
disponentis, quod in alienationibus
mulierum interfit consensus consanguineorum.
Advertatis domini ad hoc, quod
istam nobis multum serviet ex vso ad l. 1.
in c. 2. tit. 3. lib. 4. Novæ Recopilat. Re-
git, quibus disponitur, quod vxor non
possit facere contractum absque licen-
tia viri sui.

13 Verū contra hanc doctrinam Pau-
li, ego moueo duas difficultates. Prima
est, quia eadem solennitas, quæ requiritur
in construendo actum, requiritur in
eo destruendo, in regula Omnis res, de
reg. iur. in decretalibus. l. prout quisque.
ff. de solut. ibi. nihil tam naturale, ff. de
reg. iur. text. in. 4. posteriore quoque te-
stamento, quod iure perfectum est. Insti-
tuta quibus modis testamentum infirmetur:
ergo sicut virtute statuti requiritur
consensus mariti ad donandum, ita & ad
repudiandam donationem.

14 Sed respondeo, quod præd. iura pro-
cedunt, nisi diversa ratio reddi possit,
quia statutum, & lex Regia supradicta
procedunt, quando est ius quæsitum v-
xori, quod à se abdicare non potest, siue
Z 5 licen-

17 Et primo ad text. in dict. cap. gratia
quam, respond. quod text. ille non est ex
tendendus de gratia Papæ in beneficii
bus facta, ad beneficium principis in de
lictiis indulgentum, maxime cum ille text. se
cundum Ioan. Andr. ibi. & Abbatem in
c. super literis, de receptis. num. 5. funde
tur super maxima ratione, & æquitate,
nec debet extendi ultra terminos in qu
bus loquitur, quia procedit quatuor cō
currentibus, quæ omnia illud operantur
secund. Abbat. & Decium, ibi, nu. 7.

18 Ad secundum de æquiparatione prin
cipis, & testatoris respondeo sat esse, si
quælibet similitudo in casu de quo agi
tur conveniat, licet in alio deficiat, ar
gumento text. in l. fin. C. de collat. quem
ad hoc ponderavit las. in l. inter stipu
lantem, §. sacra. num. 22. ff. de verbor.
oblig. & sequitur eandem opinionem plu
res allegans Bernardus Diaz de Lugo,
in rego. 52. ampliatione. 2. & Euerardio
topic. legal. loco. 10. sed iura superius ad
ducta tantum loquuntur, & procedunt
respectu potestatis, & facultatis dispo
nendi, & validitatis actus, ut ita libero
possit disporre testator, & serbetur ei
us voluntas, sicut Imperator concedit,
non vero loquuntur in modo acquiren
di postquam sunt disposita, quia in eo dis
cretio esse debet, neque de uno sequi
tur ad aliud.

19 Imò verò eius videtur esse intentio
nis Imperatoris, vel Papæ in huiusmodi
concessionibus, & privilegijs, ut nolint
nisi ex certa scientia ad faciat, alterare
formam iuris, quo statutum est regulari
ter nihil quæri ignorantibus, & ne in in
vitam conferantur beneficia, argumen
to text. in l. si quando. C. de inoffic. testa
men. præteritum cum receptum ex hoc
non reddatur frustratorium, sed eius ef
fectus retardetur. *iv. x. p. c. ubi ad*
31. Tertiò non obest, licet. C. de res
pud. ubi libellus repudijs etiam si odiosus
cognitus marito, dissolvit matrimonium,
quia hoc est ibi idem, ob culpam, & illicit
maritum, qui causam dederit divorcio, ne
aliis ex sui occultatione, suæ voluntatis
explendæ interesse consequatur, & sic

commodum, quod satis considerabi
le est.

Quartò, minus obstat text. in l. fin. ff.
de constitut. princip. ubi probatur bene
cia principum latissime esse interpreta
da. Quia respondeo satis quidem esse,
quod currant à tempore scientiæ, nec
ob hoc minus latè dicuntur interpreta
ti, ne demus alterationem iuris commu
nis, ut supra dictum est. Atque eodè mo
do responderetur ad doctrinam Bar. com
muniter approbatam in l. 2. in principi
num. 21. ff. de verb. obligat. quatenus te
net facultatem legitimandi spurcos, &
incestuosos disunctim, & separatim, ex
tendi ad adulterinum, & incestuosum
simol.

20 Tum, & secundò possumus respon
dere, quod licet illa sit communis opi
niō Legistarum, contraria tamen, imò
quod non extendatur, est communis iu
ris Pontificij interpretum, ut testantur
Abbas, & Felinus in cap. fin. de simonia:
eandem etiam plures referens testatur
communiter approbatam Menchac. de
success. creat. §. 22. nu. 57.

21 Extat ergo conclusio Bart. commu
niter approbata, & defensata, quod be
neficia principum quærentur à tempo
re scientiæ.

22 Vgrem est alia doctrina generalior
contra prædictam communem eisdem
Bart. in repetitione: l. omnes populi in
1. quæst. princip. nu. 37. ff. de iust. & iur.
ubi in quadam distinctione tenet, quod
statuta, quæ solum commodum afferunt
ligant à tempore concessionis, cuius di
stinctionem testatur comunem ibi Ioan.
Orosio. nu. 128.

23 Ex quo subinfert idem Bart. num. 38.
quod ille, qui capit exbannitum, debet
habere præmium in statuto contentum,
etiam si id ignoraverit, dum tamen sci
at exbannitum esse, atque tam illationem
sequitur ibi Ioannes Orosio. num. 129. sic
agitur, in proposita nostra quæstione vi
debat dicendum, cuius contrariū de
terminavit idem Bart. communiter ap
probatus in dict. l. fin. ff. de constit. prin
cip. Quid dicendum?

Qvæ

23 Quæ contronerſia aded ingens eſt, vt laſ. in. d. ſia. nu. 51. dicat, nõ videtõ quæ liter poſſit concordari Barto. in his duobus locis, niſi duobus modis ſequentibus. Primò, quod Bart. in. d. ſia. loquatur in priuilegio cõceſſo perſonæ in ſpecie, Bart. vero in dict. l. omnes populi, in ſtatuto generali.

Sed contra hanc concordiam facit, nam idem ius debet eſſe de ſpecie ad ſpeciem, quod de genere ad genus, per text. in. l. ſi duo. in princip. ff. de adminiſt. tut.

Ideo, ſecundo modo reſpondet laſ. quod Barto. in dict. l. omnes: loquitur in ſtatutis.

24 Quæ tanquam diſpoſitiones legales potiùs debent regulari, ſecundùm. l. vltimarum voluntatum, quàm contrarium, vt colligitur ex gloſ. non ſatis commendata in. l. i. gloſ. mag. C. de his, quib. vt indig. Ad cuius inductionem eſt aduertendum, nam pauci eam inducent inquit gloſ. per text. ibi, quod hæres, qui non vindicauit mortem defuncti poſt tranſcurſum temporis, intra quod poſuit, puniatur poena, de qua ibi argumetor text. in. l. ita ſtipulatus, la diſci. ff. de verb. oblig. quibus verbis, ſi ſubtilitatem attendamus, voluit gloſ. quod diſpoſitio legalis magis æquiparetur vltimæ voluntati quàm contractui, nam lex, ita ſtipulatus, quam gloſ. corruptè allegat, facit diſtinctionem inter contractus, & vltimas voluntates: et, ſecundum communes opinionēs, & Theoricās Doctõrum ibi; nam in contractibus, quando ſtipulatio poenalis incipit à præcedenti conditione, non committitur poena, niſi poſtquã deſinit poſſe fieri, in vltimis vero voluntatibus, committitur ſtatim, quod poſuit fieri, & omiſſum fuit, igitur quatenus in propoſito dict. l. 1. voluit gloſ. allegare illud quod diſponitur in dict. l. ita ſtipulatus, reſpectu vltimarum voluntatum, clare & aperte voluit, vt diſpoſitio poenalis dict. l. 1. quæ à lege inducitur, æquiparetur vltimæ voluntati, non verò contractibus, de quibus in prima parte dict. l. ita ſtipulatus, in quibus non committitur poena, vt ſupra dictum eſt,

niſi poſtquam deſinit poſſe fieri, & ita hanc conſuſionem ex illa gloſ. colligit ibi Bart. nu. 4. & poſt eum omnes, idem Bart. in. l. ſuus quoque. §. ſed ſi filio. col. 2. ff. de hæred. inſtitu. idem Barthol. in. l. non ſolùm. §. morte. col. penultima, nu. 62. & ibi laſ. nu. 44. ff. de oper. nou. nuntiat. licet relinquat cogitandum, idem Bart. in. l. 1. ff. de in diem adiect. & licet contrarium teneat Bald. in. d. l. omnes populi, opinionem. d. gloſ. ſequitur laſ. in dict. l. omnes, num. 51. & Alexan. in. l. ita demum, nu. 5. Decius. 3. C. de collat. & congerit plura Tiraque. de retractu municip. §. 1. numer. 23. & de retractu limit. §. 1. gloſ. 9. nu. 197. & teſtatur communè Antonius Rubens in dict. §. Morte, num. 529. ſic in propoſito laſ. dicebat, quod cum diſpoſitio legalis magis equi pareretur vltimæ voluntati, merito, quod ſtatuta ſtatim à tempore conſeſionis currant, cum in vltimis voluntatibus id ſit conſtitutiſſimum. Sed hæc ſolutio mihi non placet ex his, quæ ſupra dixi reſpondendo huic ſimilitudini, ne obſeſſer opinionioni Bart. communiter approbatæ in dict. l. ſin. ff. de conſtitut. Princip. & eam ſolutionem inuenio reprobã per Philipp. Decium in cap. 2. numer. 17. de conſtit.

25 Vbi dicit meliùs accommodari diſtinctionem traditã à Cardinal. in proœmio Clementinarum, in verb. vniuerſitatem, vbi inquit, quod priuilegium ignorantia prodeſt, ſed non efficaciter, antequam ſciat, nam ſtatim ignorantia ius quæritur, vt priuilegium reuocari non poſſit, ſed cum effectu ante notiã non dicitur ius quæſitum, & ita ſecundum hanc doctrinã celebrem Cardinalis poſſunt intelligi, & concordari doctrinæ Bart. ſupra allegatæ, & adductæ in tribus locis, quæ videbantur contrariæ hæc tamen concordiam bene impugnât Menoch. vbi infra allegabitur.

26 Vltimò, pro complemento huius difficilis articuli, & quæſtionis, ex omnibus ſupradictis infero ad intellectum text. ſummè difficilis in dict. l. quidam relegatus. ff. de reb. dob. vbi teſtator qui

dam

dam relegatus cum testamentum con-
detur, reliquit legatum cuicumque ex
heredibus, vel amicis, quorum testa-
mento mentionem fecerat, vel cuius
alioqui sibi ab Imperatore restitutio-
nem impetrasset, si antequam gratias
ei egisset, decederet postea unus ex he-
redibus impetravit, & antequam testa-
tor id sciret, decederat. Infero nunc, quod
in casu huius text. prædictum restitutio-
nis beneficium acquisitum fuit relega-
to, etiam si illud ignorauerit, ex eo,
quod testator loquitur in restitutione,
in qua diximus non habere locum do-
ctrinam Barto. communiter approba-
tam in dict. l. fin. ff. de constit. Princi-
pum, sed in ea saluam doctrinam eius-
dem in l. fin. C. de sententiam pass. cum
vel maxime, quod in illo text. testator
ipse, restitutionem, testamentum delide-
re præprobatur, quod æquiparatur scienti-
tæ, ut aduertunt Ioan. Sadoletus, & So-
cinius ibi, pro quibus optime facit sen-
tentia Baldi in l. 246. colum. fin. lib. 2.
et minorum in huiusmodi subditis Emanuel Cor-
sius in l. 1. in repetit. l. Callus. §. 1. de
testamentis, in repetit. l. 1. in repetit. l. 1. de
quid sit tabula, in l. 1. in repetit. l. 1. de
lib. & posthum. quæstio. 1. de
tellectis comprobatur etiam ex doctri-
na Cardinalis supra proxime adducta, &
relata ibi in l. 1. in repetit. l. 1. de
articulo huius allegationis, cum
prædicta contrarietas Barto. & ipsius con-
cordantissimi post huius operis pri-
mam editionem examinat. Jacob. Me-
noch. in tractatu de arbitrar. iudic. lib. 1.
c. 1. de casu. 185. numer. 30. & se-
quent. ubi aliam concordiam Imole-
in dict. cap. 2. assignat, & eam sequitur.
aliam refert nouissimè etiam, & post hu-
ius operis editionem Doctor Molin. de
Hibarniar. primog. lib. 1. cap. 7. numer.
6. fol. 178. et Bald. in dict. l. 2. ff. de con-
stit. Princip. & in l. 1. de assignatum. 24. C. de
fart. scilicet, ut in æquiratur ex priui-
legio testator ignorant, quo ad essentiam
gratias secutus tamen quoad eundem exco-
cationem, seu exercitum quo ad hoc
namque ius aliquod ignorant non ac-
quisitum.

Allegatio.

Vltio mihi propofita est ho-
iufmodi, an fideiuffor, qui tem-
pore fideiufionis erat primus
creditor, tẽpore verò folutio-
nis ab alijs præferbatur, fit præponen-
dus, & prior in bonis debitoris ceteris
et creditoribus?

S Y M M A R I U M.

Creditorum omnes, quod primi-
um legum præterere pos-
sint, aurea distinctio
Dyui.

- Secundus creditor habens scri-
pturam publicam, præfertur priori ha-
benti priuatam non habentem subscrip-
tionem debitoris, & aliorum trium se-
ntium.
- Fideiuffor, qui pro aliquo interceffit, habet
duas actiones aduersus principalem de-
bitorem pro qua interceffit.
- Fideiuffor per remedium cessarum actio-
num præferitur ceteris creditoribus, qui
tempore fideiufionis nondum credito-
res extiterant, tempore vero solutionis
sic, & omnibus alijs, cedente posteriori-
bus, & numeris sequentibus.
- Fideiuffor soluens, non videtur soluere, ut
libere remittat, sed ut sibi acquirat nomen
debitoris, & sic quasi emptor est.
- Fideiuffor per remedium cessarum actio-
num ita demum præferitur alijs credito-
ribus, si creditor principalis eis præferte-
tur, si satisfactus non fuisset.
- Soluens creditori, non succedit in priuilegi-
um, vel hypotheca, præterquam si sibi iura
cedatur per creditorem.
- Fideiuffor iussu fuit hypotheca per cre-
ditorem, potest eam interuenire ad accusas
verum possessorum.
- Difficilis proponitur, ob quod videtur ces-
sionem fieri non posse a creditore.
- Cessio, ut locum habeat, quid requiratur,
optima distinctio, & numeris f. 2. de
cessione, & de cessione, & de cessione.

II Plu

- 11 Plurimum correorū una videtur obligatio, licet in effectu sint plures.
- 12 Fideiussor, cui per creditorem non sunt essae actiones, sed intendit actionē mandati aduersus debitorem principalem, an praefertur creditoribus medijs inter fideiussorem, & solutionem? & nomen sequentibus.
- 13 Filius legitimus, & naturalis secundum locum natus, praefertur in maiori filio naturali tantum primo nato, & legitimato post natiuitatem secundi.
- 14 Matrimonium de presenti pure celebratum pendente conditione primi matrimonij, cuius eventus dubius est, praevalet, & praefertur primo, licet postea existat eius conditio.
- 15 Fideiussor sicut se habet quo ad obligationem respectu creditoris principalis, si se habet reus principalis respectu fideiussoris, quum uterque debitor est.
- 16 Conditio in contractibus cum existit, retrahitur ad tempus contractus, etiam in praediuicium creditorum posteriorum, qui sunt causati durante, siue pendente conditione.
- 17 Prior in tempore, licet posterior in solutione praefertur in bonis falliti.
- 18 Creditores habent quandam quasi possessionem debitorum suorum, improprietatem tamen.
- 19 c. si pro re. de rescript. in 6. intelligitur.
- 20 l. 45. tit. 13. per 5. intelligitur.

QVARTA

Allegatio.

Decisio quaestionis supra positae.

Resoluitur quaestio de resolutione praesuppono auream distinctionem Dyni, in regula. Qui prior, num. 8. de regulis iur. in 6. quam ipse ibi latius prosequitur, scilicet, quod aut omnes creditores praetendunt privilegium Reale, aut personale, aut quidam reale, aut quidam per-

sonale, alij nullum; aut omnes nullum, utique eo casu apparet, nos omnia infra dicenda loquuturos, quo omnes creditores aequale ius habent respectu causae, & probationis debitorum, per scripturam publicam, vel priuatam, vel per testes, licet inaequale respectu temporis.

Nam si unus haberet scripturam priuatam debiti sui, & hypothecam, vel pignus, & secundus creditor haberet scripturam publicam sui debiti cum hypotheca, vel pignore, tunc praefertur hic secundus creditor priori, nisi scriptura priora primi esset subscripta per debitorem, & per tres alios testes, ut in l. 1. tit. 13. par. 5. de cuius intellectu ultra Gregor. Lop. ibi; videndus est omnino Coar. in practica quesi. c. 22. na. 5.

Quo sic breuiter praehabito, inuocato diuino auxilio, quaestioni proponitur ita censeo respondendum, distinguendo.

Certum enim est, quod fideiussor, qui pro alio intercessit, habet duas actiones aduersus principalem debitorem, alteram mandati, qua tenetur ex mandato ipse reus, ut probat text. in l. Rogator. §. quod fide. & in l. si re numerand. §. si passus. ff. mandat. altera est beneficium cedendarum actionum à creditore, text. est in l. Papinianus. ff. mandat. melior in l. cum aliter. C. de fideiuss. text. omnibus quidem praestantior, ubi utrunque membrum probatur, in l. mandati. C. de fideiuss. §. l. 11. & l. 12. titol. 12. part. 5. & latius Petrar. Duennas, in regul. 337. per totam. Es quia distinguere proximus est veritati, ut alius inquit Philosophus, ideo de vnoquoque horum casu separatim erit agendum.

Et primo quidem de casu magis clario videamus, scilicet, quod fideiussori soluenti pro reo sunt cessae actiones à creditore, & tunc ingenuè fateor, illud quidem sibi prospicientem per illud remedium cessarum actionum, praefertendum ceteris creditoribus, qui tempore fideiussionis nondum creditores extiterant, tempore vero solutionis sic, item omnibus illis cedente posterioribus, si hoc intelligamus

mpis iuxta declarationem, & distinctio-
nem infra faciendam.

5 c. Primo, pro hac opinione facio talem
considerationem, quia fideiussor solvens,
non videtur solvere, vt liberet deum, sed
vsq; acquirit nomen debitoris, & sic
quasi emptor est, & ideo, pulcher in l. cum
is, ff. de fideiussor. Vbi inquit textus: quod
creditor accipiat debitum a fideiussore,
non accipit in solutam, sed quodam
modo nomen debitoris vendit, ideoque
inquit textus. fideiussor habet actiones,
quia creditor ad id ipsum tenetur, vt eas
præstet, & cedat, agitur cum hic fideiussor
dicatur emptor, sequitur quod ha-
beat omne ius prælationis, quod ipse prin-
cipalis habebat, vt probat expressè tex-
tus in l. si a creditore. C. de actio: & obligat-
ac per consequens debet præferri exte-
ris creditoribus posterioribus.

6 x: Et ita debes intelligi, quod supra di-
ximus pro decisione primi casus nostræ
decisionis, nam ita deum debet præfer-
ri fideiussor per beneficium cessarum,
sibi a cessionem a creditore posterioribus
creditoribus, scilicet, si ipse met creditor
si satisfactus non fuisset per fideiussorē,
præferretur eis, sicut enim in iure casus
speciales, in quibus posterior creditor
præferatur priori ratione privilegij, prout
est in casu dicti l. 3. tit. 13. part. 5. & in ca-
su l. licet. C. qui pot. in pignori habean-
tium similibus. Nam in his casibus sicut
principalis creditor non præferretur
posteriori creditori, nec etiam fideiussor
per huiusmodi beneficium præferri
debet, quia est subrogatus in locū prio-
ris creditoris, vt in l. 1. & per totum. C.
de his qui in priorum loco cred. succed.

7 Secundo principaliter pro hac opi-
nionē facit, quia licet creditori priori
solvens non succedat in pignore, neque
in hypotheca, vt in l. res obligat. C. de
pignori. & in l. 1. C. de his, qui in prio-
loco cred. succed. tamen id fallit, quando
creditor prior, cui soluitur, cederet sol-
uenti creditori iura sua, ita prædicta iu-
ra limitat eleganter Ripa in l. si ventri.
§. eorum ratio, num. 8. ff. de privileg. cre-
dit. cuius opinionem sequitur Bernard.

Diaz in reg. 165. in 3. limit. ex tex. quem
ipsi allegant in l. fin. C. de iure fidei: qui
text. meo iudicio nihil probat, satis ta-
men est autoritas supradictorum, sic ligi-
tur in presenti nostro casu, solvere fidei-
ussorem creditori, quid nā est, nisi quod
secundus creditor rei principalis soluat
creditori?

8 21. Tertiò magis principaliter, imò ex-
presse hæc opinio probatur in præalle-
gata l. mandati actio. C. de fideiussor. vbi
probatur, quod licet fideiussor nō ha-
beat actionem hypothecariam, quam
habet creditor principalis, si tamen ipsi
soluenti cessat successu per creditorem, be-
ne potest eam intendere contra rerum
possessores, & sic manifestissime constat
ex illo text. quod fideiussor, cui cessat
sunt actiones a creditore, succedit in idē
ius, quod ipse creditor habebat, & per
consequens debet præferri omnibus al-
ijs creditoribus posterioribus ipso prin-
cipali, cui solutum est, nam cum hic fidei-
ussor in eius loco subrogetur, debet
sapere eandem subrogari, vt est text. in
§. fuerat. Instit. de action. & in l. vnica.
in princ. C. de rei vxo. act. cum similib.
& in expresso, quod succedens in hypo-
theca in locum primi sit potior secundus.
est text. in l. si prior. §. à Titio. ff. qui por.
in pignori hab.

9 22. Verum hæc in parte contra text. in
dicti l. mandati, & contra omnia supradic-
ta, imò quod per dictum beneficium
cessionis nihil fideiussor consequatur,
adeo ingens difficultas: nam creditor,
cui est satisfactum, non habet actionem,
quia solutio eius, quod debetur, tollit-
ur omnis obligatio, in princip. Instit.
quib. mod. tollitur oblig. ergo cum illi
non habeat, nihil est quod cedat, quia ne-
mo plus iuris, & c. l. nemo plus iuris. ff.
de reg. iur. sed creditor nullum ius ha-
bet, postquam sibi est solutum debitum,
ergo nihil cedere potest; item, quia non
entis, & non apparentis nullæ sunt spe-
cies, neque qualitates. l. eius, qui in pro-
uincia. §. quas verò. ff. si cert. pet. l. nam,
& si sub conditione. ff. de iniust. rupt. ir-
ritoque fact. testam. prope fin. tūm præ-
terea.

terea, quia actio semel extincta, amplius non reuiuiscit. l. qui res. §. arcam. ff. de solution. vbi dicitur, in perpetuum enim sublata obligatio restitui non potest, idem probat text. menti, sup. casu semper tenendus in. l. fin. C. de remis. pignor. ergo cum omne ius competens creditori, solutione facta per fideiussorem, sit extinctum, amplius non potest restitui, & ita ipsi fideiussori competere minime potest, neq; per ipsum creditorem cedi.

Cuius difficultatis timore glos. perterrita in dict. l. mandati actio. verb. celebrata, prope finem, respondet, fatendo ingens hanc difficultatem, atque periam deicens, quod antequam fiat solutio, & sic antequam extinguatur ius creditoris, debet cedi predictum ius aliis vero nihil proderit cessio: cuius glo. opinionem inuenio sequutum Bald. in. l. cum alter. num. 1. C. de fideiuss. addens, quod etiam post solutionem potest fieri cessio, si de hoc pactum precesserit. Sed hec solutio falsa est, nam etiam si prius ceda tur, cum postea per solutionem resoluitur ius datoris (hoc est ipsius creditoris debet resolui, & ius acceptoris, hoc est ipsius fideiussoris) in quem cessit sunt actiones, vt sunt iura vulgaria. l. lex vestigali. ff. de pignorib.

- 10 Ideo, vt rem ipsam a principijs trahamus, pro intelligentia dictae difficultatis, ac vera nostrae quaestionis resolutione sic distinguebat glo. in. l. Papinianus, verbo, & suo nomine. ff. mandat. quod, aut iste fideiussor soluit nomine debitoris, & hoc casu inutilis erit cessio quandoque fiat, quia actiones per solutionem sunt extinctae. Aut fideiussor expressit soluit nomine suo, & tunc quandoque fiat cessio, valet, quia actiones, quas habet creditor contra debitorem principalem, tunc non extinguuntur per solutionem, text. est expressus in. d. l. Papinianus, & vltra glo. ipse allego text. in. l. Stichum, aut Pamphilum. §. si mandatum. ff. de solu. vbi probatur, quod si mandato meo tu credas alteri pecuniam, quam postea a me exegisti, o-

portet post solutionem, vt mihi cedas actiones aduersus debitorem principalem, nam cum iste mandans suo proprio nomine soluerit, consequens est, posse cedi predictas actiones. Tertius casus, supradictae glo. est, quando fideiussor simpliciter soluit, neque constat quo nomine, an suo, vel alieno, & tunc iterum subdistinguit glo. inquit, quod si quidem fideiussor fecerit, vt creditor cedat, in continenti praesumitur soluisse proprio nomine, ac perinde valet cessio, licet in. 2. casu supradicto, si vero ex intervallo, tunc praesumitur nomine creditoris soluisse, ac perinde non valet cessio tanquam extinctis iam actionibus, sicut in primo casu dictum fuit ex tex. quem ad hanc subdistinctionem glo. allegauit in. l. Modestinus. ff. de solut. vbi videtur casus expressus ad hoc, probat namque text. ille, quod si quidem vnus tutor ex pluribus insolidum obligatus conuentus a populo, omne debitum ex causa tutoris sine villo pacto soluerit, & actiones postea ex intervallo cessit sint, nihil valet predicta cessio, cum nulla actio superfuit propter solutionem, quod si ante solutionem cessit sint actiones, recte procedit cessio, cum his casibus inquit text. magis mandatarum actionum solutionem pretium, quam actio, quae fuit, perempta videatur, & sic clare colligitur ex illo tex. quod loquitur eo casu, quo non constat quo nomine solutum fuit, nam si constaret, bene probat text. aliud atque aliud esse iuxta distinctionem supra positam, ex quo tex. hanc eandem distinctionem, & subdistinctionem ante omnes posuit dominus Azo a nullo antiquo relatus in summa. C. de fideiussor. num. 13. a quo sursum mutuata est gloss. nostra, & illam glo. dicit meliorem iuris Bald. in. l. 1. num. 3. C. de action. & oblig. hanc tamen subdistinctionem glo. Azonem non referens reprehendit Cynus in. d. l. mandati actio. atque idem Cynus in dict. l. cum alter. ex eo, quod distinctio text. in dict. l. Modestinus, tantum procedit in casu, quo loquitur, scilicet in obligationibus pariter principalibus,

bus, vt in pluribus correis, vel contutoribus, non tamen habet locum in fideiussoribus mandatoribus, & similibus, quorum obligatio accessoria est, in illis etenim etiam si ex intervallo fiat, cessio valet, quādo simpliciter soluerunt, quia magis sui ipsorum nomine quā alieno soluisse videntur, vt in dict. §. si mandator, & expressē in dict. l. si cum is. ff. de fideiuss. ad idem est text. in l. si res. in fine. ff. delegat. 1. & in l. si filius. ff. de in rem versu. & ita hāc opinionem Cyni, in hoc vltimo membro contra gl. testatur cōmune eam sequutus Bartol. in dict. l. Modestinus, num. 3. & ibi Paul. de Cast. num. 3. eandem sequitur, hanc etiam opinionem testatur communem Salicet. in dict. l. mandati, nu. 2. in. 3. opposit. & idem in d. l. cum alter. nu. 2. eandem opinionem contra glo. & Azon. referens Bart. dicit communem Greg. Lopez in l. 11. tit. 12. p. 5. glo. fin.

11 Quiquidem DD. eam assignant rationem diuersitatis, quia plurium correorum vna videtur obligatio, licet in effectū sint plures, vtrprobat text. in l. 3. in fine, ibi, vtiq; cum vna sit obligatio. & in l. eandem. §. fin. ff. de duob. reis, vnde quilibet eorum soluens, semper videtur soluere respectu eiusdem obligationis, at verò obligatio fideiussoris, respectu obligationis rei principalis diuersa est, quia vna est principalis, altera accessoria, vnde in suam tantum causam videtur soluisse non verò in rei principalis, atque proinde nunquam extinctæ fuerunt actiones, & ideo quandoquocq; fiat cessio in nostro casu valebit, & hęc omnia verissima sunt de iure communi. Iure verò Regio tota distinctio glo. & Azonis supradicta approbata est, & communis opinio supradicta corrigitur, vt probat expresse text. in l. 12. tit. 12. p. 5. & ibi notat Greg. Lopez glo. fin. & Ioan. Orosc. in l. nisi hoc dictum est, nu. 5. ff. de pact. & secundum hanc optimam distinctionem de iure Regio approbata sunt intelligenda omnia iura supra allegata, & postea quæ sitio, & in nostris terminis quod cessionarius habeat idem priuile-

gium, quod habebat cedens, tenet Paulus de Castro in dict. l. Modestinus, nu. 2. dicens, quod tutor, qui soluit pro contutoribus, si sibi sint cessæ actiones à pupillo, iuxta formam tex. ibidem, habet priuilegium tacite hypothecæ, quod habebat ipse pupillus, ex l. pro officio. C. de administrat. tut. cum alijs similibus. Hactenus, de actionibus cessis.

12 Secundo autem casu principali magis dubium est, scilicet, quando fideiussor intencat cōtra debitorem actionem mandati, vt puta, quia non sunt sibi cessæ actiones, & videtur non esse præferendum, sed imò potius ceteros creditores, argumento text. optimi in cap. si pro te. de rescript. lib. 6. vbi probatur, quod si alicui primo sub conditione pro uideri mandetur per Papam, & alteri secundo pure, & pure impetrans antequā conditio primi existat canonicatum ob tineat iuxta formam sui rescripti, & postea existat conditio, præferri quidem debet ipse, qui est in possessione, non verò alter: augmento regulæ vulgar. text. in l. quoties. C. de rei vendicat. sic igitur in proposito dicendum videtur, quod cum iste fideiussor sit conditionalis creditor ipsius debitoris, & antequam conditio existat, alios puros creditores sortitus fuerit hic debitor, meritò, quod prædicti creditores sint præferendi, licet postea existat conditio primi.

Cuius text. argumento (quod & pro hac parte facit) dicebat eleganter Ioannes Andreas in regula. Sine culpa, de regu. iur. in. 6. in mercurialibus, quod filius legitimus, & naturalis secundo loco natus, præfertor in maiori filio naturali tantum primo nato, & legitimato per subsequens matrimonium post natiuitatem secundi filij legitimi, & naturalis, quia licet legitimatio retrahatur, vt in cap. tanta. cum similibus, qui fil. sint legitimi. non tamen retractio hæc procedit in præiudicium iuris secundo nato quæ sit antequā primus legitimus factus sit, & hęc opinio est cōmuni, vt nos latè diximus in repetit. §. sui. In-

Ala situ-

stituta. de hered. quasit. & differentia, nu. 192. ergo ita in proposito videtur dicendum.

- 14 Secundo, ultra omnes mihi videtur ex illo text. posse probari opinionem, glo. quam ibi sequuntur omnes in c. per tuas, glo. mag. in fine, de condit. apposit. ubi tenet, quod si pendente conditione primi matrimonij, cuius eventus dubius est, fiat alteru[m] matrimoniu[m] purum, & de presenti, illud preualeat, & preferatur primo, licet postea existat eius conditio: ergo sic in nostro casu videbatur dicendum.

- 15 His tamen omnibus non obstantibus, contrariam sententiam veriorē esse credo, imo quoddam etiam secundo casu fideiussor sit preferendus creditoribus puris non habentibus aliud privilegium, pro quo elegans, & omnino concludens, licet subtiliter, adducit fundamentu[m]. Certum enim est, quod sicut se habet fideiussor quo ad obligationē respectu creditoris principalis, sic se habet reus principalis respectu fideiussoris, quia uterque debitor est. Nam sicut fideiussor est tacite obligatus sub illa conditione, si reus non soluerit, atque proinde non potest conveniri, nisi demum facta excusatione, text. est in athen. presente. C. de fideiuss. ita, & reus est obligatus ipsi fideiussori actione mandati sub illa conditione, si ipse soluerit pro eo, & non tenetur cum eximere a fideiussione, nisi constiterit de solutione, exceptis quibusdā casibus, ut in l. si pro ea, cum similib. C. mandat. & sic fideiussor creditor est conditionalis ipsi debitori.

- 16 Tunc sic, ista conditio, cum extiterit, etiam postquam ipse debitor habeat alios creditores, retrahitur ad tempus obligationis, & contractus ad hoc, ut ipse preferatur ceteris, ut in casu expresso est text. pulcher in l. potior. ff. qui pot. pig. hab. l. 32. tit. 13. p. 5. ubi probatur, quod si ego tibi poteres meas obligauero, postquam alteri sub conditione casu si eadem res obligauerā, & postea conditio extiterit, retrahitur, atque fingitur à principio fuisse priori pure obligatus, atque perinde preferatur illis, qui-

bus secundo fuerunt pure hypothecati: sic igitur in proposito dicendum est, cum ista conditio, si soluerit, qua tenetur reus, sit casualis, quia pendet à fortuna an debitor principalis sit solvendo necne, merito quod retrahatur, & per consequens fideiussor preferatur, ad idem est text. optimus in l. necessario. §. quod si pendente. ff. de pericul. & cōmod. rei vendit. ex quibus iuribus constituit hanc regulā Bar. in l. si is qui pro emptore. n. 45. & 47. ff. de vlticap. quod in contractibus conditionalibus retrahitur conditio ad tempus celebrati contractus, si ipsa casualis, aut mista sit, & ibidem sequuntur omnes, & dicit cōmunem Greg. Lopez, in d. l. 32. tit. 13. par. 5. verb. *La condicion*.

Secundo, & principaliter facit optimū in proposito decisio questionis notabilis, quam pluribus fundamentis, & præcipue ex text. in d. l. potior. & in l. qui balneum. §. 1. ff. eodem, determinavit Roderic. Suarez in l. post rem iudicatam, in 7. limitatione ad l. Regiam. n. 2. & sequentibus. ff. de re iudic. ubi tenet, quod in bonis mercatoris, vel alterius, qui fregit, vel rupit, quod vulgo dicitur (*Halçose*) preferatur prior in tempore, licet posterior in solutione, quia nondum addenit dies his, quorum dies fuit prior, licet obligatio sit posterior, ergo ita in proposito dicendum est, quod iste fideiussor cum sit prior in tempore, preferatur secundo creditori, qui est prior in solutione.

Non obstat text. cum suis similibus supra allegatis in capit. si pro te. de rescript. libr. 6. nam in illis hanc secundo, fuit tradita possessio, & ius acquisitum, unde nimirum si preferatur primo sub conditione, argumento regulæ. Quoties. C. de rei vendicat.

Sed ista solutio mihi non placet, ex eo quod in nostro casu, hi creditores, se cundi pari etiam habent quandam possessionem iuris debitorum suorum, licet eam impropiorē, ut recte consideravit gloss. in l. regulariter verb. itis, ibi magis improprie. ff. de petit. hered. quam

quum glo. maximè commendat Bald. in l. 1. C. de interdict. no. 31. & melius Ripa, in Rubrica de caus. possess. & prop. no. 25. Cynus, & Odofred. in l. 1. C. de feruit. & seq. cum igitur hoc in casu crederetur possessionem dicatur habere, falsa est prædicta solutio.

- 19 Ideo, ad illum tex. dum meliora consideratis teneo intellectum Dyn. in d. regula, qui prior, numer. 5. & 6. scilicet, quod prædicta. Il. loquuntur in contrahibus; in quibus non est in potestate contrahentis primò sub conditione, secundo pure renouare contractum conditionalem, text. verò in dict. cap. si pro te. loquitur in concessione gratuita Papæ, qui potest primam conditionem renouare, vnde multò fortius potuit ei per secundam pure derogare, & licet hic intellectus ex toto mihi non satisfaciatur, sufficiat tamen, quod in nostro casu, scilicet in contrahibus; probatum sit retrahi conditionem ad hoc, ut præferatur quis alteri, & hoc maximè in pignorum causa, sicut in nostro casu in obligatione personali.

- 20 Est tamen elegans. l. 45. tit. 15. part. 5. quæ expressè videtur probare, ut non solum præferatur hic fideiussor in actione personali secundo creditori pure, sed etiam habenti hypothecam, & pignus traditum, quod prius erat conuentum, & constitutum creditori, cui hic fideiussor exiit pro debitore, & sic videtur hic tex. expressus contra d. l. mandati actionis. Ca. de fideiussoribus, dum probat, quod fideiussor non habet actionem hypothecariam, quam habet principalis; Potest responderi, ut necessario lex Regia debeat intelligi ceteris actionibus per principalem creditorem, non aliis cum secundum ius debeat intelligi, & correctio legum sit euitanda, quando de illa expresse non constat, ut sunt iura vulgaria. Pro quo facit, quia lex illa Regia hoc non decidit principaliter, sed incidenter, vnde præsupponendum est, quod præcedunt, quæ requiruntur secundum ius, quia cum de vno queritur, cetera præsupponuntur habita. cap. 1. cum si.

milibus, de xrat. & qual. in. 6. Item facit, quia Gregorius Lopez in dict. l. 45. dicit. Lillam concordare cum l. prima. C. de dolo quæ. l. 1. loquitur, quando fideiussor emit pignora a creditore, & sic in casu, quo sibi ceditur hypotheca, vel pignus. Cogita super hoc. Et ita in hoc articulo de fideiussore, cui non cessant actiones, sed agente actione personali sibi competente aduersus debitorem principalem, existimo tenendum, ut præferatur alijs creditoribus personalibus eiusdem debitoris puris posterioribus ipso fideiussore, salvo iudicio melius sentientium. Audui tamè in praxi hic Placentiz fuisse obtentum contrarium, sed Salmanticæ per iudicè Metropolitanum fuisse reuocatam, & pronuntiatum secundum hanc meam opinionem. Audini etiam in alia causa idem factum fuisse, & decisum Pinciz secundum hanc meam opinionem, & reuocatam fuisse sententiam contrariam iudicis ordinarij Placentie.

QVINTA

Allegatio.

SVMMARIVM.

- 1 Pecialis hypotheca constituta super re vendita tempore venditionis præfertur generali hypothecæ priori.
- 2 Generalis hypotheca omnium bonorum constituta tempore venditionis alicuius rei, præferatur in illa re, generali anteriori.
- 3 Dominium rei dotalis non transfertur in maritum nisi per traditionem, sicut est regulare in alijs.
- 4 Dominium non transfertur in vniuersali constitutione dotis ante traditionem.
- 5 Dominium in vniuersalibus non transfertur sine traditione.
- 6 Casus specialissimus, in quo mulier sine possessione transfert dominij prædij assignati in dotem, remissus, ut...

Ad 2 Quia

QUINTA

Allegatio.

DV O Sunt à me quaesita in lite, & causa cuiusdam amici. Quidam vendidit certas oves alteri, qui tunc temporis habebat plures creditores, quibus bona sua generaliter obligauerat, ut verò venditor hic prouidit sibi hypothecam specialem harum ouium cum pacto, de non alienando, quousque sibi solueretur pretium aptatum, dubium est, an venditor ouium, qui habet prae dictam specialem hypothecam cum pacto, quod non possint alienari, quousque sibi soluat pretium, & quod alienatio alia facta sit nullius momenti, praefertur prioribus creditoribus huius emptoris habentibus priorem generalem omnium bonorum debitoris hypothecam. Secundum dubium est, utrum sponsus, siue maritus sit dominus dotis, sibi promissae à tempore promissionis, & desponsationis per scripta de praesenti, an verò à die traditae dotis?

Ad primum dubium dico, quod posteriori creditor, qui vendidit oves suas debitori cum pacto expresse, quod illae essent sibi obligatae pro pretio, praefertur in illis prioribus creditoribus, quibus generaliter, idem debitor bona sua obligauerat. Pro hac opinione est textus expressus in l. licet. C. qui pot. in pign. hab. ubi probatur, quod etiam si regulariter generalis hypotheca prior praefertur specialis posteriori, ut est textus in l. si generaliter. C. eodem titulo, illud tamen fallit, & non habet locum, quando specialis hypotheca posterior est facta super re empti ex pecunijs meis, idem probat. l. 30. tit. 13. partit. 4. quod nulla alia ratione suscipi potest, nisi quia ex meis pecunijs otium habuit, unde à fortiori in nostro casu praefertur posteriori constatur, quando vendidit rem meam cum pacto, ut illa mihi remitteretur quousque pretium solueretur, cum magis immediate meum per-

sequi dicat, quam quando ex mea pecunia emptum, & specialiter mihi obligatum peto, & in expresse in nostro casu, quod hic secundus creditor, qui rem suam vendidit hoc pacto, praefertur ceteris creditoribus, tenet Franciscus Carrius in addit. ad Alexan. in l. si cum dotem. §. si. om. §. litera. B. ff. solut. mat. quem non refertens eandem opinionem sequitur Antonius de Fano, in tractatu de pign. 4. parte princip. numer. 33. & iterum in 2. membro. §. parit. princip. numer. 18. vbi alios allegat, idem tenet Bald. Nouellus, de dote in. 10. parte, in princip. num. 3. & Bembanus in tractatu mercatorum, & de decoctibus, is simul qui potior in bonis decoct. habet, lo. vltima parte, num. 4. vbi refert. Curt. & Nebulan. §. hoc est Anton. de Fano, vbi supra. Sed Nebulantiu corrupte, nam refert eam in num. 29. & est in numero 11. à. ita allegat Ias. in l. qui Rom. 4. Calimachus in l. 1. §. de verb. obligat. qui mouentur ex d. l. licet, repraesentantes textum expressum, & non immerito, quia contradictionem non habet, & praedictum, & affirmatum fuit mihi postquam haec allegauit, pronuntiat, & obiectum fuisse, in causa ardua plusquam mille, & quingentorum aureorum secundum hanc meam informationem iuris, & ad indicatas fuisse dicto posteriori creditori, praedictas oves suas aduersus petitionem plurium aliorum creditorum priorum eiusdem debitoris.

Verum aliud, & magis singulare voluit Alberic. in l. de obligatione generalis. ff. de pign. scilicet, quod praedicta l. licet, procedat etiam si non fiat specialis hypotheca rei venditae, sed generalis omnium bonorum, quem & aliam antiquo refert, & sequitur. Capoz. cap. 124. no. 1. licet de hoc vltimo dubium auctor Antonius de Fano vbi supra, num. 18. adhibens in hoc communem caus. Capoz. vbi supra, scilicet, quod instrumento adijciatur venditorem in se retinere dominium rei venditae pro pretio, sequitur Bembanus vbi supra, no. 6. hanc, me hoc in loco, & alios allegans refert Joan.

Yañez

Yañez Parador. aduocatus Pincianus in suo libr. rerum quotid. capit. 8. vbi in ea non sinit pedes, sed aliam ponit meliorem sui iudicio, vide eum, illud tamen satis sit casum nostrum sine dubio esse ex supradictis.

Ad secundam quæstionem respondeo, quod maritus non dicitur dominus dotis, & sic ouium, quousque sibi tradatur, quod enim in alijs regulare est, vt sine traditione nunquam dominia reru transferantur, vt in l. nūquam nuda. ff. de acqui. rerum domin. & in l. traditionibus. C. de pact. & in l. pen. C. de reinuendic. & in §. per traditionem. Instituta. de rerum diuision. id quoque, & in rei dotalia dominio locum habet, nulla eius considerata specialitate, in cuius rei argumentum solet induci text. in l. de diuisione. ff. solut. mat. & in l. dotale. §. dotale. ff. de fun. dotal. vbi probatur, quod prædium non dicitur dotale, & sic effici mariti, nisi tradita possessione, cum igitur in nostro casu ipsa tradita non sit, consequens est, vt dominium rerum dotalium non transferatur in maritum ante traditionem, & ita ex illo text. quod nihil sit speciale respectu huius rei, de qua agimus, in dote, imò ad acquirendum dominium eius requiri traditionem sicut in alijs casibus extra dotem, tenet Paul. de Castro, in d. l. de diuisione, num. 3. & 4. & ibi Alexan. nu. 10. itē, & las. nu. 5. qui testatur, quod hanc opinionem tenent omnes Moderni indifferenter, quod est maximum verbum, quia idem est, ac si diceret, receptissimam esse sententiam, quod in praxi iuuat, sequitur etiam Bald. Nouel. de dote. 6. par. 1. princip. priuileg. 10. nu. 1. est communis secund. Anto. Gomez, in l. 53. Taur. nu. 27. vbi bene examinat, sequitur idem Anto. Gomez, in l. 51. Taur. cum sequētibz, nu. 10. col. 3. illius numeri. versu. duodecimo conueniunt, vbi addit idem esse in dominio donationis propter nuptias, sequitur Bald. in l. cum quidam. §. præterea, nu. 2. C. de iur. dot. & est text. pro hac opinione de iure Regio, in l. 25. ibi: *La segunda es, que sea merito en tener*

cia de la dote, tit. 11. par. 4. & ibi Gregor. Lopez allegat pro concord. ante. d. l. de diuisione, & est communis opinio secundum Anton. Gomez. 2. tom. var. cap. 2. nu. 5. in fine.

Imò, quod fortius est, etiam si in vniuersali societate, dominium sine traditione quæzator, vt in l. 1. & 2. & ibi notat Bart. ff. pro soc. adhuc tamen in nostro casu vniuersalis constitutio dotis dominii, sine apprehensione non transfert, in hanc sententiam solet vnica reputari, glo. in l. 1. ff. de vscap. pro dot. verb. vniuersæ, ad finem, quam glo. eam sequutus non esse alibi testatur Baldus in l. nulla. nu. 1. C. de iur. dot. & sequitur idem Bal. in l. voic. nu. 6. C. de vscap. pro dot. idem Bal. in l. qui tibi. C. de his, qui à nō domin. manomitt. vbi dicit hanc quæstionem glo. determinari per illam. l. valde singularem, vbi ex contractu vniuersali non transit dominium sine traditione, eandem gloss. opinionem sequitur Paul. de Cast. in dict. l. de diuisione, nu. 3. & ibi Alex. nu. 10. alios allegans, item & Salic. in l. traditionibus, nu. 13. de pact. & inquit esse communem las. in d. l. de diuisione, nu. 5. sequitur optimè defendens Czpol. in d. l. vnic. C. pro dot. nu. 15. cum sequentibz. dicit communem Anto. Gomez vbi supra, & Rogerius de Mota in repetitione. d. l. traditionibus, nu. 19. sequitur las. in l. si socius, nu. 1. ff. si cert. pet. dicit communem iterum Anto. Gomez in d. l. 51. Tauri, nu. 76.

Sed Bartolam in hoc articulo secundæ debitationis, contrarium superioribus ingenio, qui à nemine refertur, is enim in præallegata. l. traditionibus, in 2. lect. nu. 4. in fine, inquit, quod dominii rei dotalis transfertur in maritum, sine traditione, eo motus fundamento, quia titulus dotis est vniuersalis, vt probatur in l. 1. ff. de impenf. in reb. dotal. scilicet sed in vniuersalibus transfertur dominium, sine traditione, vt in l. 1. & 2. ff. pro soc. Sed Bartol. opinionem in hoc respuendam cenfeo, tūm vel quod articulus ille, an titulus dotis sit vniuersalis, vel particularis, adhuc sub incerto sit, cū maxi-

nam Doctorum controverſiam aſſere poſſemus.

5 Tum præterea, quia, quòd in vniuerſalibus transferatur dominium ſine traditione, non eſt verum, cùm ex regula text. generali, in diſt. l. qui tibi, conſtet contrarium, & diſt. l. 1. & 2. ff. pro ſocio. loquatur in caſu ſpeciali, vt omnes Doctores fateantur, vt latè Corpola concludit in diſt. l. 1. num. 15. in fine. C. pro dot. & laſ. in diſt. l. ſocius.

6 Vnuſtamen, & iſ ſpecialiſſimus caſus eſt, in quo mulier, ſine poſſeſſione tranſfert dominium prædij aſſignati in dotem, qui ponitur in l. ſi fundum. ff. de fund. dotal. adnotante ibi glo. mag. quòd ad propoſitum noſtrum non facit, & ita teneo lupràdicta, rectius ſententiũ ſeruari per ſaluo iudicio.

S E X T A

Allegatio.

S Y M M A R I U M.

Et ſiſtis duobus, vel tribus probantibus affirmatiuam plus creditur, quàm decem, centum, vel mille probantibus negatiuam.

- 2 *Negatiua non ita ſe offert ſenſui, ſicut affirmatiua, cùm credibilior cauſa in affirmatiua, quàm in negatiua reddi poſſit.*
- 3 *Veriſimilitudo in probationibus attendenda eſt.*
- 4 *Plus creditur paucis teſtibus deponentibus de veriſimili, quàm centum non veriſimilia deponentibus.*
- 5 *Negatiua conſtituta probata maiori numero teſtium, quàm affirmatiua, præfertur ei.*
- 6 *Negatiua probabilis eſt, & admittenda, quando teſtes deponentes de ea, deponunt ſimul de affirmatiua.*
- 7 *Teſtes negantes fauore rei abſolendi præferuntur affirmantibus.*
- 8 *Teſtes minus digni probant in fauorem rei.*

S E X T A

Allegatio.

Espondendo alij quæſtioni à me quæſitæ per eundem amicum dico, quòd duobus, vel tribus teſtibus probantibus affirmatiuam plus creditor, quàm decem probantibus negatiuam glo. expreſſa, & optima eſt in l. diem proferre. §. ſi plures, verb. conſenſerunt. ff. de recept. arbit. gl. etiam, licet non ita expreſſa in c. 1. glo. ſin. de reſcript. in 6. quam etiã opinio tenet Innocent. in c. ſuper hoc, nu. 2. de renuntiat. vbi inquit, quod plus creditur duobus affirmantibus, quàm centum negantibus, eandem etiã opinionem tenet Panormita. io. c. in noſtra. in finaliſ. bus verbis, & in c. cùm in tota, nu. 2. de teſtibus, ſequitur Bald. in l. data opera, nu. 44. C. de hiſ, qui accuſ. non poſſ. Maran. in rep. liſ poteſt. n. 329. ff. de acq. hered. vbi ſubdit, quod id habet locum, etiã ſi teſtes negantes ſint mille.

Cuius quidem rationem, & congruentem, inuenio à Bald. adſignatam in l. actor, quod aſſenerat, nome. 5. C. de probat. quia negatiua non ita ſe offert ſenſui, ſicut affirmatiua, eum credibilior cauſa in affirmatiua, quàm in negatiua reddi poſſit.

Facit etiã, quia cùm in probationibus veriſimilitudo attendenda ſit, vt tenent Bald. col. ſecunda, & Slic. in l. ſcribitur. C. de fide inſtrumentorũ, & Matthæus de Afflictis, deciſ. Neapol. 369. nu. mero ſexto, & ſeptimo, & datis duobus veriſimilibus, illud quod magis veriſimile eſt, ſit attendendum, ſecundum Bald. in l. finali, in ſecunda oppoſitione, de herediſ. inſtitu.

Plus creditor paucis teſtibus deponentibus de veriſimili, quàm centum non veriſimilia deponentibus, ſecundum Bald. in l. teſtium, col. penult. C. de teſtib. quæ reſert, & ſequitur laſ. in l. ſi extraneus, nu. 10. ff. de conditione cauſ. dat. valeatiam paucis veriſimiliora deponentibus; ergo cùm teſtes affirmantes de veriſimili

mili, imò de ipsa veritate deponant, testes autem negantes minimè, vel minus verosimiliter, consequens est, ut primi, licet pauciores, præferantur negatibus, licet pluribus.

Verum tamen est, quod Abbas, in duobus locis supra citatis hoc intelligit, quando negatiua nò est restricta, & coarctata, quia si esset, maior numerus præferretur, argo. l. maiorem. ff. de pact. d. tamen minor dignior non sit, ut in. c. in nostra, de testib. unde si testes aduersarij inducti ad probandum oves esse mortuas id restrictant respectu alicuius temporis, vel loci, & sufficienter deponant, licet negantes earum vitam, præferretur, in quo satis consistit veritas, & iustitia huius causæ.

Item limitantur supradicta, præterquam si testes deponentes de negatiua, deponant simul de affirmatiua, ut quia dicunt oves non esse viuas, quia viderunt eas mori, vel mortuas: hanc limitationem, & præcedentem tenet Matth. de Afflict. decil. Neap. 324. nu. 9. & 10. qui est videndus hoc declarans.

Item pro dicto amico facit, quia ipse in causa est reus, quandoquidem est appellatus, & appellans est actor, sed sic est, quod etiam si ex sua parte essent testes negantes adhuc præferretur affirmantibus favore rei absoluedi, ut tenet eleganter Roman. in. l. prima. §. fin. col. 3. & in. l. in illa. ff. de verbi oblig. Fel. optimè in. c. ex literis. nu. 3. de probat. & sequitur Marant. in. d. l. is potest, nu. 329. ergo à fortiori obtinebit, cum in præsentia causa testes ex sua parte producti deponant de affirmatiua, testes verò ex parte actoris de negatiua.

In cuius argumentum indoco glo. solennem in. c. clerici. §. si distinctione, quæ tenet, quod etiam si minor numerus testium, dignior tamen præferatur maiori minus digno, ut in dict. c. in nostra. c. similib. hoc tamen fallit, si minus dignus deponat pro reo, quæ glo. & in negatiua loquitur, quæ probant testes inducti pro reo. Nempe si duo clerici dicunt, me commississe fornicationem cum aliqua mu-

liere tali die, at verò duo laici dicunt, me fuisse secum tota illa die in alio loco, certè duo laici pro reo deponentes, licet de negatiua, præferrentur clericis, & illam glo. dicit singularem las. in Rubrica, nu. 8. ff. de iur. iuran. de qua vidèdus est Carrius in pract. crim. verbo, homicidiu, nu. 4. fol. 183. vbi per illam gl. tenet plus credi duobus testibus negatibus, quàm mille affirmantibus maleficiis, & latè Tiraquel. in. l. si vnquam, in princip. nu. 46. C. de reuoc. ant. donatio. Maran. vbi supra, no. 328. & Didacus Perez, plures allegans in. l. 1. tit. 3. lib. 1. ordin. colum. 103. & est communis secundum Follerium in suapractica, crim. 2. par. 3. partis, in Rubrica, recipiuntur defensiones reorum, no. 30. fol. 376.

Sed hæc duo vltima dissimilia videntur à nostra causa, cum loquantur in criminalibus favore rei absoluedi, at verò nos loquimur in civilibus, & in reo, qui verè, & originaliter est actor: præcipue, quia in casu dict. gl. in. d. c. clerici. testes rei deponunt de negatiua coarctata loco, & tempore, quæ est optima probatio, ut supra dictum est, ideo oportet insistere in superius tribus fundamentis, & licet dicta fundamenta vltima non profint in proposito, tamen non nocent, & poterunt prodesse in alijs causis, & negotijs, præcipue cum nonnullam similitudinem, licet non omnimodam, habere videantur cum nostro casu, & ideo mentisunt tenenda omnia supradicta.

SEPTIMA

Allegatio.

SUMMARIUM.

1. **D**uo in solidum non possunt esse domini eiusdem rei.
2. Clausula, de non alienando, operatur tantum effectum suum respectu eius iuris, propter quod subest.
3. Clausula, de nò alienando, operatur, in facta alienatione idem ius habet creditor in

396. *Quid habere, si esset in bonis debito-
ris, non fuisse aliena.*

397. *Res prohibita alienari non potest aliena-
militum refectionem, & necessaria.*

398. *Res immobiles minorum, quae prohibentur
sub alienari, bene possunt alienari ex causa
eius necessaria, vel utilitatis minorum.*

399. *Res Ecclesiae, quae sunt prohibita aliena-
re, possunt alienari ex causa urgentis da-
mni huius.*

400. *Prohibitum alienare, potest alienare ex cau-
sa necessitatis.*

401. *Prohibitum alienare, potest alienare pro
necessitate, quia inest ex parte prohiben-
tis alienare, vel eius favore.*

402. *Refectio domus, vel altaris adificij adeo
est favorabilis, ut consumptum in ea la-
da, & prauidetur ei quod prius ius habet
ad illam rem re adificandam.*

403. *Res prohibita alienari caute, vel expresse
se, tria in eo casu, quod prohibitio impe-
dit dominij translationem, possunt alie-
nari ex causa pia, prout est dotis, & si-
milium.*

404. *Refectio domus est causa pia.*

405. *Res Ecclesiae, quae sunt prohibita aliena-
re, possunt alienari pro redemptione capi-
tivorum.*

406. *Impensa necessaria facta per maritum in
res dotalis, minuant dotem ipso iure.*

407. *Voluntatis contrahentis prohibentis aliena-
tionem, & mentis est id facere, ut sibi ma-
gis cavetur.*

408. *Feudalis res, quae prohibetur alienari, non
est alienari ad utilitatem domini.*

409. *Metus, qui aliquem compellit, potest re-
perire impensas ab ipso infirmo, vel eius
heredibus, licet à principio infirmus pro-
hibuerit curari.*

11. 4. 1. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

SEPTIMA

Allegatio.

CASSVS Presentis consi-
derationis, & processus est.
Quidam Ioannes vendidit Pe-
tro, certam partem domus
sue, quam communem cum alijs fratri-

bus habebat, & pro pretio dictae partis
constituit dictus emptor censum redmi-
bilem super suis bonis, & specialiter su-
per dicta parte domus, sibi vendita com-
speciali eius hypotheca, & cum pacto,
de non alienando, quousque census tam
in redditibus, quam in proprietate esset
solutus ad rationem unius pro quatuor
decim, iuxta communem usum, & con-
suetudinem huius regionis per extraneos
gautes Martin. V. & Calixti. III. de em-
ptione, & venditione approbati. Hic emptor
dominus effectus huius domus tam di-
ctae partis, quam reliquarum titulo em-
ptionis, & venditionis, quandam par-
tem, & minimam aere. subdialis, valde
dictae, Del coral, dictae domus minimis In-
tidem, alteri domum vicinam habentem
concessit, eo pacto, & conditione, ut ipse
vicinus suo sumpto parietem comping-
nom inter dictas domus, & earum aere
subdialis clauderentur satis vtilem, & ne-
cessariam reficeret, & reedificaret, quae
erat tempore dirupta, & destruita. Nunc
dictus Ioannes venditor agit contra dic-
tum vicinum, cui dictus Petrus emptor
concessit per d. particulam minimam
aere. supradictum pacto, & conditione,
asserens dictum actorem per dictam vici-
nom, qui vocatur Martinus, sua propria
authoritate occupasse eam partem, & et-
iam id peti sibi, siue for domum restitui-
cium duplo, seu plio sumpto domus dictae
Martini, qui quidem Martinus se defen-
dit certis quibusdam rationibus in suis
litteris allegatis, tandem factus, & con-
clusus est processus. Quo viso, pro par-
te dicti Martini, ut ad nihilum teneretur,
est sequens consilium, & ratio. 1. ab inno-

Primo constat dictum Ioannem mini-
me esse partem legitimam ad id, quod
petit, quandoquidem concessus est in pri-
mo libello, & est acceptum populi dicti
Martinum, se & fratres suos vendidisse
dictam domum cum suis pertinentijs di-
cto Petro, unde constat dictum Petrum
esse dominum dictae domus, ergo dictus
Ioannes non remansit dominus, quia duo
insolidum non possunt esse domi eiusdem rei,
ut in l. 3. §. ex eor. ario. ff. de acq. posses.

l. si vt certo. §. si duobus vehiculum. ff. commodat. & cum non sit dominus, non potest petere contentum in suo libello: & quod dictus Petrus sit dominus effectus dictæ domus per dictam venditionem, constat ex processu.

Neque obstat dicere, quod pro pretio dictæ partis domus remansit ipsa domus specialiter hypothecata, cum clausula, de non alienando. &c. quia dicta clausula operatur tantum effectum suum respectu eius iuris, propter quod subest, & fuit apposta, & non plus, quia limitata causâ, limitationem parietis efficitur. I. ago cum Geminiano. C. de transact. l. in agris. ff. de acquir. rer. domini. cum igitur ad securitatem hypothecæ sit apposta, respectu eius tantum iuris operari debet, & preterea hypothecam super illa domo, non vero aliquid aliud, prout est petere, ut demolitur paries, quando quis de effectus domini est hoc petere, quo se spoliat, & ad iur. venditione iuncta traditione subsequitur.

Item dicta clausula, de non alienando, tantum operatur, vt facta alienatione, idem ius habeat creditor in ea, quod haberet, si esset in bonis debitoris, ac per consequens si non fuisset alienata, vt bene declarans, tenet, Roderic. Suarez in l. potest rem indicatam, in prima limitatione. l. Regis. num. 12. & 13. ff. de re iudic. sed si debitor ipse, hoc est emptor, iussus fecerit dominus domus, parietem, vel aliquid aliud in re hypothecata edificasset, creditor nihil preterire, posset ob dictum edificium, quia de minus edificauit, ergo non potest aliquid iuris nunc proterere aduersus dictum Martinum.

Item dato, quod dictus Ioannes fuisset pars in hac causa, non habet probationem suam intentionem, & licet haberet, nihil facit ad rem, quandoquidem id factum fuit virtute pacis iniuri, quæ verò, & legitimo domino dictæ domus, qui non obstante dicta clausula de non alienando, potuit id pacisci, & reuocare, & redimere dictam parietem, vt nono, est, quia ita fieri fuit necessarium, & minus vile dictis dominis, & earum cultu

dic, prout in processu existit probatum per testes contestes, sicut etiam est probatum perualere, hoc est magis valere, dimidium eius, quod expensum fuit in re edificanda dicto pariete communis, quod incombere domino dictæ domus, quia erat paries communis, quam valor illius partis solaris, quod fuit concessum dicto Martino per Petrum dicto pacto, cum igitur hæc omnia concurrant, potuit iure optimo dictus Petrus emptor, & dominus id pacisci, quam res ex illis, pisse dictam partem vilis fuisse.

Primo, quia res prohibita alienari, bene potest alienari in rescissionem, vellem, & necessariam ipsius rei, vt probat text. in l. lex, quæ tutores, in veris, sed & si patens. C. de administrat. tut. sed in presenti casu paries erat dirupta, & pro ea re edenda, quod erat perquam vile, & necessarium, est alienatum, vt probat testes omnes, sicutur.

Item, quia res immobilis minoris, quæ prohibetur alienari, bene possunt alienari ex causa necessaria, vel vili ipsi minori: vt in l. 1. C. de præd. & alijs rebus min. & in l. 60. tit. 18. part. 3. vbi inquit lex. Porque las cosas de los huerranos que son raxas, no se pueden ligeramente enagenar, fueras ende por deuda, o por gran pro de los huerranos, &c. Idem etiam probat. l. 8. veris. Oyo si dexamos, ibi, En pro del mo. go. tit. 13. part. 5. & l. 18. tit. 16. part. 6. ergo ita in proposito dicebatur: est: & idem generaliter in quacunque re prohibita alienari, quod possit ex causa necessaria vendi, latè probat, plures rescissus Tiraquel, de retract. linagier. §. 1. glof. 14. num. 1. fol. 96. & Arias Pinel. in l. 1. in tertis part. num. 24. C. de bon. mater. &c.

Item, etiam similiter comprobatur, quia res ecclesiæ, quæ sunt prohibita alienari, possunt alienari ex causa debiti urgentis, vt creditori soluitur, imò etiam creditori potest dari res in solutum, si modo creditor ille probet in utilitatem ecclesiæ processisse: vt probat text. in authen. hoc ius portumum in fine. C. de sacrosanct. eccles. l. & in cap. hoc ius. d. 2.

Ad §. quæst.

quzst. 2. & in l. 1. tit. 14. p. 1. ubi etiā dicitur, quod pro edificanda ecclesia, & pro eius utilitate possunt alienari: ergo a fortiori in nostro casu idem erit dicendum, siquidem & domini consensus, & necessitas interuenit, præcipue cum alienationis prohibitio rerum ecclesiæ plena sit favore, & adhuc in supradictis casibus possunt res ipsius alienari.

- 7 Item superiora aperte probantur, quia generaliter statutum est in quocunque prohibito alienare, ut possit ex causa necessitatis alienare, text. est & ibi notat Bar. in l. Peto. §. Prædium. ff. de legat. 2. & ibi etiam Paulus de Cast. text. in l. 1. §. de fond. dotali. & in l. pater filium, in princip. ff. de legat. 3. & ibi Barthol. 1. alienationes. ff. famul. et c. secund. & tenet alios allegans Auiles in cap. 2. prætor. in gloss. *De mercaderia*, num. 9.

- 8 Et ubique omnes concludunt, & ita resoluunt, quod si necessitas, quæ immineat, est ex parte prohibentis alienari, vel eius favore, alienatio perpetua valet de quo est text. in l. filiusfamil. §. diui. in fine. ff. de legat. primo, & ibi tenet Paulus, num. 11. & ceteri post eum: ergo ita in proposito, cum dicta alienatio fuerit necessaria propter dictum parietem reedificandum, ut probant omnes testes ex parte rei producti, & sit favore ipsius rei prohibitz alienari, & proprius conseruatione, & custodia, & per consequens in fauorem ipsius prohibentis alienare, ut melius super debito suo sibi provideatur, ergo valida est alienatio, & concessio supradicta.

- 9 Facit præterea & optime, quia resectio domus, vel alterius ædificij ad eam sit fauorabilis, vel consumptum in ea, legatur, & præiudicat ei, quæ ex alia causa prius ius habet ad illam rem resectam, & reedificatam, ut in l. interdum. ff. qui pot. in pign. hab. l. 22. ad fin. & in l. 28. tit. 13. part. 5. Reddit text. rationem in d. l. 28. *Porque con las diueras que el dio, id est, gesso, fue guardada la cosa que se perdiera perder*: Prout in presenti casu poterat contingere, quia si dictus pariet

non reedificatus fuisset, dictis domibus maximum damnum, & præiudicium ueniret, ut testes dicunt, & depONENT, quod fuit obuiatum ex dicta reedificatione.

- 10 Item & optime comprobatur iustitia rei, quia res prohibitz alienari, etiā eo casu, quo prohibitio impedit dominij translationem, prout contingit in ultimis voluntatibus facta prohibitione, & in contractibus, etiam quando in eis est hypotheca specialis rei, cum clausula, de non alienando, possunt res alienari, ex aliqui pia causa, prout est dotis, donationis propter nuptias, & similis: ut in authen. res quæ. C. communis de legat. & ibi DD. & latè Anto. Gom. in l. 40. Faur. nu. 87. & seqq. & id procedit, etiam in expressa prohibitione, ut tenet Bar. in d. §. domi. in l. q. nu. 10. & dicit magis communem Ant. Gomez, ubi suprâ, num. 87. col. pen. illius numerari, ubi plures DD. allegat: & ultra eam, hanc dicit communem opinionem, latè in dict. auth. res quæ, nu. 24. & Couarr. lib. 3. var. resol. c. 6. num. 40. ver. Secundo, hoc in tractatu, & Rolandus à Valle, allegans alios, qui id affirmant in consil. 85. num. 7. lib. 1. Roderic. Suarez in l. quoniam in prioribus, in secunda limitatione, ad l. Regiam. C. de inoffic. test. & latè D. Antonius de Padilla, in d. auth. res quæ, num. 52. & 53. & latissime Gregor. Lopez in l. 6. tit. 11. p. 6. gloss. mag. col. 3. ad medium.

- 11 Sed resectio domus, est causa pia, ut probat text. in l. si quis pro redemptione captiuorum, veri. eandem libertatē. C. de donation. dum æquiparat redemptionem captiuorum, quam piissimam appellat, & resectionem domus, per quæ text. ita tenet Caspola, qui bene loquitur, de seruit. urban. præd. c. 59. num. 27. ergo pro resectione dicti parietis communis inter dictas domus, bene potuit dictus Petrus concedere, & alienare dictam particulam minimam areæ dictæ domus, etiā si fuisset prohibita alienatio ipsius. Cōprobatur etiā iustitia rei, quia, ut suprâ dictum est, resectio domus, & redem-

redemptio captiuorum æquiparatur,
vt supra dictum est vt in dict. l. si quis
pro redemptione.

Sed pro redemptione captiuorum res ecclesiarum sunt prohibite alienari, possunt alienari, vt in l. sanctimus, ad fin. C. de donat. et in l. prima. titulo 24. patris. ergo, ita et eodem modo res prohibita alienari, poterit alienari pro refectione ipsiusdem rei, et conferuatione ipsius, quod est satis fauorabile.

Item, res dotales sunt prohibita

13 alienari, vde iure communi constat
per infinita iura, & de iure regio est l.
7. tit. 11. part. 4. & tamen impensis neces-
sariis factis per maritum in ipsas res
dotaies: minuunt quidem dorem ipso-
iure. l. quod dicitur. l. prima. ff. de im-
pensis. in rebus dotalibus factis. l. vlti-
ma. titulo. 11. part. 4. vbi. & vbi. necessariis
impensis. dicitur refectio. ergo eodem
modo in propofita dietendum est. tit. v

14 Item probatur ratione quidem vru-
genti, quia voluntas testatoris, vel con-
trahentis prohibentis alienationem, ser-
uetur, vt contrahenti magis cauea-
tur, sed per refectionem res, quae erat
destructa, conferatur, & in melius re-
formatur, vt notum est, & testes ex par-
te rei deponunt, ergo valet dicta aliena-
tio, & confessio, imò procedit ex ta-
cita voluntate prohibentis. non

15 *ita voluntate prohibetur in locum, seu feudum, quæ prohibetur alienari, potest alienari ad voluntatem domini, si tenet plures allegans, & diversimodè exemplificans Petrus Ducas in regula 40. limitat. Ergo a fortiori, hoc casu dicta etiam alienatio, cum nullum dominium habear dictus laonnes venditor, sed ius tantum hypothecæ nam prædicto pacto, & hoc quousque sibi solvatur pretium venditionis, cuius redituatur census, nam sibi soluto domus remanet libera a prædictis pacto, & hypotheca, & sic prohibitio non est in omni moda, nec perpetua, sed ad tempus, ite pro securitate tantum, & solutione debiti, unde cum sibi solvunt ius remaneat saluum & securum, & melius quâ*

antea, consequens est, ut prædictus reus
debeat absolui, & liberum iudicare à
petitis.

16 *Vltimò in re hac bonum argumen-
tum nobis præstat glo. illa singularis in
summa. 83. distia. in verb. inferas, quæ
dicit, quod si medicus, prohibente infir-
mo, eum curauerit, poterit postea ab eo
vel eius hæredibus repetere impensas,
non obstante prohibitione, quia vitiliter
eius negotium gessit, cuius glo. opinio-
nem sequitur alios allegans. Tiraque-
de vtroque retrahit. titulo. de retractor
conventional. §. 7. au. io. fol. 333. & lo.
Orosius in l. lillicitas. §. sicuti num. 8.
ff. de offic. prædict. vbi allegat Romanus
sing. 123. & Syluest. in summa, verb. Ma-
licet sit prohibita alienatio, quia vitiliter
negotium est gestum; imò necessario,
atque perinde non indiget ratiabatione,
poterunt recuperari impense, eo ca-
su, quo non reneret alienatio, quia præ-
dict. loquitur & procedit, etiam si infir-
mus ex illa infirmitate decesserit, & si
sufficit quod sit vitiliter gestum. Ex ita
concludo in fauorem dict. Martini, sal-
to meliori iudicio.*

OCTAVA

Allegation.

SUMMARY.

Asus ostendit allegationis:

Дво beneficia curata, 2. num.

in act, & aliter in ha-

bitis tantum possunt similes

ab eodem sacerdote optine

meris sequentibus. Invenitur:

refus prohibendum obtinere, sum

lura beneficia curata. 21

ecclesia in iure qua dicitur;

2: ecclesia dicitur beneficium

General Administration. 1

the beneficium certatum, i.e. the

proband, 40 years old, male, with a history of

ecclesia unde dicantur, G

иждет.

- 7 *Parochiale ius in quibus consistat.*
 8 *De ecclesia habente barrios, & territorium limitatum parochianorum.*
 9 *Mentio beneficii, quod sit curatum, debet fieri summo Pontifici ad eius impetrationem, licet in habitu tantum sit curatum.*
 10 *Præfens status beneficii, & non præteritus in spiciendus est, quo ad incompatibilitatem, & residentiam.*

OCTAVA

Allegatio.

Alus præsentis consultationis est huiusmodi. Quidam clericus habet in hoc Episcopatu Placentino duo beneficia curata, vnum in actu & habitu, in quo ipse residet, & seruit, alterum in habitu tantum, quia licet olim antiquitus habuit parochos, nunc nec pluribus annis anterioribus, eos non habet, nec habuit, quia omnes mortui sunt, est dubium, an de iure possit clericus hic habere in simul hæc duo beneficia curata absque dispensatione summi Pontificis?

- 1 In hoc dubio, attenda supra dicta relatione, verâ opinio est, quod huiusmodi sacerdos possit habere hæc duo beneficia simul absque prædicta dispensatione.
 2 Primò, quia text. in c. quia nonnulli, de cleric. non resident. & in c. de multa de præbend. & extrauagans ex ceterabilis, eodem titulo, & cetera iura, quæ prohibent pluralitatem beneficiorum ecclesiarum parochialium, fundantur. Et eorum ratio est præcipua, quia habes plura beneficia huiusmodi non potest residere ambabus vel omnibus, quæ habet, nec in eis ministrare sacramenta ecclesiastica, neque coram habere omnium animarum, & reliquorum, quæ necessaria sunt pro seruitio vtriusque ecclesie, ut probatur ex text. in c. 1. 21. q. 1. ubi inquit ex verbo Dominico loquens in materia, quod nemo potest

dubus dominis seruire, aut enim vno, &c. quæ ratio cessat in hoc casu, quia vna ex dictis ecclesijs, quas habet dict. clericus, est clausa semper, ex eo, quod nullus sit parochianus, quia eam eat, neque aliquis alius ciuis, quia est in loco remoto & deserto, & cessante in hoc casu ratione hac, quæ est præcipua & finalis, cessare debet iuris dispositio prohibentis pluralitatem beneficiorum, ut sunt plura iura vulgaria latè tractata per Tiraque. in toto tractatu, de caus. cessante.

- 3 Secundo, quia omnia iura supra dicta prohibentia pluralitatem beneficiorum, dicunt, quod nemo possit habere duas ecclesias parochiales, & ecclesia parochialis in iure Canonico intelligitur ecclesia illa, quæ in actu & exercitio habet parochianos, & non sufficit quod eos possit habere, ut quia sint mortui, vel recesserint de loco: ita tenet gloss. in cap. licet canon. verb. parochialis ecclesie, ad finem, de electione, in 6. quæ est vera, & eam sequatur, & commendat DD. infra allegandi: vnde constare debet ante omnia de hac qualitate, scilicet, quod ambo beneficia habeant parochianos in actu, ad hoc ut iura supra dicta prohibentia habeant locum: ut sunt iura vulgaria in l. eius qui in provincia. §. quoniam. ff. si cert. pet. & in l. non ignorat. C. de his qui accusar. non poss. cum alijs in l. in illa, & ibi DD. ff. de verb. oblig. ergo cum in casu supra dicto non adsit hæc qualitas, imò deficiat, non debet comprehendi sub prædicta iuris dispositione prohibentis pluralitatem ecclesiarum parochialium in actu.

- 4 Confirmatur etiam hoc fundamentum, quia ecclesia parochialis dicitur beneficium seculare, & cum administratione, ut in cap. extirpandæ. & cap. de multa de præbend. cap. cum in cunctis. §. inferiora, de elect. quia curatus tenetur ministrare sacramenta ecclesiastica, videlicet baptizare, & audire penitentes, & continere peccata, & eos absoluerè iniuncta eis penitentia, & alia

alia opera ei tangencia facere, vt in. c. 1. & per totum de paroch. & tradit Rebus in praxi benefic. in Rubrica, seculari beneficium quoniam simplex, numer. 106 fol. 8.

o. Vbi num. 11. dicitur, quod aliter beneficium esse curatum, incumbit onus probandi. Sed in hac ecclesia non sunt parochiani, cum quibus hoc fiat: igitur:

6. Tertiū hęc opinio probatur, quia vt dictum est suprà dicti iura loquuntur in duabus ecclesijs parochialibus, & parochialis dicitur a parochia sibi deputata, cap. de clis. 13. q. 2. & parochia est nomen Græcū & Latīne idem est quod paritio curę sicut rector ecclesie curam habet animarum parochie, unde dicitur regere populum, cap. 1. de capell. modach. & parochia est locus, in quo degit populus alicui ecclesie deputatus, & sic illa ecclesia dicitur parochialis, quę habet parochiam ad curam eius deputatam, ergo si non sint parochiani, debet cessare dispositio dictorum iurum: quia constitutio pōnalis non est extendenda extra casum, in quo loquitur, vt sunt iura vulgaria, & in cap. in penia, & in cap. odia de regim. 6. v. item & vltimo pro hac opinione facit, quia in parochiale, quod in pluribus constituit, prout est, quod diebus festiuis parochiani audiunt in parochia diuina officia, & declaratiōem euangelij, constituit etiam in oblationibus, & in decimis, & primitijs soluendis, & in audiendis confessionibus, & imponere poenitentias, & in administratione aliorum sacramentorum, & in ceteris omnibus, vt per Octavian. decisio. 99. Pe. demonstr. num. 2. non potest exerceri in dicta ecclesia, quia non sunt parochiani, cum quibus id fiat.

Quibus rationibus, & fundamentis, & alijs, quę omisso, habet opinioem in terminis tenent Hostiens. in dict. cap. quia nonnulli de clericis non resident, & post eum lare Ioan. de Imol. lib. 1. & Paulus de Lenzar. in clem. 1. de offic. vicar. & bene Federic. de Senis, conf. 80. & 135. & hanc opinioem tenuisse clarē

colligitur Dominicum de Sanct. Gemini. in dict. cap. licet canon. in sua distinctione, quam ibi in hoc posuit. nu. 6. vbi in primo, & vltimo membro in hoc concludit, eandem sententiam sequitur Abbas in dict. cap. de multa. nu. 14. in fine, qui est numerus final. de prebend. & praxis Cancellarie Apostolicę cōt. 170. & Catelianus Cotta in memorialib. iuris, in memorial. incip. Omnes, el pñmero, & Petrus Rebus. in praxi benefic. in tit. de non promot. intra annum, numer. 34. fol. 449. & iterum idem Rebus. in Rubric. de dispensat. xris, vers. etiam si curam habeat animarum, pag. 392. in princip. & Staphileos optimē de literis gratiæ, in Rubric. de qual. in. benef. quę sunt curata, in princip. num. 21. volum. 14. diuers. Doct. fol. 10. & Ludouic. Gomez. in regula de Idiomate, quæst. 11. fol. 126. in princip. & Gundisalvus de Villadiego in tractatu de legatō. q. 14. num. 86. volum. 14. Doctorum, late Solus in tractat. de benef. 3. part. q. 42. per totam. Petrus Duēsis in regulis 71. incip. Beneficia plura. limitio. 4. * Latissimē Ojed. de incorp. lib. 2. v. p. a. cap. 6. num. 1. cum sequentibus, sequitur Flamin. Par. de resignatiōe benefic. lib. 3. q. 1. n. 94. * Et Theologis hanc opinionem tenent Archiepiscopus Florentinus in 3. part. tit. 15. cap. 1. §. 11. & Syluester verb. Beneficium, 4. q. 4. ver. 2. & Armilla aurea, eodem verb. Beneficium. q. 44. qui tres Theologi non bene aduertunt ad Abbatem, existimantes illum tenere contrarium, cum tamen Abb. vbi suprà teneat expressē hanc opinionem, & ex relatione Doctorum supradictorum, hęc potest appellari cōmunitis opinio, quia nō est qui verē contradicat.

Nam licet Innocentius in dict. cap. de multa, ante numer. 1. de prebend. & Spaculator in tit. de dispensatiōe. §. videndum, vers. sed queritur, & Cardinal. Zabarella in clem. 1. de offic. vicar. q. 21. num. 20. & idem in clem. plerisque, de electiōe, & in dict. cap. de multa. & Bald. in l. si quis tres §. h. per

TEXT.

text. ibi. & in l. sed & militis. §. si de ex-
cusat. tut. & Alex. consil. 74. & 75. volu.
4. & Archid. in d. c. licet canon. videan-
tur dicere contrarium, præterquam,
quod Carolus Molineus in addit. ad A-
lex. d. consil. 74. inquit, quod omnes DD.
tenent contra Alex. & sic inouit opinio-
nem supra fundatam esse communem,
prædicti proximè relati doctores non
loquuntur propriè in nostro casu & ter-
minis, sed in vno ex duobus diuersis, in
quibus potest saluari hæc secunda opi-
nio.

- 8 Primò, quando ecclesia supradicta
haberet barrios & territorium limita-
tum, vt puta talem viciniam, quia in
hoc casu quando hodie desit parochia
nra, vel alio die poterunt adesse, &
habitare in d. vicinitate, cum quibus
sit necessarium exercere ius parochia-
le: at verò hæc forma & modus paro-
chianorum, prout est notorium, non est,
nec vtitur in hac diocesi, & episcopa-
tu Placentino, quia in eo non sunt consti-
tuti parochiani per vicinias, in no-
stro vero casu, nec adest vicinitas in præ-
dicta ecclesia, neque parochiani sunt,
quia sunt mortui, & nullus remansit, &
ita hoc modo intelligit supradictam se-
cundam opinionem DD. vbi suprà, &
Cardinal. consil. 48.

- 9 Secundus casus, in quo intelligitur,
& saluatur opinio Inno. supradicti, est
quantum ad impetrationem dicti bene-
ficii, quia fieri debet mentio summo Po-
puli, quod dictum beneficium, & eccle-
sia est parochiale, quando id tantum sit
in habitu, ad hoc, vt literæ Apostolicæ
aliis concessæ, & impetratæ non di-
cantur subreptitiæ, at postquam fuerit
impetratum facta vera relatione, bene
potest haberi, & retineri cum alio be-
neficio curato: ita in terminis intelligit
Staphileus vbi suprà, & Rebuff. etiam
vbi suprà in Rubric. de dispensatione
ætat, &c. Et siquidem tot, & tam graues
DD. tenent & intelligunt hoc mo-
do materiam hanc, iustum est, vt ita ser-
uetur, maxime, quod dictum beneficiū
est tunc, & ambo beneficia non exco-

dunt commodam sustentationem bene-
ficiati: hanc etiam opinionem suprad.
in fauorem dicti beneficiati tenere, &
approbarunt ceteri aduocati huius cini-
tatis, & se illi subscribere, & secundum
eam fuit seruatum cum hoc beneficiato
per Illustrissimū, & Reuerendissimū
Episcopum Placentinum, qui hæc iuris
informationem vidit, & sibi placuit.

- 10 Adde etiam supradictis Felinum in
proemio Gregoriano, num. 39. innoto,
quod idem dicit in cap. eam te num. 22.
de rescript. vbi dicit debere inspici. Sta-
tum præsentem beneficii, & non præte-
ritum, quantum ad incompatibilitatem,
& residendam: * Et post huius operis
secundam editionem nos hic referemus,
idem probabit Emanuel Rodericus in sua
summa tom. c. 3. t. consil. 6. §. c. m. q.

N O N A
Allegatio.
non ailer SYMMARIVM.

- S**acerdos, qui tantum habet opa-
dinem, non vbi in iurisdictionem,
minimè potest virente
bulla cruciatæ, de consensu
etiam parois, absolueret excommunica-
tum ad reincidentiam, siue in bulla ad-
sit clausula: Si la parte consentire, sino
alia: satisfecha la parte, & numeris se-
quentibus.
- 2 Qualitas adiuncta verbo, debet regulari
& intelligi, secundum tempus, & substan-
tiam verbi.
- 3 Excommunicatio lata ad instantiam partis;
licet possit tolli, antequam incurramus
de ipsius partis consensu, non potest tamē
suspendi, nec prolongari, nec fieri quod
ad sit reincidentia.
- 4 Excommunicatus sub conditione, si non
soluerit Titio intra certum tempus, non
soluens, an statim sit excommunicatus, &
quomodo hoc intelligatur.
- 5 Absolutio excommunicationis facta ab or-
dinario, vel ab excommunicatore sine par-
tis satisfactione, vel alia iuris forma
præter-

pretermissa valet, licet sit iniusta.

6 Absolutio facta à delegato Papa virtute bullæ, vel alias, parte non satisfacta, vel aliter iuris forma non seruata, est nulla.

7 Absolutio ad reincidentiam, cuius effectus sit, & quid operetur.

8 Absolutio ad reincidentiam per sacerdotem, qui tantum habet ordinem, non vero iurisdictionem, de consensu partis, ad cuius instantiam erat excommunicatus, remanet in totum absolutus, & non reuocatur in excommunicationem absque nouo mandato iudicis.

9 Sacerdos, qui tantum habet ordinem, non vero iurisdictionem, non potest absolute ad reincidentiam de consensu partis, excommunicatum, virtute bullæ Cruciatæ, quæ habet clausulam, Satisfacta la parte.

10 Differentia, quæ potest considerari inter has clausulas, Satisfacta la parte, & si la parte consensit.

11 Absolutio excommunicationis facta à sacerdote ad reincidentiam virtute dictæ bullæ, & consensu partis, permittitur ob tantam absolutionem, si fieri ad reincidentiam, & non alias; nec alio modo, est nulla absque mandato iudicis; etiam si sacerdos simpliciter absoluit, non ad effectum ad reincidentiam.

NONA

Allegatio.

Vbi mihi propositum tale est. Vtrum excommunicatus à iudice ad partis petitionem, possit à quocunque sacerdote virtute bullæ Cruciatæ de consensu ipsius partis ad reincidentiam absolui sine licentia illius iudicis, à quo emanauit excommunicatio. Præsupponitur, quod in quibuslibet bullis adest clausula solentis modi. I. Et Papa Leon concedit, quæ aique sit à instantia de parte; si loquatur de consensu. Et in alijs bullis adest alia clausula, in locum huius, quia dicitur, Satisfacta la parte.

In hoc dubio quicquid dixerò, submitto correctioni, & censura sanctæ matris ecclesiæ Romanæ, & sub hac protestatione, existimo, quod siue in bullis adest vna clausula, siue alia ex supradictis, sacerdos, qui tantum habet ordinem, non vero iurisdictionem, minimè possit absolvere excommunicatum ad reincidentiam, etiam de partis consensu, ea satisfacta, vel non satisfacta, sequentibus medijs.

Primo, quia summus Pontifex in his bullis tantum concedit facultatem sacerdoti absoluedi excommunicatum parte consentiente, itaque hæc qualitas sine conditio: Si la parte consensit: adiungitur verbo, absolvere, sed verbum absolueri, denotat & significat liberationem in totum; non vero reincidentiam, sed simpliciter, prout sibi commissum est.

Quia qualitas adiuncta verbo, debet regulari & intelligi, secundum tempus, & substantiam verbi, vt in l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxalib. cum similibus.

Præterea summus Pontifex consensum partis tantum requirit, ad meram, & simplicem absolutionem excommunicationis; ergo non debet adsumi is consensus ad reincidentiam; quia alias daretur inconueniens, quod virtute bullæ operaretur contrarium eius, quod in ea continetur, & indulta ad vnum effectum, non debent aliud operari præter disponentis voluntatem: vt in l. legata inutiliter. ff. de legat. 1. & in l. legata inutiliter. ff. de legat. præstand. cum alijs vulg.

Secundo, quia licet excommunicatio lata ad instantiam partis possit tolli antequam incurator de ipsius partis consensu, non tamen potest suspendi, nec prolongari, nec fieri, quod ad sit reincidentia, quia absolute ad reincidentiam, attinet ad iurisdictionem, & iurdictio pacto priuatorum dari non potest, vt in l. priuatorum. C. de iurisd. omnia iudic. & ita in terminis tenet Nauar. in manual. c. 27. n. 14. & Anton.

de